

Ústav informácií a prognóz školstva

Staré grunty 52, 842 44 Bratislava

UPLATNENIE ABSOLVENTOV VYSOKÝCH ŠKÔL V PRAXI

Riešitelia:

PhDr. Marta Zvalová, CSc.
PhDr. Ľubomíra Srnánková
Mgr. Júlia Hrušovská
Ing. Ivan Rais
RNDr. Mária Šulanová

Bratislava 2008

OBSAH

ÚVOD	3
I. CIELE PROJEKTU A METODOLOGICKÝ PRÍSTUP	4
II. KVANTITATÍVNA ANALÝZA A VÝVOJOVÉ TRENDY ABSOLVENTOV VŠ V SR A ICH VSTUPU NA TRH PRÁCE	8
1. Analýza štruktúry absolventov vysokých škôl	8
2. Retrospektívna analýza a prognóza počtu absolventov VŠ	19
3. Nezamestnanosť absolventov VŠ na trhu práce vo svetle štatistických údajov	29
III. UPLATNENIE ABSOLVENTOV VŠ V PRAXI	36
1. Charakteristika výskumného súboru	36
2. Pozícia absolventa VŠ na trhu práce	47
3. Uplatnenie absolventa VŠ na trhu práce v rámci jeho súčasnej zamestnanosti popr. nezamestnanosti	51
4. Okolnosti týkajúce sa hľadania práce	80
5. Prvé pracovné miesto	87
6. Uplatnenie získaných vedomostí, zručností a vlastných schopností cez optiku hodnotenia pracovného uspokojenia	100
7. Účasť absolventov VŠ na ďalšom vzdelávaní	109
IV. ANALÝZA POTRIEB ZAMESTNÁVATEĽOV	112
1. Metodika a výberový súbor	112
2. Zamestnanosť absolventov VŠ na trhu práce v posledných dvoch rokoch	114
3. Zohľadňovanie študijných výsledkov absolventov VŠ pri prijímaní do zamestnania	120
4. Pripravenosť absolventov VŠ pre potreby trhu práce	121
5. Požiadavky zamestnávateľov na schopnosti a zručnosti absolventov VŠ	126
6. Hodnotenie úrovne profesionálnych kompetencií absolventov VŠ zamestnávateľmi	144
7. Hodnotenie dôležitosti rôznych ďalších charakterových vlastností a schopností pri rozhodovaní o prijatí absolventov VŠ do zamestnania	153
8. Požiadavky absolventov VŠ na charakteristiku pracovnej pozície uvádzané pri uchádzaní sa o zamestnanie z pohľadu zamestnávateľov	166
9. Formy pomoci pre absolventov VŠ nastupujúcich do zamestnania a spôsob výberu uchádzača	176
V. NÁMETY PRE RACIONALIZÁCIU ŠTUDIJNÝCH ODBOROV VZHLADOM K MOŽNOSTIAM UPLATNENIA ABSOLVENTOV VŠ NA TRHU PRÁCE	189
VI. LITERATÚRA A POUŽITÉ PRAMENE	197

ÚVOD

Tendencia k dosiahnutiu čo najvyššieho vzdelania a zvyšovaniu vzdelanostnej úrovne obyvateľov je charakteristická pre školské politiky väčšiny európskych krajín a jej výsledkom je stále narastajúci počet absolventov s vysokoškolským vzdelaním. Druhou stranou tejto mince je konfrontácia s trhom práce. Tematický okruh uplatnenia absolventov vysokých škôl je systémovým problémom a má strategický význam pre dlhodobý rozvoj vysokého školstva ako i efektívnosť hospodárskeho rozvoja. Získať pre svoj ďalší rozvoj nevyhnutné poznatky o uplatnení svojich absolventov v praxi je pre každú vysokú školu z mnohých dôvodov veľmi potrebné. Tento druh informácií je zároveň veľmi užitočný pre centrálné orgány a taktiež pre potreby sledovania a usmerňovania regionálneho rozvoja.

Výskumy takéhoto charakteru sa môžu stať nástrojom prispievajúcim k efektívnosti umiestnenia a využitia ľudských zdrojov ako i podpory sociálnej spravodlivosti v prístupe ku vzdelaniu a uplatneniu v praxi. Získané poznatky môžu mať dôležitú funkciu pri naplňaní práva jedinca na slobodu rozhodovania o vlastnom živote na základe aktuálnych informácií o perspektívach uplatnenia pri výbere študijného odboru a smerovaní celoživotného vzdelávania.

Problematika uplatnenia absolventov vysokých škôl, možnosti využitia získanej kvalifikácie, prípadná nezamestnanosť, ako i ďalšie aspekty tohto problému majú medzirezortný charakter a podiel rezortu školstva na ich riešení je významný.

Vytvorenie spätnej väzby medzi vysokými školami, štátnou správou, trhom práce a praxou je nevyhnutné práve z hľadiska určitej prepojenosti medzi prípravou študentov, budúcich absolventov jednotlivých vysokých škôl so súčasnými i budúcimi potrebami národného hospodárstva. Prehľady o absolventoch škôl, uchádzajúcich sa o zamestnanie sú len súhrnné štatistiky, ktoré síce dávajú rámcový obraz o nezamestnanosti absolventov, ale nemôžu postihnúť špecifiká jednotlivých odborov a najmä samotnú kvalitu zamestnanosti jednotlivých skupín absolventov vysokých škôl.

I. CIELE PROJEKTU A METODOLOGICKÝ PRÍSTUP

Cieľom projektu bolo získať poznatky, ktoré prispievajú:

- **K efektívnejšiemu a kvalitnejšiemu využívaniu kvalifikačného potenciálu mladej vysokoškolsky vzdelanej pracovnej sily.** Vysokoškolsky vzdelaná pracovná sila v zásade nemá problémy zamestnať sa. Doteraz však neboli k dispozícii údaje a poznatky o tom, na aké pozície a za akých podmienok je prijímaná a či sú jej zručnosti a schopnosti využívané dostatočne efektívne. Projekt sa zamerlal na analýzu tohto aspektu a môže tak prispieť k tvorbe nástrojov, ktoré podpora lepšie a účelnejšie zužitkovanie kvalifikácie a odbornosti absolventov vysokých škôl.
- **K zmapovaniu štrukturálnych disproporcií medzi ponukou mladej pracovnej sily po ukončení štúdia na vysokej škole a potrebami trhu práce.** Vo všeobecnosti sa konštatuje, že medzi ponukou pracovnej sily a dopytom je na slovenskom trhu nesúlad. Zo štrukturálneho hľadiska nie je dostatok pracovných síl s určitou kvalifikačnou výbavou, zatiaľ čo úrady práce evidujú nadbytočnú pracovnú silu s kvalifikáciou, o ktorú nie je zo strany zamestnávateľov záujem. Predpokladá sa tiež, že určitý objem pracovnej sily v dôsledku nedostatočného záujmu, ale aj neadekvátnych podmienok zamestnania nezastáva pozície, pre ktoré ich škola pripravovala. Tzv. tvrdé štatistické údaje nie sú schopné túto situáciu sledovať. Deficit takýchto údajov v prípade vysokoškolsky kvalifikovanej pracovnej sily bráni hlbšiemu prieniku do problematiky štrukturálnych nezrovnalostí medzi vzdelávaním a trhom práce. Projekt sa zamerlal na identifikáciu problémových skupín študijných odborov z hľadiska zamestnateľnosti, a to nielen cez optiku hrozby nezamestnanosti, ale aj v spojitosti s podmienkami zamestnania a pohybu pracovnej sily s danou kvalifikáciou na trhu práce.
- **K užšiemu prepojeniu obsahu terciárneho vzdelávania s potrebami ekonomiky a trhu práce.** Zahrnutím hodnotiaceho aspektu zamestnávateľských subjektov vo vzťahu k absolventom vysokých škôl sa riešitelia pokúsili identifikovať požiadavky zamestnávateľov na pripravenosť vysokoškolsky vzdelaných absolventov pre zaradenie sa do pracovného procesu a preklenúť tak bariéru medzi obsahom vzdelávania a tým, čo požaduje prax.
- **K lepšej pripravenosti mladých ľudí pre trh práce aj v oblasti kompetenčných zručností, najmä pokiaľ ide o rozvoj ich jazykových a komunikačných a taktiež manažérskych zručností a schopností podporujúcich podnikateľské aktivity.** Moderné firmy snažiac sa presadiť aj na svetových trhoch hľadajú pracovníkov, ktorí vyhovujú nielen po stránke vysokej odbornosti, ale aj z hľadiska všeobecných zručností a schopností. Mladí vysokoškolsky vzdelaní ľudia by mali v oblasti ľudských zdrojov predstavovať tú najvyššiu kvalitu a podporiť tak konkurencieschopnosť podniku. Mala by to byť pre podnik perspektívna pracovná sila, ktorá bude cez manažérske pozície reprezentovať firmu aj navonok. Z tohto pohľadu sa od nich viac vyžaduje aj pokiaľ ide o digitálne zručnosti, ovládanie cudzích jazykov, komunikačné schopnosti, ale aj samostatnosť, tvorivý prístup, schopnosť prinášať nové myšlienky, pracovať v tíme a pod. Projekt sa snaží komplexnejšie podchytiť aj túto problematiku a analyzovať, ako rôzne vysoké školy pristupujú k formovaniu týchto zručností u študentov.

Konkrétnejšiu špecifikáciu cieľov projektu možno zhrnúť do nasledujúcich bodov:

- zistiť pohyb absolventov po opustení vysokej školy na trhu práce
- analyzovať podmienky a možnosti uplatnenia kvalifikácie, ktorú na vysokej škole získali
- zmapovať potreby a taktiež bariéry zamestnávania mladej vysokokvalifikovanej pracovnej sily;
- načrtnúť profil absolventa po ukončení vysokej školy cez prizmu požiadaviek zamestnávateľa
- priniesť poznatky, ktoré by umožňovali inovovať študijné programy tak, aby zohľadňovali vývoj na trhu práce

V súlade so zadaním MŠ sa projekt zamerával na:

Sociologický prieskum uplatnenia absolventov vysokých škôl skupín študijných odborov v praxi, realizovaný dotazníkovou metódou so zameraním na vyjadrenie a zhodnotenie vlastného postavenia na trhu práce a na názory a postoje absolventov VŠ k možnostiam a podmienkam zamestnávania

Analýza potrieb zamestnávateľov – profil a kompetencie absolventa pre potreby trhu práce - prieskum bol realizovaný na súbore zamestnávateľských organizácií prostredníctvom profesionálnej agentúry, zameraný na požiadavky a predstavy zamestnávateľskej sféry o potrebách a podmienkach zamestnávania vysokoškolsky vzdelanej pracovnej sily a o hodnotení úrovne ich odborných znalostí a zručností a ich kompetenčných zručností.

Analýza výsledkov z oboch prieskumov sa stala podkladom pre zdokumentovanie súčasného stavu a možností uplatnenia absolventov vybraných vysokých škôl a skupín študijných odborov a poslúži pre:

- zistenie skutočného stavu, ťažkostí a problémov, začínajúcich absolventov pri hľadaní zamestnania a uplatnenia vyštudovaného študijného odboru
- lepšiu pripravenosť mladých ľudí – absolventov vysokých škôl pre trh práce aj v oblasti kompetenčných zručností, najmä pokiaľ ide o rozvoj ich jazykových a komunikačných a taktiež manažérskych zručností a schopností podporujúcich podnikateľské aktivity.
- skvalitnenie a efektívnejšie využívanie kvalifikačného potenciálu mladej vysokoškolsky vzdelanej pracovnej sily a tým aj efektívnejšie využitie finančných prostriedkov investovaných do vzdelania štátom i rodinou
- hodnotenie odbornej a sociálnej pripravenosti absolventov zamestnávateľmi a ich požiadavky na oblasť terciárneho vzdelávania
- zvýšenie kompatibility obsahu terciárneho vzdelávania s potrebami ekonomiky a trhu práce

Obe tieto analýzy môžu poskytnúť vysokým školám a vzdelávacím ustanovizniám informácie umožňujúce racionalizáciu obsahu terciárneho vzdelávania v súlade s potrebami trhu práce.

Za týmto účelom bola vypracovaná:

- syntéza poznatkov z prieskumov vlastných názorov a reálnej skúsenosti mladých ľudí s vysokoškolským vzdelaním v konfrontácii ambície uplatniť sa vo vyštudovanom odbore a reality trhu práce
- hodnotenie kvality vzdelávania a prípravy na povolanie z pohľadu zamestnávateľskej sféry, rámec odporúčaní pre úpravu a racionalizáciu študijných programov z hľadiska uplatniteľnosti na trhu práce, ktorý prispeje k vytvoreniu spätnej väzby medzi

vysokou školou a trhom práce v oblasti kvality vzdelávania a potrebnosti jednotlivých študijných odborov

Výsledky projektu:

- poskytnú orgánom štátnej správy a vysokým školám spätnú väzbu o využívaní odbornosti a taktiež nadobudnutých vedomostí a zručností absolventov vysokých škôl;
- prinesú podnety pre zvýšenie kompatibility obsahu terciárneho vzdelávania s potrebami ekonomiky a trhu práce
- umožnia získať poznatky, ktoré môžu prispieť k prehĺbeniu a konkrétnejšiemu zameraniu spolupráce vysokých škôl s inštitúciami pôsobiacimi na trhu práce (zamestnávateľské subjekty, úrady práce, inštitúcie pôsobiace v oblasti sprostredkovateľských a poradenských služieb, inštitúcie ďalšieho vzdelávania)
- dajú podnety pre tvorbu nových nástrojov na hodnotenie kvality vzdelávania na vysokých školách, najmä pokiaľ ide o zakomponovanie kritéria uplatniteľnosti na trhu práce;

Postupnosť krokov pri realizácii projektu bola nasledovná:

- Charakteristika aktuálneho stavu informačného pokrytia problematiky vzdelávania na vysokých školách a potrieb a požiadaviek trhu práce na vysokoškolsky kvalifikovanú pracovnú silu; Presné vymedzenie obsahových celkov - predmetu zisťovania, stanovenie ukazovateľov
- Vypracovanie dotazníkov: 1. pre absolventov škôl , ktorí ukončili štúdium a vstúpili na trh práce a 2. pre reprezentantov zamestnávateľskej sféry; (spolupráca s expertom z podnikovej praxe)
- Zostavenie vzorky študentov, ktorí ukončili štúdium (15 000 respondentov)
- Stanovenie kritérií pre zostavenie vzorky zamestnávateľských organizácií a jej definitívneho rozsahu (1 500)
- Expertné posúdenie metodiky zisťovania (ukazovateľov, dotazníkov, vzorky absolventov, kritérií pre zostavenie vzorky zamestnávateľských organizácií); zapracovanie pripomienok
- Vypracovanie programov pre spracovanie údajov
- Tlač dotazníkov
- Terénny zber údajov – distribúcia dotazníkov absolventom
- Spracovanie výstupných zostáv, ich štatistická analýza
- Spracovanie analytickej štúdie o uplatnení absolventov vysokých škôl na trhu práce z hľadiska zamestnanosti
- Spracovanie súhrnnej analytickej štúdie o uplatnení absolventov vysokých škôl po ukončení štúdia v praxi a požiadavkách a potrebách zamestnávateľskej sféry na štruktúru vysokoškolsky vzdelanej pracovnej sily
- Zosumarizovanie a spracovanie námetov a podnetov z výsledkov prieskumov, týkajúcich sa obsahu vzdelávania na vysokých školách

Metodika:

Uplatnenie absolventov vysokých škôl

Prieskum bol realizovaný dotazníkovou metódou - 48 hlavných tematicky zameraných otázok členených na:

- osobné údaje
- pozícia na trhu práce
- súčasné zamestnanie
- súčasná nezamestnanosť
- okolnosti týkajúce sa hľadania práce
- prvé pracovné miesto
- hodnotenie faktorov súvisiacich s prácou a štúdiom

Výskumná vzorka:

Oslovených bolo 15 000 respondentov - absolventov vysokoškolského štúdia v r. 2006 v SR, ich adresy poskytli vysoké školy.

Bola použitá metóda anonymného sociologického dotazníku, zameraného na absolventov jednotlivých skupín študijných odborov vybraných vysokých škôl a fakúlt, základnými triediacimi znakmi výberového súboru absolventov VŠ boli:

- pohlavie
- fakulta a vysoká škola
- študijný odbor
- okres trvalého bydliska

Pri matematicko-štatistickej analýze výsledkov výskumu boli použité :

- prvostupňové a druhostupňové triedenie dát a ich analýza
- testovacie kritéria štatistického programu SPSS
- technické spracovanie v programoch Word a Excel

Pripravenosť absolventov pre prax v hodnotení zamestnávateľov

Prieskum realizovaný dotazníkovou metódou – 21 otázok zameraných na:

- hodnotenie úrovne prípravy absolventov pre prax v oblasti teoretickej i praktickej,
- postup pri výbere uchádzačov o zamestnanie,
- odbornú starostlivosť sú ochotní venovať začínajúcim absolventom
- úroveň kompetencií potrebných pre výkon povolania

Výskumná vzorka:

Prieskumný súbor predstavovalo 1 520 štátnych a súkromných firiem , terénny výskum bol realizovaný prostredníctvom anketárskej siete.

Výberový súbor bol projektovaný tak, aby zahrnul proporčnú vzorku zamestnávateľských organizácií z hľadiska sektoru, odvetvia, kraja a okresu. Vybrané boli firmy, ktoré v posledných dvoch rokoch zamestnali absolventa.

Pri matematicko-štatistickej analýze výsledkov výskumu boli použité :

- prvostupňové a druhostupňové triedenie dát a ich analýza
- testovacie kritéria štatistického programu SPSS
- technické spracovanie v programoch Word a Excel

II. KVANTITATÍVNA ANALÝZA A VÝVOJOVÉ TRENDY ABSOLVENTOV VYSOKÝCH ŠKÔL V SR A ICH VSTUPU NA TRH PRÁCE

Príprava absolventov predstavuje realizáciu hlavného cieľa vysokoškolského vzdelávania, naplnenie spoločenského poslania a zdôvodnenie samotnej existencie vysokých škôl. Absolventov ako takých možno považovať za hmatateľný výsledok („produkt“) vzdelávacej činnosti týchto škôl. Zo systémového hľadiska na absolventov nazeráme ako na tokovú veličinu, ktorá je výstupom vo vzťahu k vysokému školstvu a vstupom vo vzťahu k spoločenskej praxi, resp. k trhu pracovníkov.

Popisná kvantitatívna analýza štruktúry veličiny „počet absolventov“ vychádza z týchto hľadísk:

- a) typ vysokej školy (verejná, súkromná, štátna),
- b) forma štúdia (denná, externá),
- c) vzdelávací stupeň (prvý, t.j. bakalársky; druhý alebo tiež pokračujúci, t.j. samostatný magisterský, resp. inžiniersky stupeň, ktorý nasleduje po získaní titulu „bakalár“ a ktorý sa ukončuje získaním druhého diplomu; prvý a druhý stupeň spojený do jedného celku, ktorý môže byť magisterský, inžiniersky alebo doktorský),
- d) hlavná skupina študijných odborov (HS ŠO): 1. Prírodné vedy; 2. a 3. Technické vedy a náuky; 4. Poľnohospodársko-lesnícke a veterinárske vedy; 5. Lekárske a farmaceutické vedy a náuky; 6. a 7. Spoločenské vedy, náuky a služby; 8. Vedy a náuky o kultúre a umení; 9. Vojenské a bezpečnostné vedy a náuky.

Pri spracovaní analýzy sa vychádzalo z údajov o absolventoch, ktorí ukončili vysokú školu v ostatných dvoch kalendárnych rokoch, t.j. k 31.12.2006, resp. k 31.12.2007. Prvý súbor zodpovedá koncovému roku obdobia, ktoré bolo zahrnuté do zberu dát v rámci dotazníkovej akcie projektu. Tento súbor sa považuje za základný, resp. referenčný. Druhý súbor je porovnávací. Údaje v ňom obsiahnuté slúžili na orientačné určenie vývojového trendu jednotlivých indikátorov.

1. ANALÝZA ŠTRUKTÚRY ABSOLVENTOV VYSOKÝCH ŠKÔL

Východiskové dáta o absolventoch vysokých škôl sa nachádzajú v databázových súboroch SV12_01.dbf vytvorených z „Výkazov o absolventoch vysokých škôl“ Škol 12-01, ktoré vysoké školy poskytujú ÚIPŠ-u podľa údajov k 31.12. príslušného roku. Súbor sa otvorili a spracovávali ako ~.xls. súbory v prostredí Excel - aplikácie. Záznamy v týchto súboroch sa vhodným spôsobom usporadúvali a filtrovali, čím sa separovali a extrahovali údaje o počte absolventov v sledovaných prvkoch vysokoškolského systému. Tieto údaje, ktoré sa považujú z hľadiska kvantitatívnej analýzy za primárne, sú zhrnuté v tabuľkách 1 až 4 (pozri prílohu).

Pre projekt, s ohľadom na jeho ciele a zameranie, majú hlavný význam informácie o počte fyzických osôb, ktoré dosiahli vysokoškolskú kvalifikáciu v podobe svojho prvého vysokoškolského diplomu (tabuľky P1 a P2). Je totiž zrejme, že absolvovanie druhého vzdelávacieho stupňa nepredstavuje rozšírenie počtu vysokoškolsky vzdelaných osôb v ekonomicky činnejšej populácii, t.j. nezvyšuje sa množstvo pracovných pozícií, ktoré by sa dali obsadiť absolventmi vysokých škôl. Dochádza „iba“ k tomu, že časť absolventov, ktorí

boli fakticky už doteraz potenciálne k dispozícii na trhu pracovných síl, nadobudla ešte vyššiu odbornú kvalifikáciu (tabuľky P3 a P4).

Výsledky analýzy

Zámerom analýzy stavu danej problémovej oblasti bolo sledovať štruktúru absolventov vysokých škôl z hľadísk, ktoré sa označili v úvode štúdie ako body „a“ až „d“, jednak samostatne, jednak v ich kombinácii. Na tomto mieste sa rekapituluje počet absolventov podľa uvedených hľadísk na najvyššej úrovni agregovania prvkov vysokoškolského systému.

Štruktúra absolventov (prvý diplom) podľa typu vysokej školy

	Mer. j.	Verejné	Súkromné	Štátne	Spolu
Počet r. 2006	osoba	28 557	694	1 000	30 251
Podiel	%	94,4	2,3	3,3	100,0
Počet r. 2007	osoba	30 938	1 958	870	33 766
Podiel	%	91,6	5,8	2,6	100,0
Pomer r. 06/07	%	108,3	282,1	87,0	111,6

Vidíme, že participácia súkromných a štátnych vysokých škôl na celkovom počte absolventov v porovnaní s verejnými je aj naďalej veľmi nízka. I keď sa v roku 2007 podiel súkromných vysokých škôl viac než zdvojnásobil, postavenie verejných zostáva dominantným.

Štruktúra absolventov (prvý diplom) podľa formy štúdia

	Mer. j.	Denná	Externá	Spolu
Počet r. 2006	osoba	18 023	12 228	30 251
Podiel	%	59,6	40,4	100,0
Počet r. 2007	osoba	20 298	13 468	33 766
Podiel	%	60,1	39,9	100,0
Pomer r. 06/07	%	112,6	110,1	111,6

Rozdelenie celkového počtu absolventov do oboch foriem štúdia sa v roku 2007 v porovnaní s predošlým prakticky nezmenilo. „Denných“ absolventov bolo približne 1,5-krát viac než externých.

Štruktúra absolventov podľa vzdelávacieho stupňa

	Mer. j.	1.	1. & 2.	Spolu	2.	Celkom
Počet r. 2006	osoba	13 494	16 757	30 251	5 675	35 926
Podiel 1	%	44,6	55,4	100,0	-	-
Podiel 2	%	37,6	46,6	84,2	15,8	100,0
Počet r. 2007	osoba	18 742	15 024	33 766	8 012	41 778
Podiel 1	%	55,5	44,5	100,0	-	-
Podiel 2	%	44,9	36,0	80,8	19,2	100,0
Pomer r. 06/07	%	138,9	89,7	111,6	141,2	116,3

V predchádzajúcej tabuľke sa štruktúra absolventov charakterizuje pomocou dvoch pomerových veličín. Podiel 1 vyjadruje rozdelenie absolventov, ktorí získali prvý vysokoškolský diplom, do 1., resp. do 1. & 2. stupňa. V roku 2006 bol pomer absolventov týchto dvoch stupňov zhruba 44:55. Bakalárske štúdium teda absolvovalo menej než polovica

tých, ktorí získali prvý diplom, ale v nasledujúcom roku tomu už bolo naopak. Podiel 2 odráža štruktúru, ktorá zahŕňa aj absolventov druhého stupňa, t.j. tých, ktorí získali druhý vysokoškolský diplom. Ich pomer k absolventom prvého stupňa sa zvýšil z hodnoty 16:84 v roku 2006 na 19:81 v nasledujúcom roku.

Štruktúra absolventov (prvý diplom) podľa skupín študijných odborov

	Mer. j.	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
Počet r. 2006	osoba	1 201	6 120	1 794	3 277	16 635	546	678	30 251
Podiel	%	4,0	20,2	5,9	10,8	55,0	1,8	2,2	100,0
Počet r. 2007	osoba	1 352	6 394	1 493	4 277	18 982	571	697	33 766
Podiel	%	4,0	18,9	4,4	12,7	56,2	1,7	2,1	100,0
Pomer r. 06/07	%	112,6	104,5	83,2	130,5	114,1	104,6	102,8	111,6

Podiel jednotlivých skupín študijných odborov na celkovom počte absolventov je v ostatných dvoch rokoch prakticky ustálený. Vyše poloviny absolventov vysokoškolského pregraduálneho vzdelávania poskytujú spoločenskovedné odbory, zhruba pätinu – technické, desatinu – lekárske a farmaceutické, štyri percentá – prírodovedné, resp. poľnohospodársko-lesnícke a veterinárske, zaokrúhlene po dvoch percentách – umelecké a vojensko-bezpečnostné.

Štruktúra absolventov (druhý diplom) podľa skupín študijných odborov

	Mer. j.	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
Počet r. 2006	osoba	499	1 973	180	47	2 713	263	0	5 675
Podiel	%	8,8	34,8	3,2	0,8	47,8	4,6	0	100,0
Počet r. 2007	osoba	572	2 505	466	355	3 770	271	73	8 012
Podiel	%	7,1	31,3	5,8	4,4	47,1	3,4	0,9	100,0
Pomer r. 06/07	%	114,6	127,0	258,9	755,3	139,0	103,0	-	141,2

Vo všetkých skupinách študijných odborov, okrem vied o umení a kultúre, ktoré fakticky stagnujú, sa pozoruje dynamický rast počtu absolventov druhého (pokračujúceho) štúdia. Pritom podiel spoločenskovedných odborov sa temer nezmenil, zatiaľ čo u ostatných odborov došlo k pomerne výraznému obojstrannému pohybu. Zvýšenie nastalo u lekárskejších a farmaceutických (o 3,6 percentného bodu, ďalej tiež „p. b.“), u poľnohospodársko-lesníckych a veterinárskych (o 2,6 p. b.) a u vojensko-bezpečnostných (o 0,9 p. b.) vied. Zmenšil sa podiel absolventov prírodovedných (o 1,6 p. b.), technických (o 3,5 p. b.) a umeleckých smerov (o 1,2 p. b.).

Štruktúra absolventov z hľadiska ich rozdelenia podľa jednotlivých skupín študijných odborov sa považuje za najdôležitejšiu. Toto hľadisko totiž odráža vecnú stránku potenciálnej zamestnateľnosti, resp. možného profesijného uplatnenia absolventov. Podrobné údaje sa nachádzajú v tabuľkách - pozri súbor tabuliek. Apriórne, t.j. pokiaľ nie sú k dispozícii doplňujúce informácie, sa predpokladá, že ostatné hľadiská majú, s ohľadom na zameranie úlohy, nižšiu výpovednú hodnotu. Je tomu tak preto, že, po prvé nepoznáme argumenty v prospech hypotézy, že pravdepodobnosť zamestnať sa závisí od toho, v akej forme (dennej alebo externej), resp. na akej škole (verejnej, štátnej, súkromnej) uchádzač absolvoval vysokoškolské štúdium. Po druhé, že podiel obidvoch relevantných vzdelávacích

stupňov (prvého, resp. spojeného prvého a druhého) na počte absolventov, ktorí získali prvý diplom, je v ostatných dvoch rokoch síce ešte stále približne rovnako veľký, avšak táto situácia sa už o dva – tri roky radikálne zmení. Od roku 2005 predstavuje totiž podiel počtu novoprijatých na vzdelávací stupeň „1. & 2.“ iba asi 5 % z celkového počtu novoprijatých do prvého ročníka pregraduálneho vzdelávania (95 % činí podiel prvého, t.j. bakalárskeho stupňa). Analogický pomer medzi obidvoma vzdelávacími stupňami sa približne od roku 2010 prejaví aj v počte absolventov.

PREZENTÁCIA ÚDAJOV V TABUĽKÁCH

ŠO – hlavná skupina študijných odborov

- ŠO 1 Prírodné vedy
- ŠO 2,3 Technické vedy a náuky
- ŠO 4 Poľnohospodársko-lesnícke a veterinárske vedy
- ŠO 5 Lekárske a farmaceutické vedy a náuky
- ŠO 6,7 Spoločenské vedy, náuky a služby
- ŠO 8 Vedy a náuky o kultúre a umení
- ŠO 9 Vojenské a bezpečnostné vedy a náuky

Počet absolventov vysokých škôl v SR v roku 2006 – spolu

Denná forma štúdia

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejné	1.	565	2 578	239	443	973	279	23	5 100
	1. & 2.	433	2 481	1 066	794	7 348	197	127	12 446
	Sp.1.diplom	998	5 059	1 305	1 237	8 321	476	150	17 546
	2.	455	1 767	7	47	543	263	0	3 082
	Sp.1.a 2.dip.	1 453	6 826	1 312	1 284	8 864	739	150	20 628
Súkromné	1.	0	0	0	0	42	0	0	42
	1. & 2.	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sp.1.diplom	0	0	0	0	42	0	0	42
	2.	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	0	42	0	0	42
Štátne	1.	0	0	0	100	0	0	27	127
	1. & 2.	0	83	0	0	0	0	225	308
	Sp.1.diplom	0	83	0	100	0	0	252	435
	2.	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sp.1.a 2.dip.	0	83	0	100	0	0	252	435
Celkom	1.	565	2 578	239	543	1 015	279	50	5 269
	1. & 2.	433	2 564	1 066	794	7 348	197	352	12 754
	Sp.1.diplom	998	5 142	1 305	1 337	8 363	476	402	18 023
	2.	455	1 767	7	47	543	263	0	3 082
	Sp.1.a 2.dip.	1 453	6 909	1 312	1 384	8 906	739	402	21 105

Externá forma štúdia

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejné	1.	186	689	296	1 117	4 773	10	85	7 156
	1. & 2.	17	273	193	118	3 108	60	86	3 855
	Sp.1.diplom	203	962	489	1 235	7 881	70	171	11 011
	2.	44	206	173	0	2 166	0	0	2 589
	Sp.1.a 2.dip.	247	1 168	662	1 235	10 047	70	171	13 600
Súkromné	1.	0	0	0	289	363	0	0	652
	1. & 2.	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sp.1.diplom	0	0	0	289	363	0	0	652
	2.	0	0	0	0	4	0	0	4
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	289	367	0	0	656
Štátne	1.	0	0	0	416	0	0	1	417
	1. & 2.	0	16	0	0	28	0	104	148
	Sp.1.diplom	0	16	0	416	28	0	105	565
	2.	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sp.1.a 2.dip.	0	16	0	416	28	0	105	565
Celkom	1.	186	689	296	1 822	5 136	10	86	8 225
	1. & 2.	17	289	193	118	3 136	60	190	4 003
	Sp.1.diplom	203	978	489	1 940	8 272	70	276	12 228
	2.	44	206	173	0	2 170	0	0	2 593
	Sp.1.a 2.dip.	247	1 184	662	1 940	10 442	70	276	14 821

Denná a externá formy štúdia spolu

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejné	1.	751	3 267	535	1 560	5 746	289	108	12 256
	1. & 2.	450	2 754	1 259	912	10 456	257	213	16 301
	Sp.1.diplom	1 201	6 021	1 794	2 472	16 202	546	321	28 557
	2.	499	1 973	180	47	2 709	263	0	5 671
	Sp.1.a 2.dip.	1 700	7 994	1 974	2 519	18 911	809	321	34 228
Súkromné	1.	0	0	0	289	405	0	0	694
	1. & 2.	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sp.1.diplom	0	0	0	289	405	0	0	694
	2.	0	0	0	0	4	0	0	4
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	289	409	0	0	698
Štátne	1.	0	0	0	516	0	0	28	544
	1. & 2.	0	99	0	0	28	0	329	456
	Sp.1.diplom	0	99	0	516	28	0	357	1 000
	2.	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sp.1.a 2.dip.	0	99	0	516	28	0	3597	1 000
Celkom	1.	751	3 267	535	2 365	6 151	289	136	13 494
	1. & 2.	450	2 853	1 259	912	10 484	257	542	16 757
	Sp.1.diplom	1 201	6 120	1 794	3 277	16 635	546	678	30 251
	2.	499	1 973	180	47	2 713	263	0	5 675
	Sp.1.a 2.dip.	1 700	8 093	1 974	3 324	19 348	809	678	35 926

Počet absolventov vysokých škôl v SR v roku 2007 – spolu

Denná forma štúdia

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejné	1.	796	3 340	319	757	2 357	342	67	7 978
	1. & 2.	343	2 036	726	825	7 665	204	85	11 884
	Sp.1.diplom	1 139	5 376	1 045	1 582	10 022	546	152	19 862
	2.	487	2 283	297	171	619	271	0	4 128
	Sp.1.a 2.dip.	1 626	7 659	1 342	1 753	10 641	817	152	23 990
Súkromné	1.	0	0	0	0	234	0	0	234
	1. & 2.	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sp.1.diplom	0	0	0	0	234	0	0	234
	2.	0	0	0	0	7	0	0	7
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	0	241	0	0	241
Štátne	1.	0	0	0	86	0	0	19	105
	1. & 2.	0	0	0	0	0	0	97	97
	Sp.1.diplom	0	0	0	86	0	0	116	202
	2.	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	86	0	0	116	202
Celkom	1.	796	3 340	319	843	2 591	342	86	8 317
	1. & 2.	343	2 036	726	825	7 665	204	182	11 981
	Sp.1.diplom	1 139	5 376	1 045	1 668	10 256	546	268	20 298
	2.	487	2 283	297	171	626	271	0	4 135
	Sp.1.a 2.dip.	1 626	7 659	1 342	1 839	10 882	817	268	24 433

Externá forma štúdia

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejné	1.	213	740	277	1 420	5 288	0	149	8 087
	1. & 2.	0	278	171	302	2 102	25	111	2 989
	Sp.1.diplom	213	1 018	448	1 722	7 390	25	260	11 076
	2.	85	222	169	142	3 066	0	20	3 704
	Sp.1.a 2.dip.	298	1 240	617	1 864	10 456	25	280	14 780
Súkromné	1.	0	0	0	311	1 336	0	77	1 724
	1. & 2.	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sp.1.diplom	0	0	0	311	1 336	0	77	1 724
	2.	0	0	0	42	78	0	0	120
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	353	1 414	0	77	1 844
Štátne	1.	0	0	0	576	0	0	38	614
	1. & 2.	0	0	0	0	0	0	54	54
	Sp.1.diplom	0	0	0	576	0	0	92	668
	2.	0	0	0	0	0	0	53	53
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	576	0	0	145	721
Celkom	1.	213	740	277	2 307	6 624	0	264	10 425
	1. & 2.	0	278	171	302	2 102	25	165	3 043
	Sp.1.diplom	213	1 018	448	2 609	8 726	25	429	13 468
	2.	85	222	169	184	3 144	0	73	3 877
	Sp.1.a 2.dip.	298	1 240	617	2 793	11 870	25	502	17 345

Denná a externá forma štúdia spolu

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejné	1.	1 009	4 080	596	2 177	7 645	342	216	16 065
	1. & 2.	343	2 314	897	1 127	9 767	229	196	14 873
	Sp.1.diplom	1 352	6 394	1 493	3 304	17 412	571	412	30 938
	2.	572	2 505	466	313	3 685	271	20	7 832
	Sp.1.a 2.dip.	1 924	8 899	1 959	3 617	21 097	842	432	38 770
Súkromné	1.	0	0	0	311	1 570	0	77	1 958
	1. & 2.	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sp.1.diplom	0	0	0	311	1 570	0	77	1 958
	2.	0	0	0	42	85	0	0	127
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	353	1 655	0	77	2 085
Štátne	1.	0	0	0	662	0	0	57	719
	1. & 2.	0	0	0	0	0	0	151	151
	Sp.1.diplom	0	0	0	662	0	0	208	870
	2.	0	0	0	0	0	0	53	53
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	662	0	0	261	923
Celkom	1.	1 009	4 080	596	3 150	9 215	342	350	18 742
	1. & 2.	343	2 314	897	1 127	9 767	229	347	15 024
	Sp.1.diplom	1 352	6 394	1 493	4 277	18 982	571	697	33 766
	2.	572	2 505	466	355	3 770	271	73	8 012
	Sp.1.a 2.dip.	1 924	8 899	1 959	4 632	22 752	842	770	41 778

**Rozdelenie celkového počtu absolventov do hlavných skupín študijných odborov
v roku 2006, %**

Denná forma štúdia

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejné	1.	11	51	5	9	19	5	0	100
	1. & 2.	3	20	9	6	59	2	1	100
	Sp.1.diplom	6	29	7	7	47	3	1	100
	2.	15	57	0	2	18	9	0	100
	Sp.1.a 2.dip.	7	33	6	6	43	4	1	100
Súkromné	1.	0	0	0	0	100	0	0	100
	1. & 2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.diplom	0	0	0	0	100	0	0	100
	2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	0	100	0	0	100
Štátne	1.	0	0	0	79	0	0	21	100
	1. & 2.	0	27	0	0	0	0	73	100
	Sp.1.diplom	0	19	0	23	0	0	58	100
	2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.a 2.dip.	0	19	0	23	0	0	58	100
Celkom	1.	11	49	5	10	19	5	1	100
	1. & 2.	3	20	8	6	58	2	3	100
	Sp.1.diplom	6	29	7	7	46	3	2	100
	2.	15	57	0	2	18	9	0	100

	Sp.1.a 2.dip.	7	33	6	7	42	4	2	100
--	---------------	---	----	---	---	----	---	---	-----

Externá forma štúdia

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejné	1.	3	10	4	16	67	0	1	100
	1. & 2.	0	7	5	3	81	2	2	100
	Sp.1.diplom	2	9	4	11	72	1	2	100
	2.	2	8	7	0	84	0	0	100
	Sp.1.a 2.dip.	2	9	5	9	74	1	1	100
Súkromné	1.	0	0	0	44	56	0	0	100
	1. & 2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.diplom	0	0	0	44	56	0	0	100
	2.	0	0	0	0	100	0	0	100
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	44	56	0	0	100
Štátne	1.	0	0	0	100	0	0	0	100
	1. & 2.	0	11	0	0	19	0	70	100
	Sp.1.diplom	0	3	0	74	5	0	19	100
	2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.a 2.dip.	0	3	0	74	5	0	19	100
Celkom	1.	2	8	4	22	62	0	1	100
	1. & 2.	0	7	5	3	78	1	5	100
	Sp.1.diplom	2	8	4	16	68	1	2	100
	2.	2	8	7	0	84	0	0	100
	Sp.1.a 2.dip.	2	8	4	13	70	0	2	100

Denná a externá forma štúdia spolu

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejné	1.	6	27	4	13	47	2	1	100
	1. & 2.	3	17	8	6	64	2	1	100
	Sp.1.diplom	4	21	6	9	57	2	1	100
	2.	9	35	3	1	48	5	0	100
	Sp.1.a 2.dip.	5	23	6	7	55	2	1	100
Súkromné	1.	0	0	0	42	58	0	0	100
	1. & 2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.diplom	0	0	0	42	58	0	0	100
	2.	0	0	0	0	100	0	0	100
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	41	59	0	0	100
Štátne	1.	0	0	0	95	0	0	5	100
	1. & 2.	0	22	0	0	6	0	72	100
	Sp.1.diplom	0	10	0	52	3	0	36	100
	2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.a 2.dip.	0	10	0	52	3	0	36	100
Celkom	1.	6	24	4	18	46	2	1	100
	1. & 2.	3	17	8	5	63	2	3	100
	Sp.1.diplom	4	20	6	11	55	2	2	100
	2.	9	35	3	1	48	5	0	100
	Sp.1.a 2.dip.	5	23	5	9	54	2	2	100

**Rozdelenie celkového počtu absolventov do hlavných skupín študijných odborov
v roku 2007, %**

Denná forma štúdia

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejné	1.	10	42	4	9	30	4	1	100
	1. & 2.	3	17	6	7	64	2	1	100
	Sp.1.diplom	6	27	5	8	50	3	1	100
	2.	12	55	7	4	15	7	0	100
	Sp.1.a 2.dip.	7	32	6	7	44	3	1	100
Súkromné	1.	0	0	0	0	100	0	0	100
	1. & 2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.diplom	0	0	0	0	100	0	0	100
	2.	0	0	0	0	100	0	0	100
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	0	100	0	0	100
Štátne	1.	0	0	0	82	0	0	18	100
	1. & 2.	0	0	0	0	0	0	100	100
	Sp.1.diplom	0	0	0	43	0	0	57	100
	2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	43	0	0	57	100
Celkom	1.	10	40	4	10	31	4	1	100
	1. & 2.	3	17	6	7	64	2	2	100
	Sp.1.diplom	6	26	5	8	51	3	1	100
	2.	12	55	7	4	15	7	0	100
	Sp.1.a 2.dip.	7	31	5	8	45	3	1	100

Externá forma štúdia

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejné	1.	3	9	3	18	65	0	2	100
	1. & 2.	0	9	6	10	70	1	4	100
	Sp.1.diplom	2	9	4	16	67	0	2	100
	2.	2	6	5	4	83	0	1	100
	Sp.1.a 2.dip.	2	8	4	13	71	0	2	100
Súkromné	1.	0	0	0	18	77	0	4	100
	1. & 2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.diplom	0	0	0	18	77	0	4	100
	2.	0	0	0	35	65	0	0	100
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	19	77	0	4	100
Štátne	1.	0	0	0	94	0	0	6	100
	1. & 2.	0	0	0	0	0	0	100	100
	Sp.1.diplom	0	0	0	86	0	0	14	100
	2.	0	0	0	0	0	0	100	100
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	80	0	0	20	100
Celkom	1.	2	7	3	22	64	0	3	100
	1. & 2.	0	9	6	10	69	1	5	100
	Sp.1.diplom	2	8	3	19	65	0	3	100
	2.	2	6	4	5	81	0	2	100
	Sp.1.a 2.dip.	2	7	4	16	68	0	3	100

Denná a externá forma štúdia spolu

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejný	1.	6	25	4	14	48	2	1	100
	1. & 2.	2	16	6	8	66	2	1	100
	Sp.1.diplom	4	21	5	11	56	2	1	100
	2.	7	32	6	4	47	3	0	100
	Sp.1.a 2.dip.	5	23	5	9	54	2	1	100
Súkromný	1.	0	0	0	16	80	0	4	100
	1. & 2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.diplom	0	0	0	16	80	0	4	100
	2.	0	0	0	33	67	0	0	100
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	17	79	0	4	100
Štátne	1.	0	0	0	92	0	0	8	100
	1. & 2.	0	0	0	0	0	0	100	100
	Sp.1.diplom	0	0	0	76	0	0	24	100
	2.	0	0	0	0	0	0	100	100
	Sp.1.a 2.dip.	0	0	0	72	0	0	28	100
Celkom	1.	5	22	3	17	49	2	2	100
	1. & 2.	2	15	6	8	65	2	2	100
	Sp.1.diplom	4	19	4	13	56	2	2	100
	2.	7	31	6	4	47	3	1	100
	Sp.1.a 2.dip.	5	21	5	11	54	2	2	100

Medziročná zmena úhrnného počtu absolventov v rokoch 2007/2006, %

Denná forma štúdia

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejný	1.	141	130	133	171	242	123	291	156
	1. & 2.	79	82	68	104	104	104	67	95
	Sp.1.diplom	114	106	80	128	120	115	101	113
	2.	107	129	4243	364	114	103	-	134
	Sp.1.a 2.dip.	112	112	102	137	120	111	101	116
Súkromný	1.	-	-	-	-	557	-	-	557
	1. & 2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.diplom	-	-	-	-	557	-	-	557
	2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.a 2.dip.	-	-	-	-	574	-	-	574
Štátne	1.	-	-	-	86	-	-	70	83
	1. & 2.	-	0	-	-	-	-	43	31
	Sp.1.diplom	-	0	-	86	-	-	46	46
	2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.a 2.dip.	-	0	-	86	-	-	46	46
Celkom	1.	141	130	133	155	255	123	172	158
	1. & 2.	79	79	68	104	104	104	52	94
	Sp.1.diplom	114	105	80	125	123	115	67	113
	2.	107	129	4243	364	115	103	-	134
	Sp.1.a 2.dip.	112	111	102	133	122	111	67	116

Externá forma štúdia

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejnú	1.	115	107	94	127	111	0	175	113
	1. & 2.	0	102	89	256	68	42	129	78
	Sp.1.diplom	105	106	92	139	94	36	152	101
	2.	193	108	98	-	142	-	-	-
	Sp.1.a 2.dip.	121	106	93	151	104	36	164	109
Súkromné	1.	-	-	-	108	368	-	-	264
	1. & 2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.diplom	-	-	-	108	368	-	-	264
	2.	-	-	-	-	1950	-	-	3000
	Sp.1.a 2.dip.	-	-	-	122	385	-	-	281
Štátne	1.	-	-	-	138	-	-	3800	147
	1. & 2.	-	0	-	-	0	-	52	36
	Sp.1.diplom	-	0	-	138	0	-	88	118
	2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.a 2.dip.	-	0	-	138	0	-	138	128
Celkom	1.	115	107	94	127	129	0	307	127
	1. & 2.	0	96	89	256	67	42	87	76
	Sp.1.diplom	105	104	92	134	105	36	155	110
	2.	193	108	98	-	145	-	-	150
	Sp.1.a 2.dip.	121	105	93	144	114	36	182	117

Denná a externá forma štúdia spolu

VŠ	Vzdelávací stupeň	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	ŠO 9	Spolu
		a	b	c	d	e	f	g	h
Verejnú	1.	134	125	111	140	133	118	200	131
	1. & 2.	76	84	71	124	93	89	92	91
	Sp.1.diplom	113	106	83	134	107	105	128	108
	2.	115	127	259	666	136	103	-	138
	Sp.1.a 2.dip.	113	111	99	144	112	104	135	113
Súkromné	1.	-	-	-	108	388	-	-	282
	1. & 2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.diplom	-	-	-	108	388	-	-	282
	2.	-	-	-	-	2125	-	-	3175
	Sp.1.a 2.dip.	-	-	-	122	405	-	-	299
Štátne	1.	-	-	-	128	-	-	204	132
	1. & 2.	-	0	-	-	0	-	46	33
	Sp.1.diplom	-	0	-	128	0	-	58	87
	2.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sp.1.a 2.dip.	-	0	-	128	0	-	73	92
Celkom	1.	134	125	111	133	150	118	257	139
	1. & 2.	76	81	71	124	93	89	64	90
	Sp.1.diplom	113	104	83	131	114	105	103	112
	2.	115	127	259	755	139	103	-	141
	Sp.1.a 2.dip.	113	110	99	139	118	104	114	116

2. RETROSPEKTÍVNA ANALÝZA A PROGNÓZA POČTU ABSOLVENTOV VYSOKÝCH ŠKÔL

V doleuvedených tabuľkách a grafoch sa predkladajú časové rady hodnôt počtu absolventov verejných vysokých škôl (v podobe súčtu absolventov v oboch formách štúdia – dennej a externej) a na ne nadväzujúce časové rady rôznych pomerových veličín pre hlavné skupiny študijných odborov. Údaje za roky 1990 – 2007 sú skutočné hodnoty, za roky 2008 – 2020 hodnoty prognózované.

Postup zostavenia prognózy je popísaný v analyticko-prognostických štúdiách spracovaných v Odbore vysokých škôl ÚIPŠ v minulých rokoch. Výsledná prognóza budúceho vývoja počtu absolventov je *podmienená*. Rozumie sa tým skutočnosť, že kvantitatívny odhad sa vykonal za predpokladu splnenia podmienky, ktorá sa dá sformulovať nasledovne: v budúcom období (t.j. v období, pre ktoré sa zostavuje prognóza) sa podstatným spôsobom nezmenia základné faktory a vývinové tendencie, ktoré pôsobili v predchádzajúcom období a ktoré sa identifikovali v etape retrospektívnej matematicko-štatistickej analýzy tzv. historických dát.

Uvedená požiadavka sa z matematického hľadiska považuje za „silnú“. Pri sledovaní priebehu jednotlivých časových radov vidíme, že vývin počtu absolventov pred rokom 2005 bol u väčšiny skupín študijných odborov veľmi nevyrovnaný. Zvlášť výrazne sa tento jav prejavuje v prípade Lekárskych a farmaceutických vied a Technických vied. Naopak, najvyrovnanejším priebehom sa vyznačujú Spoločenské vedy. Nerovnomerná dynamika vývinu hodnôt sa dá vypočítavať nielen u počtu absolventov, ale aj u ďalších výkonových ukazovateľov vysokých škôl. Príčina je v tom, že v rokoch 1990 – 2004, teda temer poldruha desaťročia, sa v slovenskom vysokom školstve uskutočňoval prechod od pôvodne jednotného jednostupňového úplného univerzitného vzdelávania na dvojstupňový systém „bakalár – magister (inžinier)“. Transformačný proces, ktorého podstatou bola zmena štruktúry vzdelávacieho systému, sa prelínal, resp. prekrýval s procesom jeho čisto kvantitatívneho rozširovania. A pretože obidve tieto zmeny – štruktúrna i stavová – prebiehali, po prvé, veľmi dlho a, po druhé, s rozdielnou rýchlosťou v rôznych častiach systému, v systéme ako celku i v rôznych časových obdobiach, boli ich dôsledkom výkyvy v hodnotách vstupných (novoprijatí do prvého ročníka) i výstupných (absolventi) tokových veličín. Kolísavý priebeh retrospektívnej vetvy časového radu spôsobuje zníženie kvality jeho predikčného úseku. Tento nedostatok sme čiastočne znížili zlúčením ukazovateľa „počet absolventov“ pre dennú a pre externú formu štúdia do jednej veličiny. Tým sa do istej miery vzájomne vykompenzovali nepravidelnosti v časových radoch pôvodných ukazovateľov.

Prijateľnosť tohto kroku sa dá zdôvodniť aj z vecného hľadiska. Ide o to, že v slovenskom vysokom školstve sa fakticky zmenila funkcia externého štúdia. Jeho poslanie sa v minulosti ponímalo v súlade s pôvodným názvom ako „štúdium *pri zamestnaní*“. Ale postupne sa v značnej miere premenilo na doplnok denného štúdia a poskytuje svoje vzdelávacie kapacity tým maturantom, ktorí neboli prijatí na dennú formu.

Nakoľko presnosť prognózy sa ďalej nedala zvýšiť, aspoň sme kvantifikovali pravdepodobnú nepresnosť, ktorej sa dopúšťame v jednotlivých bodoch – rokoch prognózy. Za tým účelom sa vypočítala chyba predikcie, ktorá sa v grafoch znázorňuje pomocou chybových úsečiek. Dve úsečky (horná a dolná) v určitom bode vymedzujú interval, v ktorom sa s pravdepodobnosťou 95 % bude nachádzať skutočná hodnota prognózovanej veličiny v príslušnom roku.

Na základe výsledkov vykonanej analýzy sa zistili tieto základné skutočnosti:

- Počet absolventov v oboch formách štúdia v uplynulých rokoch dynamicky rástol. V roku 2007 sa celkovo zvýšil v porovnaní s rokom 1990 4,3-krát. Najväčší nárast bol v umeleckých odboroch (7,3-krát), v lekárskech a farmaceutických (7,1-krát), spoločenskovedných (6,9-krát) a prírodovedných (6,5-krát). Oveľa menšia rast pozorujeme v študijných odboroch „Poľnohospodársko-lesnícke a veterinárske vedy“ (2,3-krát) a „Technické vedy“ (2,1-krát).
- V dôsledku rozdielného zvýšenia počtu absolventov v jednotlivých študijných odboroch sa v sledovanom období podstatne zmenili podiely študijných odborov na celkovom počte absolventov. Najviac sa zvýšilo zastúpenie odborov „Spoločenské vedy“, a to z 34 % na 55 % (!). Ďalej sa zvýšil podiel „Lekárskych a farmaceutických vied“ (z 5,7 % na 9,4 %), prírodovedných odborov z 3,3% na 5,0 % a umeleckých z 1,3 % na 2,2 %. Naopak, presne na polovicu poklesol podiel študijných odborov „Technické vedy“ (zo 46 % na 23 %). Podobne sa znížilo zastúpenie „Poľnohospodársko-lesníckych a veterinárskych vied“ (z 9,5 % na 5,1 %). Uvedené zmeny sú výrazom celkovej „humanizácie“ obsahu vysokoškolského vzdelávania po roku 1989.
- Na inom mieste už bolo povedané, že uvedené kvantitatívne zmeny prebiehali veľmi nerovnomerne. Roky nárastu, niekedy pomerne výrazného (1991, 1995 – celkové zvýšenie medziročne o 30 % , 1997 – o 29 % , 1999, 2001 – 2007), sa striedali s rokmi stagnácie, dokonca veľkého poklesu (1994 – temer o 10 %). Ešte razantnejšie výkyvy sa pozorujú u jednotlivých skupín študijných odborov. Jeden príklad za všetky. V prírodných vedách sa počet absolventov v roku 1998 zvýšil v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 62 % a v roku 1999 sa naopak znížil na 86 % úrovne roku 1998. Týmto spôsobom sa prejavovala rozdielna pripravenosť rôznych fakúlt na transformáciu vzdelávacej štruktúry a následne aj rozdielna rýchlosť uskutočňovania vlastného prechodu.
- Treba si všimnúť pôsobenia dôležitého vonkajšieho faktora, ktorým je demografický vývin. Početnosť vekovej populačnej skupiny relevantnej pre prijímanie na vysokú školu bola najvyššia v rokoch 1990 až 2005, pričom prechádzala maximom (viac ako 96 tisíc osôb) v roku 1997. V ďalších rokoch nastáva trvalé znižovanie tejto skupiny, ktoré sa po roku 2010 stáva strmým. Očakáva sa, že v roku 2020 sa veľkosť skupiny 19-ročných zníži približne na 50 tisíc.
- Aby sa aj v týchto podmienkach zachoval doterajší objem „produkcie“ absolventov bude treba udržať súčasnú úroveň prijímania na vysoké školy. To značí, že pri znižovaní zdroja prijímania by sa mal ďalej podstatne zvyšovať parameter „pomer počtu novoprijatých k vekovej skupine 19-ročných“. Na tomto predpoklade je založený variant odhadu budúceho vývoja počtu absolventov predkladaný v tejto štúdií.
- Výsledky kvantitatívnej prognózy sa prezentujú v tabuľkách a grafoch (pozri Prílohy). Z nich vyplýva, že pri zvolených predpokladoch sa celkový počet absolventov najprv zníži, v rokoch 2015 – 2017 sa vráti na úroveň roku 2007 a potom bude opäť klesať, takže na konci horizontu prognózy by mohol činiť zhruba 90 % súčasnej hodnoty. Zmeny hodnôt podielu jednotlivých skupín študijných odborov na celkovom počte absolventov by si mali zachovať doterajšiu tendenciu, avšak prejavujúcu sa oveľa miernejšie. Zastúpenie spoločenských vied by mohlo stúpnuť o 5 %, technických vied naopak o 4 % klesnúť. Odhadnuté zmeny podielu ostatných skupín študijných odborov by mali byť zanedbateľné. Pritom treba brať do úvahy možnú veľkosť rozptylu vypočítaných odhadov príslušných veličín, ktorú grafickým spôsobom charakterizujú chybové úsečky.

Absolventi vysokých škôl v SR – časové rady, počet osôb

Denná a Externá forma štúdia spolu, slov. št. obč.

Rok	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	Spolu
	a	b	c	d	e	f	g
1990	295	4 163	856	508	3 040	116	8 978
1991	291	4 954	1 023	600	3 573	125	10 566
1992	304	4 466	930	566	3 963	152	10 381
1993	386	3 950	941	659	4 258	166	10 360
1994	384	2 866	522	648	3 984	222	8 626
1995	528	2 980	733	819	5 927	180	11 167
1996	445	3 097	775	1 059	5 642	237	11 255
1997	491	4 141	897	855	7 770	325	14 505
1998	798	3 587	915	830	8 560	340	15 035
1999	685	4 618	1 306	873	10 439	358	18 279
2000	815	4 585	1 587	881	10 894	354	19 116
2001	1 116	5 962	1 678	802	12 371	416	22 345
2002	1 273	6 078	1 674	826	13 370	575	23 914
2003	1 492	6 393	1 856	916	15 038	815	26 594
2004	1 506	6 953	1 859	1 103	16 462	763	28 907
2005	1 611	8 177	2 062	1 571	16 157	832	30 684
2006	1 700	7 994	1 974	2 519	18 911	809	34 228
2007	1 924	8 899	1 959	3 617	21 097	842	38 770
2008	1 779	7 408	1 998	2 002	19 368	854	33 688
2009	1 873	7 630	2 070	2 097	20 352	900	35 220
2010	1 910	7 623	2 079	2 128	20 714	918	35 682
2011	1 918	7 513	2 059	2 127	20 769	922	35 624
2012	1 998	7 692	2 118	2 208	21 609	961	36 921
2013	1 986	7 520	2 080	2 186	21 444	956	36 506
2014	2 064	7 699	2 138	2 264	22 263	994	37 774
2015	2 110	7 760	2 164	2 308	22 737	1 016	38 460
2016	2 094	7 597	2 127	2 283	22 536	1 008	38 011
2017	2 126	7 617	2 140	2 311	22 858	1 024	38 450
2018	2 003	7 092	1 999	2 172	21 516	965	36 103
2019	1 922	6 730	1 903	2 080	20 631	926	34 536
2020	1 953	6 768	1 920	2 109	20 949	942	34 991

Vysvetlivky: 1990 – 2007 ... skutočnosť, 2008 – 2020 ... prognóza

ŠO – hlavná skupina študijných odborov

ŠO 1	Prírodné vedy
ŠO 2,3	Technické vedy a náuky
ŠO 4	Poľnohospodársko-lesnícke a veterinárske vedy
ŠO 5	Lekárske a farmaceutické vedy a náuky
ŠO 6,7	Spoločenské vedy, náuky a služby
ŠO 8	Vedy a náuky o kultúre a umení

Absolventi vysokých škôl v SR – časové rady, podiel ŠO, %

Denná a Externá forma štúdia spolu, slov. št. obč.

Rok	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	Spolu
	a	b	c	d	e	f	g
1990	3,29	46,4	9,53	5,66	33,9	1,29	100
1991	2,75	46,9	9,68	5,68	33,8	1,18	100
1992	2,93	43,0	8,96	5,45	38,2	1,46	100
1993	3,73	38,1	9,08	6,36	41,1	1,60	100
1994	4,45	33,2	6,05	7,51	46,2	2,57	100
1995	4,73	26,7	6,56	7,33	53,1	1,61	100
1996	3,95	27,5	6,89	9,41	50,1	2,11	100
1997	3,39	28,6	6,20	5,91	53,7	2,24	100
1998	5,31	23,9	6,09	5,52	57,0	2,26	100
1999	3,75	25,3	7,14	4,78	57,1	1,96	100
2000	4,26	24,0	8,30	4,61	57,0	1,85	100
2001	4,99	26,7	7,51	3,59	55,4	1,86	100
2002	5,35	25,5	7,03	3,47	56,2	2,42	100
2003	5,63	24,1	7,00	3,46	56,7	3,07	100
2004	5,26	24,3	6,49	3,85	57,5	2,66	100
2005	5,30	26,9	6,78	5,17	53,1	2,74	100
2006	5,01	23,6	5,82	7,43	55,8	2,39	100
2007	5,02	23,2	5,11	9,43	55,0	2,20	100
2008	5,32	22,2	5,98	5,99	58,0	2,56	100
2009	5,36	21,8	5,93	6,00	58,3	2,58	100
2010	5,40	21,6	5,88	6,02	58,6	2,60	100
2011	5,43	21,3	5,83	6,02	58,8	2,61	100
2012	5,46	21,0	5,79	6,04	59,1	2,63	100
2013	5,49	20,8	5,75	6,04	59,3	2,64	100
2014	5,52	20,6	5,71	6,05	59,5	2,66	100
2015	5,54	20,4	5,68	6,06	59,7	2,67	100
2016	5,56	20,2	5,65	6,06	59,9	2,68	100
2017	5,58	20,0	5,62	6,07	60,0	2,69	100
2018	5,60	19,8	5,59	6,08	60,2	2,70	100
2019	5,62	19,7	5,57	6,08	60,3	2,71	100
2020	5,64	19,5	5,54	6,09	60,5	2,72	100

Vysvetlivky: 1990 – 2007 ... skutočnosť, 2008 – 2020 ... prognóza

ŠO – hlavná skupina študijných odborov

ŠO 1	Prírodné vedy
ŠO 2,3	Technické vedy a náuky
ŠO 4	Poľnohospodársko-lesnícke a veterinárske vedy
ŠO 5	Lekárske a farmaceutické vedy a náuky
ŠO 6,7	Spoločenské vedy, náuky a služby
ŠO 8	Vedy a náuky o kultúre a umení

Absolventi vysokých škôl v SR – časové rady, počet osôb, bázové indexy, %

Denná a Externá forma štúdia spolu, slov. št. obč.

Rok	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	Spolu
	a	b	c	d	e	f	g
1990	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1991	98,6	119,0	119,5	118,1	117,5	107,8	117,7
1992	103,1	107,3	108,6	111,4	130,4	131,0	115,6
1993	130,8	94,9	109,9	129,7	140,1	143,1	115,4
1994	130,2	68,8	61,0	127,6	131,1	191,4	96,1
1995	179,0	71,6	85,6	161,2	195,0	155,2	124,4
1996	150,8	74,4	90,5	208,5	185,6	204,3	125,4
1997	166,4	99,5	104,8	168,3	255,6	280,2	161,3
1998	270,5	86,2	106,9	163,4	281,6	293,1	167,4
1999	232,2	110,9	152,6	171,9	343,4	308,6	203,6
2000	276,3	110,1	185,4	173,4	358,4	305,2	212,9
2001	378,3	143,2	196,0	157,9	406,9	358,6	248,9
2002	431,5	146,0	195,6	162,6	439,8	495,7	265,0
2003	505,8	153,6	216,8	180,3	494,7	702,6	295,3
2004	510,5	167,0	217,2	217,1	541,5	657,8	319,1
2005	546,1	196,4	240,9	309,3	531,5	717,2	338,7
2006	576,3	192,0	230,6	495,9	622,1	697,4	377,7
2007	652,2	213,8	228,9	712,0	694,0	725,9	427,0

Vysvetlivky:

ŠO – hlavná skupina študijných odborov

ŠO 1	Prírodné vedy
ŠO 2,3	Technické vedy a náuky
ŠO 4	Poľnohospodársko-lesnícke a veterinárske vedy
ŠO 5	Lekárske a farmaceutické vedy a náuky
ŠO 6,7	Spoločenské vedy, náuky a služby
ŠO 8	Vedy a náuky o kultúre a umení

Absolventi vysokých škôl v SR – časové rady, počet osôb, medziročné indexy, %

Denná a Externá forma štúdia spolu, slov. št. obč.

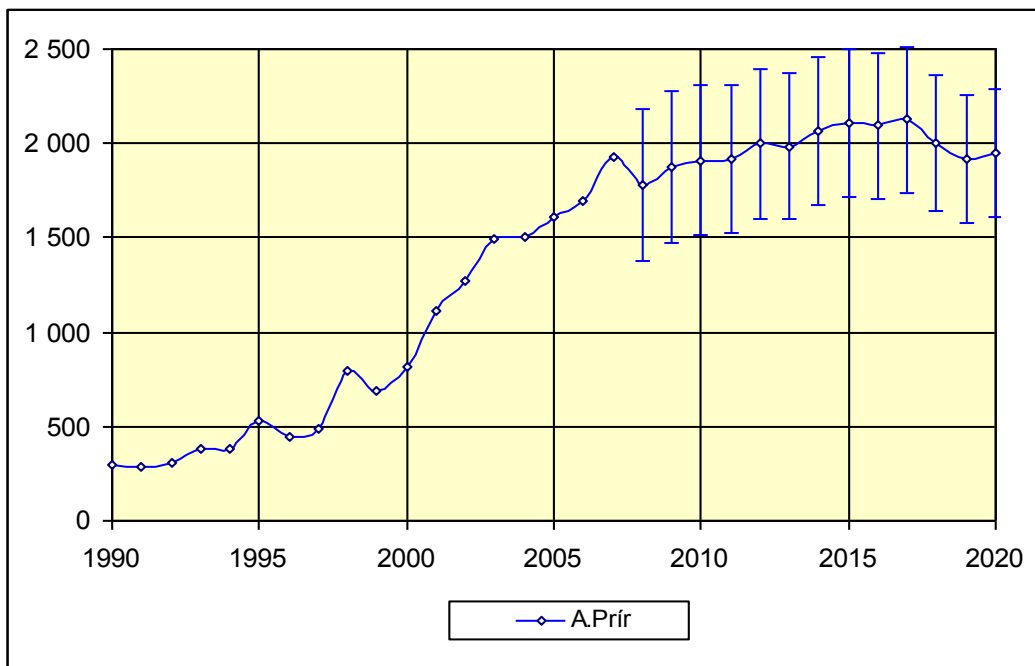
Rok	ŠO 1	ŠO 2,3	ŠO 4	ŠO 5	ŠO 6,7	ŠO 8	Spolu
	a	b	c	d	e	f	g
1990	-	-	-	-	-	-	-
1991	98,6	119,0	119,5	118,1	117,5	107,8	117,7
1992	104,5	90,1	90,9	94,3	110,9	121,6	98,2
1993	127,0	88,4	101,2	116,4	107,4	109,2	99,8
1994	99,5	72,6	55,5	98,3	93,6	133,7	83,3
1995	137,5	104,0	140,4	126,4	148,8	81,1	129,5
1996	84,3	103,9	105,7	129,3	95,2	131,7	100,8
1997	110,3	133,7	115,7	80,7	137,7	137,1	128,6
1998	162,5	86,6	102,0	97,1	110,2	104,6	103,8
1999	85,8	128,7	142,7	105,2	122,0	105,3	121,6
2000	119,0	99,3	121,5	100,9	104,4	98,9	104,6
2001	136,9	130,0	105,7	91,0	113,6	117,5	116,9
2002	114,1	101,9	99,8	103,0	108,1	138,2	106,5
2003	117,2	105,2	110,9	110,9	112,5	141,7	111,4
2004	100,9	108,8	100,2	120,4	109,5	93,6	108,1
2005	107,0	117,6	110,9	142,4	98,1	109,0	106,2
2006	105,5	97,8	95,7	160,3	117,0	97,2	111,5
2007	113,2	111,3	99,2	143,6	111,6	104,1	113,1

Vysvetlivky:

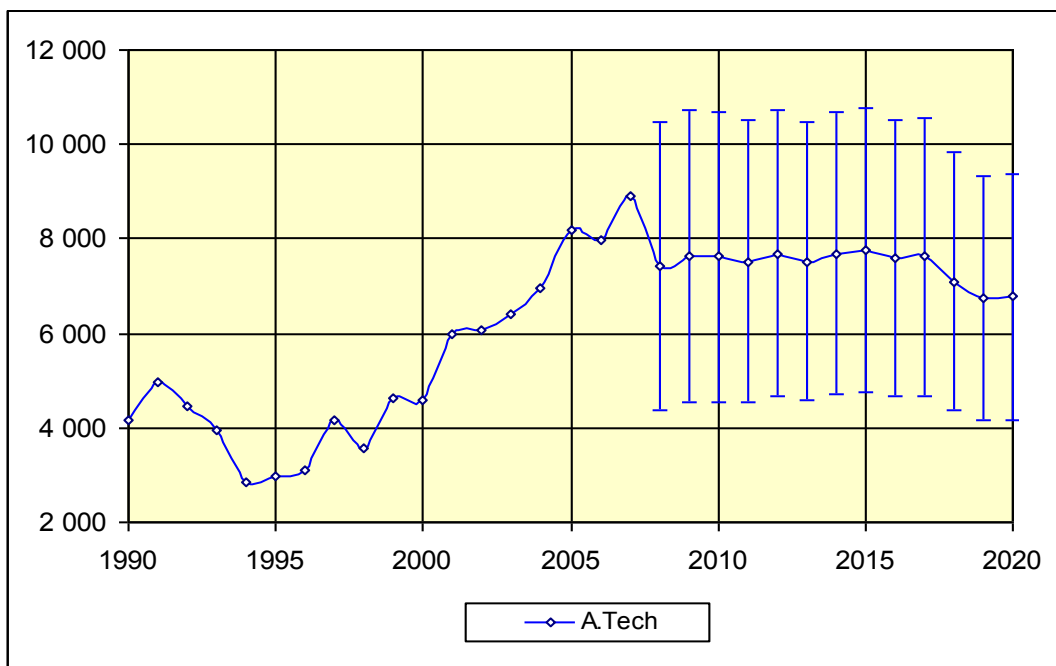
ŠO – hlavná skupina študijných odborov

ŠO 1	Prírodné vedy
ŠO 2,3	Technické vedy a náuky
ŠO 4	Poľnohospodársko-lesnícke a veterinárske vedy
ŠO 5	Lekárske a farmaceutické vedy a náuky
ŠO 6,7	Spoločenské vedy, náuky a služby
ŠO 8	Vedy a náuky o kultúre a umení

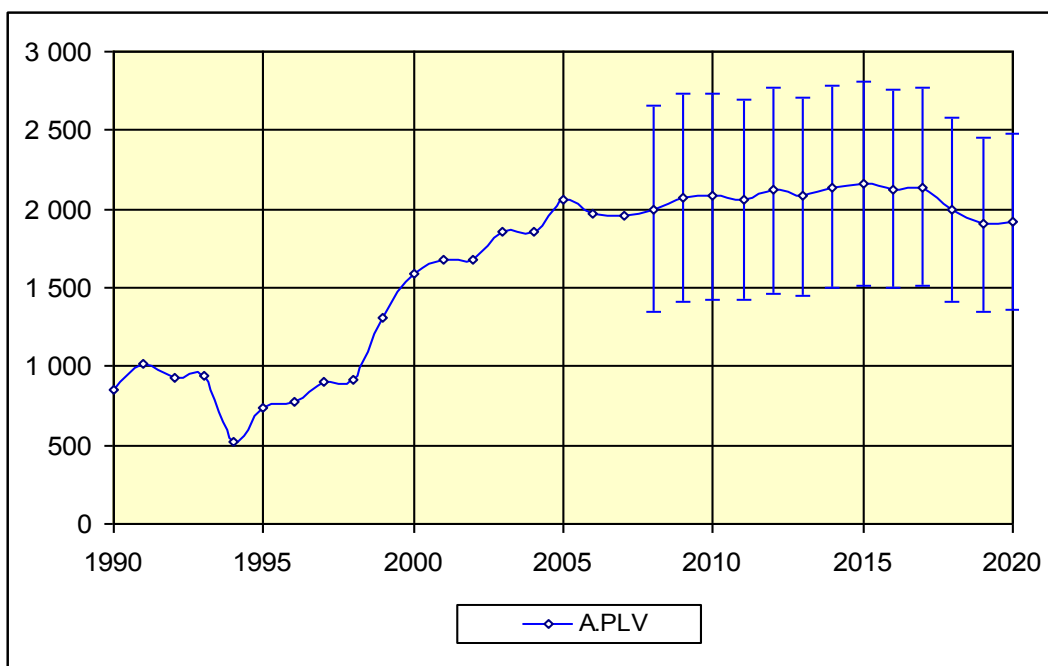
ŠO 1 – Přírodní vedy

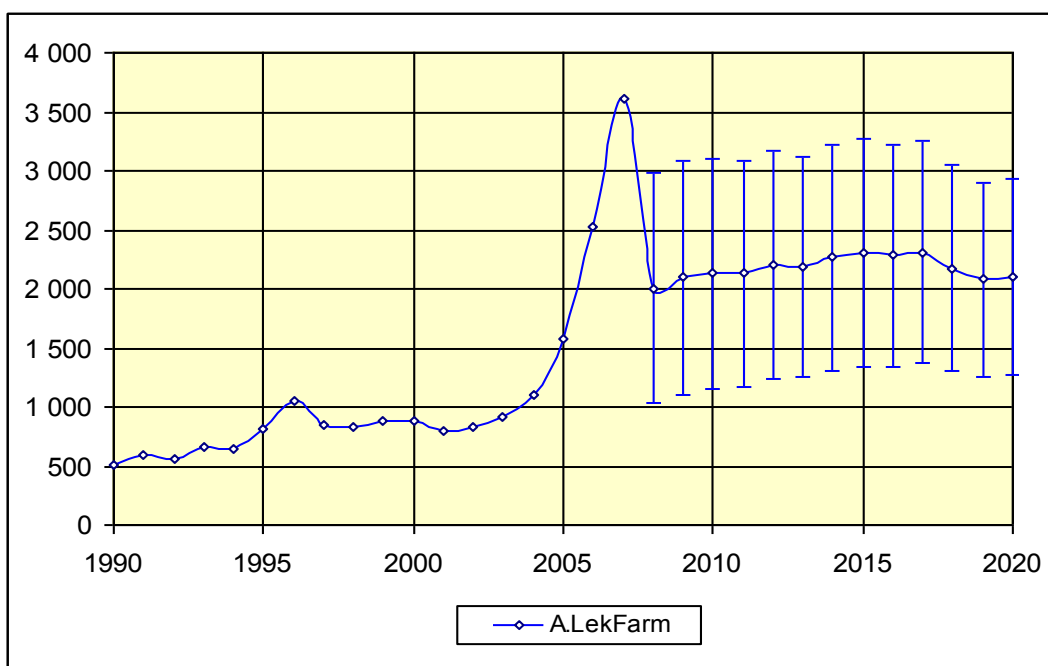
ŠO 2, 3 – Technické vedy

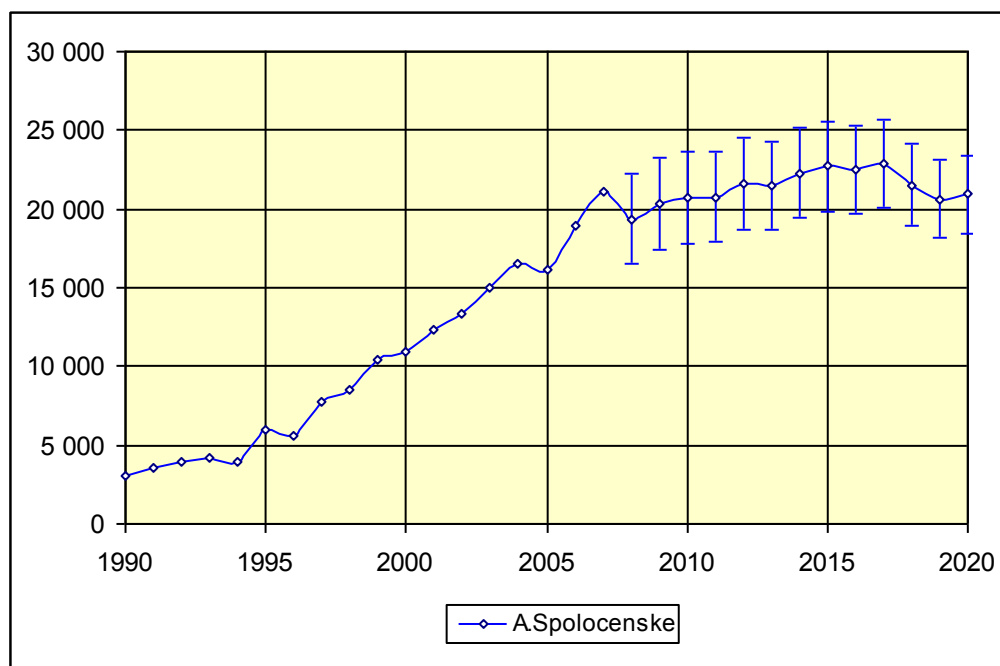
ŠO 4 – Poľnohospodársko-lesnícke a veterinárske vedy

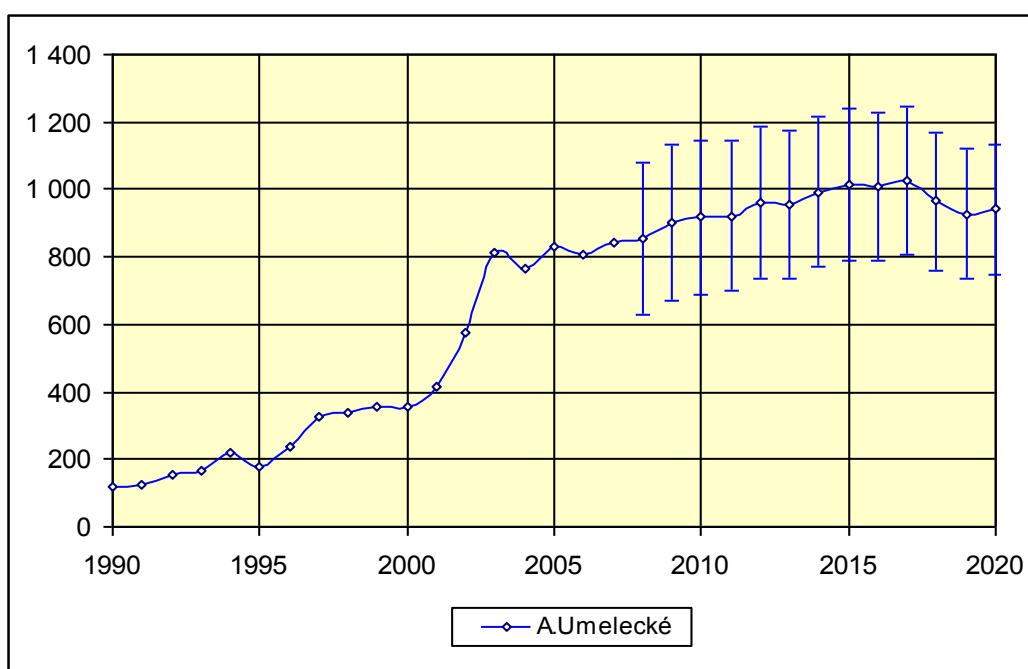
ŠO 5 – Lekárske a farmaceutické vedy

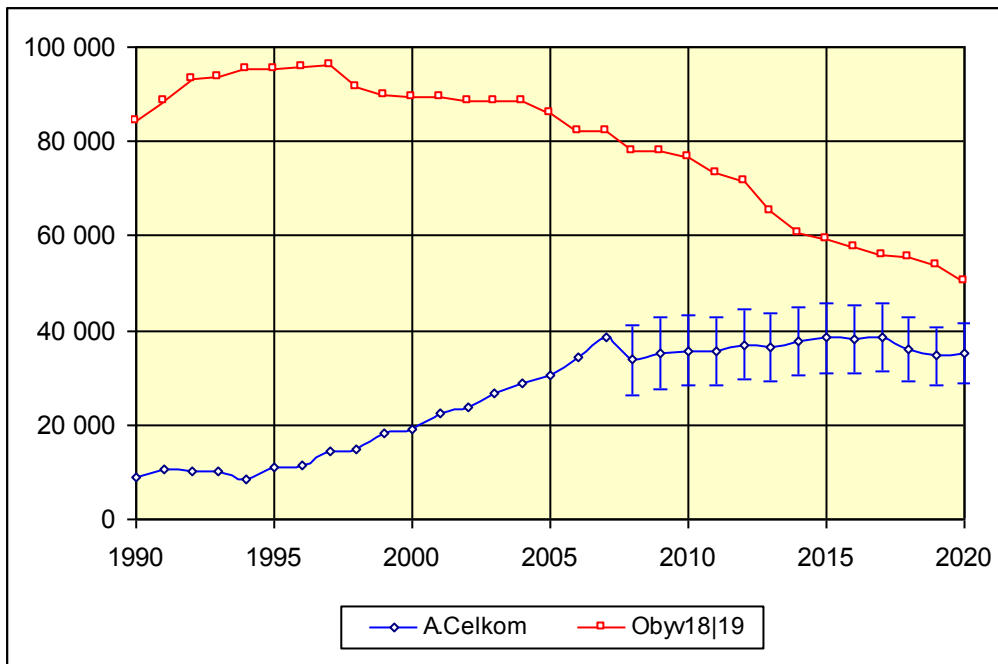
ŠO 6, 7 – Spoločenské vedy

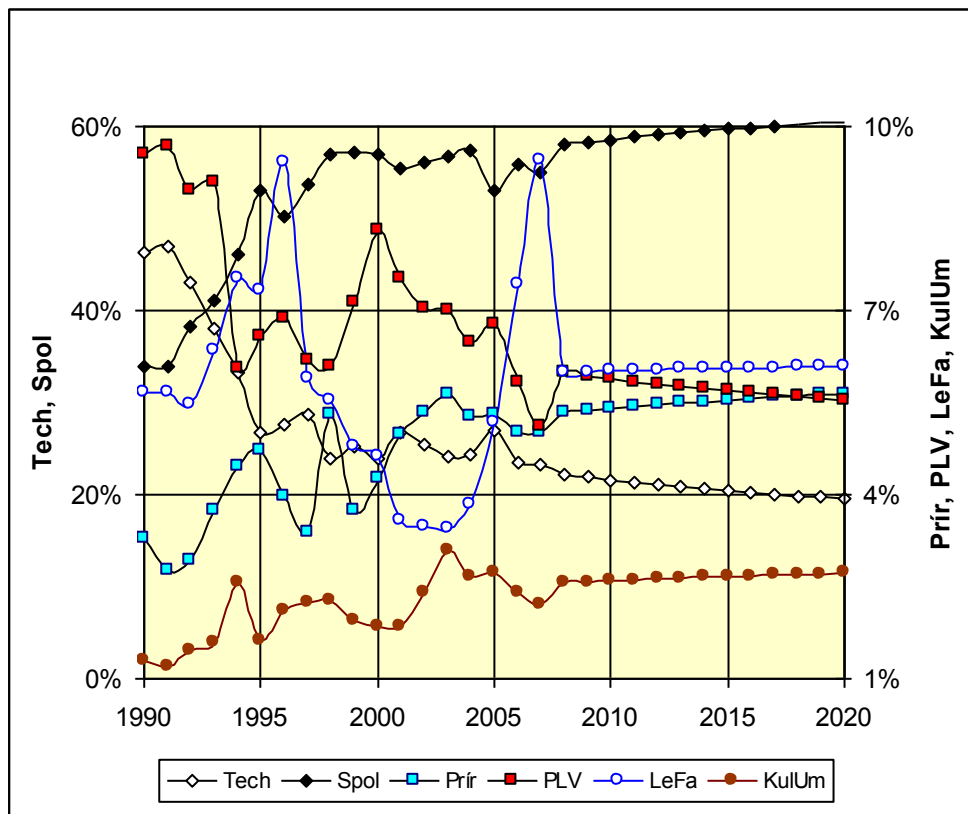
ŠO 8 – Vedy o kultúre a umení

Absolventi v dennej a externej forme štúdia spolu

Absolventi v hlavných skupinách študijných odborov - podiel z celkového počtu

3. NEZAMESTNANOSŤ ABSOLVENTOV VŠ NA TRHU PRÁCE VO SVETLE ŠTATISTICKÝCH ÚDAJOV

Jedným z významných zdrojov informácií o tom, ako sa absolventom vysokých škôl darí u nás naštartovať svoju profesijnú dráhu sú údaje o evidovanej nezamestnanosti z databázy Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Na základe týchto údajov možno vytvoriť kvantitatívne charakteristiky, ktoré poskytujú určitý obraz o miere úspešnosti prechodu tejto skupiny mladých ľudí zo vzdelávacieho systému do pracovného procesu. Samozrejme, je to len jedna stránka tejto zložitej problematiky, je to ale jeden z tých aspektov, ktorý je možné sledovať na základe štatistických údajov.

Vychádzajúc z údajov ÚPSVaR bolo v evidencii úradov práce ku koncu roka 2007 239 939 uchádzačov o prácu; podľa posledného údajá z októbra 2008 ich bolo 228 194. Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla v decembri 2007 hodnotu 8,0 % (v októbri 2008 - 7,5%). Sú to pomerne vysoké čísla, aj keď je možné v posledných 4 až 5 rokoch sledovať pozitívny vývoj.¹

Nezamestnanosť je vážnym ekonomickým a sociálnym problémom Slovenska, pričom mladí ľudia sú z hľadiska hrozby nezamestnanosti považovaní za jednu z rizikových skupín.

Percento absolventov škôl všetkých vzdelanostných stupňov spolu² z celkového počtu nezamestnaných v jednotlivých mesiacoch roka kolíše; ku koncu roka 2007 ich bolo v evidencii úradov práce 13 191, čo predstavovalo 5,5 % z celkového počtu nezamestnaných; v októbri 2008 17 912, t.j. 7,8 %.

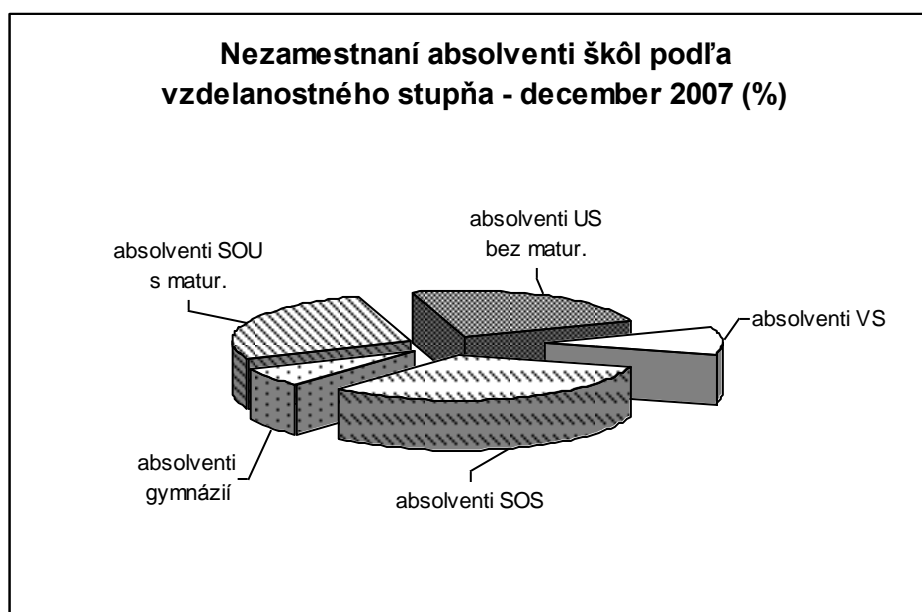
Údaje o nezamestnanosti absolventov vysokých škôl sú v porovnaní s ostatnými vzdelanostnými skupinami pomerne priaznivé. K 31. 12. 2007 bolo nezamestnaných 1 273 absolventov vysokoškolského štúdia, čo predstavovalo 9,6 % z celkového počtu evidovaných nezamestnaných absolventov škôl a 0,5 % z celkového počtu evidovaných nezamestnaných. V štruktúre nezamestnaných absolventov podľa vzdelanostných skupín (tab. a graf) boli vysokoškooláci zastúpení necelým 10 %-ným podielom, zatiaľ čo percentuálne podiely absolventov SOU a učebných odborov sa pohybovali na úrovni štvrtinových podielov a absolventov SOŠ dokonca až na úrovni tretinového podielu. Výnimkou sú absolventi gymnázií, u ktorých možno nízku hodnotu tohto ukazovateľa vysvetliť tým, že väčšina z nich pokračuje po maturite plynule v štúdiu na vysokej škole a na trh práce vstupuje len veľmi malá časť z nich.

¹ Je potrebné zdôrazniť, že pojem „nezamestnaný“ sa tu používa v zmysle „evidovaný nezamestnaný“, resp. „uchádzač o zamestnanie“, t.j. občan hľadajúci si zamestnanie zaradený do evidencie nezamestnaných na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny po podaní písomnej žiadosti o sprostredkovanie zamestnania; Štatistický úrad, ktorý sleduje zamestnanosť a nezamestnanosť štvrťročne na základe metodiky výberových zisťovaní pracovných síl, zaznamenal v 4. štvrťroku 2007 275,3 tis. nezamestnaných, pričom za nezamestnaného sa tu považuje osoba, ktorá v sledovanom týždni nemala prácu, aktívne si prácu hľadá a je do dvoch týždňov schopná do práce nastúpiť; ide o osoby, ktoré **môžu a nemusia byť evidované na úradoch práce** (pozri: Výsledky výberového zisťovania pracovných síl za 4. štvrťrok 2007, ŠÚ SR 2008, str. 88).

² **Nezamestnaný absolvent (resp. uchádzač o zamestnanie – absolvent školy)** je nezamestnaný občan mladší ako 25 rokov, ktorý skončil sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a nezískal prvé platené zamestnanie (§ 8, ods. a) zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v aktuálnom znení).

Štruktúra evidovaných nezamestnaných absolventov škôl podľa vzdelanostného stupňa

Ukazovateľ	k 31.12. 2007	
	Počet	%
Absolventi VŠ	1 273	9,6
Absolventi SOŠ (s maturitou)	4 304	32,6
Absolventi gymnázií	884	6,7
Absolventi SOU (s maturitou)	3 556	27,0
Absolventi UŠ (bez maturity)	3 174	24,1
Spolu	13 191	100,00

Zdroj: Základné štatistické ukazovatele o trhu práce, mesačné štatistiky - december 2007; ÚPSVR, vlastné prepočty, <http://www.upsvar.sk>

Aj pri zohľadnení časovej dimenzie je situácia absolventov vysokých škôl pomerne priaznivá. Z celkového počtu nezamestnaných v tejto absolventskej skupine bolo v septembri 2008 96 % bez práce kratšie alebo maximálne pol roka, pričom percento nezamestnaných dlhšie ako rok sa u nich pohybovalo na úrovni približne 4 %.

Fakt, že väčšina absolventov vysokých škôl sa zväčša veľmi rýchle zamestná potvrdzuje aj ukazovateľ tzv. **miery absorpcie** (rozdiel medzi najvyšším a najnižším počtom nezamestnaných v rámci jedného cyklu vyjadrený v percentách³). Z nasledujúcej tabuľky je zrejmé, že v júni 2007 bolo nezamestnaných 6953 absolventov. V nasledujúcich mesiacoch ich počet pozvoľna klesal a v apríli 2008 bolo v evidencii už len 597 vysokoškolákov. Miera absorpcie vypočítaná z týchto hodnôt dosiahla 91,4 %.

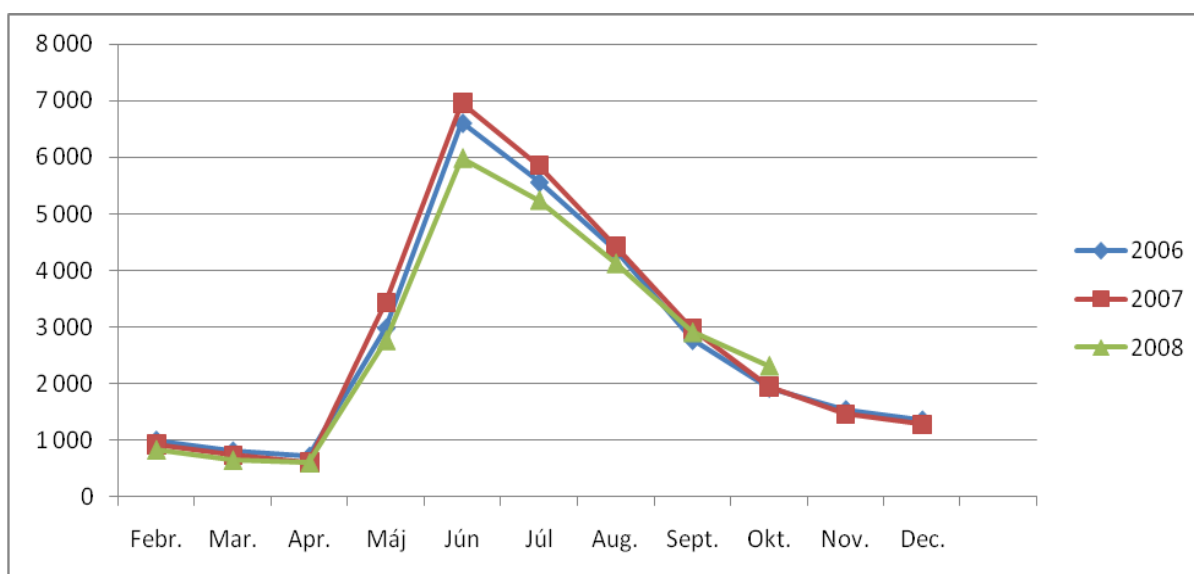
Medzimesačné porovnania v rokoch 2006 až 2008 poukazujú v roku 2007 v porovnaní s predchádzajúcim rokom na mierny nárast počtu evidencií v mesiacoch máj až október; v roku 2008 naopak počet evidovaných nezamestnaných z tejto absolventskej skupiny v porovnaní s predchádzajúcim rokom mierne poklesol. Po uplynutí uvedeného

³ Vypočíta sa podľa vzorca: $100 - (\text{najnižší počet nezamestnaných v rámci 1 cyklu} / \text{najvyšší počet nezamestnaných v rámci 1 cyklu}) * 100$.

časového rozpätia, ktoré možno z hľadiska vývoja nezamestnanosti absolventov vysokých škôl považovať za kritické, sa ich nezamestnanosť v porovnávaných troch rokoch posunula opäť na relatívne nízku úroveň. V kulminačnom období, keď ich nezamestnanosť vrcholí, možno teda pozorovať kolísanie počtu evidencií v jednotlivých rokoch, ktoré môže signalizovať určité zhoršenie alebo zlepšenie podmienok na trhu práce z hľadiska zamestnatelnosti, trh práce ich však napokon predsa len pomerne rýchlo absorbuje.

Vývoj nezamestnanosti absolventov vysokých škôl v rokoch 2006 a 2007 a v mesiacoch január až máj 2008

	Jan.	Febr.	Mar.	Apr.	Máj	Jún	Júl	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
2006	1 152	1 001	811	720	2 985	6 608	5 563	4 335	2 772	1 927	1 541	1 358
2007	1 110	914	724	599	3 425	6 953	5 849	4 409	2 958	1 945	1 454	1 273
2008	1 032	826	645	597	2 761	5 978	5 237	4 120	2 903	2 310	-	-

Zdroj: Základné štatistické ukazovatele o trhu práce; mesačné štatistiky za roky 2006, 2007, 2008; ÚPSVR; vlastné prepočty, <http://www.upsvar.sk>

Absolventi vysokých škôl majú jednoznačne pri hľadaní si zamestnania lepšie vyhliadky na úspech ako ich mladší kolegovia. Je to podmienené špecifickými charakteristikami tejto skupiny: v rámci ponuky pracovnej sily predstavujú najvyššiu kvalitu a zväčša je o nich zo strany zamestnávateľov záujem. Je to aj preto, že v porovnaní s ostatnými absolventmi sú v čase, keď končia štúdium, už zväčša dospelými jedincami s vyhranenými názormi a postojmi, očakávaniami aj ambíciami vo vzťahu k svojej profesiovej kariére, čo sa o ostatných vzdelanostných skupinách absolventov povedať nedá, navyše mnohí z nich získali už počas štúdia skúsenosti s pracovnou aktivitou, časť z nich študovala, prípadne aj pracovala v zahraničí, čo ich atraktívnosť u zamestnávateľa ešte zvyšuje. Sú aj lepšie pripravení a ochotní ďalej sa vzdelávať a majú aj lepšie predpoklady pre podnikanie. Na druhej strane, dá sa predpokladať, že v situácii, aká na Slovensku je, keď ponuka pracovnej sily vysoko prevyšuje dopyt, môžu absolventi vysokých škôl obsadzovať aj pozície, vhodné pre nižšie vzdelanostné stupne a zvyšovať tak nezamestnanosť absolventov s nižšou dosiahnutou úrovňou vzdelania.

Vychádzajúc z údajov o nezamestnanosti podľa absolvovaných študijných odborov možno sledovať úspešnosť / neúspešnosť, s akou sa na trhu práce pohybujú jednotlivé skupiny absolventov. Tieto údaje sú indikátorom, ktorý odkrýva jednu zo stránok

konfrontácie dopytu a ponuky vysokoškolsky kvalifikovanej pracovnej sily na trhu práce, treba ale uviesť, že disponibilné štatistické údaje sa vzťahujú k obdobiu, kedy je riziko nezamestnania u tejto skupiny absolventov najvyššie. Údaje za obdobie, keď je nezamestnanosť absolventov nízka, nemáme v takomto podrobnom členení k dispozícii.⁴

Nezamestnaní absolventi vysokých škôl podľa absolvovaného študijného odboru (v mesiacoch máj a september 2008)

Skupina študijných odborov	Nezam. Absolventi máj 2008		Nezam. absolventi september 2008	
	počet	%	počet	%
Prírodné vedy	164	5,9	191	6,6
Technické vedy a náuky	372	13,5	489	16,8
Poľnohosp.-lesnícke a veterin.vedy a náuky	175	6,3	190	6,5
Lekárske a farmaceutické vedy a náuky	331	12,0	172	5,9
Spoločenské vedy, náuky a služby	1629	59,0	1747	60,2
Vedy a náuky o kultúre a umení	40	1,4	50	1,7
Vojenské a bezpečnostné vedy a náuky	50	1,8	64	2,2
Spolu	2761	100,0	2903	100,0

*sú uvedené priemerné údaje vypočítané z údajov za mesiac máj a september v roku 2006 a 2007

Zdroj: Štatistické výsledky o nezamestnanosti absolventov škôl a mladistvých v SR; máj a september 2006 a 2007; ÚPSVaR; www.upsvar.sk

Z tabuľky vyplýva, že najviac nezamestnaných absolventov (v oboch sledovaných mesiacoch približne 60 %) vyštudovalo odbor zo skupiny spoločenských vied. V rámci nich tvorili pomerne veľkú skupinu absolventi ekonomických odborov štúdia (bolo ich 572 v máji 534 v septembri) a učitelia (422 v máji a 360 v septembri). Druhou veľkou skupinou boli absolventi technických smerov štúdia, ktorí sa na počte nezamestnaných podieľali necelými 14 % v máji a približne 17 % v septembri, pričom najviac spomedzi ukončilo strojársky odbor (131 a 170). Vysoké početnosti nezamestnaných v prípade spoločensko-vedných odborov a taktiež odborov s technickým zameraním sú podmienené tým, že ide o početne veľké skupiny študijných odborov zahrnujúce vysoký počet absolventov, ktorí ukončili štúdium s takýmto zameraním. Vysoký percentuálny podiel nezamestnaných u nich je teda úmerný vysokému podielu študujúcich a absolventov s týmto odborom z celkového počtu absolventov.

Zaujímavú informáciu poskytuje porovnanie údajov za rok 2008 s predchádzajúcim rokom. Zatiaľ čo napríklad počet nezamestnaných absolventov so zameraním na prírodné vedy, poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a taktiež na technické odbory v roku 2008 oproti roku 2007 klesol, pričom u technických odborov bol tento pokles pomerne prudký – v mesiaci september až približne o 30 %, u ostatných skupín odborov je v mesiaci

⁴ V tabuľke sú uvedené priemerné hodnoty vypočítané z dostupných údajov za mesiac máj a september. Oba mesiace patria k tým, v ktorých je počet nezamestnaných absolventov vysokých škôl pomerne vysoký, z tohto hľadiska aj uvádzaná priemerná hodnota sa vzťahuje k vysoko rizikovému časovému obdobiu z hľadiska posudzovania ich nezamestnanosti. Vzali sme do úvahy obe hodnoty, pretože na rôznych vysokých školách a u rôznych študijných zameraní sú obdobia absolvovania štúdia rôzne – popri letnom je u tohto typu škôl pomerne frekventovaný aj koniec zimného semestra. To sa potom premieta do nárastu počtu nezamestnaných určitých študijných zameraní v jarných mesiacoch, pričom v letných a jesenných mesiacoch môže byť ich počet nižší

september badateľný nárast ich počtu, pričom najprudší je u absolventov vojenských a bezpečnostných vied (nárast v oboch sledovaných mesiacoch, pričom v septembri 2008 oproti roku 2007 o takmer 40 %) a pomerne silný aj u absolventov lekárskejších a farmaceutických vied (o takmer 30 %).

**Nezamestnaní absolventi vysokých škôl podľa absolvovaného študijného odboru
v roku 2007 a 2008 – porovnanie**

Skupina študijných odborov	Nezamestnaní v roku 2007		Nezamestnaní v roku 2008		Index máj 08/07 (%)	Index sept. 08/07 (%)
	máj	sept.	máj	sept.		
Prírodné vedy	203	228	164	191	80,8	83,8
Technické vedy a náuky	506	708	372	489	73,5	69,1
Poľnohosp.-lesnícke a veterin.vedy a náuky	184	258	175	190	95,1	73,6
Lekárske a farmaceutické vedy a náuky	383	133	331	172	86,4	129,3
Spoločenské vedy, náuky a služby	2 056	1 540	1629	1747	79,2	113,4
Vedy a náuky o kultúre a umení	49	45	40	50	81,6	111,1
Vojenské a bezpečnostné vedy a náuky	43	46	50	64	116,3	139,1
Spolu	3 424	2 958	2761	2903	80,6	98,1

V skupine nezamestnaných so spoločensko-vedným zameraním odboru dosiahol nárast hodnotu v mesiaci september 2008 oproti predchádzajúcemu roku o 13,4 %. V tejto veľkej skupine sú však zahrnuté rôznorodé skupiny. Nárast okolo 10 – 20 % bol u filozofických vied, ekonomických vied a u knihovníctva, publicistiky a vedeckých informácií, u ekonomiky a organizácie, obchodu a služieb, u filologických a taktiež psychologických vied to bolo viac. Vysokú hodnotu nárastu – až 74 % bolo možné zaznamenať u absolventov pedagogických vied (septembrové údaje).

Na porovnanie nezamestnanosti podľa jednotlivých skupín študijných odborov bol vytvorený ukazovateľ absolventskej miery nezamestnanosti (AMN). Tento ukazovateľ vyjadruje percentuálny podiel absolventov s daným absolvovaným študijným odborom, ktorí si v priebehu dvoch rokov od ukončenia štúdia nenašli prácu, z celkového počtu absolventov, ktorí ukončili štúdium s daným študijným zameraním za dva kalendárne roky dozadu (vo väzbe na definíciu nezamestnaného absolventa; pozri poznámku č.2). Nasledujúca tabuľka obsahuje údaje za rok 2007.

Miera nezamestnanosti absolventov VŠ podľa skupín študijných odborov – rok 2007 (podľa údajov za september 2007)

Skupina študijných odborov	Miera nezamestnanosti absolventov VŠ s dosiahnutým stupňom vzdelania (%):*		
	1.	2. a spoj. 1.a 2.	Spolu
Prírodné vedy	1,9	11,8	7,4
Technické vedy a náuky	1,2	7,3	4,9
Poľnohosp.- lesnícke a veterinárne vedy a n.	1,4	11,9	9,7
Lekárske a farmaceutické vedy a náuky	5,1	3,4	4,1
Spoločenské vedy, náuky a služby	3,2	8,8	7,8
Vedy a náuky o kultúre a umení	1,4	3,9	2,9
Vojenské a bezpečnostné vedy a náuky	0,0	8,6	6,9
Spolu	2,2	8,3	6,5

Vstupné údaje pre výpočet ukazovateľa:

počet absolventov VŠ k 31.12 2006 a 2007

počet evidovaných nezamestnaných absolventov VŠ za mesiac september 2007

* Absolventská miera nezamestnanosti (AMN) = počet absolventov s daným študijným odborom, ktorí sa nezamestnali počas 2 rokov od ukončenia štúdia / počet absolventov, ktorí ukončili štúdium s daným študijným odborom za dva roky dozadu (za rok 2007 a 2006) * 100

Zdroj: Štatistická ročenka školstva SR 2006, 2007 (separát za vysoké školy); ÚIPŠ 2007 a 2008;

Štatistické výsledky o nezamestnanosti absolventov škôl a mladistvých v SR; september 2007; ÚPSVaR; www.upsvar.sk; vlastné prepočty

Celková miera nezamestnanosti mala v septembri 2007 hodnotu 6,5 %; pre porovnanie, v decembri 2007 klesla jej hodnota na úroveň 2,8 %, teda o takmer 4 percentuálne body.

Hodnota tohto ukazovateľa za všetkých absolventov vysokých škôl je do určitej miery skreslená tým, že do základu pre výpočet sú zahrnutí aj absolventi - bakalári, z ktorých väčšina pokračuje plynule v štúdiu na 2. stupni a na trh práce nevstupuje (disponibilné štatistické údaje neumožňujú stanoviť početnosť tejto skupiny bakalárov). V ďalšej analýze sú preto obe skupiny oddelené a posudzované zvlášť.

Absolventské miery nezamestnanosti pre skupinu absolventov - bakalárov sa pohybovali zväčša na úrovni 1 až 2 %, ojedinele okolo hodnoty 5 %. Ako už bolo uvedené, tieto hodnoty nemajú veľký význam a nebudeme v analýze týchto údajov pokračovať, aj keď informácie o tejto absolventskej skupine by boli určite zaujímavé.

Zo skupiny absolventov, ktorí vstúpili na trh práce po ukončení 2. a spojeného 1. a 2. stupňa VŠ štúdia boli na tom najhoršie absolventi poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych a taktiež prírodných vied – u oboch skupín sa miera nezamestnanosti vyšplhala na približne 12 %. V prípade absolventov so spoločensko-vedným zameraním a absolventov vojenských a bezpečnostných vied to bolo asi o 3 percentuálne body menej (približne 9 %) a z absolventov technických vied bolo v septembri 2007 nezamestnaných asi 7%. Najnižšiu mieru nezamestnanosti – 3 a 4 % mali absolventi lekárskeho a farmaceutického zamerania a absolventi s umeleckým a umenovedným zameraním.

Pri zábere na detailnejšiu štruktúru podľa študijných odborov sa v skupine s mierou nezamestnanosti nad 10 % ocitli absolventi chemických (10,3 %) a biologických vied (13,4

%) a so zameraním na ochranu životného prostredia (s najvyššou AMN – 16,6 %), ďalej absolventi baníctva (10,4 %), hutníctva (11,1 %), potravinárskych odborov (12,8 %) a so zameraním na spracovanie dreva a výrobu hudobných nástrojov (15,8 %), absolventi poľnohospodársko-lesníckych vied (11,9 %), poľnohospodárstva a lesného hospodárstva (13,2 %) a veterinárnych vied (10,9 %) a napokon zo skupiny spoločenských vied absolventi so zameraním na historické (10,4 %), politické (11,4 %), právne (11,7 %) a pedagogické vedy (14,2 %). Naopak, najnižšie miery nezamestnanosti (na úrovni 5 % a menej) možno sledovať u absolventov elektrotechniky (5,3 %), aplikovanej informatiky (2,5 %), stavebníctva, geodézie a kartografie (4,3 %) a taktiež architektúry (1,9 %), ďalej lekárskeho (3,9 %) a farmaceutických vied (0,9 %), vied o telesnej kultúre (4,8 %), geologických vied (3,5 %) a u absolventov so zameraním na umenie a užité umenie (2,5 %).

Uvedené zistenia sú odrazom zložitého komplexu navzájom prepojených procesov.

Vysoká nezamestnanosť absolventov poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych odborov a taktiež baníctva a hutníctva súvisí s útlmovými procesmi v rámci daných odvetví. Navyše, vysoké školy, ktoré sú svojím profilom zamerané na tieto študijné odbory sa nachádzajú v regiónoch s celkovo vysokou mierou nezamestnanosti. Väčšina študujúcich na týchto vysokých školách pochádza zrejme z daných regiónov a po vyštudovaní si v nich zväčša hľadajú aj zamestnanie.

V prípade odborov so zameraním na techniku je možné konštatovať priaznivú situáciu absolventov, ktorí vyštudovali elektrotechniku alebo aplikovanú informatiku, naďalej sú zrejme žiadani absolventi stavebných odborov, zlepšuje sa pozícia absolventov so zameraním na strojárstvo (AMN – 9,5 %; pokles počtu evidencií oproti minulému roku o 35 %).

Zo spoločenských vied sa ako problémovjší javia najmä absolventi klasických spoločensko-vedných odborov, ako sú história, filozofia, pedagogické vedy, a politické vedy, ale aj právo, zatiaľ čo napríklad absolventi ekonomických zameraní, psychológie a filologických smerov sú v situácii o niečo priaznivejšej. Upozorniť treba najmä na pozíciu právnikov, u ktorých je nezamestnanosť pomerne vysoká – takmer 12 %. Osobitnou kapitolou je postavenie mladých lekárov. Ich nezamestnanosť síce nie je vysoká, ale znepokojujúcim môže byť nárast počtu nezamestnaných medzi nimi: pri porovnaní roku 2007 s rokom 2006 to bolo 45 %, v prípade rokov 2008 a roku 2007 29 %.

Dostupné štatistické údaje (školská štatistika a štatistiky zamestnanosti a nezamestnanosti) poskytujú určité údaje o pozícii vysokoškolsky kvalifikovanej pracovnej sily na trhu práce, sú to však len čiastkové údaje, ktoré neposkytujú informáciu o kvalitatívnych stránkach zamestnanosti a zamestnatel'nosti.

III. UPLATNENIE ABSOLVENTOV VŠ V PRAXI

1. CHARAKTERISTIKA VÝSKUMNÉHO SÚBORU

Prieskum sa opieral o dotazníkové zisťovanie absolventského ročníka 2006 verejných vysokých škôl. Zo 103 fakúlt 20 verejných vysokých škôl sme mali k dispozícii adresy absolventov 83 - och fakúlt 17 - ich verejných vysokých škôl, ktorí mali slovenskú štátnu príslušnosť a trvalé bydlisko na Slovensku. Z týchto fakúlt, z celkového počtu 17821 absolventov I. a II. stupňa denného štúdia a 11770 absolventov I. a II. stupňa externého štúdia sme oslovili 15000 absolventov oboch foriem štúdia. Prieskumná vzorka bola zvolená na základe viacstupňového kvótného výberu podľa údajov UIPŠ, ktoré sa týkali verejných vysokých škôl. Výber bol tvorený tak, aby boli proporčne zastúpené jednotlivé študijné odbory. Výberovými triediacimi znakmi boli: počty absolventov jednotlivých vysokých škôl, fakúlt, formy a stupňa štúdia a skupín študijných odborov. Zber dotazníkov bol zaistený technikou poštovej ankety. Vrátilo sa 695 nevyplnených dotazníkov s poznámkou adresát neznámy a 328 dotazníkov ďalej študujúcich, ktorí nemali záujem dotazník vyplniť. Reálne bolo teda oslovených 13977 osôb. Spoluprácu na výskume prijalo 3873 respondentov, návratnosť bola na úrovni 27,7 %. Pri vyhodnotení návratnosti je potrebné brať do úvahy niekoľko faktov:

1. Získané adresy, na ktoré sme dotazníky posielali, boli z obdobia, keď absolventi končili štúdium. Mladí ľudia sú veľmi mobilní, mnohí z oslovených sa mohli odsťahovať, odísť za prácou do zahraničia a pod. a náš dotazník sa k nim nedostal.
2. V prípade žien je potrebné počítať s vydajom, zmenou priezviska, odchodom za manželom a pod.
3. Do úvahy treba tiež vziať fakt, že v adresároch boli i adresy absolventov prvého stupňa, z ktorých mnohí ďalej študujú na druhom stupni a nemali záujem sa k problematike vyjadriť.

Pohlavie zúčastnených absolventov

Výskumná vzorka je charakteristická prevahou žien 2633 (68%) v porovnaní s mužmi 1240 (32%). Percentuálne zastúpenie v základnom súbore je 58% žien, 42% mužov. Vyšší percentuálny podiel žien v našej vzorke oproti percentuálnym podielom absolventiek verejných vysokých škôl je spôsobený vyššou návratnosťou dotazníkov absolventiek - žien všeobecne. Odchýlky respondentov od základného súboru nie sú rovnomerné. V štyroch vysokých školách (UK BA, UKF, UMB, EU BA) je percento žien o 10% až 12% vyššie ako v základnom súbore absolventov. Nerovnomernosti sú aj podľa odborov. Vo väčšine odborov sa vrátilo viac vyplnených dotazníkov od absolventiek žien. V niektorých o 2 % - 3 % viac ako v základnom súbore (technické vedy, poľnohospodárske vedy), v niektorých o 10 % viac (prírodné vedy, spoločenské vedy, vedy a náuky o kultúre). Absolventky týchto odborov mali pravdepodobne väčšie problémy pri hľadaní zamestnania a tým aj väčšiu ochotu odpovedať na dotazník. Iba v lekárskejších vedách a ošetrovateľských službách zostal pomer žien a mužov približne na rovnakej úrovni (89 % žien) ako u absolventov.

Zloženie respondentov a absolventov podľa pohlavia

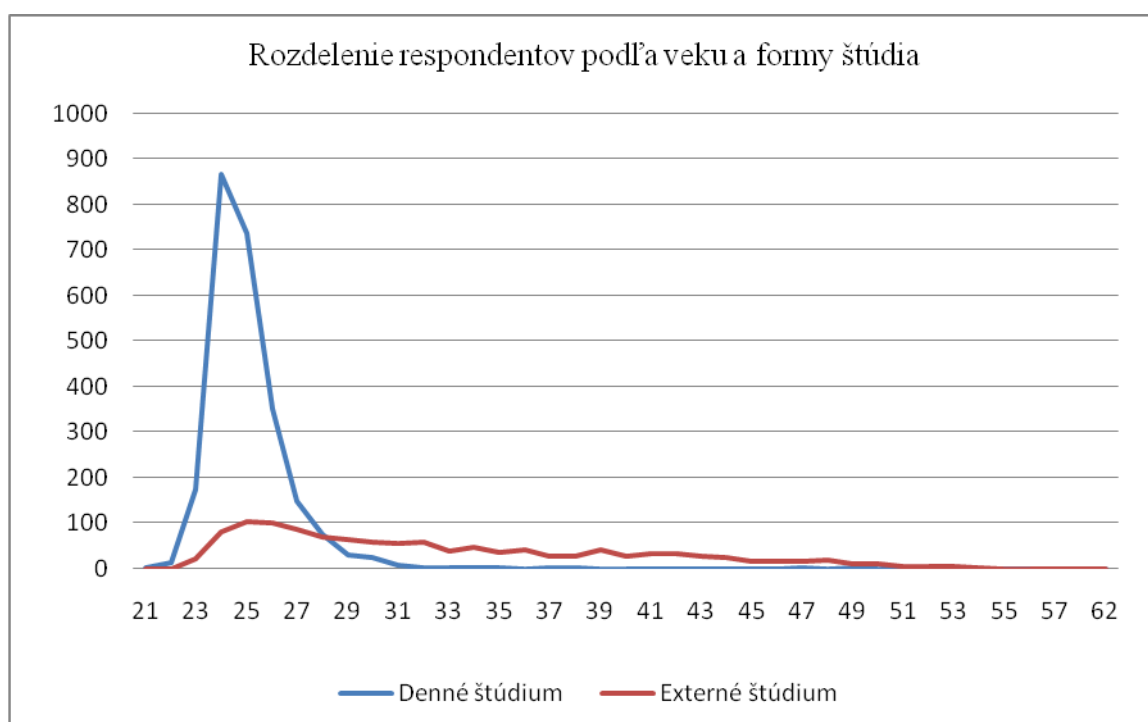
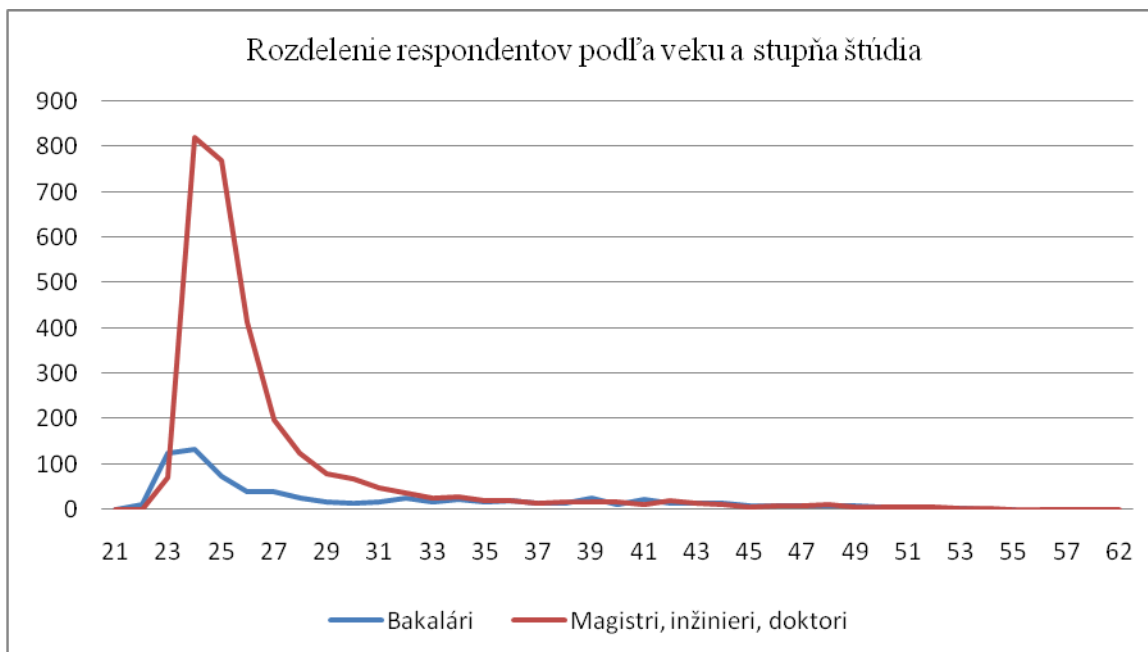
Pohlavie	Respondenti	%	Absolventi	%
muži	1240	32,02	13982	40,85
ženy	2633	67,98	20246	59,15
Spolu	3873	100	34228	100

Odchýlky respondentov podľa odborov

Študijný odbor	respondenti		základný súbor	
	Muži (%)	Ženy (%)	Muži (%)	Ženy (%)
prírodné vedy	29,1	70,9	40,4	59,6
technické vedy	66,5	33,5	70,0	30,0
poľnohospodárske vedy	46,4	53,6	48,6	51,4
lekárske vedy	10,9	89,1	11,1	88,9
spoločenské vedy	21,9	78,1	31,4	68,6
vedy a náuky o kultúre a umení	27,7	72,3	38,2	61,8

Vek zúčastnených absolventov

Keďže prieskumu sa zúčastnili absolventi denné i externého štúdia, vekové rozpätie bolo pomerne variabilné. V súbore sa vyskytli aj respondenti vo veku nad 40 rokov, ale zväčša sa ich vek pohyboval pod hranicou 30 rokov. Najviac, až 79 % respondentov bolo vo veku do 29 rokov. Rozdiely vo vekovej štruktúre respondentov prirodzene závisia od formy štúdia. Absolventi denného štúdia starší ako 30 rokov sa vyskytujú iba sporadicky. Až 97% z nich bolo vo veku od 21 do 29 rokov. V externom štúdiu bolo vo veku do 29 rokov 43 % zúčastnených absolventov. Na porovnanie: 97% zúčastnených absolventov externého štúdia sa nachádza v intervale od 23 až do 48 rokov u žien a od 23 do 51 rokov u mužov. Vo vyššej vekovej kategórii v skupine absolventov externého štúdia boli hlavne absolventi spoločenskovedných odborov bakalárskeho štúdia a ženy absolventky bakalárskeho štúdia zdravotníctva. Na otázku veku neodpovedalo 153 respondentov.

Rodinný stav respondentov

Čo sa týka rodinného stavu zúčastnených, 69,6 % ich bolo slobodných. U absolventov denného štúdia ich bolo viac, až 84,6 % (91% mužov, 81% žien). Z absolventov externého štúdia bolo slobodných 39,5 % (45% mužov, 38% žien). Rodinu si založilo 26,7 % respondentov. Z absolventov denného štúdia to bolo iba 14 % (8,1% mužov, 17,7% žien). V externom štúdiu je ženatých, respektíve vydatých 51,4 % (50,2% mužov, 52% žien). Podľa predpokladu, pri porovnaní rodinného stavu mužov a žien, je vyššie percento vydatých žien (31 %) ako ženatých mužov – absolventov (17 %). Z mužov zostalo slobodných 81 %, zo

žien 64 %. Rozvedených bolo 3,1 % respondentov (1,2% z mužov, 4% zo žien). Z absolventov denného štúdia je toto číslo pochopiteľne menšie 0,9% (0,6% mužov, 1,1% žien), z absolventov externého štúdia sa stihlo rozviesť 7,3 % (3,3% mužov, 8,4% žien). Ovdovelých bolo 0,4 %, 0,2 % iných a 0,3 % na danú otázku neodpovedalo. Nasledujúca tabuľka udáva celkový prehľad.

Rodinný stav

Rodinný stav	Respondenti	%	Muži	%	Ženy	%
slobodný	2687	69,56	999	80,76	1688	64,28
ženatý, vydatá	1032	26,71	214	17,30	818	31,15
rozvedený	119	3,08	15	1,21	104	3,96
ovdovelý	16	0,41	3	0,24	13	0,50
iné	9	0,23	6	0,49	3	0,11
Spolu	3863	100	1237	100	2626	100

Počet nezaopatrených detí

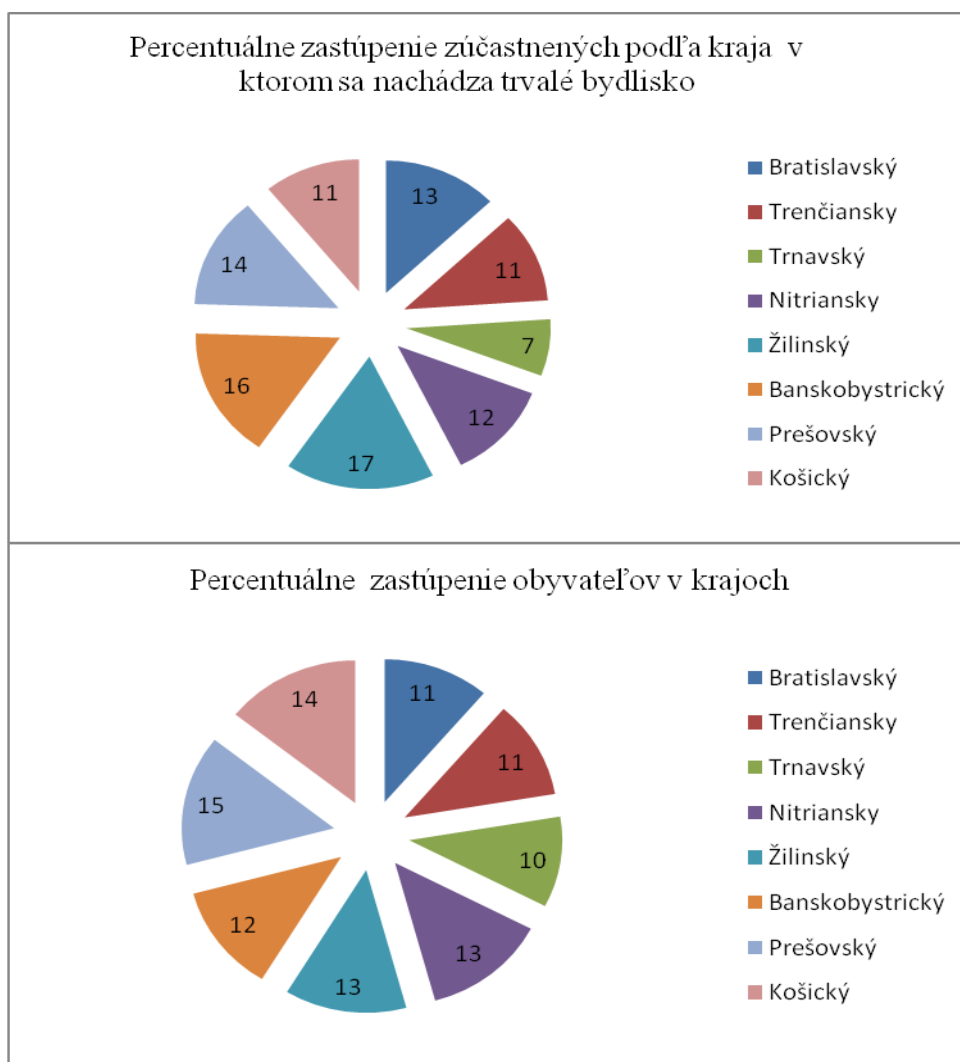
Najviac, až 78,5 % respondentov (v absolútnom čísle 2850) bolo zatiaľ bezdetných. Absolventi denného štúdia nemali deti v 94,2% prípadoch (96,2% mužov, 93,1% žien), externého štúdia v 46,8% prípadoch (50,8% mužov, 45,8% žien). Po jednom dieťati malo 11,3 % (409) respondentov (2,8% mužov a 5,4% žien v dennom štúdiu, 20% mužov a 26,3% žien v externom štúdiu), po dve deti 8,6 % (312) respondentov (0,8% mužov a 1,2% žien v dennom štúdiu, 25,2% mužov a 23,3% žien v externom štúdiu), tri deti malo 1,4% (51), 0,2 % (7) mali štyri deti, a traja, čo je 0,1 % mali 5 detí. Dieťa (deti) mali absolventi približne v pätine prípadov. Ženy absolventky mali deti vo štvrtine prípadov, muži iba v osmine prípadov. 241 respondentov na danú otázku neodpovedalo.

Počet nezaopatrených detí

Počet detí /nezaopatrených/	Spolu	%	Muži	%	Ženy	%
0	2850	78,47	996	86,38	1854	74,79
1	409	11,26	75	6,50	334	13,47
2	312	8,59	70	6,07	242	9,76
3	51	1,40	10	0,87	41	1,65
4	7	0,19	2	0,17	5	0,20
5	3	0,08	0	0,00	3	0,12
Spolu	3632	100	1153	100	2479	100

Trvalé bydlisko respondentov (kraj)

Porovnanie podielu zúčastnených absolventov vzhľadom na obyvateľov v jednotlivých oblastiach Slovenska zhruba zodpovedalo počtu obyvateľov. Respondenti zo Žilinského a Banskobystrického kraja mali zastúpenie o niečo vyššie ako podiel obyvateľov v týchto krajoch, naopak napríklad respondenti Trnavského a Košického kraja o niečo nižšie. Iba traja respondenti na otázku neodpovedali. Situácia zastúpenia respondentmi a podieli obyvateľov v jednotlivých krajoch boli nasledovné:

Kraj v ktorom sa nachádza trvalé bydlisko absolventa

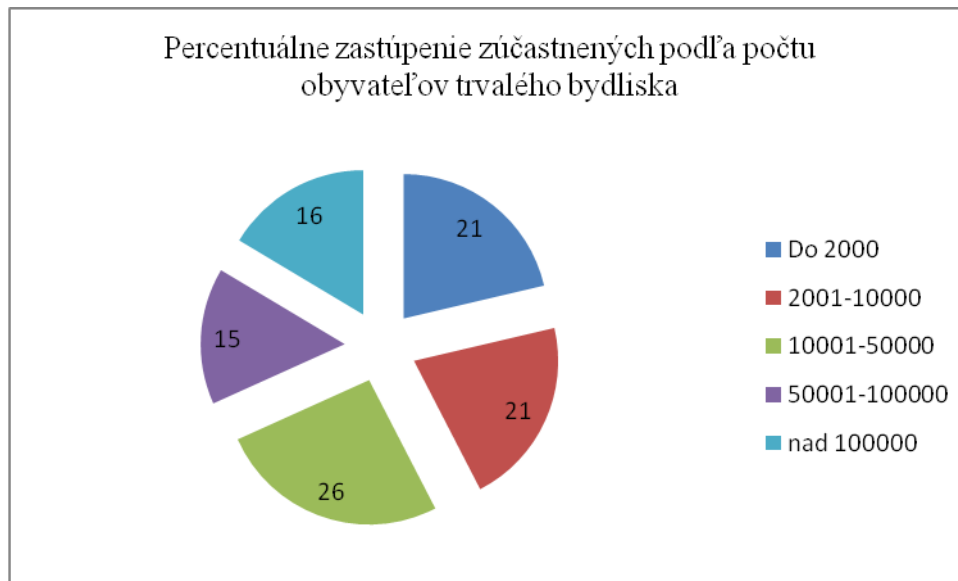
Kraj	Počet zúčastnených absolventov	% zúčastnených absolventov	% zastúpenie obyvateľov v krajoch
Bratislavský	498	12,87	11,31
Trenčiansky	427	11,03	11,11
Trnavský	268	6,93	10,32
Nitriansky	462	11,94	13,09
Žilinský	648	16,74	12,88
Banskobystrický	619	15,99	12,12
Prešovský	528	13,63	14,85
Košický	420	10,84	14,33

Trvalé bydlisko v obci / meste podľa počtu obyvateľov

Najviac zúčastnených, viac ako štvrtina, pochádzala z obcí s počtom obyvateľov 10001 až 50000, približne pätina z obcí s počtom obyvateľov do 2000 a od 2001 po 10000, približne šestina bola z najväčších miest s počtom nad 100000 a najmenej respondentov bolo zo stredne veľkých miest s počtom obyvateľov 50001 až 100000.

Počet obyvateľov trvalého bydliska

Počet obyvateľov trvalého bydliska	Počet zúčastnených absolventov	Percentá zúčastnených absolventov
do 2000	815	21,34
2001-10000	805	21,07
10001-50000	988	25,86
50001-100000	584	15,29
nad 100000	628	16,44
Spolu	3820	100

Stupeň absolvovaného štúdia

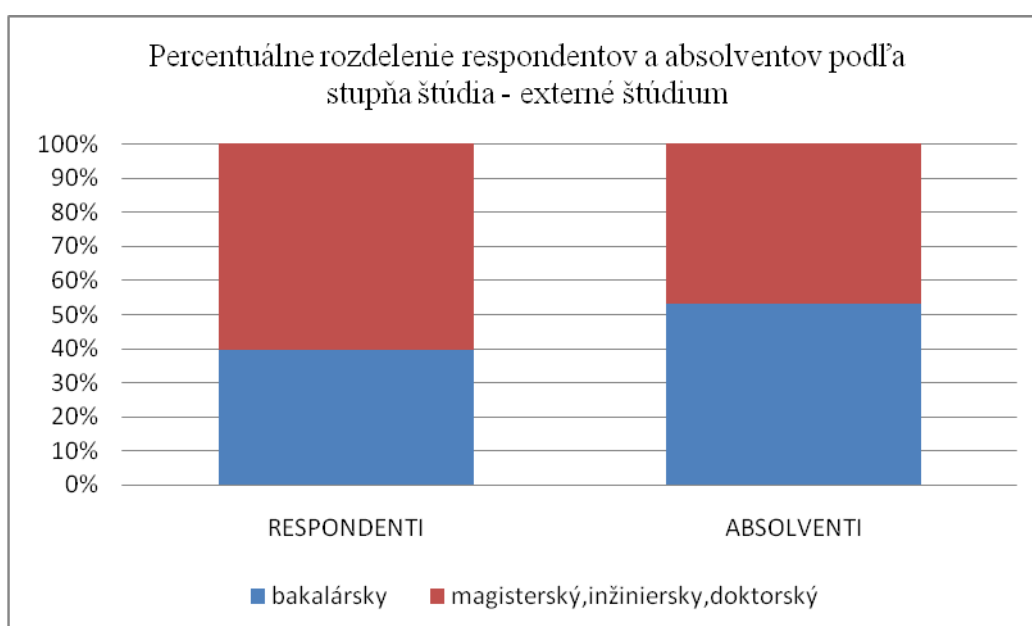
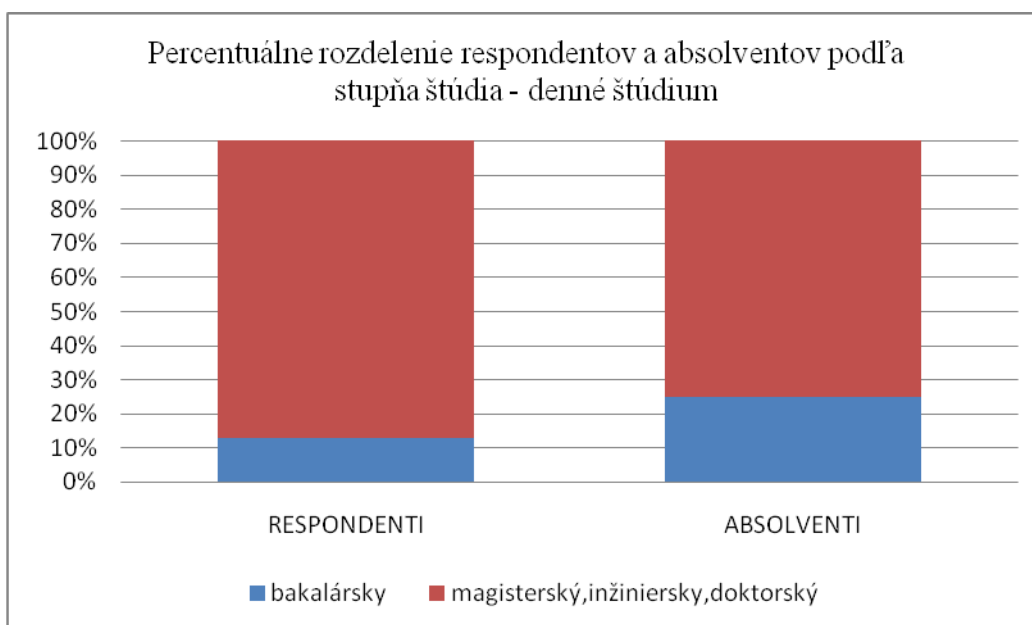
Medzi zúčastnenými absolventmi prevažovali magistri, inžinieri a doktori. Bolo to takmer 80 % všetkých respondentov. Podiel absolventov druhého stupňa bol približne rovnaký u mužov aj žien. Prevala absolventov druhého stupňa bola výrazná hlavne v dennom štúdiu (87,3%). Z respondentov, ktorí ukončili denné štúdium bola iba osmina bakalárov, v základnom súbore ich však bola štvrtina. Väčšina absolventov denného bakalárskeho štúdia pokračuje na druhom stupni a na dotazník nereagovala. V externom štúdiu bol tento pomer vyrovnannejší, ale tiež s prevahou absolventov magisterského štúdia (60 % - 40%) . V základnom súbore externého štúdia bol pomer magister - bakalár : 47% - 53%. Čo sa týka odborov, najmenší podiel absolventov bakalárov bol z odboru poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied a učiteľstva a naopak najväčší podiel, takmer polovica v lekárskejších a ošetrovateľských vedách.

Stupeň štúdia

Stupeň štúdia	Počet respondentov	Percento respondentov
bakalársky	843	21,8
magisterský, inžiniersky, doktorský	3030	78,2

Porovnanie počtu respondentov podľa stupňa a formy štúdia

Forma štúdia	Stupeň štúdia	Počet respondentov	Percento respondentov
Denné štúdium	bakalársky	325	12,7
	magisterský	2233	87,3
Externé štúdium	bakalársky	513	39,5
	magisterský	787	60,5

Rozdelenie zúčastnených podľa vysokých škôl a fakúlt

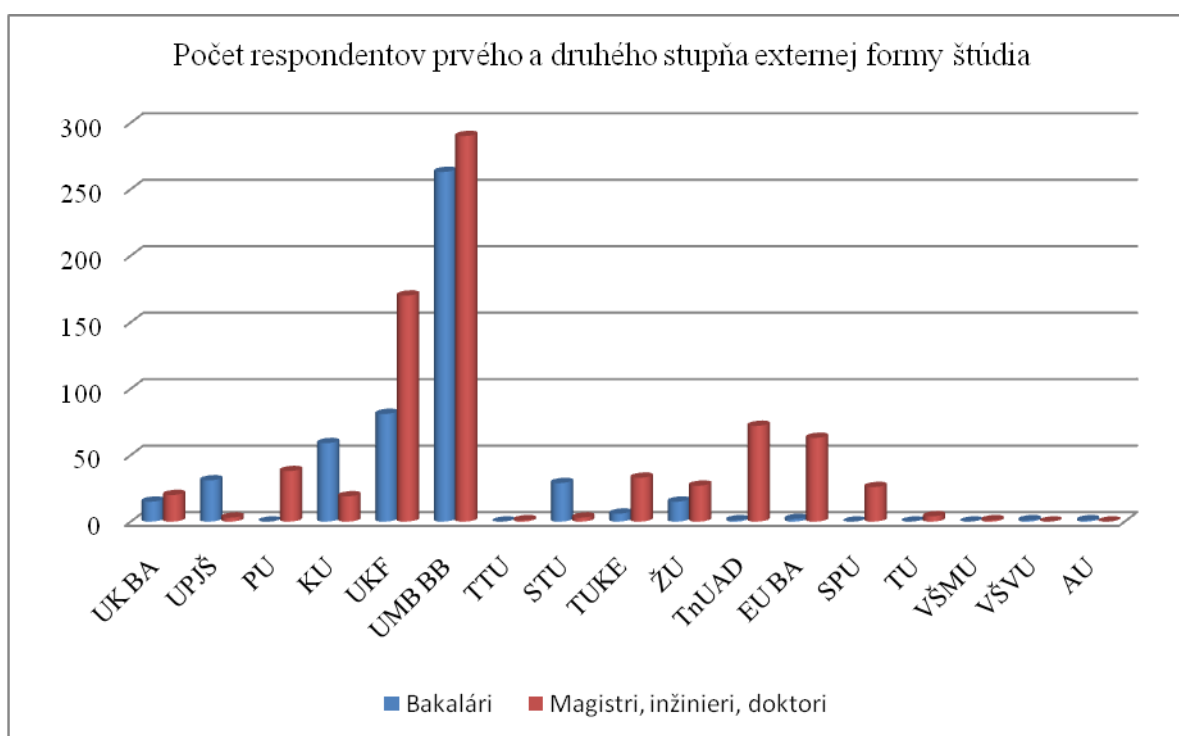
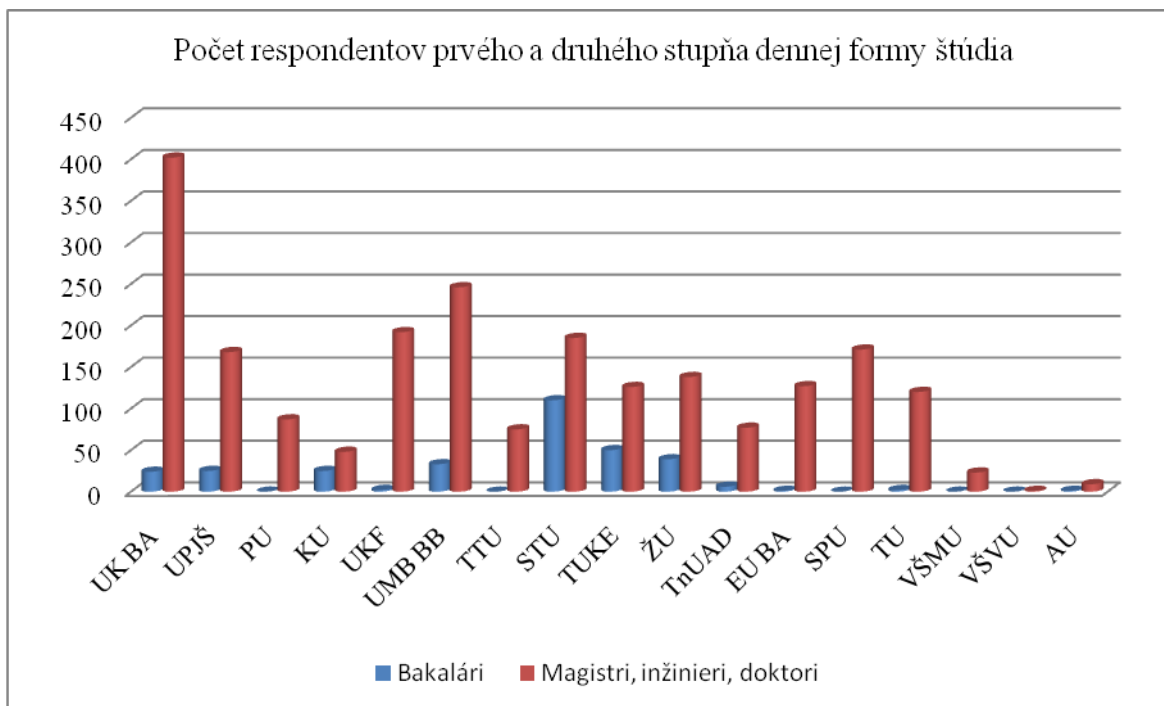
Z 20 verejných vysokých škôl sa výskumu zúčastnilo 17, zo 103 fakúlt 83. Od zvyšných fakúlt sme nedostali adresy absolventov. Pri porovnaní počtu zúčastnených podľa vysokých škôl prekvapil vysoký počet respondentov UKF a UMB BB. Návratnosť dotazníkov absolventov týchto vysokých škôl bola najvyššia. Z UKF to bola predovšetkým pedagogická fakulta, hlavne externisti, ale aj právnická fakulta, z UMB BB tiež pedagogická fakulta a filologická fakulta, takisto hlavne externisti. Dobrá návratnosť bola z KU, z pedagogickej aj filozofickej fakulty. Pomerne dobrú návratnosť mala UPJŠ – prírodovedecká, lekárska a právnická fakulta. Z technických fakúlt bola najvyššia návratnosť z TU Zvolen, lesnícka fakulta a TNU AD, fakulta mechatroniky a špeciálnej techniky. Bratislavské fakulty, či už UK, alebo STU, mali návratnosť pomerne nízku. Takisto technické fakulty z Košíc a Žiliny, prípadne SPU. Absolventi týchto fakúlt buď neprejavili veľký záujem o vyplnenie dotazníkov, alebo pokračujú v štúdiu na druhom stupni. (V štúdiu na druhom stupni pokračuje takmer 80% absolventov denného štúdia a takmer 70% absolventov externého štúdia, ide hlavne o absolventov denného bakalárskeho štúdia). Z tých, ktorí odpovedali na dotazník pokračujú v ďalšom magisterskom štúdiu dve tretiny. Všeobecne sa dá teda povedať, že návratnosť mimo bratislavských fakúlt bola vyššia.

Porovnanie rozdelenia absolventov a respondentov podľa vysokých škôl

VŠ	Absolventi	% podiel	Respondenti	% podiel
UK BA	4507	15,2	465	12,23
UPJŠ	1027	3,5	229	6,02
PU	1322	4,5	125	3,29
KU	1035	3,5	152	4,00
UKF	2809	9,5	447	11,76
UMB	4197	14,2	835	21,96
TTU	638	2,2	76	2,00
STU	3596	12,2	328	8,63
TUKE	2275	7,7	215	5,65
ŽU	2228	7,5	220	5,79
TnUAD	729	2,5	156	4,10
EU	1680	5,7	193	5,08
SPU	2518	8,5	197	5,18
TU Z	527	1,8	126	3,31
VŠMU	256	0,9	24	0,63
VŠVU	153	0,5	2	0,05
AU	94	0,3	12	0,32
spolu	29591	100	3802	100

Poznámka:

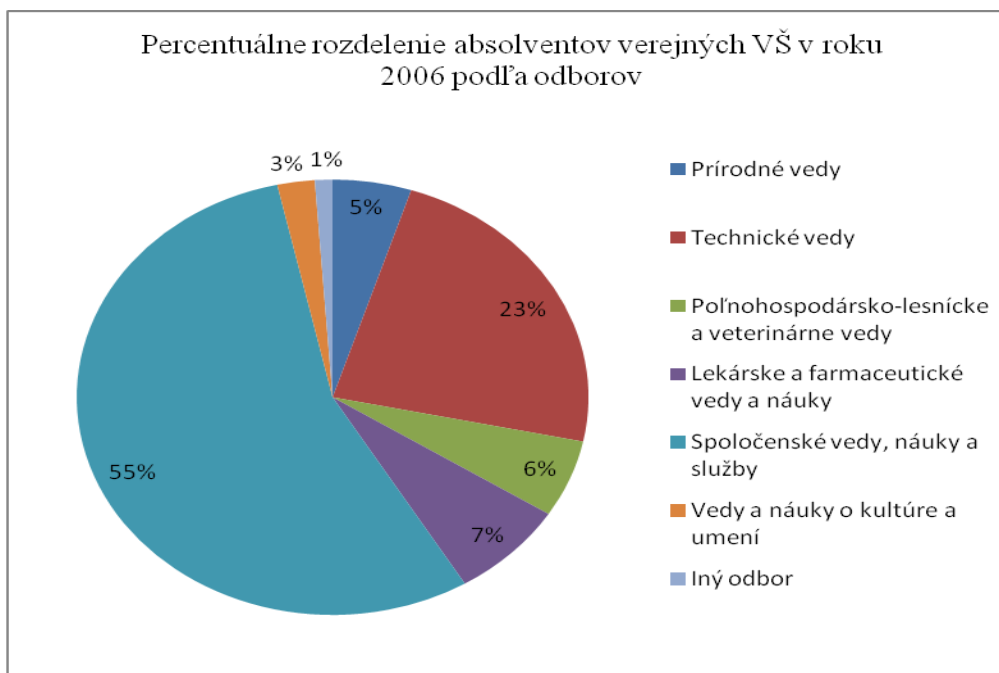
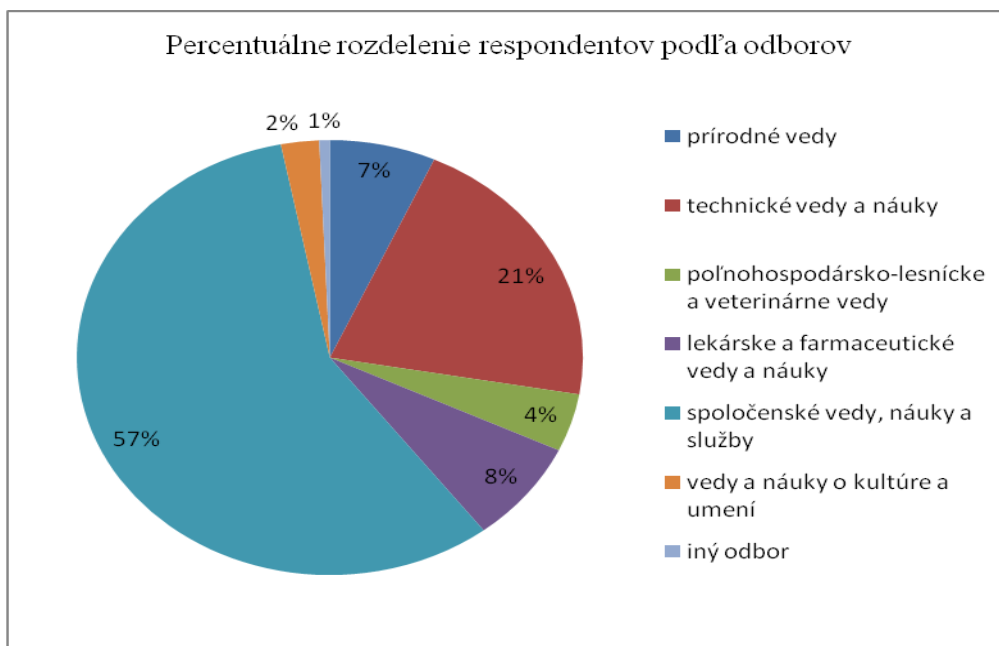
V tabuľke sú zahrnutí iba absolventi tých fakúlt verejných VŠ, ktoré sa výskumu zúčastnili.

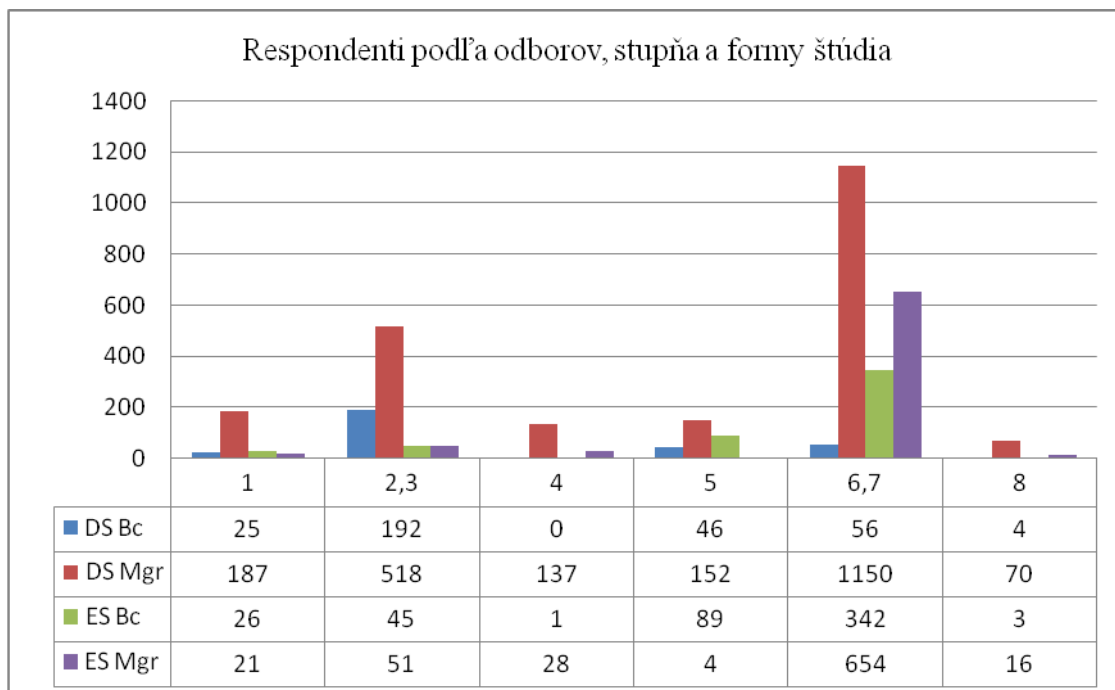

Študijné odbory

Zloženie respondentov podľa študijných odborov pomerne dobre kopíruje zloženie absolventov verejných vysokých škôl podľa odborov v danom roku. Viac ako polovica boli absolventi spoločenských vied, náuk a služieb. Z nich 30% tvorili absolventi ekonomických smerov, 36% učiteľských a 34% ostatných (napr. právnych vied). Absolventi technických smerov tvorili približne pätinu zúčastnených respondentov. Z nich 27% tvorili absolventi

baníctva, baníckej geológie a hutníctva a strojárstva, 25% informatici a výpočtoví technici a 17% absolventi stavebníctva, geodézie a kartografie, architektúry, 9% dopravy, pôšt a telekomunikácií a 22% ostatné technické odbory. Ďalších 8% tvorili absolventi lekárskych a ošetrovateľských služieb, 7% prírodných vied, 4% poľnohospodárskych vied a nakoniec 2% absolventi vied a náuk o kultúre a umení. Spoločenské vedy, náuky a služby mali aj najvyšší podiel zastúpenia externého štúdia (45 %). V počte absolventov externého štúdia ich nasledujú lekári a ošetrovatelia (32 %), prírodné vedy (18 %), poľnohospodárske vedy (17,5 %) a najmenší podiel zúčastnených absolventov externého štúdia bolo v technických vedách (12 %).

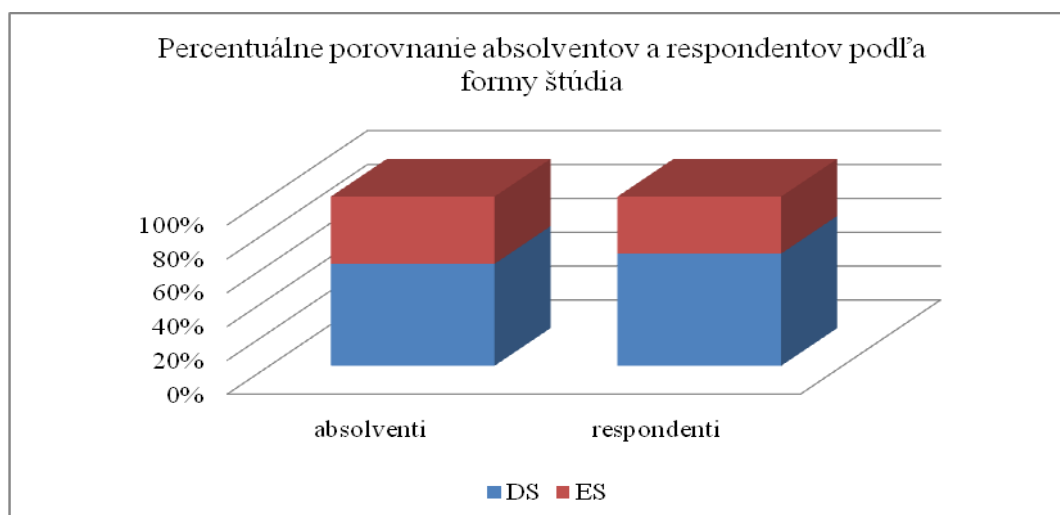

- 1 prírodné vedy
- 2,3 technické vedy a náuky
- 4 poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy
- 5 lekárske a farmaceutické vedy a náuky
- 6,7 spoločenské vedy, náuky a služby
- 8 vedy a náuky o kultúre a umení

Forma štúdia

Z celkového počtu 3873 respondentov bolo 2558 absolventov denného štúdia a 1300 absolventov externého štúdia.

Forma štúdia	Denné štúdium	Externé štúdium
absolventi	20628	13600
%	60,3	39,7
respondenti	2558	1300
%	66,3	33,7

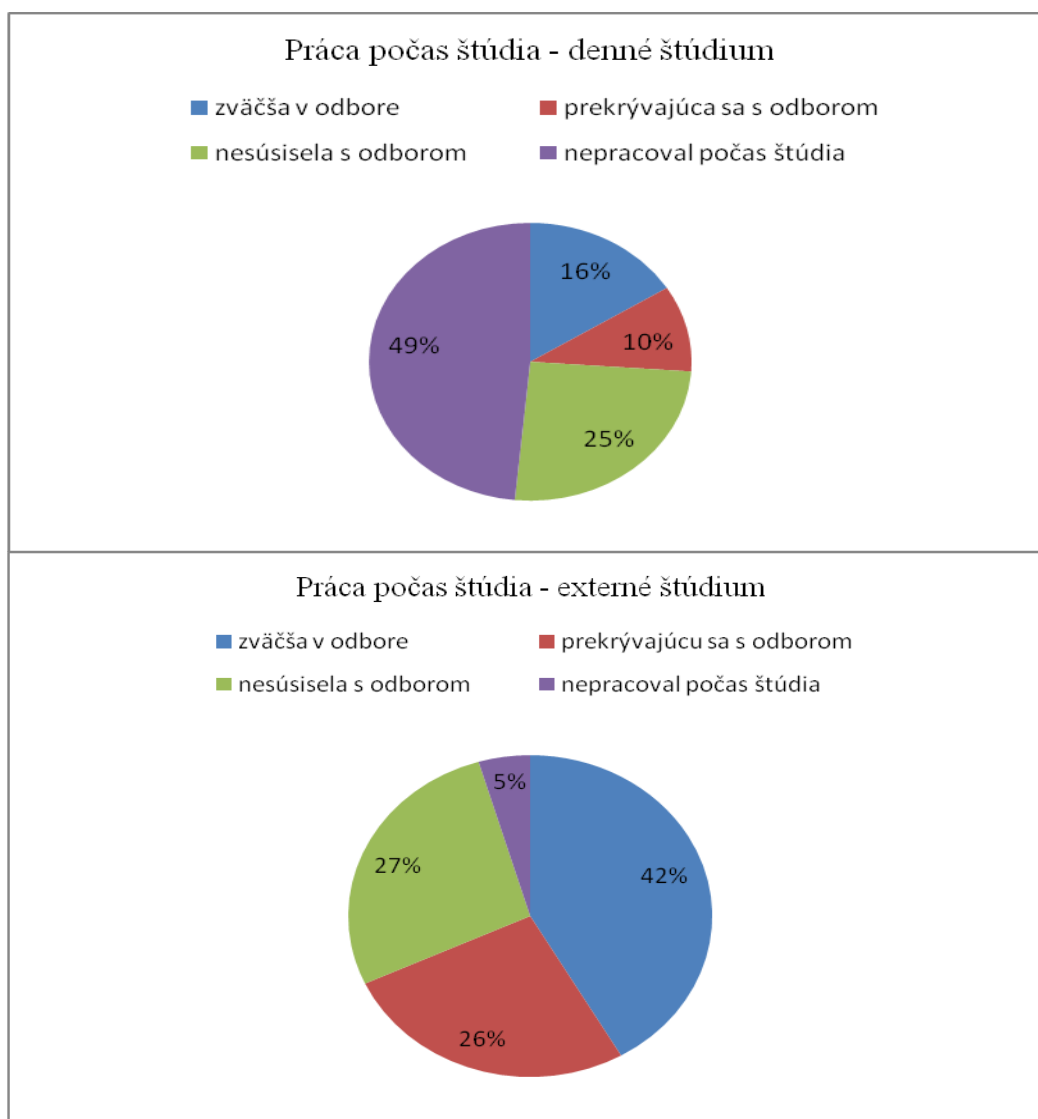

2. POZÍCIA ABSOLVENTA VŠ NA TRHU PRÁCE

Pre posúdenie situácie, do ktorej sa absolventi vysokých škôl dostávajú po ukončení štúdia a v ktorej sa v súčasnosti nachádzajú boli zvolené indikátory, mapujúce historický kontext ich pohybu a indikátory charakterizujúce ich aktuálnu pozíciu na trhu práce.

Práca počas štúdia

Mnohí vysokoškoláci majú po skončení štúdia za sebou nejednu pracovnú skúsenosť. Počas štúdia pracovalo 2485 (64 %) respondentov v dĺžke najmenej 6 mesiacov. Z toho v 929 prípadoch (24 %) to bola práca zväčša v odbore, v 587 (15 %) práca prekrývajúca sa s odborom, v 969 (25 %) nesúvisela s odborom a 150 respondentov (4 %) na danú otázku neodpovedalo. Odpovede absolventov denného a externého štúdia sa podľa očakávania výrazne odlišovali. V externom štúdiu pracovalo počas štúdia 95 % študujúcich (boli riadne zamestnaní), z toho 42 % pracovalo zväčša v odbore, v 26 % prípadoch sa práca prekrývala s odborom a v 27 % prípadoch s odborom nesúvisela. V dennom štúdiu to bolo iba 51 %, z nich pracovalo v odbore iba 16 %, práca sa prekrývala s odborom v 10 % a v 25 % prípadoch nesúvisela s odborom. Názornejšie to môžeme pozorovať na grafoch.

Ekonomická aktivita absolventov vysokých škôl po ukončení štúdia - história

Väčšina absolventov - 3325, čo predstavuje 88,8% z odpovedajúcich respondentov, uviedla, že v období po ukončení štúdia až po súčasnú dobu mali za sebou skúsenosť s pracovnou aktivitou, a to či už doma - na území SR, alebo v zahraničí. 2962 z nich pracovali iba na území SR (79,2 % z celého súboru) a 442, t. j. 11,8 % majú za sebou obdobie zamestnania aj alebo len v zahraničí.

Obdobie pracovnej aktivity⁵ trvalo u tých, ktorí boli zamestnaní alebo podnikali na území SR v priemere na jedného respondenta 13 mesiacov (medián 15), obdobie práce v zahraničí u absolventov, ktorí pracovali mimo územia republiky trvalo v priemere 9 mesiacov (medián 9).

Viac ako štvrtina respondentov strávila určitý čas obdobím nezamestnanosti (1022, t. j. 27,3 %), z nich 126 boli nezamestnaní po celý čas (3,4 % z odpovedajúcich respondentov). Priemerná dĺžka obdobia nezamestnanosti u respondentov, ktorí boli nezamestnaní predstavuje 4,5 mesiaca (medián 3 mesiace).

Viac ako desatina (476, t. j. 12,7 %) uviedla obdobie, keď sa nepohybovali na trhu práce a z nich 276 uviedlo, že zatiaľ vôbec nepracovali, ani si prácu nehľadali (7,0 %; ide o obdobia štúdia a týka sa to najmä absolventov - bakalárov, ktorí pokračujú v štúdiu na 2. stupni, taktiež obdobie materskej dovolenky, zo zdravotných dôvodov a pod.). Priemerná dĺžka obdobia, počas ktorej boli títo respondenti mimo trhu práce predstavuje hodnotu 9,5 mesiaca (medián 10,5 mesiaca).

Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad o výskyte jednotlivých kategórií absolventov podľa ich doterajšieho pôsobenia na trhu práce. Z nej je zrejmé, že najfrekventovanejšou skupinou, a to s viac ako polovičným podielom z celkového počtu odpovedajúcich, sú absolventi, ktorí sa hneď po skončení školy zamestnali, alebo začali podnikáť na území SR a tento stav trvá u nich dodnes (2058, t. j. 55,0 %). Absolventov, ktorí museli čeliť problému nezamestnanosti bolo 27,3 %.

Kategórie absolventov podľa ich doterajšieho pôsobenia na trhu práce

Kategória absolventov	Počet -%
Len práca na území SR	55,0
Práca na území SR a obdobie nezamestnanosti	18,2
Neboli po celý čas ekonomicky aktívni	7,0
Len práca v zahraničí	3,9
Boli len nezamestnaní	3,4
Práca na území SR aj v zahraničí	3,0
Práca na území SR a obdobie, keď neboli ek. akt.	3,0
Práca na území SR, práca v zahraničí a obdobie nezam.	2,1
Práca v zahraničí a obdobie nezamestnanosti	1,7
Ostatné kategórie spolu	2,7
Spolu	100,0
z toho: Práca na území v SR alebo v zahraničí (spolu všetky kombinácie)	88,8
Práca len na území SR (spolu všetky komb., okrem tých, ktorí pracovali v zahr.)	79,2
Práca v zahraničí (spolu všetky kombinácie)	11,8
Obdobie nezamestnanosti (spolu všetky kombinácie)	27,3
Obdobie, keď neboli ekonomicky aktívni (spolu všetky kombinácie)	12,7

⁵ respondenti uvádzali súčet všetkých období trvania za danú kategóriu (zamestnanie na území SR, zamestnania v zahraničí, nezamestnanosť, nemal prácu a ani nehľadal) v čase od skončenia štúdia po súčasnosť.

Z absolventov **prvého stupňa (bakalárov) denného štúdia** malo prácu na území SR 38,2 % s priemernou dĺžkou 11,4 mesiacov, v zahraničí pracovalo 10,2 % s priemernou dĺžkou 7,3 mesiacov, nezamestnaných bolo 11,1 % s celkovou priemernou dĺžkou 5,9 mesiacov. V kategórii nemal som prácu a ani som ju nehľadal bolo najviac respondentov denného štúdia prvého stupňa (55,7 %) s priemernou dĺžkou 12,4 mesiacov. Vo väčšine prípadov išlo o absolventov bakalárskeho štúdia, ktorí následne pokračovali, alebo sa chystali pokračovať v štúdiu na druhom stupni vysokoškolského vzdelávania.

Absolventi **druhého stupňa denného štúdia** si našli zamestnanie na území SR v 84,3 % prípadoch s celkovou dĺžkou 13,8 mesiacov, v zahraničí pracovalo 15,7 % s priemernou dĺžkou 9,8 mesiacov, nezamestnaných bolo 42,6 % s celkovou priemernou dĺžkou 4,3 mesiacov a nemalo prácu a ani ju nehľadalo 9,9 % s priemernou dĺžkou 7,4 mesiacov.

V **externom štúdiu prvého stupňa** je pochopiteľne vyššie percento zamestnaných na území SR. Až 91,8 % respondentov pracovalo po ukončení štúdia na území SR s celkovou priemernou dĺžkou 16,3 mesiacov. V zahraničí pracovalo 4,7 % s celkovou priemernou dĺžkou 11,4 mesiacov, nezamestnaných bolo 8,0 % s celkovou dĺžkou 7,4 mesiacov a nemalo prácu a ani ju nehľadalo 6,6 % s celkovou dĺžkou 15,9 mesiacov.

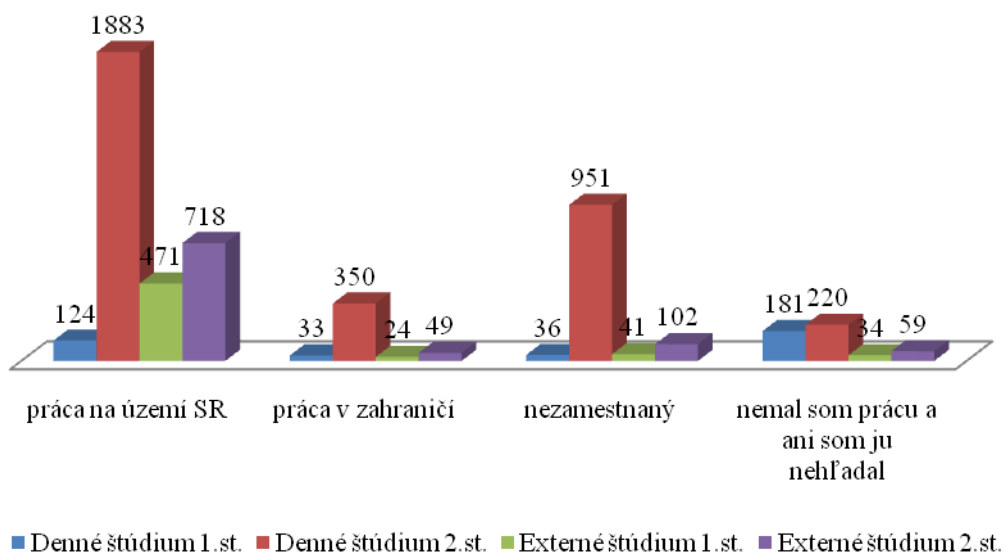
Z absolventov **externého štúdia druhého stupňa** malo po ukončení štúdia zamestnanie na území SR 91,2 % s priemernou dĺžkou 16 mesiacov, v zahraničí iba 6,2 % s dĺžkou 10,2 mesiaca, obdobie nezamestnanosti uviedlo 13 % z nich, a to s celkovou priemernou dobou trvania 7,1 mesiaca a nemali prácu a ani ju nehľadali - 7,5 % respondentov s dĺžkou 13,3 mesiacov.

Pomerne vysoké percento absolventov druhého stupňa ako z denného, tak z externého štúdia, ktorí uviedli vo svojej histórii pôsobenia na trhu práce obdobie nezamestnanosti, môže pôsobiť dosť zarážajúco, je však potrebné zohľadniť aj časový faktor, to znamená posúdiť aj dobu trvania nezamestnanosti a prípadne tiež frekvenciu, s akou sa obdobie nezamestnanosti u respondentov vyskytovalo. V prieskume sme sledovali jeden z uvedených možných ukazovateľov, a to celkovú dobu trvania období nezamestnanosti spolu. Sledovali sme počet a podiel absolventov, u ktorých celkové trvanie nezamestnanosti neprekročilo hranicu 3 mesiacov, u ktorých neprekročilo 6 mesiacov a u ktorých neprekročilo dobu 1 roka.

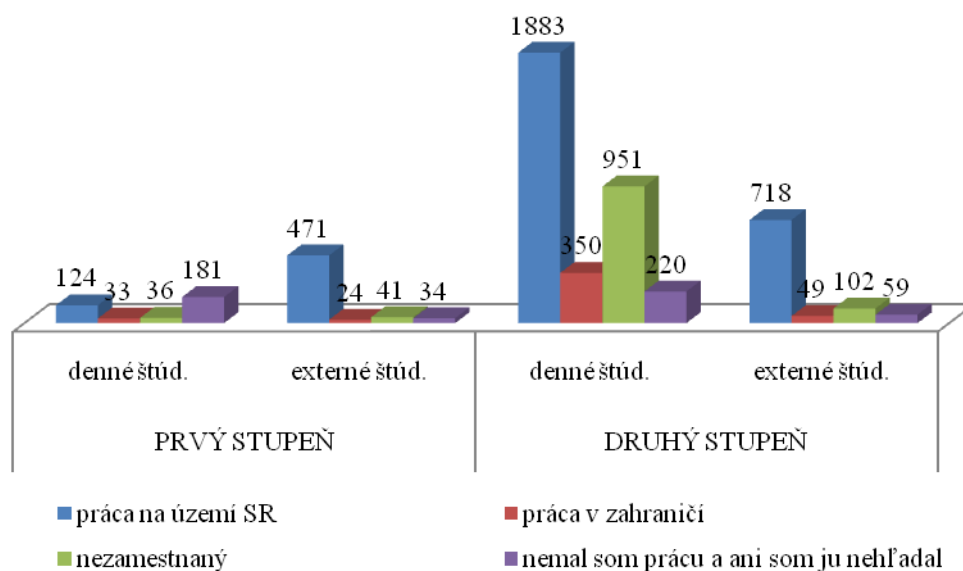
Z absolventov denného štúdia, ktorí boli nezamestnaní, u 58 % neprekročila celková suma období nezamestnanosti tri mesiace, u 83% nepresiahla dobu 6 mesiacov a u 96 % netrvala dlhšie ako 1 rok. Pokiaľ sledujeme počet nezamestnaných s celkovou dobou trvania nezamestnanosti dlhšou ako 6 mesiacov podľa skupín odborov, potom do popredia vystupujú najmä absolventi poľnohospodárskych odborov (15,1%), vied a náuk o kultúre (12,8%) a prírodných vied (10,3%). Problém nezamestnanosti sa takmer netýka lekárskeho a farmaceutického odboru. Iba dvaja z respondentov s takýmto študijným odborom uviedli celkovú dobu trvania nezamestnanosti dlhšiu ako 6 mesiacov.

Čo sa týka krajov, najlepšie je na tom Bratislavský kraj. Absolventov s dlhšími úsekmi období nezamestnanosti tu bolo najmenej: 12 zo 498 (2,4%). Naopak najhoršie sú na tom absolventi Banskobystrického kraja. S celkového počtu 619 respondentov uviedlo celkovú dobu trvania nezamestnanosti viac ako 6 mesiacov 47 (7,6%). Boli to najmä absolventi prírodných vied, poľnohospodárskych vied, ale aj spoločenskovedných odborov. O niečo nižšie, ale tiež nad 7% boli dlhšie nezamestnaní respondenti v krajoch Nitra, Prešov a Košice.

Pracovná aktivita v období po ukončení štúdia podľa stupňa a formy štúdia

Pracovná aktivita v období po ukončení štúdia podľa stupňa štúdia

3. UPLATNENIE ABSOLVENTA VŠ NA TRHU PRÁCE V RÁMCI JEHO SÚČASNEJ ZAMESTNANOSTI POPR. NEZAMESTNANOSTI

Pracovné aktivity absolventov vysokých škôl v súčasnej dobe

V čase konania prieskumu bolo do pracovného procesu zapojených 3248 respondentov, čo predstavovalo 85,5 % z tých, ktorí odpovedali na otázku týkajúcu sa ich postavenia na trhu práce. 3038 z nich pracovalo na území SR (93,5 %) a 210 respondentov uviedlo, že pracujú v zahraničí (6,5 %). Je potrebné uviesť, že prieskum nemohol podchytiť všetkých absolventov, ktorí sa v čase prieskumu zdržovali z dôvodu pracovných záväzkov v zahraničí, a preto sa dá predpokladať, že ich reálny percentuálny podiel môže byť vyšší.

Práca v zahraničí má viaceré špecifické charakteristiky, ktoré by mohli skresľovať celkové zistenia o skupine pracovne aktívnych respondentov, preto sú obe skupiny z hľadiska bližšej charakteristiky ich súčasných pracovných aktivít analyzované osobitne.

Absolventi vysokých škôl pracujúci na území SR

Absolventská skupina, ktorá pozostávala z respondentov pracovne aktívnych v rámci Slovenskej republiky zahrňovala spolu 3038 osôb. Z nich bolo 2850 zamestnancov (93,8 %), 185 (6,1 %) sa venovalo podnikaniu a 33 (1,1 %) pracovalo alebo vypomáhalo v rodinnom podniku (celkový súčet prekračuje 100 %, pretože respondenti mohli uviesť viac možností). Z celkového počtu respondentov pracujúcich v SR bolo 991 mužov (32,6 %) a 2047 žien (67,4 %)

Odvetvová štruktúra organizácií, v ktorých respondenti pracovali je znázornená v tabuľke.

Zamestnávateľské organizácie absolventov vysokých škôl podľa odvetví

Odvetvie	%
Pôdohospodárstvo	1,5
Priemysel	11,5
Stavebníctvo	3,6
Obchod	7,3
Hotely a reštaurácie	1,2
Doprava, pošty telekomunikácie	4,8
Finančné sprostredkovanie	4,9
Nehnutelnosti, prenájom, obch. činnosti	0,5
Verejná správa, obrana	11,9
Školstvo	22,9
Zdravotníctvo, sociálna pomoc	10,8
Ostatné spoločenské služby	6,1
Iné	13,1
Spolu	100,0

Najviac respondentov, takmer jedna štvrtina, pôsobilo v odvetví školstva, ďalšími tromi s relatívne vysokými početnosťami boli odvetvia priemyslu (11,5 %) verejnej správy a obrany (11,9 %) a zdravotníctva a sociálnej pomoci (10,8 %).

Spomedzi mužov bolo najviac zamestnaných v odvetví priemyslu (20,5 %). Zhruba okolo 10 %-né podiely sa vyskytovali v odvetví verejnej správy a obrany (12,7 %) a školstva

(11,3 %) a približne po 7 % ich pracovalo v odvetví stavebníctva (6,6 %) a dopravy, pôšt a telekomunikácií (6,7 %). Zo žien uvádzalo najviac respondentiek prácu v školstve (až 28,4 % - o 7 percentuálnych bodov viac ako u mužov). V zdravotníctve pracovalo 14,2 % žien a v odvetví verejnej správy a obrany 11,5%. V porovnaní s mužmi bol podiel pracujúcich v odvetví priemyslu u nich len 7,2 %, t. j. o približne 13 percentuálnych bodov nižší.

**Zamestnávateľské organizácie absolventov vysokých škôl
podľa odvetví a podľa pohlavia**

Odvetvie	Muži %	Ženy %
Pôdohospodárstvo	2,7	0,9
Priemysel	20,5	7,2
Stavebníctvo	6,6	2,2
Obchod	7,5	7,2
Hotely a reštaurácie	1,0	1,2
Doprava, pošty telekomunikácie	6,7	3,8
Finančné sprostredkovanie	4,1	5,2
Nehnutelnosti, prenájom, obch. činnosti	0,1	0,4
Verejná správa, obrana	12,6	11,5
Školstvo	11,4	28,4
Zdravotníctvo, sociálna pomoc	3,6	14,2
Ostatné spoločenské služby	7,2	5,6
Iné	15,6	11,9
Spolu	100,0	100,0

Z hľadiska formy vzdelania 62,8 % absolventov ukončilo štúdium v dennej a 37,1 % v externej forme.

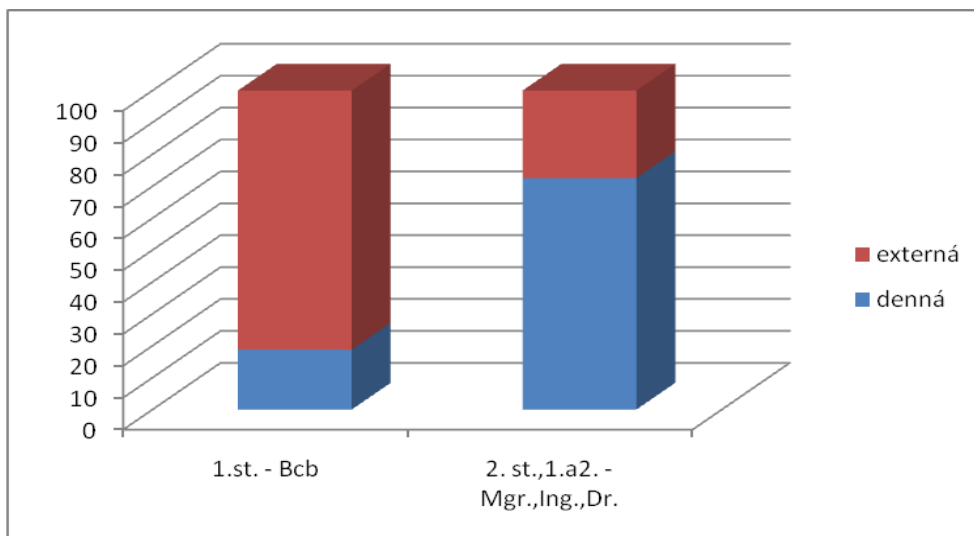
Podľa ukončeného stupňa vzdelania bolo medzi absolventmi pracujúcimi v SR 548 (18 %) absolventov – bakalárov a 2490 (82 %) absolventov 2. alebo spojeného 1. a 2. stupňa vysokoškolského štúdia (magisterského, inžinierskeho alebo doktorského). Ako ukazuje tabuľka, v prípade bakalárov išlo s veľkou prevahou o absolventov externej formy štúdia, zatiaľ čo v prípade 2. alebo spojeného 1. a 2. stupňa mali prevahu absolventi, ktorí ukončili denné štúdium.

Absolventi kratších bakalárskych programov sa objavujú na trhu práce stále v podstatne menšom počte ako absolventi s ukončeným 1. aj 2. stupňom štúdia, a to napriek tomu, že zo strany zamestnávateľov sa objavujú čoraz častejšie požiadavky na prakticky orientovaných vysokoškolsky vzdelaných odborníkov. Z výsledkov prieskumu vyplýva, že väčšina zamestnaných bakalárov študovala externe, ide zrejme najmä o ľudí z praxe, ktorí sa rozhodli zvýšiť si týmto spôsobom kvalifikáciu. 2. skupinu môžu predstavovať mladí ľudia so sociálno-ekonomickým zázemím, ktoré im nedovoľuje študovať dennou formou a ktorí z tých istých dôvodov volia kratšie programy, ktoré im umožňujú štúdium ukončiť v kratšom časovom období.

Absolventi vysokých škôl zamestnaní alebo podnikajúci na území SR podľa ukončeného stupňa štúdia a formy štúdia

Forma štúdia	Stupeň štúdia		
	1. bakalársky	2. alebo 1. a 2. spoj.	1. a 2. spolu
denná	18,8	72,6	62,9
externá	81,2	27,4	37,1

Absolventi vysokých škôl zamestnaní alebo podnikajúci na území SR podľa ukončeného stupňa štúdia a formy štúdia

Najviac absolventov bakalárskych programov pracovalo v odvetví zdravotníctva a sociálnej pomoci – 24 %. Vo verejnej správe a obrane ich pôsobilo 17,8 % a v školstve 11,4 %. Poslednú pomerne veľkú skupinu predstavujú bakalári zamestnaní alebo podnikajúci v priemyselných odvetviach – 11,2 %.

Absolventi – bakalári podľa odvetví, v ktorých pracujú

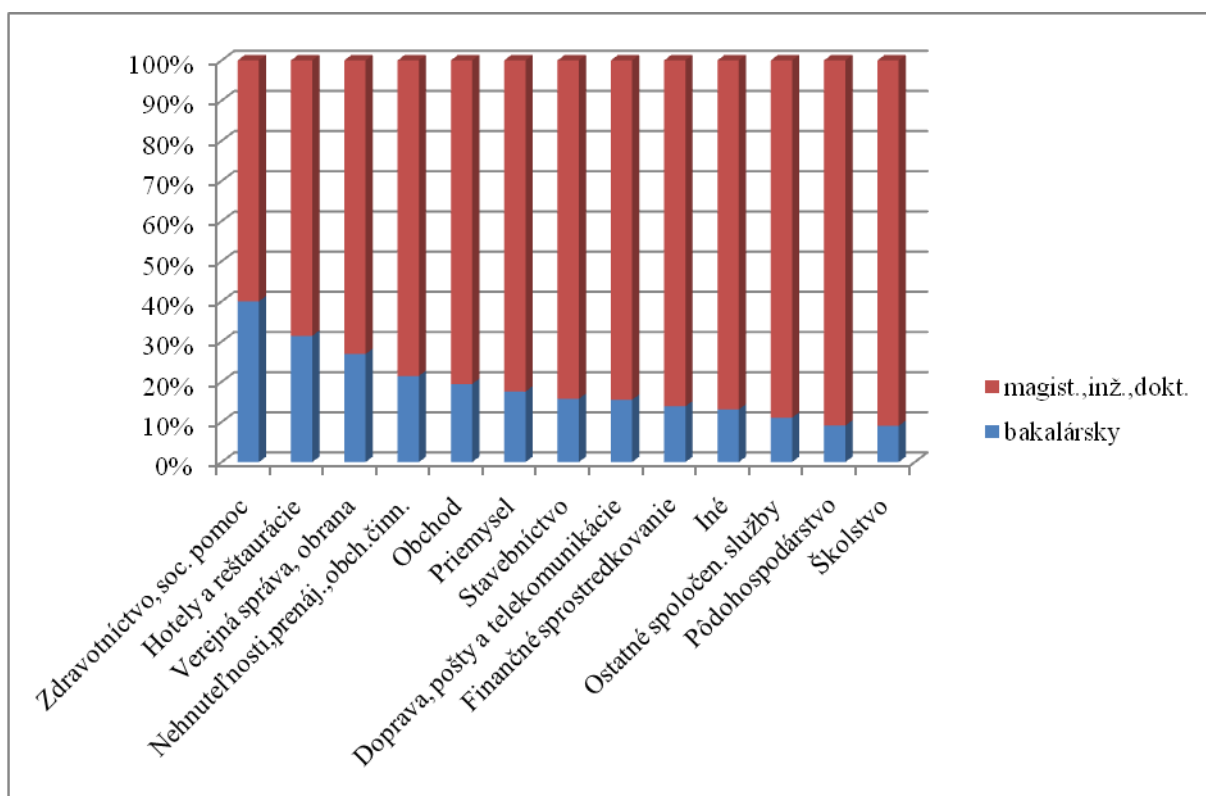
Odvetvie	Absolventi Bc. - %
Pôdohospodárstvo	0,7
Priemysel	11,2
Stavebníctvo	3,2
Obchod	7,9
Hotely a reštaurácie	2,1
Doprava, pošty a telekomunikácie	4,1
Finančné sprostredkovanie	3,7
Nehnuteľnosti, prenáj., obch. činn.	0,6
Verejná správa, obrana	17,8
Školstvo	11,4
Zdravotníctvo, soc. pomoc	24,0
Ostatné spoločn. služby	3,7
Iné	9,6

Nasledujúca tabuľka obsahuje údaje o percentuálnom zastúpení absolventov - bakalárov a absolventov 2. alebo spojeného 1. a 2. stupňa štúdia z celkového počtu absolventov zapojených do pracovného procesu v jednotlivých odvetviach.

Percentuálne zastúpenie absolventov vysokých škôl podľa ukončeného stupňa štúdia podľa študijných odborov

Dosiahnutý stupeň štúdia	Pôdohospodárstvo	Priemysel	Stavebníctvo	Obchod	Hotely a reštaurácie	Doprava, pošty a telekomunikácie	Finančné sprostredkovanie	Nemuteľnosti, prenájom, obch. č.	Verejná správa, obrana	Školstvo	Zdravotníctvo, soc. pomoc	Ostatné spoloč. služby	Iné
Bc.	9,1	17,5	15,7	19,4	31,4	15,5	13,9	21,4	26,9	9,0	40,0	11,0	13,1
Mgr., Ing., Dr.	90,9	82,5	84,3	80,6	68,6	84,5	86,1	78,6	73,1	91,0	60,0	89,0	86,9

Percentuálne zastúpenie absolventov vysokých škôl podľa ukončeného stupňa štúdia podľa študijných odborov

Najvyšší percentuálny podiel absolventov - bakalárov z celkového počtu absolventov, 40 %, pracoval v odvetví zdravotníctva a sociálnej pomoci, druhým, v ktorom je táto absolventská skupina relatívne silne zastúpená je odvetvie verejnej správy a obrany. V čase prieskumu v ňom z celkového počtu pracujúcich absolventov predstavovali bakalári viac ako štvrtinu (26,9 %). V ostatných odvetviach boli ich percentuálne podiely nižšie – v obchode 19,4 %, v priemysle 17,5 %, v stavebníctve 15,7 %, v odvetví dopravy, pôšt a telekomunikácií 15,5 %. Najnižší podiel bakalárov z celkového počtu absolventov, len 9 %, pracoval v odvetví

školy (údaje týkajúce sa odvetví hotelov a reštaurácií a nehnuteľností, prenájmu a obchodných činností kvôli nízkemu počtu respondentov nekomentujeme).

Z hľadiska sektorovej štruktúry bolo 53,5 % zamestnaných vo verejnom a 46,5 % v súkromnom sektore. Z porovnania podsúboru mužov a žien vyplýva, že kým z mužov pracovalo viac respondentov v súkromnom sektore (60 % ku 40 %), u žien bol pomer opačný – 59,8 % bolo zamestnaných v sektore verejnom a 40,2 % v sektore súkromnom. Z hľadiska formy štúdia prevažoval u denných absolventov súkromný sektor (pracovalo v ňom 55,6 % oproti 44,4 % pracujúcich vo verejnom sektore), kým u externistov bol vo výraznej prevahe sektor verejný – pracovali v ňom viac ako dve tretiny z nich, zatiaľ čo v súkromnom necelá tretina (68,8 % ku 31,2 %). Tento fakt môže byť podmienený charakterom študijných odborov a obsahom študijných programov. Externé štúdium je pomerne rozšírené najmä u spoločensko-vedných odborov a špecifických odborov z oblasti zdravotníctva zameraných na ošetrovatelstvo a sociálnu prácu. Charakter týchto odborov predurčuje absolventov s takouto kvalifikáciou pre prácu najmä vo verejnom sektore.

Absolventi podľa sektoru, v ktorom pracovali a podľa pohlavia a formy štúdia

Sektor	Pohlavie		Sektor	Forma štúdia	
	Muži - %	Ženy - %		Denná - %	Externá - %
Verejný	40,0	59,8	Verejný	44,4	68,8
Súkromný	60,0	40,2	Súkromný	55,6	31,2
Spolu	100,0	100,0	Spolu	100,0	100,0

Z hľadiska vyštudovaného odboru sa potvrdila prevahe absolventov pracujúcich vo verejnom sektore v podskupine absolventov lekárskeho a farmaceutického vied a náuk (71,2 % oproti 28,8 % v sektore súkromnom) a spoločenských vied, náuk a služieb (60 % oproti 40 % v sektore v súkromnom), kým u absolventov s technickými odbormi výrazne prevažovali respondenti zamestnaní v súkromnom sektore (74,2 % oproti 25,8 % v sektore verejnom). U absolventov s odbormi zameranými poľnohospodárstvo, lesníctvo a veterinárne vedy a taktiež z oblasti kultúry a umenia bol pomer verejného a súkromného sektoru mierne naklonený smerom k prevahe súkromného sektora.

Absolvovaný študijný odbor a sektor, v ktorom pôsobí organizácia zamestnávajúca absolventa

Sektor	Študijný odbor						
	PRÍR - %	TECH - %	POLN - %	LEKF - %	SPOL - %	KULT - %	INÝ - %
Verejný	57,8	25,8	47,1	71,2	60,0	45,9	50,0
Súkromný	42,2	74,2	52,9	28,8	40,0	54,1	50,0
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

- PRÍR – prírodné vedy
- TECH – technické vedy a náuky
- POLN – poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy
- LEKF – lekárske a farmaceutické vedy a náuky
- SPOL – spoločenské vedy, náuky a služby
- KULT – vedy a náuky o kultúre a umení
- INÝ – iný odbor

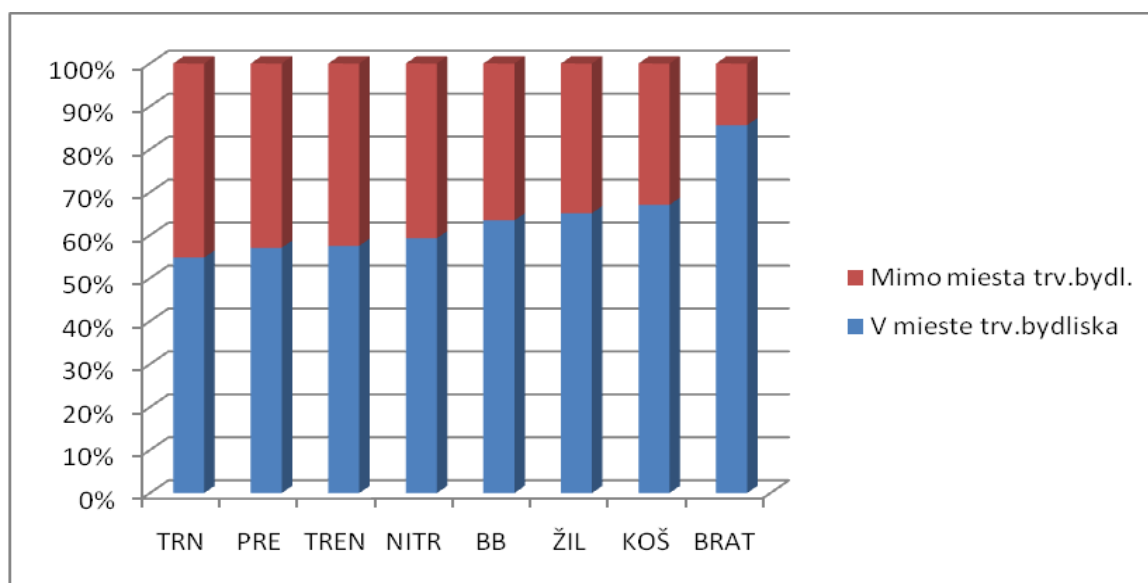
Takmer dve tretiny respondentov, ktorí sú zamestnaní alebo podnikajú na území SR uviedlo, že ich pracovisko je v mieste trvalého bydliska (64,4 %) a približne jedna tretina (35,6 %) uvádzala, že sa nachádza mimo miesta trvalého bydliska.

Zamestnanie v mieste trvalého bydliska malo vyšší percentuálny podiel žien (67 % oproti 59 % zo súboru mužov); muži naopak, mali v porovnaní so ženami relatívne častejšie zamestnanie mimo trvalého bydliska (40,9 % na rozdiel od žien, u ktorých to bolo 33,0 %). Podiely respondentov pracujúcich v mieste trvalého bydliska a mimo neho sú výrazne diferencované podľa krajov, čo zrejme súvisí s regionálnymi rozdielmi v ponuke pracovných miest. Najnižší podiel respondentov migrujúcich za prácou mimo miesta trvalého bydliska bol v Bratislavskom kraji - len necelých 15 %; v ostatných krajoch to boli približne tretinové a vyššie podiely, pričom najvyššie hodnoty percentuálnych podielov sa vyskytovali v Trenčianskom kraji (42,4 %), v Prešovskom kraji (42,9 %) a v Trnavskom kraji (45,2 %).

Absolventi vysokých škôl podľa miesta pracoviska a podľa regiónu trvalého bydliska (%)

Miesto pracoviska	Kraj v ktorom sa nachádza trvalé bydlisko								Spolu
	BRAT	TREN	TRN	NITR	ŽIL	BB	PRE	KOŠ	
V mieste trv. bydliska	85,6	57,6	54,8	59,3	65,2	63,5	57,1	67,1	64,4
Mimo miesta trv. bydliska	14,4	42,4	45,2	40,7	34,8	36,5	42,9	32,9	35,6
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Absolventi vysokých škôl podľa miesta pracoviska a podľa regiónu trvalého bydliska

- BRAT – Bratislavský kraj
- TREN – Trenčiansky kraj
- TRN – Trnavský kraj
- NITR – Nitriansky kraj
- ŽIL – Žilinský kraj
- BB – Banskobystrický kraj
- PRE – Prešovský kraj
- KOŠ – Košický kraj

Z hľadiska vyštudovaných odborov sa najvyššie percentuálne podiely dochádzajúcich za prácou mimo miesta trvalého bydliska vyskytovali u absolventov technických a prírodných vied (46,3 % a 42,3 %), relatívne najmenej ich bolo medzi absolventmi lekárskeho a farmaceutického odboru (28,1 %).

Absolventi vysokých škôl podľa miesta pracoviska a podľa regiónu trvalého bydliska

Miesto pracoviska	Študijný odbor (%)							Spolu
	PRÍR	TECH	POLN	LEKF	SPOL	KULT	INÝ	
V mieste trv. bydliska	57,7	53,8	65,8	71,9	67,5	62,7	59,1	64,4
Mimo trv. bydlisko	42,3	46,3	34,2	28,1	32,5	37,3	40,9	35,6
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

PRÍR – prírodné vedy

TECH – technické vedy a náuky

POLN – poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy

LEKF – lekárske a farmaceutické vedy a náuky

SPOL – spoločenské vedy, náuky a služby

KULT – vedy a náuky o kultúre a umení

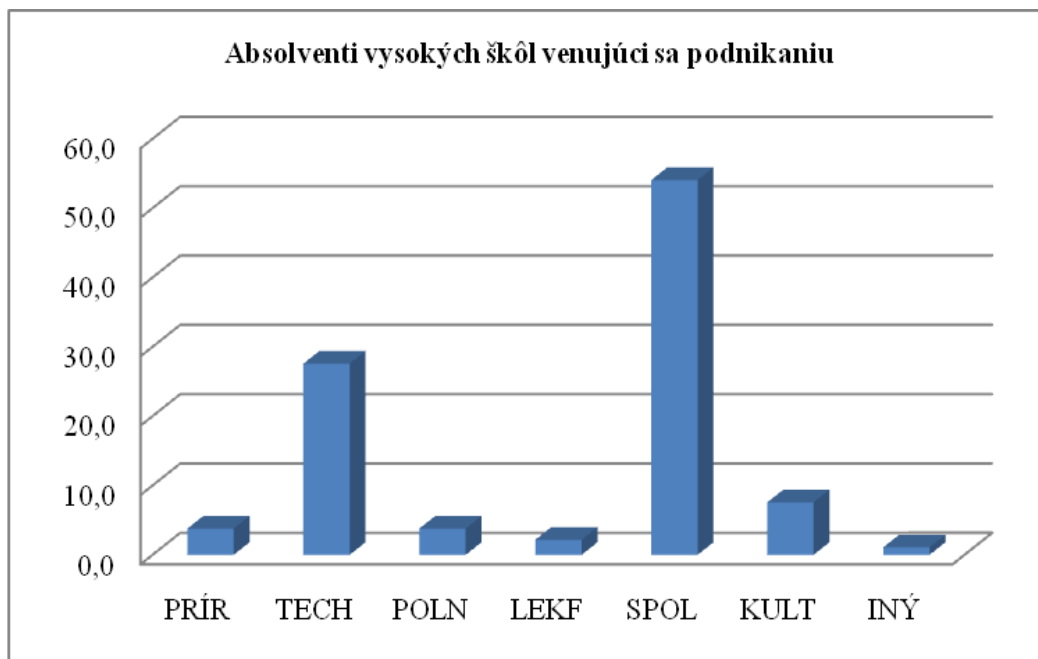
INÝ – iný odbor

185 respondentov, čo predstavuje necelých 6 % uviedlo, že sa venujú **podnikaniu**. Z celkového počtu pracujúcich mužov sa tejto pracovnej aktivite venovalo 9,8 %, zo žien 4,3 %. Z hľadiska formy štúdia nebol výraznejší rozdiel medzi absolventmi denného a externého štúdia (z denných absolventov sa súkromnému podnikaniu venovalo 6,3 %, z externých 5,8 %).

V odborovej štruktúre absolventov venujúcich sa podnikaniu boli dominantné najmä spoločensko-vedné odbory (54,1 % z respondentov - podnikateľov), ale pomerne výraznú skupinu tvorili medzi nimi aj absolventi technických odborov (27,6 %).

Absolventi vysokých škôl venujúci sa podnikaniu podľa študijných odborov

Študijný odbor	%
Prírodné vedy	3,8
Technické vedy a náuky	27,6
Poľnohospodársko-lesnícke a veter. vedy	3,8
Lekárske a farmaceutické vedy a náuky	2,2
Spoločenské vedy, náuky a služby	54,1
Vedy a náuky o kultúre a umení	7,6
Iný odbor	1,1
Spolu	100,0

- PRÍR – prírodné vedy
 TECH – technické vedy a náuky
 POLN – poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy
 LEKF – lekárske a farmaceutické vedy a náuky
 SPOL – spoločenské vedy, náuky a služby
 KULT – vedy a náuky o kultúre a umení
 INÝ – iný odbor

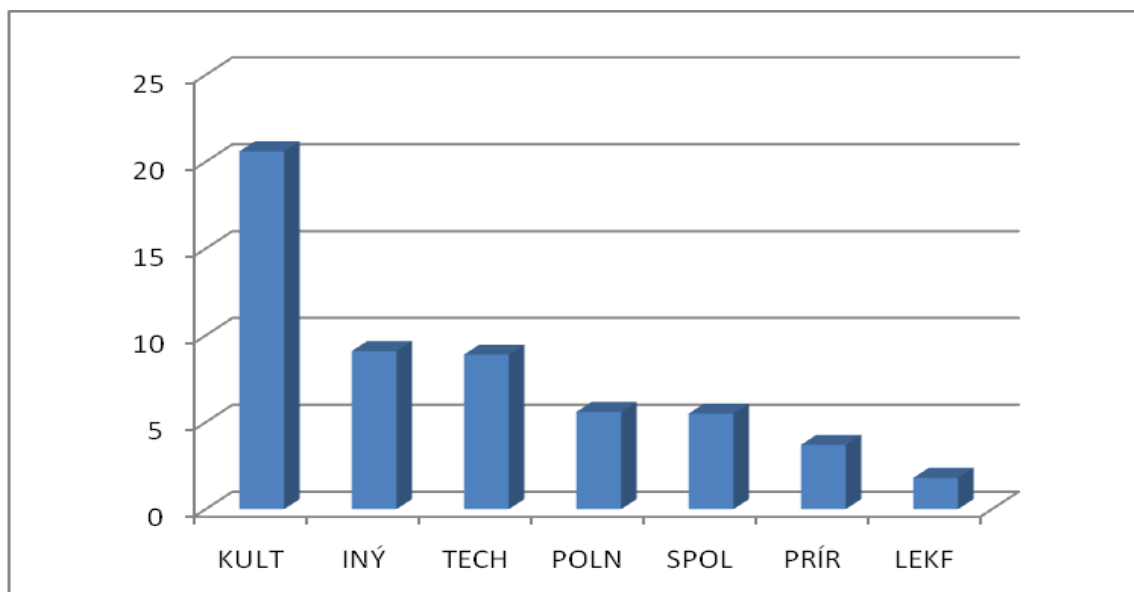
Nasledujúci prehľad poskytuje porovnanie jednotlivých skupín študijných odborov podľa percentuálnych podielov absolventov venujúcich sa podnikaniu.

Najväčší percentuálny podiel tejto kategórie respondentov bol medzi absolventmi vied a náuk o kultúre a umení – 20,6 %. Osoby venujúce sa kultúre a umeniu často pracujú v neštandardných pracovných režimoch a značná časť z nich si zakladá živnosť, čo sa odrazilo aj na výsledkoch prieskumu. Medzi technikmi bolo 8,9 % respondentov, ktorí sa venovali podnikaniu. Najnižší percentuálny podiel absolventov, ktorí sa vydali na túto profesijnú dráhu bol medzi absolventmi lekárskejších a farmaceutických vied – len 1,8 %.

Absolventi podnikatelia v rámci skupín študijných odborov - %

Por.	Študijný odbor	%
1	Vedy a náuky o kultúre a umení	20,6
2	Iný odbor	9,1
3	Technické vedy a náuky	8,9
4	Poľnohosp.- lesnícke a veterin. vedy	5,6
5	Spoločenské vedy, náuky a služby	5,5
6	Prírodné vedy	3,7
7	Lekárske a farmaceutické vedy a náuky	1,8

Absolventi podnikatelia v rámci skupín študijných odborov - %

PRÍR	– prírodné vedy
TECH	– technické vedy a náuky
POLN	– poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy
LEKF	– lekárske a farmaceutické vedy a náuky
SPOL	– spoločenské vedy, náuky a služby
KULT	– vedy a náuky o kultúre a umení
INÝ	– iný odbor

Uplatnenie získanej kvalifikácie v súčasnom zamestnaní / podnikaní

Medzi kľúčové zámery prieskumu patrilo odhalenie jednotlivých aspektov využívania kvalifikácie, ktorú absolventi vysokých škôl štúdiom dosiahli. K tomu mali slúžiť indikátory sledujúce pozíciu, ktorú absolvent v zamestnaní zastáva a využitie vzdelania získaného na vysokej škole a nadobudnutých vedomostí a zručností. S uplatnením získanej kvalifikácie môže súvisieť aj spokojnosť zamestnanca s prácou, ktorú vykonáva a jeho snaha zotrvať v danom zamestnaní alebo pokusy nájsť si iné zamestnanie. Preto sme do tohto bloku zaradili aj indikátory sledujúce tieto aspekty uplatnenia absolventa vysokej školy.

Vysokoškolské štúdium možno považovať okrem iného aj za prípravu na zastávanie manažérskych pozícií. Zaujímalo nás preto, **či absolventi vysokých škôl sú do takýchto pozícií v ich súčasnom zamestnaní zaradovaní**. Keďže ide o skupinu, ktorá ukončila štúdium pred 18 mesiacmi, nedá sa predpokladať ich výrazný výskyt najmä vo vyšších riadiacich pozíciách, ale na druhej strane, na nižších stupňoch riadenia by už mohli svoju kvalifikáciu využívať.

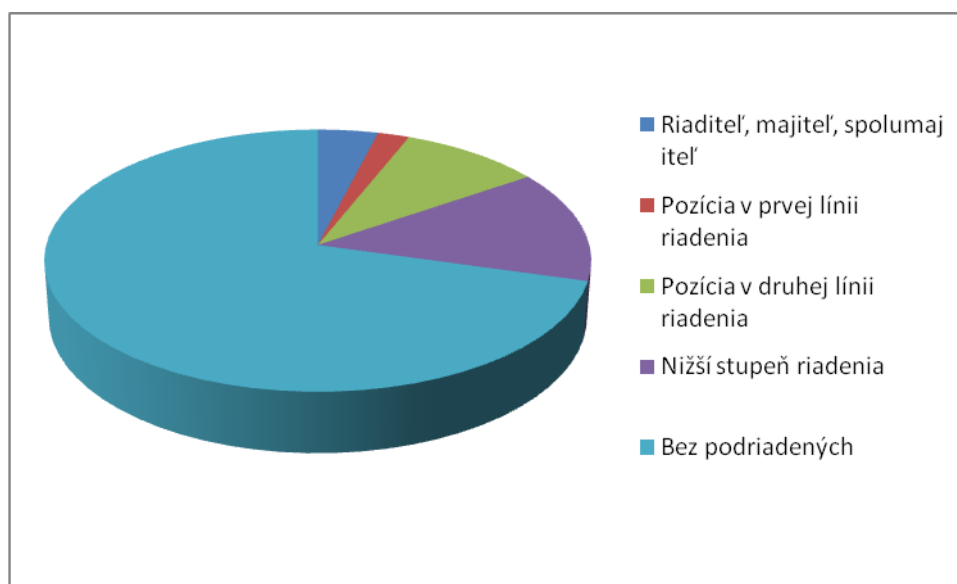
Výsledky z prieskumu ukazujú, že nástup mladých vysokoškolských odborníkov do riadiacich pozícií je evidentný, ale nemá masovejší rozmer.

Riadiacu pozíciu zastávalo takmer 30 % z pracujúcich respondentov, pričom zväčša išlo o pozície na úrovni vedúceho útvaru, oddelenia, úseku alebo menšieho kolektívu (23,3 %). Najvyššie priečky riadenia zastávalo len približne 6 % z pracujúcich respondentov. Vzhľadom na už uvedený krátky čas pracovnej aktivity absolventov zahrnutých do prieskumného súboru možno uvedené výsledky považovať za primerané.

Pozície zastávané absolventmi vysokých škôl

Pozícia	%
Riaditeľ, majiteľ, spolumajiteľ	4,0
Pozícia v prvej línii riadenia (námestník, odborný riaditeľ, prokurátor ap.)	2,1
Pozícia v druhej línii riadenia (vedúci útvaru, oddelenia)	9,4
Nižší stupeň riadenia (majster, vedúci úseku, malého kolektívu)	13,9
Nemám podriadených pracovníkov)	70,7
Spolu	100,0

Pozície zastávané absolventmi vysokých škôl

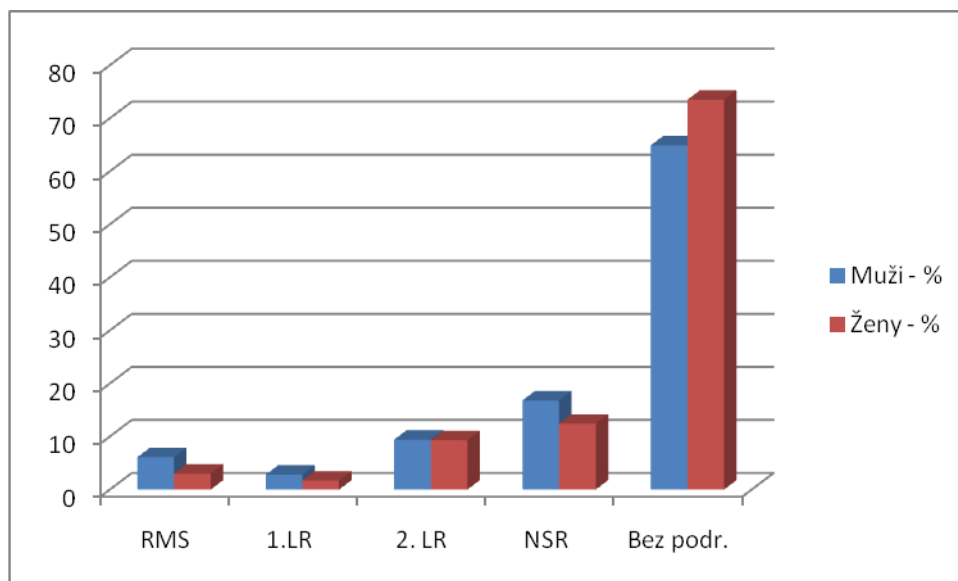

Z hľadiska uplatňovania princípu rovnosti šancí sme porovnali **zastávané pozície podľa pohlavia**. Rozdiel je evidentný u prvej položky – kým z mužov 6,1 % zastávala najvyššiu riadiacu pozíciu, u žien to bolo o 3 percentuálne body menej, a najmä u posledných dvoch položiek – riadiacu pozíciu na nižšom stupni riadenia zastávalo 16,8 % mužov, u žien to bolo 12,4 %. Celkovo zastávala spomedzi mužov riadiacu pozíciu viac ako tretina respondentov (35,1 %), zatiaľ čo u žien to bolo 26,5 %, teda o takmer 10 percentuálnych bodov menej. Ukazuje sa teda, že ženy -absolventky vysokých škôl sú vo väzbe na ich rodové atribúty a zafixované predsudky už na začiatku svojej profesnej kariéry do určitej miery znevýhodňované.

Pozície zastávané absolventmi vysokých škôl podľa pohlavia

Pozícia	Muži %	Ženy %
Riaditeľ, majiteľ, spolumajiteľ	6,1	3,0
Pozícia v prvej línii riadenia (námestník, odb. riaditeľ, prokurátor ap.)	2,8	1,7
Pozícia v druhej línii riadenia (vedúci útvaru, oddelenia)	9,4	9,3
Nižší stupeň riadenia (majster, vedúci úseku, malého kolektívu)	16,8	12,4
Nemám podriadených pracovníkov)	64,9	73,5
Spolu	100,0	100,0

Pozície zastávané absolventmi vysokých škôl podľa pohlavia

RMS – riaditeľ, majiteľ, spolumajiteľ
 1. LR – pozícia v 1. línii riadenia
 2. LR – pozícia v 2. línii riadenia
 NSR – nižší stupeň riadenia
 Bez podr. – bez podriadených

Vo vzťahu k forme štúdia sa ukazuje, že absolventi externej formy sa relatívne častejšie objavujú na riadiacich pozíciách ako absolventi denného štúdia (externí absolventi – spolu 34,3 % na riadiacich pozíciách, zatiaľ čo denní absolventi len 26,3 %). Je to zrejme prirodzený dôsledok toho, že veľká časť z nich má dlhodobejšie skúsenosti z pracovnej aktivity.

Nasledujúca tabuľka obsahuje údaje týkajúce sa zastávania riadiacej pozície vo vzťahu k vyštudovanému odboru.

Absolventi vysokých škôl podľa vyštudovaného odboru a riadiacej pozície

	Študijný odbor							Spolu
	PRÍR	TECH	POLN	LEKF	SPOL	KULT	INÝ	
Zastáva riadiacu pozíciu	25,3	34,8	43,0	32,0	26,3	36,4	36,4	29,3
Nezastáva riadiacu pozic.	74,7	65,2	57,0	68,0	73,7	63,6	63,6	70,7
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

PRÍR – prírodné vedy
 TECH – technické vedy a náuky
 POLN – poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy
 LEKF – lekárske a farmaceutické vedy a náuky
 SPOL – spoločenské vedy, náuky a služby
 KULT – vedy a náuky o kultúre a umení
 INÝ – iný odbor

Percentuálne podiely v tabuľke poukazujú na rozdielnosť kariérnych dráh absolventov v rámci jednotlivých skupín odborov. Najvyšší percentuálny podiel respondentov zastávajúcich riadiacu funkciu sme zaznamenali u absolventov poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych odborov – 43,0 %. U absolventov umeleckých odborov a odborov z oblasti

kultúry to bola viac ako tretina absolventov, v skupine absolventov technických odborov a taktiež lekárov a farmaceutov približne tretina. Na úrovni štvrtinového podielu sa ich počet pohyboval v skupine absolventov prírodných a spoločenských vied.

Z hľadiska vzdelanostných požiadaviek vo vzťahu k vykonávanej práci uvádzala väčšina respondentov ako potrebné vysokoškolské vzdelanie (76,2 %), avšak len polovica uviedla vysokoškolské vzdelanie vo vyštudovanom odbore. Možno z toho usudzovať, že značná časť absolventov vysokých škôl nevykonáva prácu v odbore, ktorý vyštudovali.

Takmer štvrtina pracujúcich respondentov uviedla ako postačujúce stredné odborné alebo stredné všeobecné vzdelanie s maturitou. Toto zistenie možno považovať za závažné.

Absolventi vysokých škôl podľa vzdelania vyžadovaného v práci

Vyžadované vzdelanie	%
Vysokoškolské vo vyštudovanom odbore	50,0
Vysokoškolské v príbuznom odbore	18,3
Vysokoškolské v celkom inom odbore	7,9
Stredné odb. alebo stredné všeob. vzdel. s maturitou	23,0
Nižší ako stredný stupeň vzdelania	0,7
Spolu	100,0

Vo vzťahu k pohlaviu sme v tejto otázke nezistili výraznejší rozdiel – požadované nižšie ako vysokoškolské vzdelanie uviedlo 23 % spomedzi mužov a 24,1 % spomedzi žien.

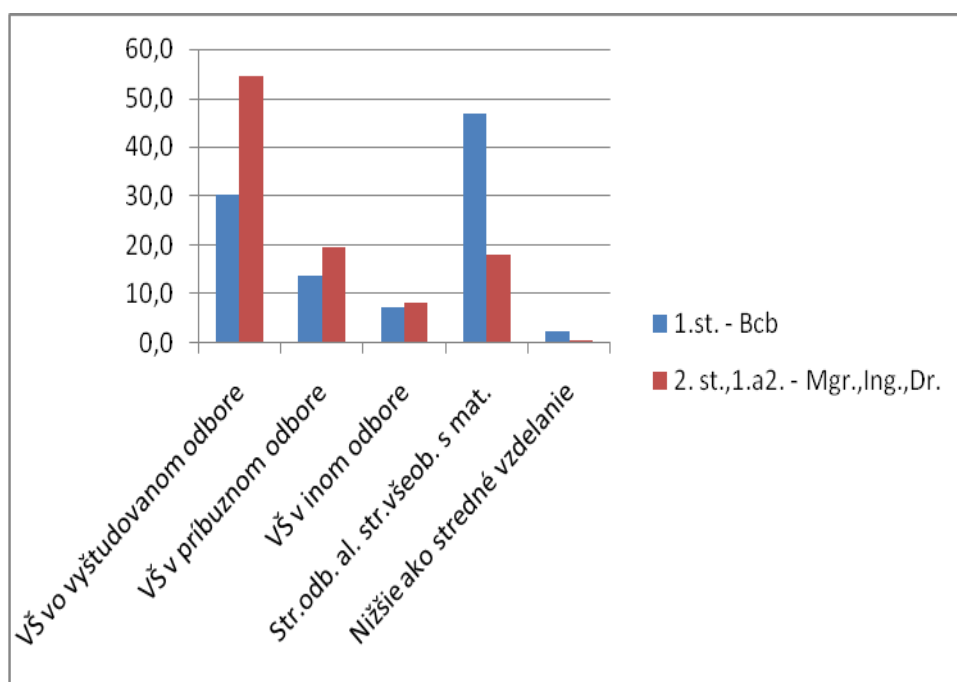
Pomerne odlišnú situáciu možno v spojitosti s týmto indikátorom sledovať **u absolventov 1. stupňa a 2. a spojeného 1. a 2. stupňa štúdia a taktiež u absolventov dennej a externej formy štúdia.**

Výsledky prieskumu týkajúce vykonávanej práce vo vzťahu k získanému vzdelaniu naznačujú problémy spojené s akceptáciou bakalárskeho stupňa vysokoškolského vzdelania na slovenskom trhu práce. Kým v prípade absolventov 2. a spojeného 1. a 2. stupňa štúdia len 18,2 % absolventov uvádzalo, že práca, ktorú vykonávajú vyžaduje nižšie ako vysokoškolské vzdelanie, z absolventov bakalárov sa takto vyjadrila takmer polovica respondentov.

Absolventi vysokých škôl podľa vzdelania vyžadovaného v práci a stupňa dosiahnutého vzdelania

Požadované vzdelanie	stupeň štúdia (%)		Podiel z celkového počtu (%)
	1. st. – Bc.	2., 1.a 2. st. spoj. – Mgr., Ing., Dr.	
VŠ vo vyštudovanom odbore	30,1	54,4	50,0
VŠ v príbuznom odbore	13,6	19,3	18,3
VŠ v inom odbore	7,1	8,1	7,9
Str. odb. al. str.všeob. s mat.	46,9	17,8	23,0
Nižšie ako stredné vzdelanie	2,2	0,4	0,7
Spolu	100,0	100,0	100,0

Absolventi vysokých škôl podľa vzdelania vyžadovaného v práci a stupňa dosiahnutého vzdelania

Situáciu možno popísať aj z iného pohľadu. Absolventi vysokých škôl majú na trhu práce v porovnaní s ostatnými vzdelanostnými skupinami lepšiu pozíciu. V tvrdej konkurencii obsadzujú pozície, vhodné aj pre uchádzačov s nižšími vzdelanostnými stupňami. K tomuto javu môže dochádzať najmä v oblastiach s vyššou nezamestnanosťou.

Absolventi vysokých škôl na pozíciách, ktoré vyžadujú nižšie vzdelanie podľa krajov

Stredné a nižšie vzdelanie	Spolu (%)	Bakalár (%)	Magister (%)
Bratislavský	19,5	40,9	17,0
Trenčiansky	24,2	44,0	20,8
Trnavský	24,0	59,3	19,3
Nitriansky	26,2	52,5	21,5
Žilinský	25,3	56,8	16,7
Banskobystrický	29,4	51,0	24,2
Prešovský	24,5	41,6	20,3
Košický	26,9	53,4	19,3

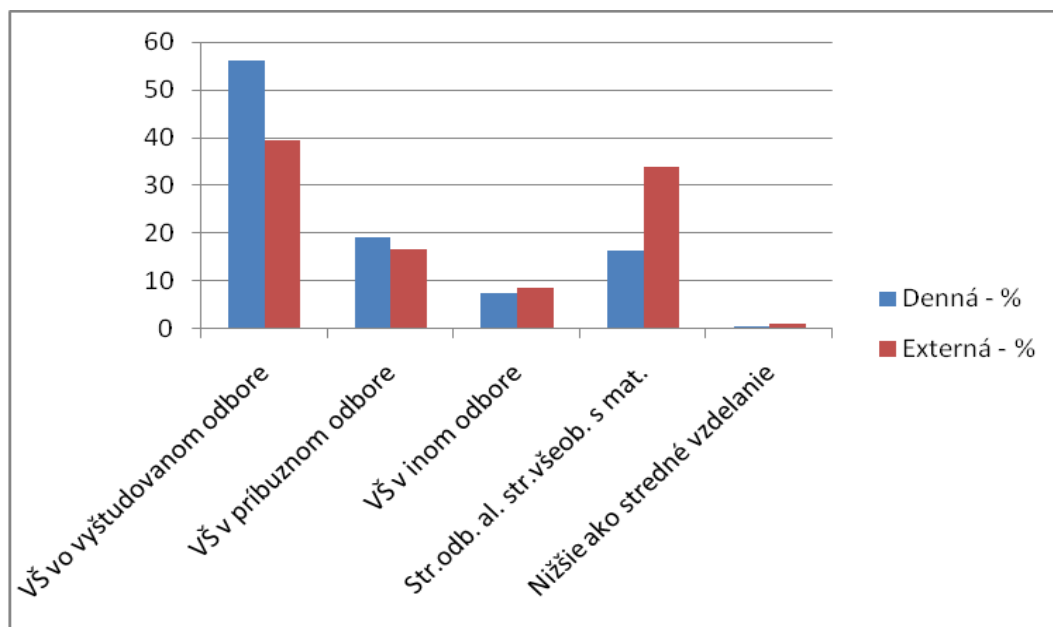
Zatiaľ čo pri kariérom postupe by mohlo byť externé štúdium vzhľadom na získané pracovné skúsenosti výhodou, v prípade akceptácie dosiahnutého vzdelania vyzerá situácia ináč – kým z absolventov denného štúdia uviedla viac ako polovica (56,2 %), že ich práca vyžaduje vzdelanie v odbore, ktorý vyštudovali a 17 %, že ich práca vyžaduje nižšie ako vysokoškolské vzdelanie, z absolventov externého štúdia vykonávalo prácu vyžadujúcu vzdelanie v nimi vyštudovanom odbore necelých 40 % (39,5 %) a prácu s vyžadovaným nižším ako vysokoškolským vzdelaním viac ako tretina (35,2 %). Môže to byť v ich prípade dôsledok istého stereotypného zotrvávania na obsahu práce, ktorý bol stanovený, resp. ktorý sa od respondenta očakával pred absolvovaním štúdia, prípadne tu môžu pôsobiť iné faktory,

ktoré zatiaľ nie je možné jednoznačne identifikovať (miera akceptácie externej formy vzdelávania zamestnávateľmi, kvalita dosiahnutého vzdelania, štruktúra študijných programov v tejto forme vzdelávania vo vzťahu k ponuke pracovných miest, resp. potrebám zamestnávateľskej sféry a pod.).

Absolventi vysokých škôl podľa vzdelania vyžadovaného v práci a formy štúdia

Vyžadované vzdelanie	Forma štúdia	
	Denná - %	Externá - %
Vysokoškolské vo vyštudovanom odbore	56,2	39,5
Vysokoškolské v príbuznom odbore	19,3	16,6
Vysokoškolské v celkom inom odbore	7,5	8,6
Stredné odborné alebo str. všeob. vzdelanie s maturitou	16,5	34,0
Nižší ako stredný stupeň vzdelania	0,5	1,2
Spolu	100,0	100,0

Absolventi vysokých škôl podľa vzdelania vyžadovaného v práci a formy štúdia

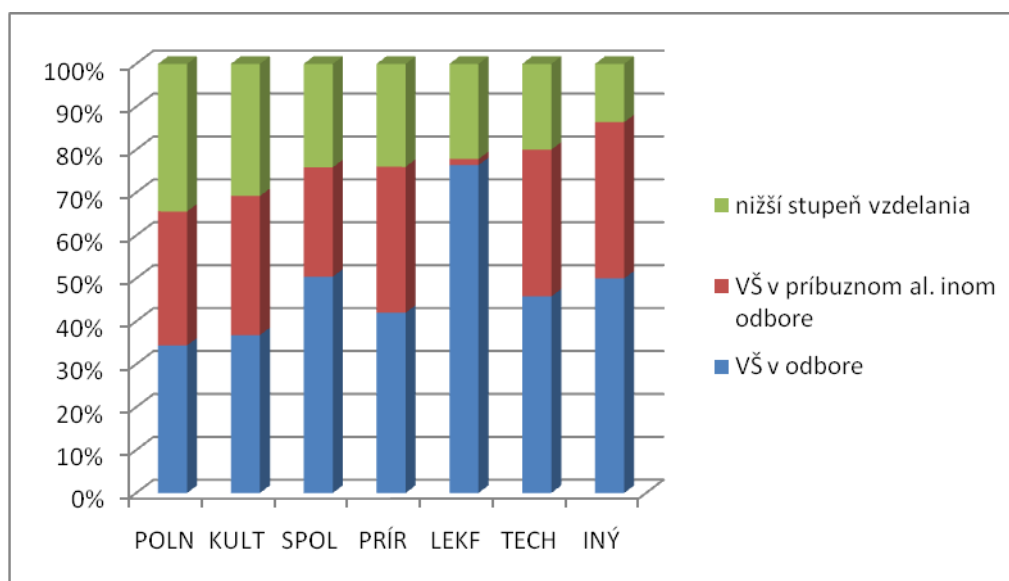
Odlišnú situáciu možno sledovať aj **vo vzťahu k vyštudovanému odboru.**

Z hľadiska uplatnenia sa v odbore možno za najmenej priaznivú považovať situáciu absolventov poľnohospodársko-lesníckych a veterinárskych odborov a vied a náuk o kultúre a umení - len o málo viac ako tretina z nich vykonávala prácu s požadovaným vzdelaním vo vyštudovanom odbore (34,4 %); u ostatných skupín to bolo cez 40 % a viac, v prípade lekárov a farmaceutov až 76 %. Obe spomenuté skupiny majú zároveň najvyšší percentuálny podiel absolventov vykonávajúcich prácu s požadovaným nižším ako vysokoškolským vzdelaním (34,4 % u poľnohospodárov a 30,8 % u absolventov odborov z oblasti kultúry a umenia, zatiaľ čo u ostatných skupín od 20 do 24 %).

Absolventi vysokých škôl podľa vzdelania vyžadovaného v práci a študijného odboru (%)

Vyžadované vzdelanie	Študijný odbor							Podiel z celkového počtu
	Poln	Kult	Spol	Prír	Lekf	Tech	Iný	
VŠ v odbore	34,4	36,8	50,4	42,0	76,4	45,8	50,0	50,0
VŠ v príbuznom alebo inom odbore	31,2	32,4	25,5	34,0	1,4	34,2	36,4	26,3
Nižší stupeň vzdelania	34,4	30,8	24,1	24,0	22,2	20,0	13,6	23,7
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Absolventi vysokých škôl podľa vzdelania vyžadovaného v práci a študijného odboru

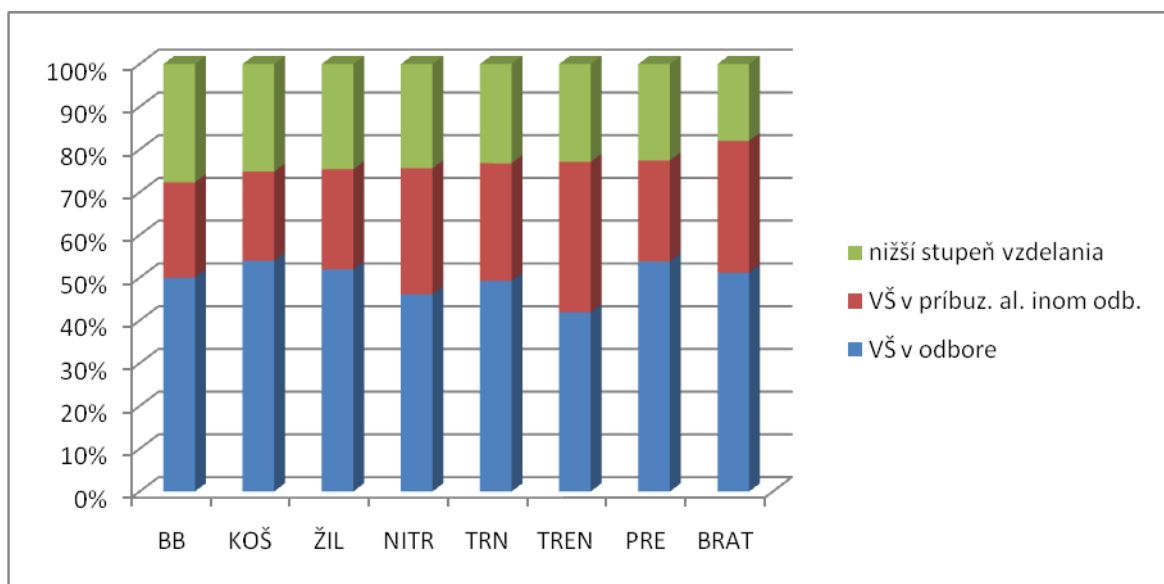
- PRÍR – prírodné vedy
- TECH – technické vedy a náuky
- POLN – poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy
- LEKF – lekárske a farmaceutické vedy a náuky
- SPOL – spoločenské vedy, náuky a služby
- KULT – vedy a náuky o kultúre a umení
- INÝ – iný odbor

Pri zohľadnení **regionálneho hľadiska** vyniká najmä situácia v Bratislavskom kraji, kde bol pomer medzi absolventmi, ktorí vykonávajú prácu vo svojom odbore a tými, ktorí vykonávajú prácu s vyžadovaným nižším ako vysokoškolským stupňom vzdelania najpriaznivejší – 51,2 % ku 18,0 %. Za najmenej priaznivú možno považovať situáciu v Banskobystrickom kraji, kde podiel respondentov vykonávajúcich prácu nezodpovedajúcu dosiahnutému stupňu vzdelania predstavoval 27,7 %. V ostatných krajoch kolísala hodnota tohto ukazovateľa okolo 23 až 25 %.

**Absolventi vysokých škôl podľa vzdelania vyžadovaného
v práci a študijného odboru podľa krajov (%)**

Vyžadované vzdelanie	Kraj v ktorom sa nachádza trvalé bydlisko								Podiel z celkového počtu
	BRAT	TREN	TRN	NITR	ŽIL	BB	PRE	KOŠ	
VŠ v odbore	51,2	41,9	49,3	46,1	51,9	50,0	53,8	54,0	50,0
VŠ v príbuz. al. inom odbo.	30,8	35,2	27,5	29,5	23,4	22,3	23,6	20,9	26,2
nižší stupeň vzdelania	18,0	22,9	23,2	24,4	24,6	27,7	22,6	25,2	23,8
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

**Absolventi vysokých škôl podľa vzdelania vyžadovaného v práci
a študijného odboru podľa krajov**

Kľúčový význam pre posúdenie využívania kvalifikácie absolventov vysokých škôl mala v prieskume otázka zameraná na **využívanie získaných vedomostí a zručností v práci, ktorú vykonávajú**. Respondenti mali možnosť vyjadriť sa pomocou 7-bodovej škály, kde 1 znamenalo, že vedomosti a zručnosti nie sú vôbec využité a 7 ich maximálne využívanie. Počet bodov 4 predstavoval strednú prechodnú hodnotu medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením.

Pre celkové zhodnotenie získaných výsledkov sme použili priemerné a mediánové hodnoty hodnotení. Výsledky obsahuje tabuľka.

Z výsledkov hodnotení vyplýva, že 60,3 % respondentov považuje využitie svojich vedomostí a zručností za primerané. 16,1 % sa priklonila k nevyhranenému hodnoteniu a **23,5 % respondentov sa domnieva, že ich vedomostný potenciál a nadobudnuté zručnosti sú v ich súčasnom zamestnaní využívané nedostatočne alebo nie sú využité vôbec**. Vypočítaná priemerná hodnota dosiahla bodové hodnotenie 4,8, mediánovou hodnotou je 5. Prevažujúce je teda pozitívne hodnotenie, ale takmer štvrtina respondentov, ktorí sa priklonili k negatívnemu hodnoteniu predstavuje pomerne veľkú skupinu (v absolútnom vyjadrení ide o 712 respondentov), u ktorej je potrebné hlbšie analyzovať faktory, ktoré by mohli na túto situáciu pôsobiť.

Muži hodnotili situáciu z hľadiska tohto ukazovateľa o niečo priaznivejšie ako ženy, ale rozdiely nie sú veľké. Kým z mužov hodnotilo využívanie svojich schopností a vedomostí bodmi 1 až 3 (nedostatočne, skôr nedostatočne) 22,4 %, zo žien to bolo 24,1 %. Na druhej strane, zužitkovanie svojho vedomostného potenciálu a zručností hodnotil pozitívne väčší podiel mužov ako žien (hodnotenie bodmi 5 až 7 spolu u mužov 63 %, u žien 59 %).

Výraznejšie diferencie sa prejavujú pri porovnávaní skupín respondentov **podľa stupňa dosiahnutého vysokoškolského vzdelania a taktiež podľa formy štúdia**.

Ako nedostatočné alebo skôr nedostatočné hodnotilo využívanie svojich vedomostí a schopností takmer 30 % absolventov bakalárov, kým z absolventov 2. a spojeného 1. a 2. stupňa to bolo o 8 percentuálnych bodov menej (22,3 %). A na druhej strane ako dostatočné až maximálne zhodnotilo zužitkovanie svojich vedomostí a schopností vo vykonávanej práci 62,1 % absolventov 2. a spojeného 1. a 2. stupňa, avšak z bakalárov 52,7 %, t.j. o približne 9 percentuálnych bodov menej.

Vo vzťahu k absolvovanej forme štúdia sa menej priaznivé hodnotenie využitia vedomostí a schopností prejavilo u absolventov externého štúdia v porovnaní s absolventmi dennej formy. Bodové hodnotenia 5 až 7 použilo 63 % absolventov dennej a 56 % absolventov externej formy štúdia, u externistov teda o 7 percentuálnych bodov menej. Z tých na druhej strane hodnotilo tento indikátor negatívne 27 % respondentov, kým z denných absolventov to bolo 21,5 %.

Využitie vedomostí a zručností vo vykonávanej práci podľa dosiahnutého stupňa štúdia

	Bodové hodnotenie - počet respondentov (%)							
	Nie sú vôbec využité	1	2	3	4	5	6	7
Absolventi 1. stupňa bakalári	6,4	10,3	12,7	18,0	18,9	15,8	18,0	
	Priemerná bodová hodnota – 4,5							
	Medián – 5				Modus - 5			
	Bodové hodnotenie - počet respondentov (%)							
	Nie sú vôbec využité	1	2	3	4	5	6	7
Absolventi 2. a spojeného 1. a 2. stupňa magistri, inžinieri, doktori	4,6	6,8	10,9	15,7	20,1	16,5	25,5	
	Priemerná bodová hodnota – 4,9							
	Medián – 5				Modus - 7			

Hodnotenie využitia vedomostí a zručností vo vykonávanej práci podľa absolvovanej formy štúdia

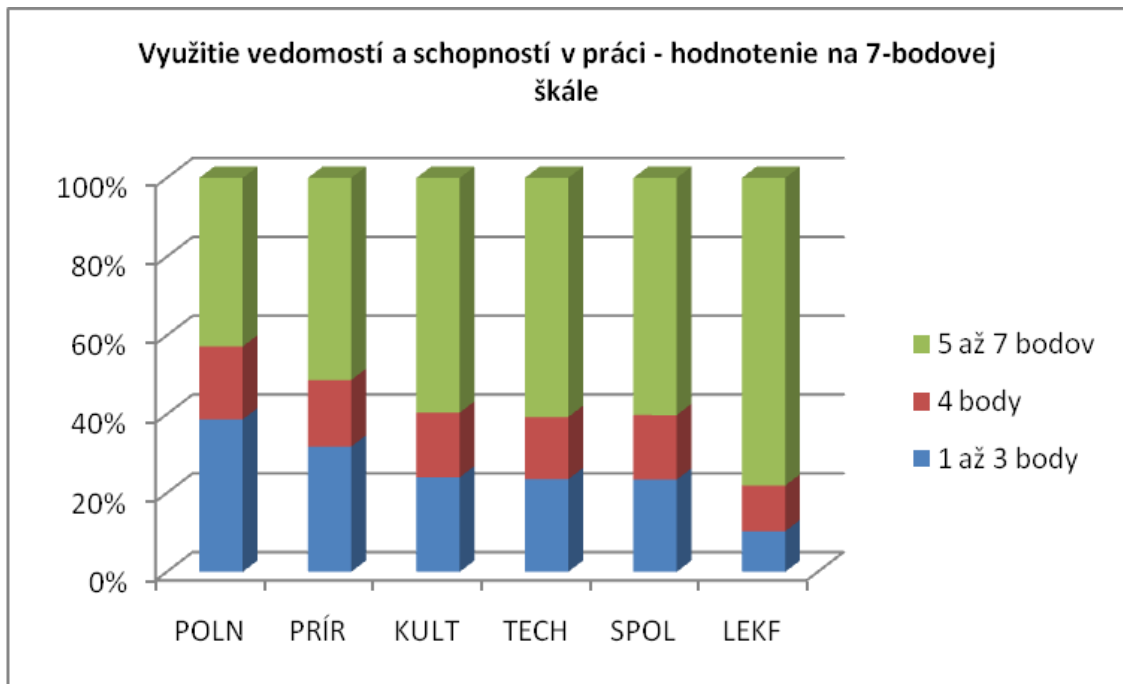
	Bodové hodnotenie - počet respondentov (%)							
	Nie sú vôbec využité	1	2	3	4	5	6	7
Absolventi denného štúdia	4,3	6,8	10,4	15,6	20,0	17,3	25,7	
	Priemerná bodová hodnota – 4,9							
	Medián – 5				Modus - 7			
	Bodové hodnotenie - počet respondentov (%)							
	Nie sú vôbec využité	1	2	3	4	5	6	7
Absolventi externého štúdia	5,9	8,6	12,5	17,0	19,8	14,9	21,3	
	Priemerná bodová hodnota – 4,7							
	Medián – 5				Modus - 7			

Rozdiely v hodnoteniach sú zrejme aj **podľa študijných odborov**. Najnespokojnejší boli absolventi poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied – viac ako tretina z nich (38,7 %) uviedla, že ich vedomosti a zručnosti sú využité nedostatočne alebo vôbec, pričom

pozitívne ich využívanie hodnotila menej ako polovica respondentov z tejto podskupiny (42,7 %). Priemerné bodové ohodnotenie u tejto podskupiny dosiahlo 4,1. Druhou problémovou skupinou sú absolventi prírodných vied, z ktorých takmer tretina použila hodnotenie počtom bodov 1 až 3 (31,8 %), zatiaľ čo pozitívne hodnotenie použila o málo viac ako polovica respondentov spomedzi nich (51,4 %). Priemerné bodové hodnotenie u tejto podskupiny je 4,4. Najpriaznivejšie hodnotenia boli získané za absolventov lekárskejších a farmaceutických vied a náuk – viac ako tri štvrtiny z nich (78,2 %) hodnotilo využívanie svojich vedomostí a zručností vo vykonávanej práci počtom bodov 5 až 7 (dostatočné až maximálne využívanie); bodové hodnoty 1 až 3 použilo z nich len 10,3 % respondentov. Priemerná bodová hodnota dosiahla u nich 5,6. U respondentov, ktorí absolvovali štúdium technických vied a náuk, spoločenských vied, náuk a služieb a vied a náuk o kultúre a umení sa počet pozitívne hodnotiacich pohyboval okolo 60 % a tých, ktorí sa uchýlili k negatívnym hodnoteniam, bolo od 23 do 24 %.

Využitie vedomostí a zručností vo vykonávanej práci podľa študijných odborov

Absolventi pracujúci v SR celý podsúbor	Bodové hodnotenie - počet respondentov (%)								
	Nie sú vôbec využité	1	2	3	4	5	6	7	Sú maximálne využité
	4,9	7,4	11,2	16,1	19,9	16,3	24,1		
	Priemerná bodová hodnota – 4,8								
	Medián – 5				Modus - 5				
Absolventi prírodných vied	Bodové hodnotenie - počet respondentov (%)								
	Nie sú vôbec využité	1	2	3	4	5	6	7	Sú maximálne využité
	9,5	10,1	12,2	16,9	19,6	12,2	19,6		
	Priemerná bodová hodnota – 4,4								
	Medián – 5				Modus - 5				
Absolventi technických vied a náuk	Bodové hodnotenie - počet respondentov (%)								
	Nie sú vôbec využité	1	2	3	4	5	6	7	Sú maximálne využité
	4,9	6,3	12,3	15,8	24,3	17,8	18,5		
	Priemerná bodová hodnota – 4,8								
	Medián – 4				Modus - 5				
Absolventi poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied	Bodové hodnotenie - počet respondentov (%)								
	Nie sú vôbec využité	1	2	3	4	5	6	7	Sú maximálne využité
	9,7	16,1	12,9	18,5	17,7	11,3	13,7		
	Priemerná bodová hodnota – 4,1								
	Medián – 6				Modus - 4				
Absolventi lekárskejších a farmaceutických vied a náuk	Bodové hodnotenie - počet respondentov (%)								
	Nie sú vôbec využité	1	2	3	4	5	6	7	Sú maximálne využité
	2,7	2,7	4,9	11,6	19,2	17,9	41,1		
	Priemerná bodová hodnota – 5,6								
	Medián – 5				Modus - 7				
Absolventi spoločenských vied, náuk a služieb	Bodové hodnotenie - počet respondentov (%)								
	Nie sú vôbec využité	1	2	3	4	5	6	7	Sú maximálne využité
	4,3	7,6	11,5	16,4	18,7	16,5	25,0		
	Priemerná bodová hodnota – 4,9								
	Medián – 5				Modus - 7				
Absolventi vied a náuk o kultúre a umení	Bodové hodnotenie - počet respondentov (%)								
	Nie sú vôbec využité	1	2	3	4	5	6	7	Sú maximálne využité
	7,5	9,0	7,5	16,4	19,4	14,9	25,4		
	Priemerná bodová hodnota – 4,8								
	Medián – 5				Modus - 7				

Škála : nie sú vôbec využité - 1 2 3 4 5 6 7 - sú využité maximálne
 PRÍR – prírodné vedy
 TECH – technické vedy a náuky
 POLN – poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy
 LEKF – lekárske a farmaceutické vedy a náuky
 SPOL – spoločenské vedy, náuky a služby
 KULT – vedy a náuky o kultúre a umení

Spokojnosť s vykonávanou prácou bola meraná taktiež pomocou škály, v tomto prípade 5-stupňovej (1 – veľmi spokojný, 5 – veľmi nespokojný). Väčšina respondentov, približne 70 % vyjadrila spokojnosť s prácou, ktorú vykonávajú; pomerne veľká časť – takmer štvrtina (22,7 %) sa priklonila k nevyhranenému postoju a len približne 7 % bolo nespokojných. Priemerné bodové hodnotenie vypočítané z hodnôt 1 až 5 od respondentov, ktorí hodnotili, dosiahlo hodnotu 2,2 (medián – 2).

Hodnotenie spokojnosti s vykonávanou prácou

Hodnotenie	%
1 Veľmi spokojný	18,4
2 Spokojný	51,1
3 Ani spokojný, ani nespokojný	22,7
4 Nespokojný	5,7
5 Veľmi nespokojný	1,4
6 Neviem	0,7
Spolu	100,0

Priemerná bodová hodnota – 2,2
 Mediánová hodnota – 2

Hrozbu straty práce avizovalo len 6,3 % respondentov, zatiaľ čo 81,4 % uviedlo, že sa v blízkej dobe straty zamestnania neobávajú a 12,5 % uviedlo odpoveď „nevím“. Na druhej strane, približne polovica respondentov je naklonená k zmene pracovného miesta, pričom viac

ako štvrtina z nich si už nové pracovné miesto hľadá (z celého súboru pracujúcich na území SR – 14,4 %).

Hrozba straty práce

Hrozí strata práce	%
1 Určite áno	1,9
2 Skôr áno	4,4
3 Skôr nie	40,3
4 Určite nie	41,0
5 Neviem	12,5
Spolu	100,0

Hľadanie si nového pracovného miesta

Hľadá si nové pracovné miesto	%
1 Áno	14,4
2 Nie, ale uvažuje o zmene	35,7
5 Nie	50,0
Spolu	100,0

Významným indikátorom charakterizujúcim pozíciu pracovnej sily na trhu práce sú **platové podmienky viažuce sa k jednotlivým kvalifikačným skupinám**. Vysokoškolsky kvalifikovaná pracovná sila predstavuje vysokú kvalitu, ktorá by mala byť primerane platovo ohodnotená.

Sledovanie príjmu v dotazníkových zisťovaniach je citlivou záležitosťou – značná časť respondentov otázky o príjme ignoruje. Na druhej strane určité skupiny respondentov majú tendenciu svoje príjmy podhodnocovať. Z uvedených dôvodov je potrebné interpretovať získané výsledky s istou dávkou opatrnosti.

Z celkového počtu respondentov pracujúcich na území SR uviedlo svoj hrubý mesačný príjem 95,1 %. Z odpovedí od pozitívne reagujúcich respondentov boli získané údaje, ktoré sú v tabuľke. Z nich vyplýva, že necelé dve tretiny absolventov (63,2 %) malo príjem na úrovni 20 000 SK a menej a o niečo viac ako jedna tretina (36,8 %) príjem vyšší, pričom od 20 001 do 30 000 to bolo 16,7 % a od 30 001 do 40 000 už len 6,6 %. Vyššie sumy sa vyskytovali sporadicky. Priemerná hodnota hrubého mesačného príjmu respondenta vysokej školy s praxou približne rok a pol predstavovala na základe získaných údajov 21 703 Sk (mediánová hodnota – 18 200 SK) Táto suma približne zodpovedá priemernej hrubej mesačnej mzde za rok 2007 v SR).

Priemerný hrubý mesačný príjem absolventov vysokých škôl v SR

Hrubý priemerný mesačný príjem v Sk	Počet - %
10000 a menej	4,2
10 001 až 15 000	25,3
15 001 až 20 000	33,7
20 001 až 25 000	15,3
25 001 až 30 000	11,4
30 001 až 35 000	4,7
35 001 až 40 000	1,9
40 001 až 45 000	0,8
45 001 až 50 000	1,0
Viac ako 50 000	1,7
Spolu	100,00

Priemerný hrubý mesačný príjem – celý súbor
 Aritmetický priemer – 21 702,7 Sk
 Medián – 18 200,0 Sk
 Modus – 20 000,0 Sk

(priemerná hrubá mesačná mzda v sledovanom roku 21 658 SK; údaj zo Štatistického úradu SR; <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=5613>)

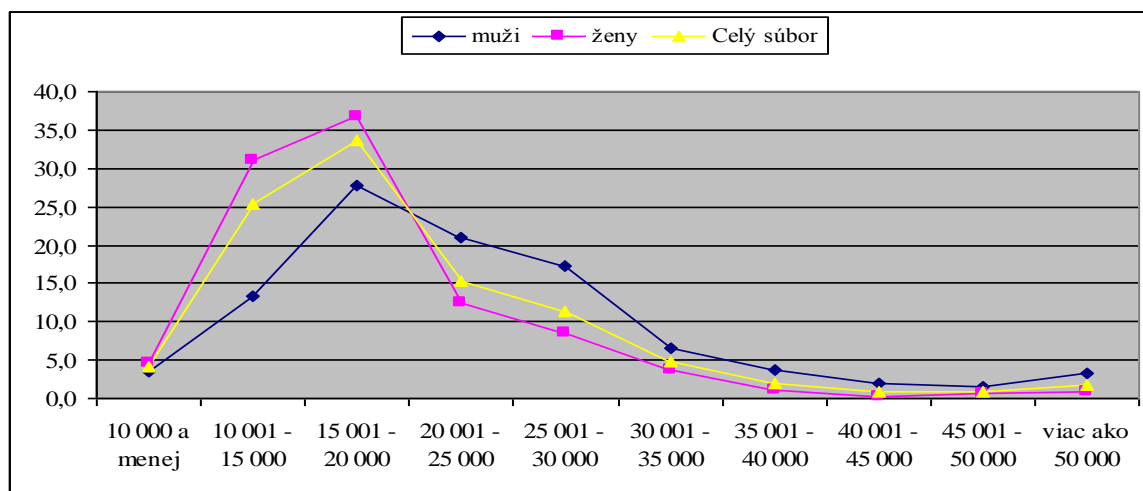
Príjmy mužov boli v porovnaní s príjmami žien vyššie. Aritmetický priemer hrubého mesačného príjmu dosiahol u mužov hodnotu 25 603,9 Sk (medián – 22 000 Sk), zatiaľ čo u žien 19 810,2 Sk (medián 17 000 Sk), teda o približne 6 000 Sk menej. Z údajov v tabuľke a z grafu je u mužov možné sledovať väčšie rozptýlenie početností do šírky, a to najmä smerom k vyšším hodnotám príjmu; u žien naopak, sú početnosti sústredené najmä okolo hodnôt do 15 000 Sk a 15 001 až 20 000 Sk; počet výskytov vyšších súm za hranicou 20 000 Sk prudko klesá.

Nižšie hodnoty mesačného príjmu uvádzali aj respondenti, ktorí ukončili bakalársky stupeň štúdia v porovnaní s absolventmi 2. a spojeného 1. a 2. stupňa (rozdiel v hodnote aritmetického priemeru približne 2 500 Sk) a taktiež absolventi externej formy štúdia v porovnaní s dennými absolventmi (aritmetický priemer ich príjmu nižší o približne 600 Sk od absolventov dennej formy štúdia).

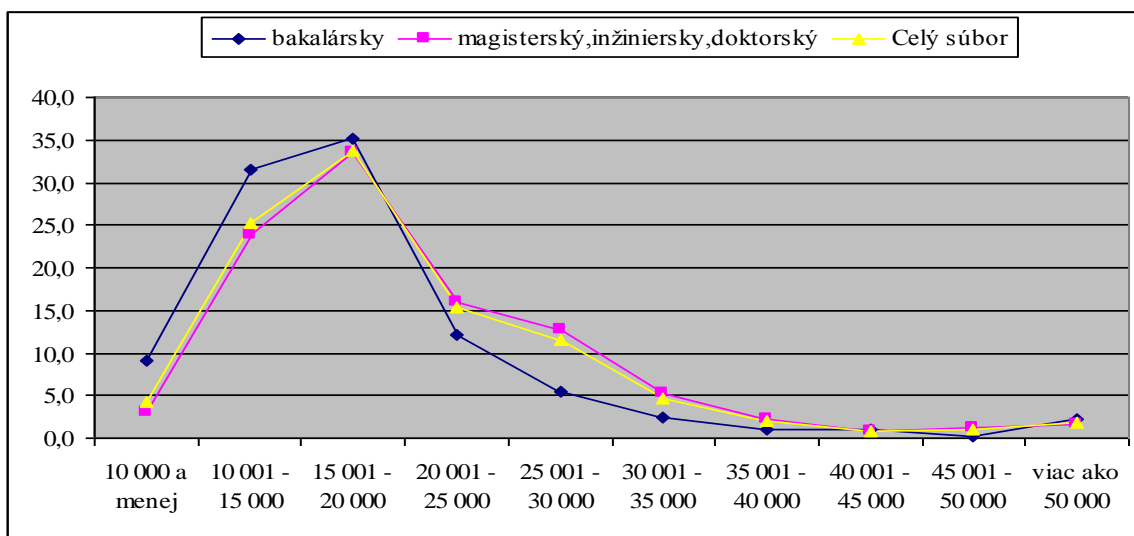
Priemerný hrubý mesačný príjem absolventov vysokých škôl v SR

	10 000 a menej	10 001 - 15 000	15 001 - 20 000	20 001 - 25 000	25 001 - 30 000	30 001 - 35 000	35 001 - 40 000	40 001 - 45 000	45 001 - 50 000	viac ako 50 000
Celý súbor	4,2	25,3	33,7	15,3	11,4	4,7	1,9	0,8	1,0	1,7
AP – 21 702,7 Sk Medián – 18 200,0 Sk Modus – 20 000,0 Sk										
muži	3,4	13,4	27,7	21,0	17,3	6,6	3,7	2,0	1,6	3,3
ženy	4,6	31,0	36,7	12,5	8,6	3,8	1,1	0,2	0,7	1,0
muži	AP – 25 603,9 Sk Medián – 22 000,0 Sk Modus – 20 000,0 Sk									
ženy	AP – 19 810,2 Sk Medián – 17 000,0 Sk Modus – 15 000,0 Sk									
1. Bc.	9,1	31,6	35,1	12,2	5,4	2,3	1,0	1,0	0,2	2,1
2. Mgr., Ing., Dr.	3,1	23,9	33,4	15,9	12,7	5,2	2,1	0,8	1,1	1,6
1. Bc.	AP – 19 679,8 Sk Medián – 17 000,0 Sk Modus – 20 000,0 Sk									
2. Mgr., Ing., Dr.	AP – 22 144,9 Sk Medián – 19 000,0 Sk Modus – 20 000,0 Sk									
denná	4,4	24,2	30,4	16,7	13,2	5,2	2,4	1,1	1,3	1,2
externá	4,0	26,9	39,3	12,8	8,5	3,9	1,2	0,3	0,5	2,7
denná	AP – 21 930,7 Sk Medián – 19 000,0 Sk Modus – 15 000,0 Sk									
externá	AP – 21 349,8 Sk Medián – 18 000,0 Sk Modus – 20 000,0 Sk									

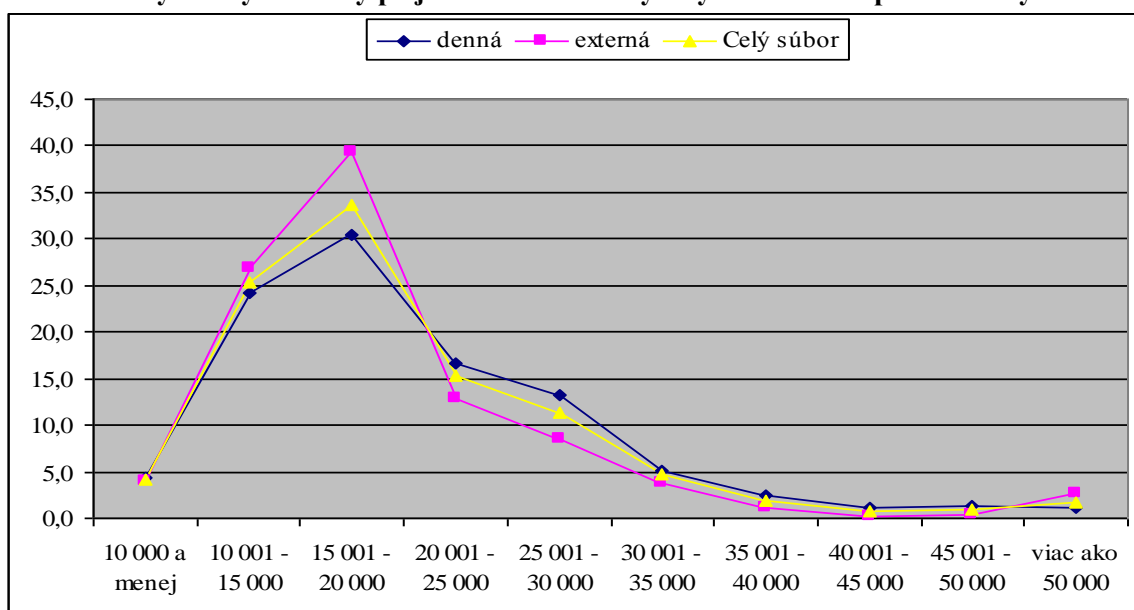
Priemerný hrubý mesačný príjem absolventov vysokých škôl v SR podľa pohlavia

Priemerný hrubý mesačný príjem absolventov vysokých škôl v SR podľa stupňa vzdelania

Priemerný hrubý mesačný príjem absolventov vysokých škôl v SR podľa formy štúdia

Analýza vo vzťahu k študijným odborom potvrdila problematickú pozíciu absolventov poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied a taktiež absolventov prírodných vied na trhu práce. Popri iných menej priaznivých aspektoch ich zamestnanosti ju dokresľuje aj charakteristika príjmovej situácie. Príjmy oboch spomenutých skupín respondentov sa pohybovali najmä v rozpätí do 20 000 Sk; vyššie sumy príjmov boli u nich v porovnaní s absolventmi ostatných študijných odborov zriedkavejšie. Hodnota aritmetického príjmu dosiahla u absolventov prírodných vied 18 222 Sk (medián – 16 500 Sk), u absolventov poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied 18 937 Sk (medián 17 150 Sk); u ostatných skupín absolventov dosahoval aritmetický priemer hodnotu okolo 20 000 a viac (najviac u absolventov technických odborov - 24 518 Sk).

Priemerný hrubý mesačný príjem absolventov vysokých škôl v SR podľa študijných odborov

	10 000 a menej	10 001 - 15 000	15 001 - 20 000	20 001 - 25 000	25 001 - 30 000	30 001 - 35 000	35 001 - 40 000	40 001 - 45 000	45 001 - 50 000	viac ako 50 000
PRÍR	3,8	37,3	31,4	15,7	10,3	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0
TECH	4,6	12,1	29,7	21,6	17,7	6,9	2,2	1,7	1,7	1,9
POLN	4,3	32,8	37,9	12,9	6,9	3,4	0,0	0,9	0,0	0,9
LEKF	2,3	26,2	41,6	14,5	7,2	4,1	1,4	1,4	0,0	1,4
SPOL	4,0	27,9	33,6	13,6	10,5	4,7	2,2	0,5	1,0	2,0
KULT	14,1	15,6	37,5	15,6	7,8	3,1	3,1	0,0	1,6	1,6

PRÍR	AP – 18 222,2 Sk	Medián – 16 500,0 Sk	Modus – 15 000,0 Sk
TECH	AP – 24 518,1 Sk	Medián – 22 000,0 Sk	Modus – 20 000,0 Sk
POLN	AP – 18 937,4 Sk	Medián – 17 150,0 Sk	Modus – 20 000,0 Sk
LEKF	AP – 20 863,9 Sk	Medián – 18 000,0 Sk	Modus – 20 000,0 Sk
SPOL	AP – 21 558,1 Sk	Medián – 18 000,0 Sk	Modus – 15 000,0 Sk
KULT	AP – 19 862,5 Sk	Medián – 18 185,0 Sk	Modus – 20 000,0 Sk

- PRÍR – prírodné vedy
 TECH – technické vedy a náuky
 POLN – poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy
 LEKF – lekárske a farmaceutické vedy a náuky
 SPOL – spoločenské vedy, náuky a služby
 KULT – vedy a náuky o kultúre a umení

Absolventi pracujúci v zahraničí

Do spracovania bolo zahrnutých spolu 210 dotazníkov od respondentov, ktorí uviedli, že v súčasnosti pracujú v zahraničí.

Percentuálne podiely pracujúcich v zahraničí z podskupiny mužov a z podskupiny žien boli zhodné – 6,6 %. Výraznejší rozdiel sa prejavil vo vzťahu k forme štúdia. Zatiaľ čo z absolventov externej formy pracovalo v zahraničí len 2,8 %, z absolventov dennej formy to bolo 6,9 %. Tento rozdiel môže byť dôsledkom viacerých faktorov. Študenti študujúci externou formou študujú zväčša popri zamestnaní a po ukončení štúdia sú už z hľadiska svojej profesnej dráhy stabilizovaní. Sú obvykle aj vekovo starší a majú už založené rodiny. To môže ich ambíciu migrovať za prácou do zahraničia limitovať.

Zaujímavé výsledky poskytuje rozloženie početností absolventov pracujúcich v zahraničí podľa ukončeného študijného odboru. Ide síce o rozdiely v rozpätí 3 až 4 percentuálnych bodov, ale napriek tomu potvrdzujú zvýšenú mieru migrácie najmä u mladých ľudí s poľnohospodársko-lesníckymi odbormi a odbormi lekáorskými a farmaceutickými. Kým napríklad z mladých inžinierov a absolventov prírodovedných a spoločensko-vedných odborov bolo v prieskumnom súbore od 4 do 5 % respondentov pracujúcich v zahraničí, z absolventov poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych odborov to bolo 8,6 % a spomedzi lekárov a farmaceutov 8,3 %. Zo štatistík o nezamestnanosti vyplýva, že absolventi poľnohospodársko-lesníckych smerov mávajú spomedzi absolventov vysokých škôl najväčšie problémy s hľadaním si zamestnania a aj výsledky nášho prieskumu to do značnej miery potvrdili. Nedostatok pracovných miest na slovenskom trhu práce pre túto skupinu môže podmieňovať ich silnejší sklon k hľadaniu si pracovného uplatnenia v zahraničí. V prípade mladých lekárov a absolventov farmaceutických odborov korešpondujú tieto zistenia s krízou v odvetví zdravotníctva, ktorá vyúsťuje k nárastu počtu nezamestnaných medzi nimi v posledných dvoch rokoch. Odliv mladých vysokokvalifikovaných pracovníkov z tohto odvetvia do zahraničia je jedným z prejavov tejto krízy. Iným pomerne významným

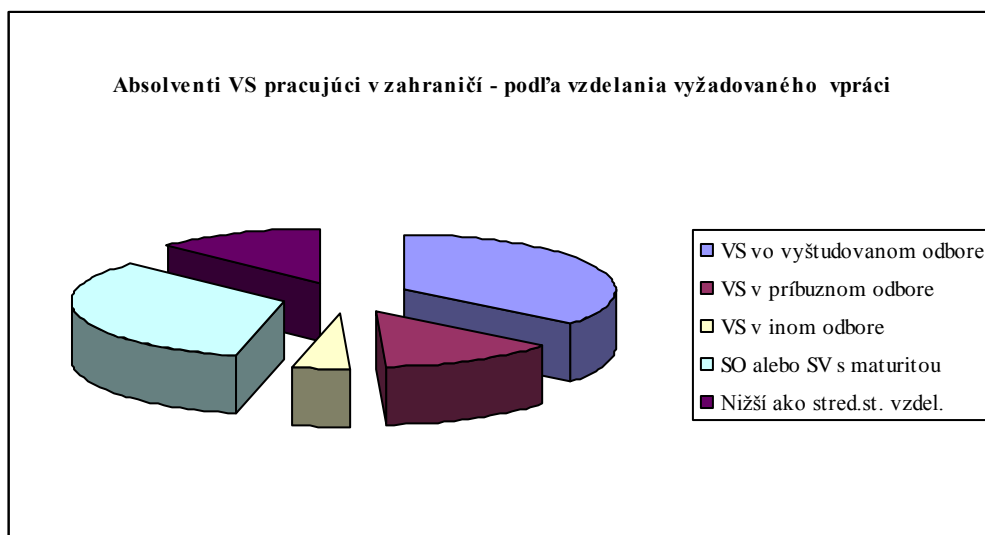
faktorom je ponuka lepšie platených pracovných miest pre túto kategóriu pracovnej sily v porovnaní s ponukou na našom pracovnom trhu.

O charaktere práce, ktorú v zahraničí vykonávajú hovoria údaje o vzdelaní, ktoré výkon ich práce vyžaduje a o rozsahu vedomostí a zručností, ktoré v práci využívajú.

**Absolventi vysokých škôl pracujúci v zahraničí
podľa vyžadovaného vzdelania vo vykonávanej práci**

Vyžadované vzdelanie	%
Vysokoškolské vo vyštudovanom odbore	35,5
Vysokoškolské v príbuznom odbore	13,8
Vysokoškolské v celkom inom odbore	4,4
Stredné odb. alebo stredné všeob. vzdel. s maturitou	33,5
Nižší ako stredný stupeň vzdelania	12,8
Spolu	100,0

**Absolventi vysokých škôl pracujúci v zahraničí
podľa vyžadovaného vzdelania vo vykonávanej práci**

Z tabuľky a grafu je zrejmé, že v zahraničí veľká časť absolventov nevyužíva svoju kvalifikáciu v plnom rozsahu. Prácu v odbore, ktorý vyštudovali má o niečo viac ako tretina z nich (35,5 %), vysokoškolské vzdelanie bez ohľadu na vyštudovaný odbor bolo potrebné pre výkon práce u 53,7 %. Takmer polovica z absolventov pracujúcich v zahraničí vykonáva prácu, pre ktorú stačí stredný alebo nižší stupeň vzdelania (46,3 %).

O primeranom až maximálnom uplatnení svojho vzdelanostného potenciálu a získaných zručností bolo presvedčených 46,6 % absolventov, ale na druhej strane len o málo menej (39,8 %) uviedlo, že v práci nie sú vôbec alebo len nedostatočne využité ich vedomosti a zručnosti.

Napriek týmto zisteniam, je viac ako polovica z tejto skupiny respondentov (56,1 %) spokojná s prácou, ktorú vykonávajú; len 10,8 % vyjadrilo v prieskume väčšiu alebo menšiu mieru nespokojnosti.

**Absolventi VŠ pracujúci v zahraničí - využitia vedomostí
a zručností vo vykonávanej práci**

Bodové hodnotenie - počet respondentov (%)								
Nie sú vôbec využití	1	2	3	4	5	6	7	Sú maximálne využití
	18,4	10,7	10,7	13,6	20,9	8,7	17,0	
Priemerná bodová hodnota – 4,0								
Medián – 4				Modus - 5				

Priemerná výška hrubého priemerného mesačného príjmu tejto skupiny absolventov dosiahla v prepočte na našu menu hodnotu 43 384,8 Sk, pričom viac ako štvrtina z nich uviedla sumu vyššiu ako 50 000 Sk (29,8 %).

Hrubý mesačný príjem absolventov vysokých škôl v SR

Hrubý priemerný mesačný príjem – prepočet na Sk	%
10 000 a menej	0
10 001 až 15 000	5,5
15 001 až 20 000	8,3
20 001 až 25 000	11,0
25 001 až 30 000	13,3
30 001 až 35 000	6,1
35 001 až 40 000	12,7
40 001 až 45 000	6,1
45 001 až 50 000	7,2
Viac ako 50 000	29,8
Spolu	100,00

Priemerný hrubý mesačný príjem - 43 384,8 Sk
Medián -40 000,0 Sk
Modus – 40 000,0 Sk

Nezamestnaní absolventi vysokých škôl

Ako už bolo uvedené, nezamestnaných absolventov, t. j. absolventov, ktorí v čase prieskumu nemali platenú prácu a aktívne si ju hľadali, bolo v prieskumnom súbore 133, čo predstavuje 3,5 % (údaj vypočítaný z celkového počtu odpovedajúcich respondentov na otázku o súčasnej pozícii na trhu práce); z nich bolo 95 zaevidovaných na úradoch práce (71,4 %; 2,5 % z celého prieskumného súboru). Celkove malý počet nezamestnaných korešponduje s oficiálnymi štatistickými údajmi a zisteniami o nízkej nezamestnanosti absolventov vysokých škôl.⁶ Aj z výsledkov nášho prieskumu je zrejmé, že z hľadiska nezamestnanosti nepredstavuje táto skupina absolventov ohrozenú skupinu, aj keď situácia môže byť rôzna v niektorých regiónoch a u niektorých skupín absolventov.

Nezamestnanosť absolventov, ktorí sa zúčastnili prieskumu trvala v priemere 6 mesiacov (mediánová hodnota – 4 mesiace). Priemerný vek nezamestnaných v prieskumnom súbore bol 27,6 rokov (medián – 25,5), ženy boli medzi nimi zastúpené takmer trojštvrťinovým podielom (72,2 %), muži viac ako štvrtinou (27,8 %), z hľadiska ukončeného stupňa štúdia predstavovali medzi nimi bakalári 15 % a magistri, doktori a inžinieri 85 %.

⁶ Miera nezamestnanosti absolventov vysokých škôl na konci roka 2007, vypočítaná z údajov o celkovom počte absolventov, ktorí ukončili štúdium v roku 2006 a 2007 spolu a počtu absolventov, ktorí sa v priebehu uvedených dvoch rokov zaevidovali na úradoch práce dosiahla hodnotu 2,8 %. Údaj sa týka absolventov, ktorí ukončili dennú formu štúdia. Smánková, E., Zvalová, M.: Absolventi vysokých škôl na trhu práce. ACADEMIA XIX, č. 3/2008; pozri tiež: Hrušová, J., Smánková, E., Zvalová, M.: ...;

Viac ako dve tretiny spomedzi nich ukončilo dennú (68,9 %) a necelá tretina (31,1 %) % externú formu štúdia.

Najviac nezamestnaných absolventov pochádzalo zo Žilinského a Banskobystrického kraja (19,5 a 18,0 %), najmenej z Trnavského kraja (3,8 %). Z hľadiska odborovej štruktúry bolo medzi nimi najviac absolventov spoločenskovedných odborov – 52,3 %; 15,2 % v nej boli zastúpení absolventi technických odborov, 14,4 % absolventi prírodných vied a 12,1 % absolventi poľnohospodárskych, lesníckych a veterinárnych odborov.

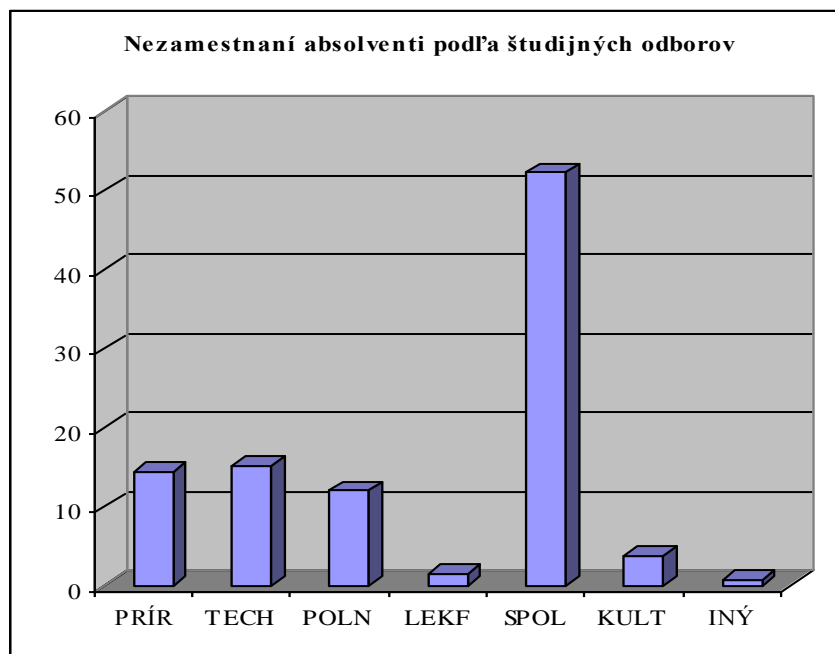
Nezamestnaní absolventi vysokých škôl

A podľa krajov

Kraj	Počet	%
Bratislavský	11	8,3
Trenčiansky	16	12,1
Trnavský	5	3,8
Nitriansky	15	11,4
Žilinský	26	19,7
Banskobystrický	24	18,2
Prešovský	16	12,1
Košický	19	14,4
Spolu odpovedali	132	100,0

B podľa študijných odborov

Študijný odbor	Počet	%
Prírodné vedy	19	14,4
Technické vedy a náuky	20	15,2
Poľnohosp.-lesnícke a veterin. vedy	16	12,1
Lekárske a farmaceutické vedy a náuky	2	1,5
Spoločenské vedy, náuky a služby	69	52,3
Vedy a náuky o kultúre a umení	5	3,8
Iný odbor	1	0,8
Spolu odpovedali	132	100,0

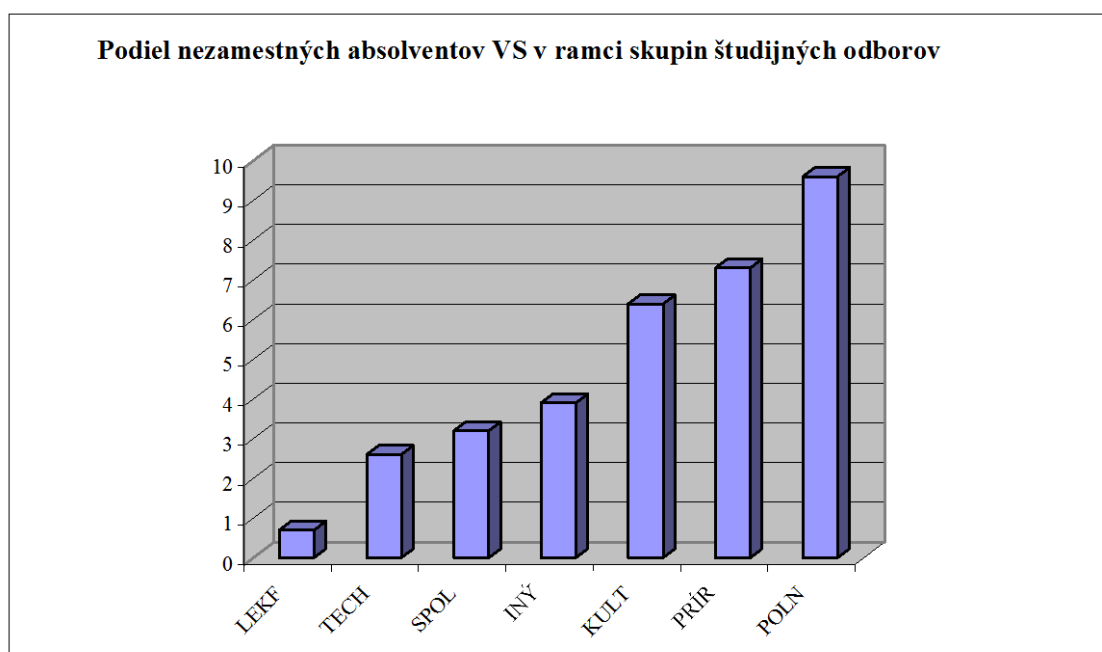

- PRÍR – prírodné vedy
- TECH – technické vedy a náuky
- POLN – poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy
- LEKF – lekárske a farmaceutické vedy a náuky
- SPOL – spoločenské vedy, náuky a služby
- KULT – vedy a náuky o kultúre a umení
- INÝ – iný odbor

Iný pohľad na nezamestnanosť absolventov podľa študijných odborov poskytujú údaje o percente nezamestnaných z celkového počtu respondentov s daným študijným odborom.

Percentuálny podiel nezamestnaných podľa študijných odborov - poradie

Por.	Študijný odbor	%
1	Lekárske a farmaceutické vedy a náuky	0,7
2	Technické vedy a náuky	2,6
3	Spoločenské vedy, náuky a služby	3,2
4	Iný odbor	3,9
5	Vedy a náuky o kultúre a umení	6,4
6	Prírodné vedy	7,3
7	Poľnohosp.-lesnícke a veterin. vedy	9,6

- PRÍR – prírodné vedy
- TECH – technické vedy a náuky
- POLN – poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy
- LEKF – lekárske a farmaceutické vedy a náuky
- SPOL – spoločenské vedy, náuky a služby
- KULT – vedy a náuky o kultúre a umení
- INÝ – iný odbor

Relatívne najmenej nezamestnaných bolo u absolventov lekárskeho a farmaceutického štúdia – necelé 1 %. Z absolventov technických vied a náuk bolo nezamestnaných 2,5 %, z absolventov spoločenských vied, náuk a služieb 3,1 %. Hranicu 5 % prekročil počet nezamestnaných u absolventov vied a náuk o kultúre a umení a u absolventov prírodných vied. Najvyššiu nezamestnanosť mali absolventi poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied, a to na úrovni približne 10 %.

Nezamestnaní absolventi opúšťali zväčša svoje posledné zamestnanie alebo zanechávali podnikateľskú činnosť z vlastného rozhodnutia (43,8 %). Ak vezmeme do úvahy iba tých respondentov, ktorí mali pred aktuálnym stavom nezamestnanosti prácu, potom viac ako polovica z nich uviedla takúto príčinu rozviazania pracovného pomeru alebo ukončenia podnikania (54,4 %). Uvoľnenie z iných dôvodov uviedla viac ako pätina z tejto skupiny respondentov (21,4 %) a prepúšťanie z dôvodu nadbytočnosti 18,5 %.

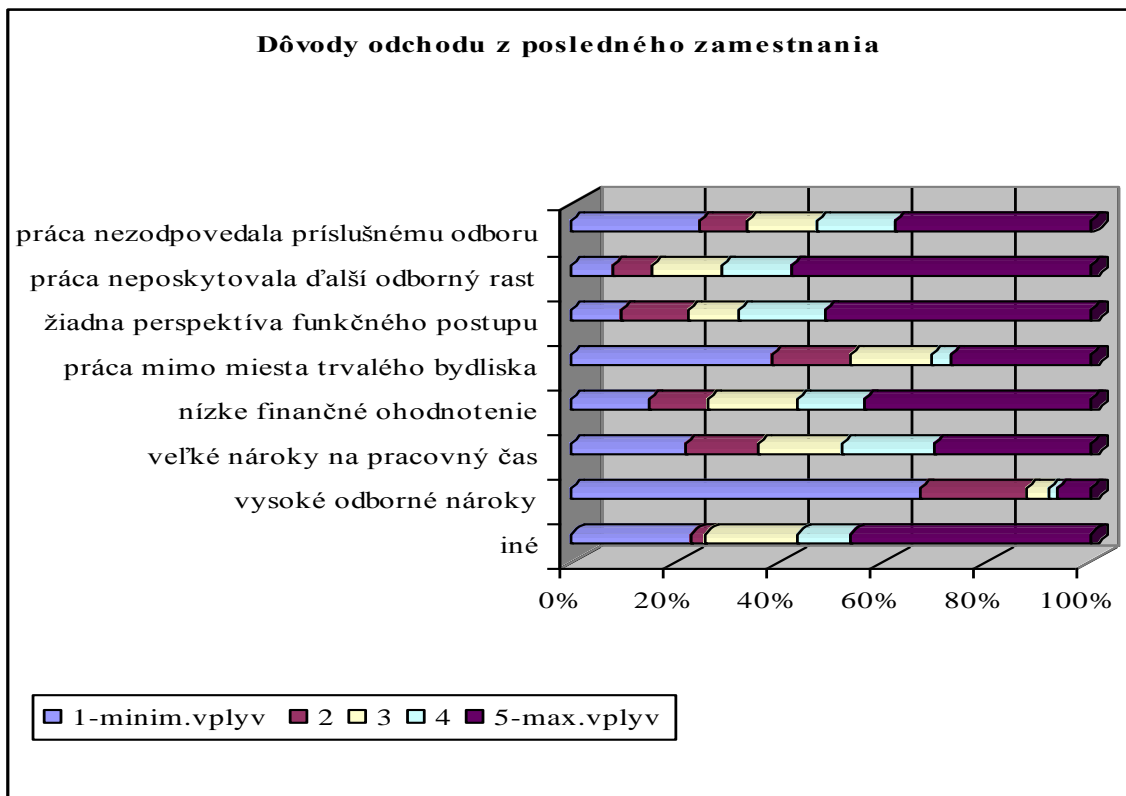
Nezamestnaní absolventi vysokých škôl podľa dôvodu opustenia posledného zamestnania

Dôvod odchodu	Počet	%
Prepúšťanie zamestnancov z dôvodu nadbytočnosti	19	14,8
Uvoľnenie z iných dôvodov	22	17,2
Zánik organizácie	1	0,8
Odišiel sám/sama, po dohode s vedením	56	43,8
Ukončil/a podnikateľskú činnosť	1	0,8
Netýka sa	29	22,6
Spolu odpovedali	132	100,0

V prieskume boli osobitne sledované okolnosti, ktoré sa podieľali na rozhodnutí opustiť predchádzajúce zamestnanie. prehľad takýchto faktorov obsahuje nasledujúca tabuľka. Keďže ide o pomerne nízke početnosti, ich interpretácia je problematická, napriek tomu môžu mať istú informatívnu hodnotu, zúčtovateľnú pri tvorbe metodiky pre sledovanie absolventskej zamestnanosti.

Okolnosti, ktoré ovplyvnili odchod z posledného zamestnania

Okolnosti, ktoré ovplyvnili odchod z posl. zamestnania	1 min.vplyv	2	3	4	5 max.vplyv	Spolu odpov.	Aritmet. priemer	Medián
práca nezodpovedala príslušnému odboru	13	5	7	8	20	53	3,3	4
	24,5	9,4	13,2	15,1	37,7			
práca neposkytovala ďalší odborný rast	4	4	7	7	30	52	4,1	5
	7,7	7,7	13,5	13,5	57,7			
žiadna perspektíva funkčného postupu	5	7	5	9	27	53	3,9	5
	9,4	13,2	9,4	17,0	50,9			
práca mimo miesta trvalého bydliska	20	8	8	2	14	52	2,7	2
	38,5	15,4	15,4	3,8	26,9			
nízke finančné ohodnotenie	8	6	9	7	23	53	3,6	4
	15,1	11,3	17,0	13,2	43,4			
veľké nároky na pracovný čas	11	7	8	9	15	50	3,2	3
	22,0	14,0	16,0	18,0	30,0			
príliš vysoké odborné nároky	33	10	2	1	3	49	1,6	1
	67,3	20,4	4,1	2,0	6,1			
iné	9	1	7	4	18	39	3,5	4
	23,1	2,6	17,9	10,3	46,2			

Ak budeme vychádzať z hodnôt aritmetického priemeru z hodnotení respondentov, potom na rozhodnutí opustiť predchádzajúce zamestnanie mali u nezamestnaných absolventov najsilnejší vplyv 3 dôvody: práca, ktorá im neposkytovala podmienky pre ďalší odborný rast (4,1), žiadna perspektíva funkčného postupu (3,9) a nízke finančné ohodnotenie (3,6). Na druhej strane, neprejavil sa výraznejší vplyv príliš vysokých odborných nárokov.

V prípade práce mimo miesta trvalého bydliska síce najviac respondentov uviedlo jeho minimálny vplyv, ale viac ako štvrtina hodnotiacich počtom bodov 5 (maximálny vplyv) nie je zanedbateľná a je zrejmé, že tento faktor môže u časti mladých absolventov pri ich pohybe na trhu práce zohrávať výraznejšiu úlohu. Nezanedbateľná je aj váha faktora „príliš vysoké nároky na pracovný čas“. Hodnotenia respondentov v prípade tohto faktora sú výrazne polarizované smerom ku krajným hodnotám (minimálny vplyv – 22 %, maximálny 30 %). Podobne, s ešte vyššími početnosťami krajných hodnôt škály hodnotili respondenti faktor „práca nezodpovedala vyštudovanému odboru“ (minimálny vplyv – 24,5 %, maximálny vplyv 37,7 %).

4. OKOLNOSTI TÝKAJÚCE SA HĽADANIA PRÁCE

Ťažkosti pri hľadaní zamestnania

Čerstvých absolventov, našich respondentov, najviac trápilo pri hľadaní si zamestnania nízke finančné ohodnotenie. Celkovo označilo tento fakt 1676 z 3873 zúčastnených respondentov, čo je 43,3%. Je zaujímavé, že absolventi zamestnaní v súkromnom sektore uvádzali tento problém častejšie (v 48% prípadoch) ako absolventi zamestnaní vo verejnom sektore (42,6%). Dnešní absolventi sa väčšinou neuspokoja s málo plateným miestom. Tí, ktorí majú možnosť, hľadajú si radšej zamestnanie v súkromnej sfére, kde sú obvykle platy vyššie. Z krajov sa táto odpoveď vyskytovala najčastejšie v Nitrianskom (absolventi technických a spoločenských vied) a Košickom kraji (absolventi technických, lekárskech a spoločenských vied). V oboch krajoch približne 47% opýtaných označilo nízke finančné ohodnotenie ako problém číslo jedna. V Bratislavskom a Prešovskom kraji takto odpovedalo okolo 44% respondentov. V Prešovskom kraji to boli hlavne absolventi technických, poľnohospodárskych a lekárskech vied a v Bratislavskom kraji hlavne absolventi prírodných, lekárskech a spoločenských vied. V žiadnom kraji nebolo toto číslo nižšie ako 40%. Označenie odpovede nízkeho finančného ohodnotenia sa vyskytovalo častejšie vo veľkých mestách (nad 100 000 obyvateľov u 45% opýtaných, od 50 001 do 100 000 u 44,5% opýtaných). Súvisí to s vyššími výdavkami vo väčších mestách. Nízke nástupné platy sťažujú absolventom možnosť získať bývanie a založiť si rodinu. Na porovnanie, najspokojnejší s finančným ohodnotením boli (medzi 90% a 80%) absolventi informatiky STU, farmaceutickej fakulty UK, divadelnej fakulty VŠMU, fakulty európskych štúdií a regionálneho rozvoja SPU a leteckej fakulty TUKE.

Na druhom, resp. treťom mieste ťažkostí pri hľadaní si zamestnania sa objavil ukazovateľ - nedostatok pracovných miest v blízkosti bydliska, resp. v odbore. Nedostatok pracovných miest v odbore pociťovalo 50%, prípadne viac ako 50% respondentov vo všetkých krajoch okrem Trnavského. Z odborov sa prejavil tento problém najviac u absolventov poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied (60%) a prírodných vied (54%). Pri podrobnejšom členení na jednotlivé fakulty pociťujú najväčší nedostatok pracovných miest v odbore absolventi pedagogickej fakulty TTU (84%), fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva SPU (80%), fakulty biotechnológie a potravinárstva SPU (73%), politických vied a medzinárodných vzťahov UMB (73%), ekológie a environ. TU Zvolen (71%), filozofickej fakulty TTU (69%), agrobiológie a potravinových zdrojov SPU (62%), fakulty prírodných vied UKF (57%), právnickej fakulty UPJŠ (57%), lesníckej fakulty TU Zvolen (56%), humanitných a prírodných vied PU (55%), stredoeurópskych štúdií UKF (55%), prírodovedeckej fakulty UK (51%), fakulty prírodných vied ŽU (50%), pedagogickej fakulty UMB (50%), ale aj absolventi niektorých umeleckých fakúlt (FMU AU, FVU AU, DF VŠMU). Absolventov umeleckých fakúlt nie je v absolútnom čísle tak veľa. Celkovo majú problém získania pracovného miesta v odbore vo viac ako v polovici prípadoch absolventi 20 fakúlt. Ak spodnú hranicu znížime na 40%, počet fakúlt sa zvýši na viac ako 30. Je to vysoké číslo a je nutné sa nad tým zamyslieť. Absolventi 20 fakúlt problém nedostatku pracovných miest v odbore veľmi nepocítili (v menej ako päťine prípadov). Najlepšie vychádzajú absolventi farmaceutickej fakulty UK, fakulty informatiky STU, leteckej fakulty TUKE, ktorí tento problém nepocítili ani v jednom prípade.

Nedostatok pracovných miest v blízkosti bydliska označilo 37% opýtaných. Najviac sa dotýka Banskobystrického (47,5%), Prešovského (45,4%) a Nitrianskeho kraja (41,9%). Ako problém ho uvádzajú aj absolventi bývajúci v Žilinskom (39,7%), Košickom (37,9%), Trenčianskom (37,4%) a Trnavskom kraji (35,1%). Takmer ho nepocíťujú absolventi bývajúci v Bratislavskom kraji (7,7%). Z jednotlivých fakúlt majú problém získania

pracovných miest v blízkosti bydliska absolventi fakulty financií UMB (79%), lesníckej fakulty TU (65%), fakulty výrobných technológií TUKE (63%), fakulty ekonomiky a manažmentu SPU (63%), fakulty biotechnológie a potr. SPU (59%), právnickej fakulty UPJŠ (59%), filozofickej fakulty KU (57%) a približne 50% absolventov ďalších pätnástich fakúlt. Absolventi iba deviatich fakúlt nie sú nútení cestovať za prácou v 90% prípadoch.

Nedostatok akýchkoľvek pracovných miest pociťovali absolventi maximálne v päťtine prípadov, absolventi 55 fakúlt v jednej desatine prípadov, absolventi 40 fakúlt maximálne v 5% prípadoch. Tieto čísla sú potešiteľné. Absolventi VŠ nemajú väčšinou problém zamestnať sa, hlavne ak netrvajú na zamestnaní vo vyštudovanom odbore, prípadne v mieste bydliska.

Nezáujem zamestnávateľa o prácu čerstvých absolventov uviedlo 27,3% respondentov. Rozdiely v jednotlivých krajoch nie sú výrazné (24% až 31%). Absolventi zamestnaní vo verejnom sektore tak odpovedali približne v jednej päťtine, zamestnaní v súkromnom sektore takmer v jednej tretine prípadoch. Z odborov opäť vynikajú absolventi poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied (47%), prírodných vied (33%) a aj technických vied (30%). Z jednotlivých fakúlt nezáujem zamestnávateľov o čerstvých absolventov pociťovali najviac absolventi fakulty ekológie a environmentalistiky TU Zvolen (71%), fakulty biotechnológie a potravinárstva SPU (59%).

Diskriminácia kvôli pohlaviu zrejme u absolventov vysokoškolákov nehrozí. Tento problém sa vyskytoval u respondentov najmenejkrát bez ohľadu na vyštudovaný odbor. Absolventi dvadsiatich fakúlt ho ako dôvod neuviedli ani v jednom prípade a päťdesiatich fakúlt v menej ako 5% prípadoch.

Viac ako 500 respondentov do vyplnenia dotazníka nehľadala zamestnanie. Najčastejšia príčina je pokračovanie v štúdiu na magisterskom stupni (248), potom materská dovolenka(140), pokračovanie v doktorandskom štúdiu(79), štúdium v zahraničí (15).

Ťažkosti pri hľadaní zamestnania z pohľadu absolventov VŠ

Ťažkosti pri hľadaní zamestnania	Počet	Percento
nízke finančné ohodnotenie	1676	43,3%
nedostatok pracovných miest v blízkosti bydliska	1432	37,0%
nedostatok pracovných miest v odbore	1429	36,9%
nezáujem o prácu čerstvých absolventov	1056	27,3%
nehľadal som zamestnanie	523	13,5%
iné	400	10,3%
nedostatok akýchkoľvek pracovných miest	258	6,7%
nezáujem o ženskú pracovnú silu	161	4,2%

Percentuálny podiel ťažkostí pri hľadaní zamestnania v jednotlivých skupinách študijných odborov

Ťažkosti pri hľadaní zamestnania – odbory	1	2,3	4	5	6,7	8
nedostatok pracovných miest v odbore	54,0	20,2	60,2	20,5	40,9	51,1
nedostatok prac. miest v blízkosti bydliska	46,0	33,4	48,2	24,2	38,6	26,6
nedostatok akýchkoľvek pracovných miest	9,2	4,6	8,4	1,4	7,6	8,5
nezáujem o prácu čerstvých absolventov	33,0	29,7	47,0	15,7	25,7	25,5
nezáujem o ženskú pracovnú silu	4,6	5,4	6,0	4,4	3,4	5,3
nízke finančné ohodnotenie	42,1	43,3	47,0	53,2	41,7	54,3
iné ťažkosti	15,3	11,5	9,6	11,3	9,5	6,4
nehľadal som zamestnanie	10,7	17,9	4,8	16,0	12,5	10,6

- 1 – prírodné vedy
- 2,3 – technické vedy a náuky
- 4 - poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy
- 5 - lekárske a farmaceutické vedy a náuky
- 6,7 - spoločenské vedy a náuky
- 8 - vedy a náuky o kultúre a umení

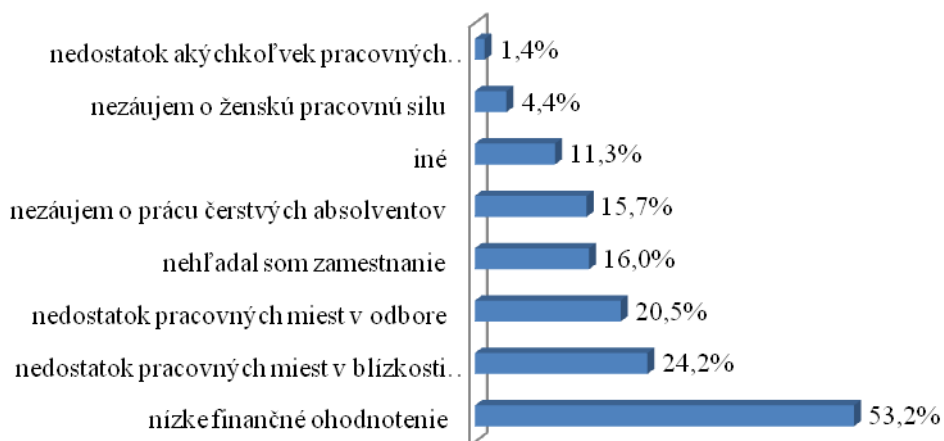
Ťažkosti pri hľadaní práce - prírodné vedy

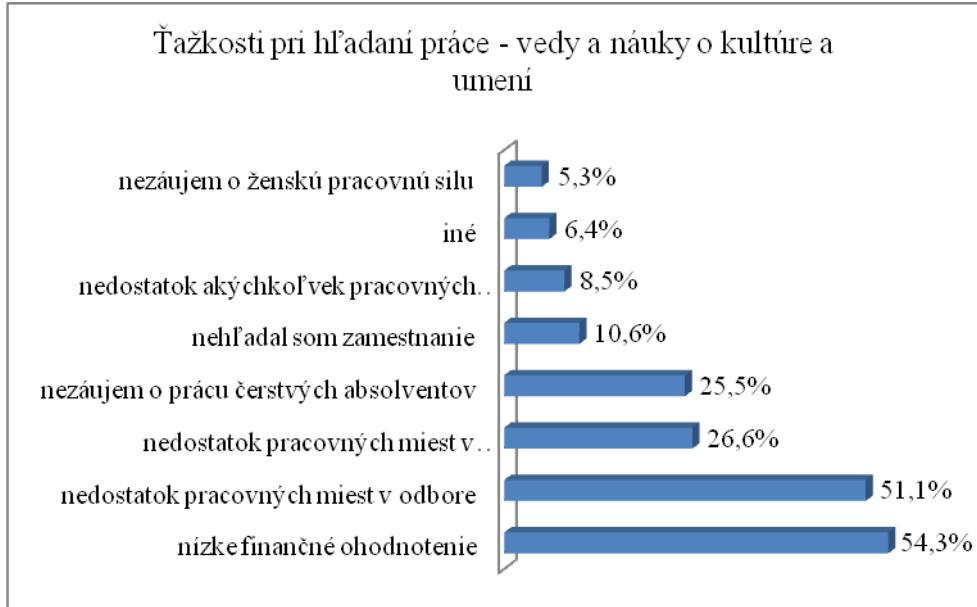
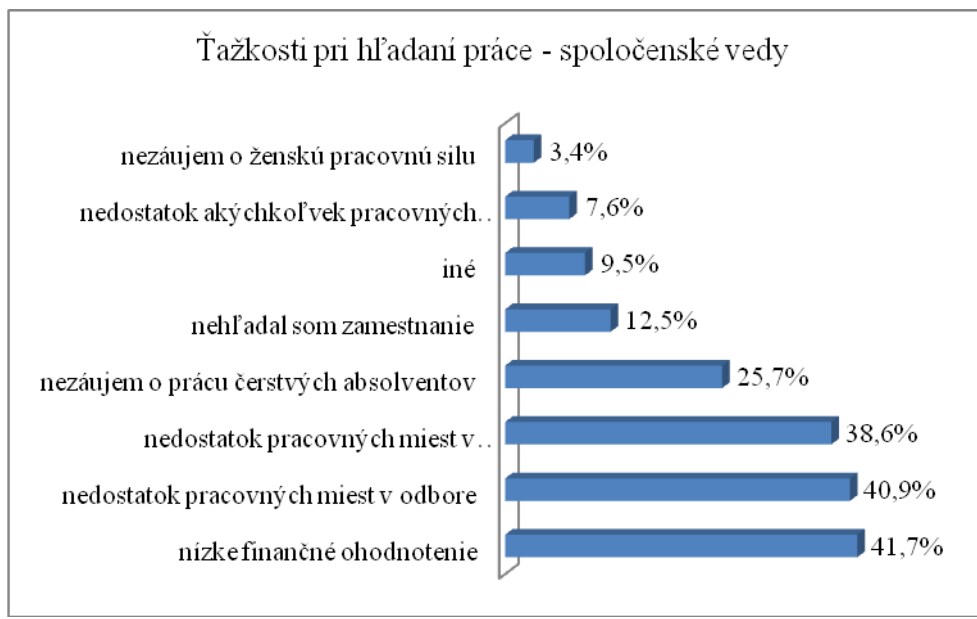

Ťažkosti pri hľadaní práce - technické vedy

Ťažkosti pri hľadaní práce - lekárske a farmaceutické vedy a náuky

Absolventi denného a externého štúdia hodnotia ťažkosti približne rovnako. Nedostatok pracovných miest v odbore, prípadne v blízkosti bydliska a nízke finančné ohodnotenie sa u absolventov denného štúdia vyskytovala o 4% - 5% častejšie a nezáujem o prácu čerstvých absolventov sa u absolventov externého štúdia vyskytovala o 20% zriedkavejšie. Ak porovnáваме absolventov jednotlivých vysokých škôl, najviac pociťovali problémy pri získavaní zamestnania absolventi SPU a TU Zvolen. Absolventi SPU uvádzajú vo viac ako v 50% prípadoch ako ťažkosť pri hľadaní zamestnania nedostatok pracovných miest v odbore (hlavne prírodovedné a poľnohospodárske odbory), nedostatok pracovných miest v blízkosti bydliska (prírodné vedy, poľnohospod.vedy, spoločenskovedné odbory), nezáujem o prácu čerstvých absolventov (prírodné vedy, spoločenskovedné odbory, ale aj poľnohosp.odbory) a nízke finančné ohodnotenie hlavne spoločenskovedné odbory. Absolventi TU vo Zvolene vo viac ako 50% prípadoch uvádzajú nedostatok pracovných miest v odbore (technické a poľnohosp.odbory), nedostatok pracovných miest v blízkosti bydliska (prírodné vedy, poľnohosp.odbory a spoločenské vedy), nezáujem o prácu čerstvých

absolventov uvádzali hlavne absolventi prírodných vied, technických vied a spoločenskovedných odborov. Z absolventov UK BA sú výraznejšie hodnoty nedostatku pracovných miest vo vyštudovanom odbore u prírodovedných odboroch (53%) a nízkom finančnom ohodnotení v lekárskejších odboroch (53%). Z absolventov UPJŠ pociťovali problémy v nedostatku pracovných miest v odbore a v blízkosti bydliska prírodovedné odbory a spoločenskovedné odbory – približne, prípadne viac ako 50% a v nízkom finančnom ohodnotení lekári (viac ako 60%). Za zmienku stojí aj problém nedostatku pracovných miest v odbore u vyše 70% absolventov spoločenskovedných vied TTU.

Pri podrobnejšom členení na jednotlivé fakulty pociťujú najväčší nedostatok pracovných miest v odbore absolventi pedagogickej fakulty TTU (84%), absolventi fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva SPU (80%), ďalej nad 70% absolventov fakúlt biotechnológie a potravinárstva SPU, politických vied a medzinárodných vzťahov UMB, ekológie a environ. TU Zvolen, nad 60% absolventov filozofickej fakulty TTU, agrobiológie a potravinových zdrojov SPU, nad 50% absolventov fakulty prírodných vied UKF, právnickej fakulty UPJŠ, lesníckej fakulty TU Zvolen, humanitných a prírodných vied PU, stredo európskych štúdií UKF, prírodovedeckej fakulty UK, no a napokon absolventi ďalších 19 fakúlt pociťujú tento problém v približne 40 až 50% prípadoch. Iba približne v jednej desatine až pätine prípadov pocítili tento problém absolventi špeciálneho inžinierstva ŽU, špeciálnej techniky TnUAD, stavebných fakúlt ŽU, TUKE, STU. Absolventi farmaceutickej fakulty UK, fakulty informatiky STU, leteckej fakulty TUKE nepocítili problém nedostatku pracovných miest v odbore ani v jednom prípade.

Problém nedostatku pracovných miest v blízkosti bydliska pociťujú najviac absolventi fakulty financií UMB (79%), viac ako v 60% prípadoch absolventi lesníckej fakulty TU Zvolen, fakulty výrobných technológií TUKE, fakulty ekonomiky SPU, vo viac ako v polovine prípadov absolventi biotechnológie a potravinárstva SPU, právnickej fakulty UPJŠ, filozofickej fakulty KU a okolo 50% absolventi elektrotechnickej fakulty TUKE, fakulty špeciálnej techniky TnUAD, prírodovedeckej fakulty UPJŠ, elektrotechnickej fakulty ŽU, fakulty agrobiológie SPU, ekonomickej fakulty UMB, právnickej fakulty UMB a ďalších ôsmich fakúlt. Takmer tento problém nepocíťujú absolventi leteckej fakulty TUKE, fakulty medzinárodných vzťahov EUBA, farmaceutickej fakulty UK, fakulty manažmentu UK, stavebných fakúlt STU, ŽU.

Z odpovedí respondentov na otázku problému získania akéhokoľvek pracovného miesta vyplýva potešujúca skutočnosť. Absolventi VŠ nemajú problém zamestnať sa. Nedostatok akýchkoľvek pracovných miest pociťovali najviac v pätine prípadoch, dokonca absolventi 55 fakúlt iba v maximálne jednej desatine prípadoch, absolventi 38 fakúlt iba maximálne v 5% prípadoch.

Záujem o prácu v zahraničí

Na otázku hľadania, či zaujímania sa o prácu v zahraničí odpovedalo 3108 zúčastnených. Z nich 66% (2060) nemá o prácu v zahraničí záujem, 32% (992) má záujem aj o prácu v zahraničí a iba 2% (56) má záujem iba o prácu v zahraničí, 761 absolventov na otázku neodpovedalo. Väčší záujem o zahraničie prejavujú muži 44% (436), ženy iba v 29% (612). Vôbec nemá záujem o prácu v zahraničí 556 mužov (56%) a 1504 žien (71%). Z krajov najväčší záujem o zahraničie prejavujú absolventi Bratislavského (38%) a Trenčianskeho (37%) kraja. Stupeň dosiahnutého vzdelania nemá veľký vplyv na záujem o prácu v zahraničí, v oboch stupňoch dosiahnutého vzdelania približne tretina prejavuje záujem a približne dve tretiny záujem neprejavuje. Ostatní sa k danej otázke nevyjadrili. Z absolvovaných odborov najväčší záujem prejavujú absolventi technických smerov a kultúry a najmenší záujem absolventi spoločenskovedných odborov učiteľia, ekonómia a

absolventi prírodovedných odborov. Z jednotlivých fakúlt sa o prácu v zahraničí zaujímajú najviac absolventi lekárskej fakulty UK BA, prípadne Jeseniovej lekárskej fakulty. Zo 77 odpovedajúcich absolventov týchto dvoch fakúlt sa o zahraničie zaujíma 47, čo tvorí 61%. Ďalej sú to absolventi fakulty informatiky, elektrotechnickej fakulty a stavebnej fakulty STU (viac ako 50% absolventov) a absolventi fakulty výrobných technológií a stavebnej fakulty TUKE (takisto viac ako 50% absolventov). Pri porovnaní absolventov jednotlivých vysokých škôl najväčší záujem prejavujú absolventi STU: o prácu v zahraničí sa zaujíma viac ako 47% z nich. Za zmienku stojí aj približne 42% záujem absolventov TUKE a ŽU.

**Hľadanie práce v zahraničí v skupinách absolventov podľa pohlavia,
stupňa vzdelania a skupiny študijného odboru**

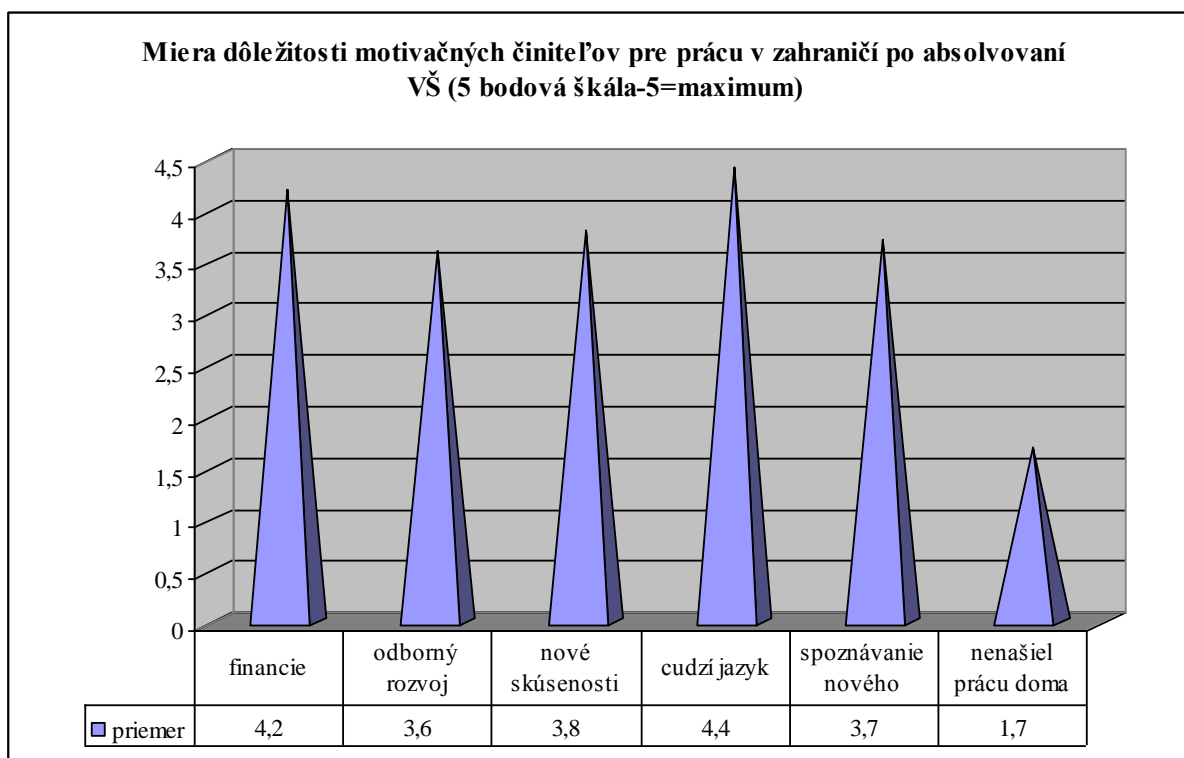
Hľadám prácu v zahraničí	celkom	muž	žena	bakalár	magister
1. áno, aj	32%	42%	27%	33,8%	31,5%
2. Mám záujem iba o prácu v zahr.	2%	2%	2%	1,3%	1,9%
3. nie	66%	56%	71%	64,9%	66,6%

Hľadám prácu v zahraničí	1	2,3	4	5	6,7	8
1. áno, aj	32,6%	44,0%	34,6%	37,8%	26,3%	39,3%
2. Mám záujem iba o prácu v zahr.	0,5%	1,9%	2,3%	2,1%	1,8%	3,6%
3. nie	67,0%	54,1%	63,1%	60,1%	71,9%	57,1%

- 1 – prírodné vedy
- 2,3 – technické vedy a náuky
- 4 - poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy
- 5 - lekárske a farmaceutické vedy a náuky
- 6,7 - spoločenské vedy a náuky
- 8 - vedy a náuky o kultúre a umení

5. PRVÉ PRACOVNÉ MIESTO

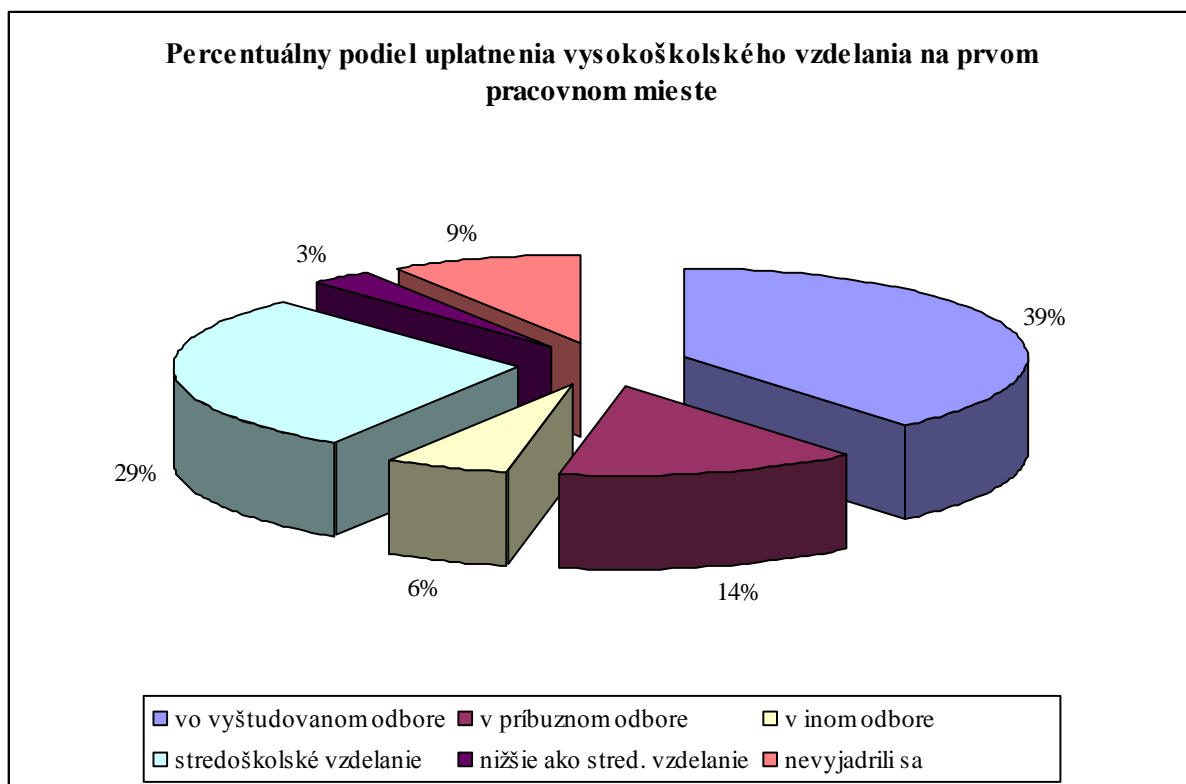
Pri hľadaní prvého pracovného miesta boli absolventi vysokých škôl pomerne úspešní. Viacej ako 80% (81,1%) našlo svoje uplatnenie na území Slovenskej republiky, 8,4% našlo svoje prvé uplatnenie v zahraničí a 8% zatiaľ nepracovalo (väčšinou z dôvodu pokračovania v štúdiu, popr. z dôvodu materskej dovolenky u žien alebo nezamestnanosti). Vysokoškolsky vzdelaní mladí ľudia nemajú záujem rozširovať rady nezamestnaných a to i za cenu, že prijímú menej kvalifikovanú prácu. Ihneď po ukončení vysokoškolského štúdia sa zamestnalo 30% respondentov a ďalších 30 % si našlo prácu v priebehu prvého polroka po absolvovaní štúdia. Ďalších 27 % malo prácu už v priebehu štúdia, čo sa týka najmä absolventov externého štúdia (71% externí, 29% denní absolventi). Medzi absolventmi jednotlivých vysokých škôl, mužmi i ženami, nie sú pri úspešnosti zamestnať sa hneď po ukončení vysokoškolského štúdia žiadne výrazné rozdiely a významnú úlohu tu nehrá ani veľkosť trvalého bydliska respondenta a kraj v ktorom sa nachádza. Absolventi, ktorí si prvé pracovné miesto našli v zahraničí, boli v malej miere motivovaní nedostatkom pracovných miest na Slovensku a najvýraznejšími motivačnými činiteľmi boli zdokonalenie sa v cudzom jazyku, finančná atraktívnosť práce, získavanie nových skúsenosti či spoznávanie nových krajín alebo odborný rozvoj.

Problémom je, že len približne tretina absolventov, ktorí si našli po ukončení štúdia prácu v zahraničí, pracovala vo vyštudovanom alebo príbuznom odbore, a asi dve tretiny mali pracovné miesto vyžadujúce stredoškolské alebo nižšie vzdelanie.

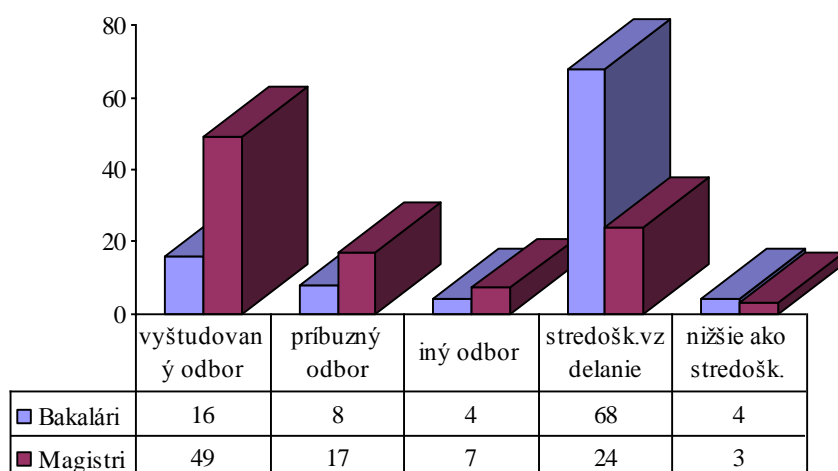
Situácia však nie je ideálna ani na domácej pôde. Necelé dve tretiny absolventov získava prvé pracovné uplatnenie vo vyštudovanom (44,4%) alebo príbuznom (15,9%) odbore, 6,1% v úplne inom odbore). Rozhodne stojí za povšimnutie, že u tretiny vysokoškolsky vzdelaných mladých ľudí vyžaduje prvé pracovné miesto len stredoškolské

vzdelanie (31,4%) alebo dokonca nižšie (1,5%) vzdelanie. Takýto stav svedčí jednoznačne o disproporcii medzi štruktúrou študijných odborov a potrebami trhu práce a nedostatočnej spätnej väzbe medzi vysokými školami a zamestnávateľmi.

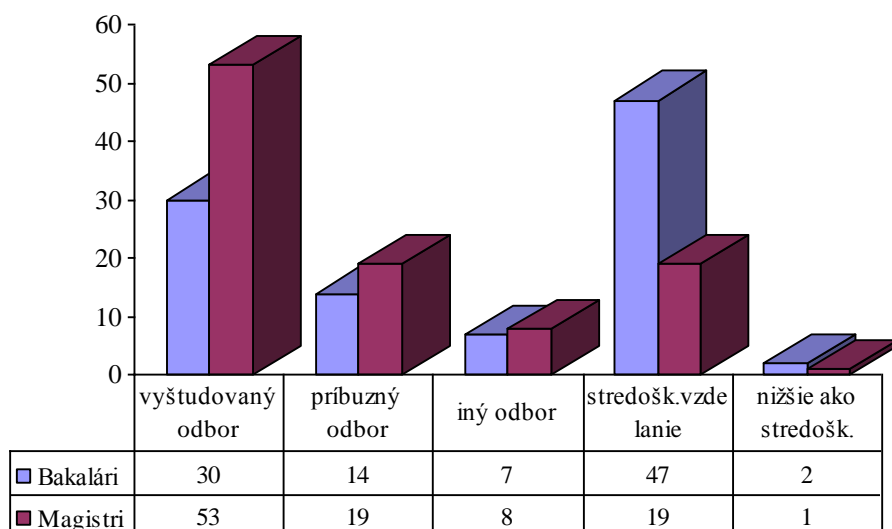

Významne sa na tejto skutočnosti podieľajú absolventi bakalárskeho štúdia, z ktorých až dve tretiny (68%) nastupuje po absolvovaní vysokoškolského štúdia na také prvé pracovné miesto, ktoré vyžaduje len stredoškolskú kvalifikáciu. Po roku od absolvovania VŠ sa situácia zlepšuje a na stredoškolských miestach je zamestnaných 47% bakalárov, čo je však samozrejme stále veľmi vysoké číslo. Na pracovných miestach vyžadujúcich vyštudovaný alebo príbuzný odbor je zamestnaných asi tri štvrtiny (72%) magisterských absolventov, u bakalárskych absolventov je to len necelá polovina (44%). Príčinou tohto neutešeného stavu je zrejme stále neujasnené vnímanie bakalárskeho titulu ako ukončeného vysokoškolského vzdelania zo strany zamestnávateľov i spoločnosti ako takej, čo vedie často ku komplikáciám, a domnievame sa, že i k častému zneužívaniu pri pracovnom zaradení.

Percentuálny podiel uplatnenia vzdelania u bakalárov a magistrov na ich prvom pracovnom mieste po absolvovaní VŠ

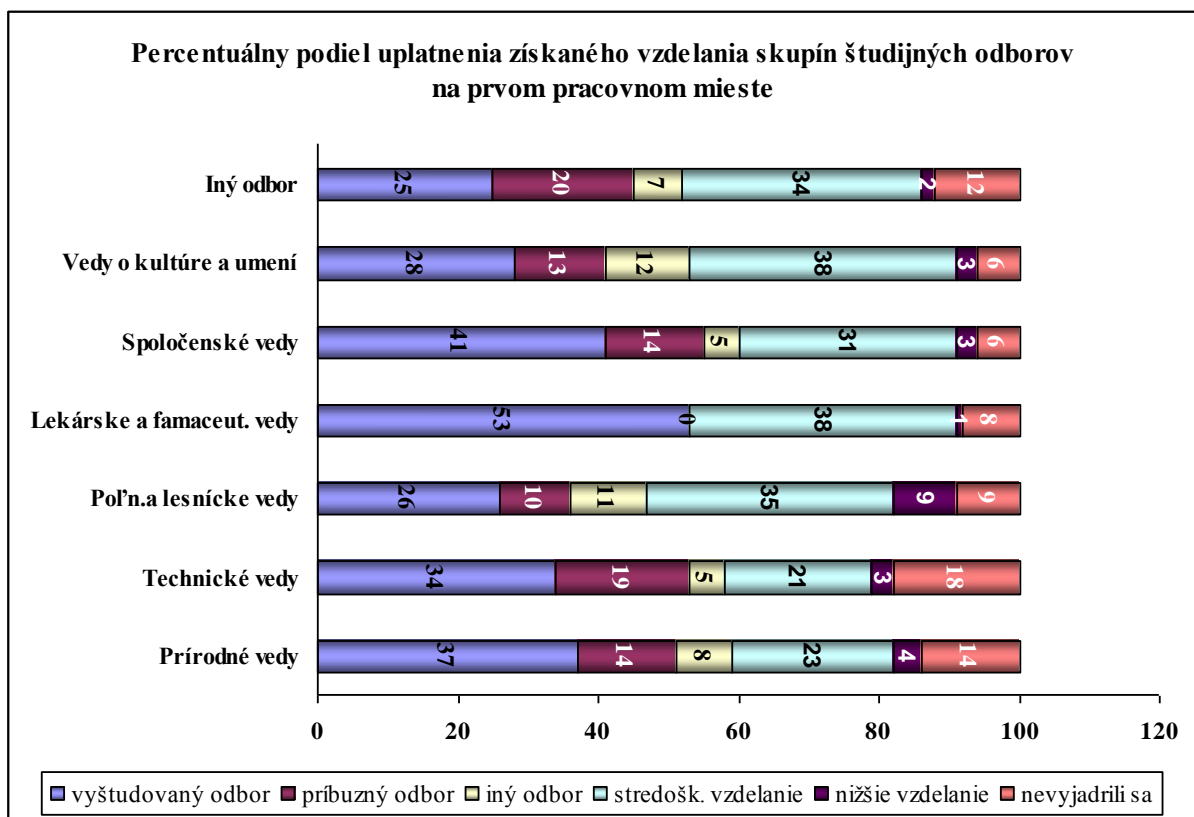

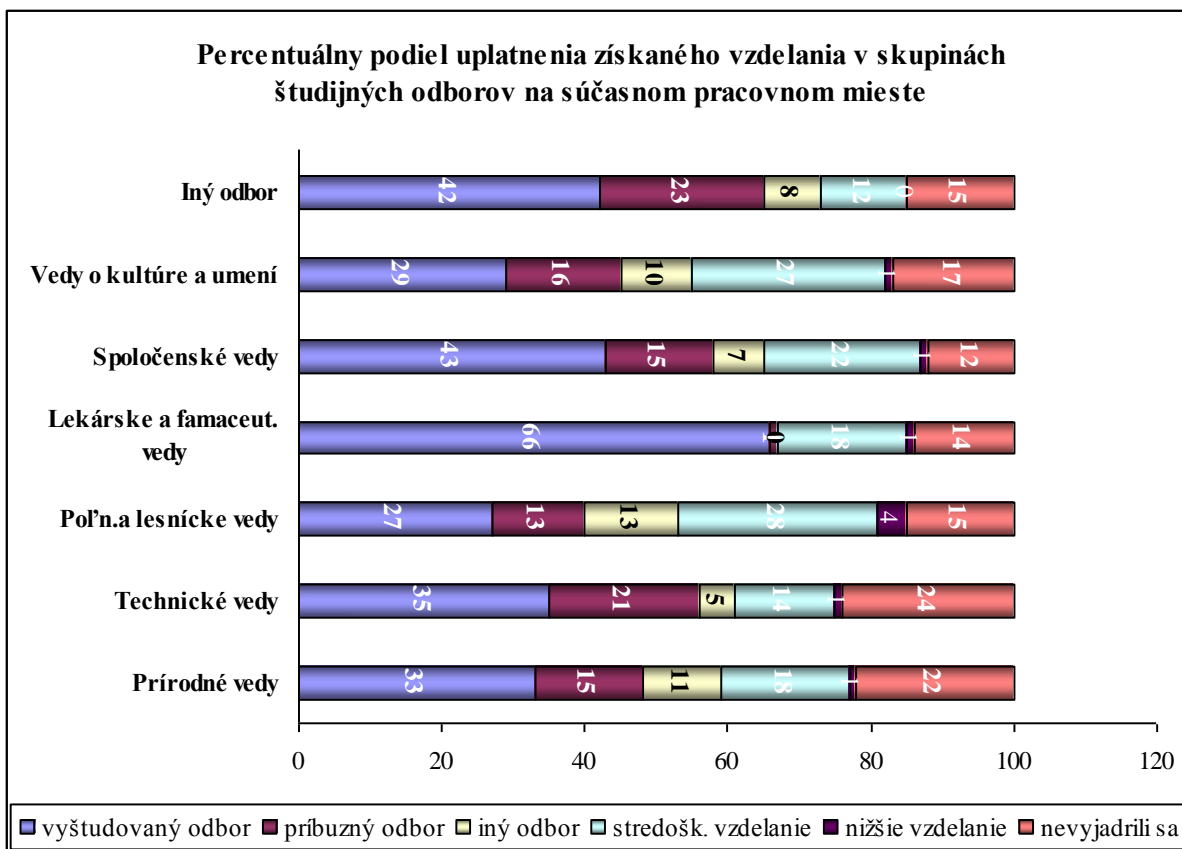
Percentuálny podiel uplatnenia získaného VŠ vzdelania v súčasnom zamestnaní u skupín bakalárov a magistrov

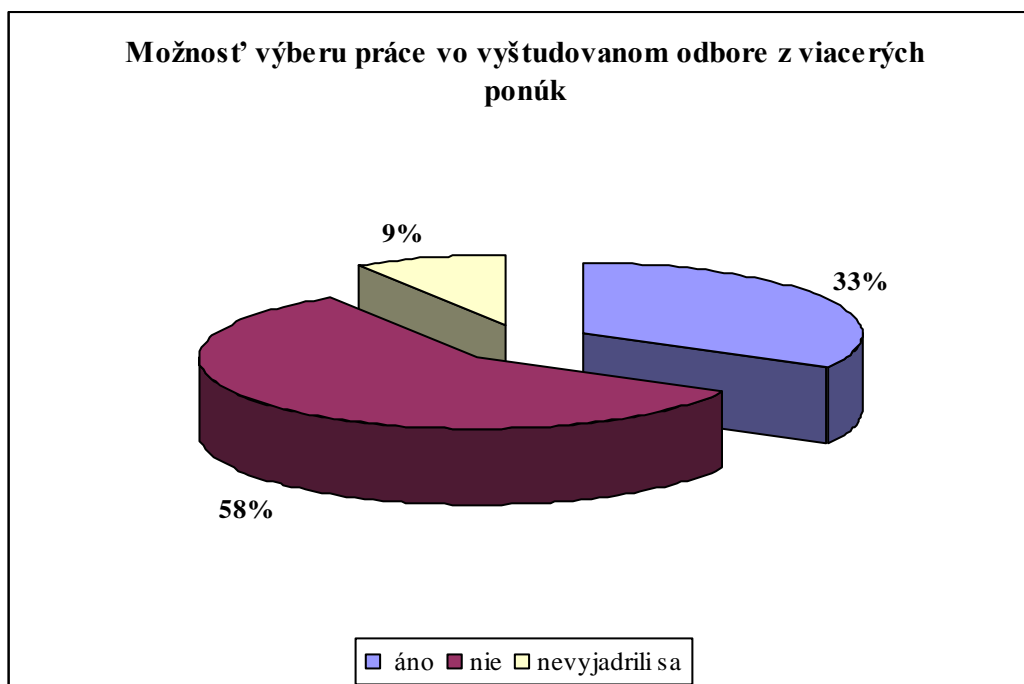
V získaní prvého pracovného miesta vo vyštudovanom odbore sú úspešnejší po absolvovaní vysokej školy absolventi vyhranených resp. špecifických študijných odborov. Napr. u absolventov lekárskeho a farmaceutického fakult je to 53 % a ide tu najmä o lekárov a farmaceutov. Na vysokom percente (38%) umiestnenia na stredoškolských miestach v tejto skupine študijných odborov sa podieľajú najmä absolventi ošetrovateľstva. Ľudia zo zdravotníckej praxe zastávajú názor, že v posledných rokoch vychádza z vysokých škôl priveľa zdravotníckych magistrov, pričom kádre s nižším stupňom vzdelania v zdravotníctve chýbajú. Študijné odbory na zdravotníckych fakultách a fakultách ošetrovateľstva

v súčasnosti ponúkajú viaceré vysoké školy a potrebné vzdelanie na nich získavajú napr. zdravotné sestry, pôrodné asistentky, fyzioterapeuti a i.. Vysoké školy sa zhodujú v tom, že po ukončení denného bakalárskeho štúdia je zdravotná sestra spôsobilá na výkon povolania a nemusí pokračovať v magisterskom štúdiu. Ak bude chcieť pokračovať v magisterskom štúdiu, podľa navrhovanej novely vysokoškolského zákona, by mali študenti zdravotníckych študijných odborov po bakalárskom štúdiu absolvovať ročnú prax. Študenti by tak nahradili chýbajúce sily v zdravotníctve. Ani ukončenie magisterského štúdia však veľmi neovplyvní ich postavenie v praxi, kde väčšinou končia ako sestra - magisterka s platom bakalárky. Aj keď sestra ukončí súvisle dennú formu štúdia v oboch stupňoch vzdelania, väčšinou býva v praxi zaradená len ako sestra s bakalárskym štúdiom." V tejto skupine mladých lekárov a zdravotníckych pracovníkov má tretina respondentov záujem o prácu v zahraničí.

Len tretina absolventov mala možnosť vybrať si pracovné miesto vo vyštudovanom odbore z viacerých možností resp. ponúk.

Ani po roku praxe v situácii, pokiaľ ide o uplatnenie vo vyštudovanom odbore, nedochádza k zásadným zmenám. Výnimkou sú skupiny študijných odborov lekárskech a farmaceutických vied, kde využitie vyštudovaného odboru zaznamenalo o 13% viac respondentov po roku aj po praxe ako po absolvovaní.

Percentuálny podiel uplatnenia vo vyštudovanom odbore na prvom pracovnom mieste a v súčasnosti (t. j. rok po absolvovaní) v jednotlivých skupinách študijných odborov

Uplatnenie vo:	Vyštudovaný odbor		Príbuzný odbor		Iný odbor		Stredoškolské vzdelanie		Nižšie vzdelanie	
	Prvé zamestnanie	Súčas. zamestnanie	Prvé zamestnanie	Súčas. zamestnanie	Prvé zamestnanie	Súčas. zamestnanie	Prvé zamestnanie	Súčas. zamestnanie	Prvé zamestnanie	Súčas. zamestnanie
Skupiny študijných odborov										
Prírodné vedy	37	33	14	15	8	11	23	18	4	1
Technické vedy	34	35	19	21	5	5	21	14	3	1
Poľn. a lesnícke vedy	26	27	10	13	11	13	35	28	9	4
Lekárske a farmaceut. vedy	53	66	0	1	0	0	38	18	1	1
Spoločenské vedy	41	43	14	15	5	7	31	22	3	1
Vedy o kultúre a umení	28	29	13	16	12	10	38	27	3	1
Iný odbor	25	42	20	23	7	8	34	12	2	0

Keďže na vysokom percente uplatnenia sa v pracovnom procese mimo svoj vyštudovaný odbor majú výrazný podiel najmä absolventi bakalárskeho štúdia, javí sa ako rozhodujúce dospieť k všeobecnému chápaniu, ale aj reálnemu zabezpečeniu bakalárskeho štúdia ako plnohodnotného vysokoškolského štúdia a to v ponímaní profesnom aj akademickom. Je potrebné prekonať stále ešte prežívajúce názory o bakalárskom štúdiu ako o štúdiu podradnom, neúplnom a akoby nedokončenom vysokoškolskom vzdelaní. Je nevyhnutné, aby sa už pri tvorbe študijného programu, v samotnom poňatí profesnej časti bakalárskeho štúdia zabezpečovala zamestnateľnosť a tým následne aj zamestnanosť tých absolventov, ktorí sa rozhodli ukončiť vysokoškolské štúdium a ísť do praxe. Predpokladá to prekonávanie predsudkov a výhrad niektorých oblastí profesijnej sféry.

Napr. štúdia „Analýza spolupráce vysokých škôl s výrobnými a servisnými podnikmi“ (J. Šturzová, E. Frýdlová, CSVS, Praha, 2004) poukazuje na skutočnosť, že oslovené pracoviská neprejavili príliš veľkú dôveru k absolventom bakalárskeho štúdia. Podľa ich názoru bakalárske vzdelanie nahrádza stredné odborné vzdelanie a bakalári nemajú v plnej miere rozvinuté vedomosti a zručnosti, ktoré sa kladú na vysokoškolsky vzdelaných odborníkov. Preto vnímajú bakalársky stupeň ako dostačujúci len pre nástup do zamestnania, neskôr je však potrebné odborné znalosti dopĺňovať a ďalej rozvíjať zručnosti požadované pre výkon konkrétnych funkcií. Z týchto dôvodov je, okrem iného, uplatnenie bakalárov v Českej republike výrazne obmedzené, pretože významnejšie firmy požadujú väčšinou na atraktívnejšie pozície magistrov.

Všeobecne je situácia vysokoškolákov, pokiaľ ide o možnosť získať zamestnanie, pomerne priaznivá. Príčinou je zvýšený dôraz na vzdelanie a kvalitu pracovnej sily na jednej strane, zaoštvávaním počtu študentov vysokých škôl napriek stále vysokému záujmu o štúdium a dlhodobými potrebami pracovného trhu na strane druhej. Okrem toho sa absolventom vysokých škôl núkajú rôzne nové možnosti uplatnenia v zahraničí, najmä po vstupe do EÚ.

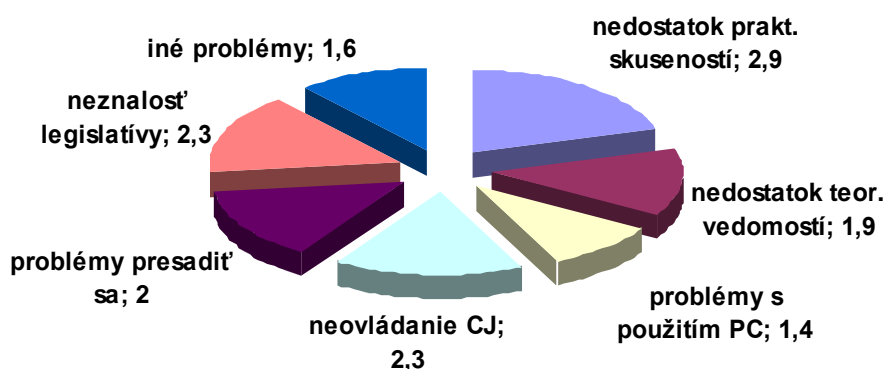
Je však potrebné brať do úvahy nie vždy vyhovujúcu diferenciaciu študijných odborov, rozdielnu kvalitatívnu úroveň jednotlivých vysokých škôl, čo môže v rámci konkurencieschopnosti viesť, napriek stále vyššiemu dopytu po vysokoškolsky vzdelanej pracovnej sile, k zhoršenej východiskovej situácii na trhu práce a ťažšiemu získaniu pracovného miesta.

Bez ohľadu na viac alebo menej priaznivú či nepriaznivú východiskovú situáciu, každý prechod zo školy do praxe je spojený s mnohými zmenami a často i ťažkosťami v určitých oblastiach. Približne okolo 80% absolventov sa stretlo s určitými menšími alebo väčšími náznakmi ťažkostí, ktoré sa museli učiť zvládať až v praxi. Na tom by nebolo nič veľmi prekvapujúce, i keď to naznačuje, že mladí ľudia s vysokoškolským vzdelaním nevstupujú na trh práce s veľkým sebavedomím a istotou v uplatnení svojich vedomostí a znalostí. Podstatné však je, aká je miera týchto uvádzaných ťažkostí a tým aj možnosť ovplyvňovania pracovného výkonu. Mieru uvádzaných ťažkostí respondenti hodnotili na 5 bodovej stupnici od 1=minimálne ťažkosti do 5= maximálne ťažkosti.

**Percentuálne zastúpenie uvedených ťažkostí pri prechode absolventov VŠ
zo školy do praxe v skupinách št. odborov**

	Prírodné vedy	Technic. vedy	Poľn, les., veterinár. vedy	Lek.. a farmac. vedy	Spoloč. vedy	Kult., vedy, vedy o umení	Priemer
nedost. praktických skuseností	79,3	77,6	82,5	85	86,1	88,3	83,1
nedost. teoretických vedomostí	74,7	74,5	74,1	79,5	79,3	79,8	76,9
nedostatočné znalosti s PC	76,2	74,1	74,1	78,2	79,5	79,8	76,9
nedostatočné ovládanie CJ	78,9	77,2	79,5	80,5	81,6	77,7	79,2
ťažkosti s presadením sa	76,2	74,9	74,7	79,5	79,4	80,9	77,6
ťažkosti v oblasti legislatívy	73,9	73,6	72,3	75,1	78	77,7	75,1
Iné	25,7	20,7	14,5	18,1	23,7	21,3	20,7

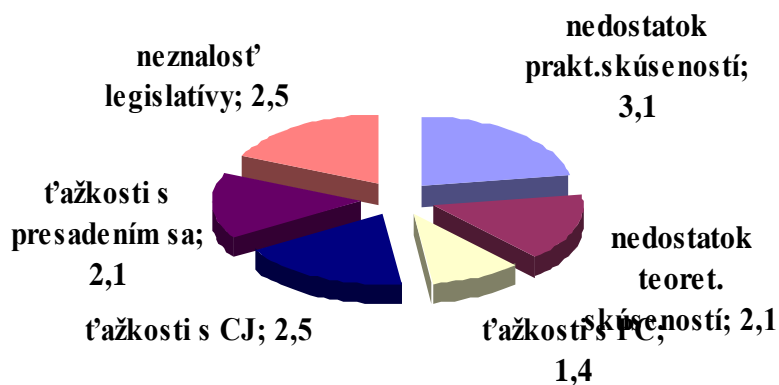
Miera ťažkostí v niektorých oblastiach pri prechode zo školy do praxe

(Mieru uvádzaných ťažkostí respondenti hodnotili na 5 bodovej stupnici od 1=minimálne ťažkosti do 5=maximálne ťažkosti)

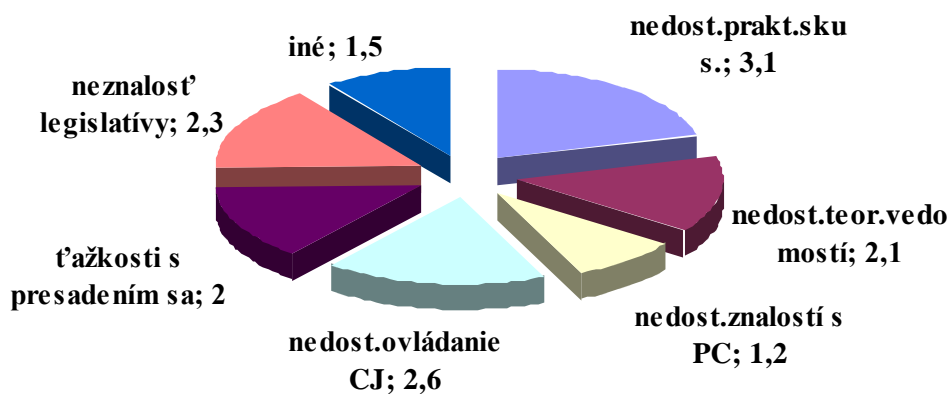
Rozdielna situácia je v skupinách absolventov jednotlivých skupín študijných odborov.

Miera ťažkostí prechodu zo školy do praxe v skupine absolventov technických vied

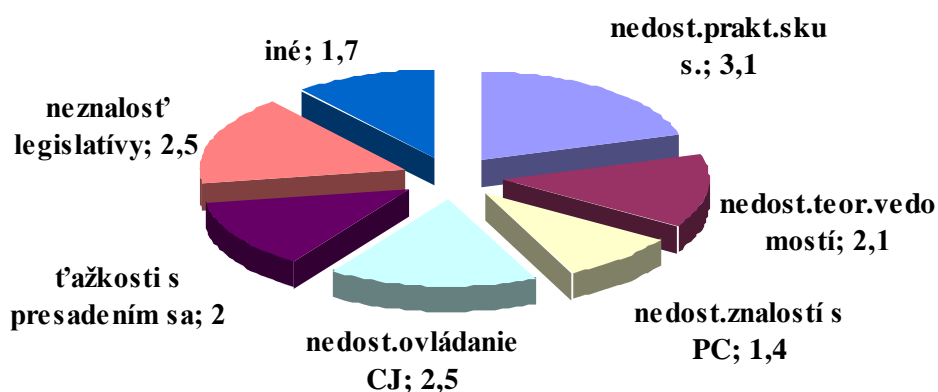

(Mieru uvádzaných ťažkostí respondenti hodnotili na 5 bodovej stupnici od 1=minimálne ťažkosti do 5=maximálne ťažkosti)

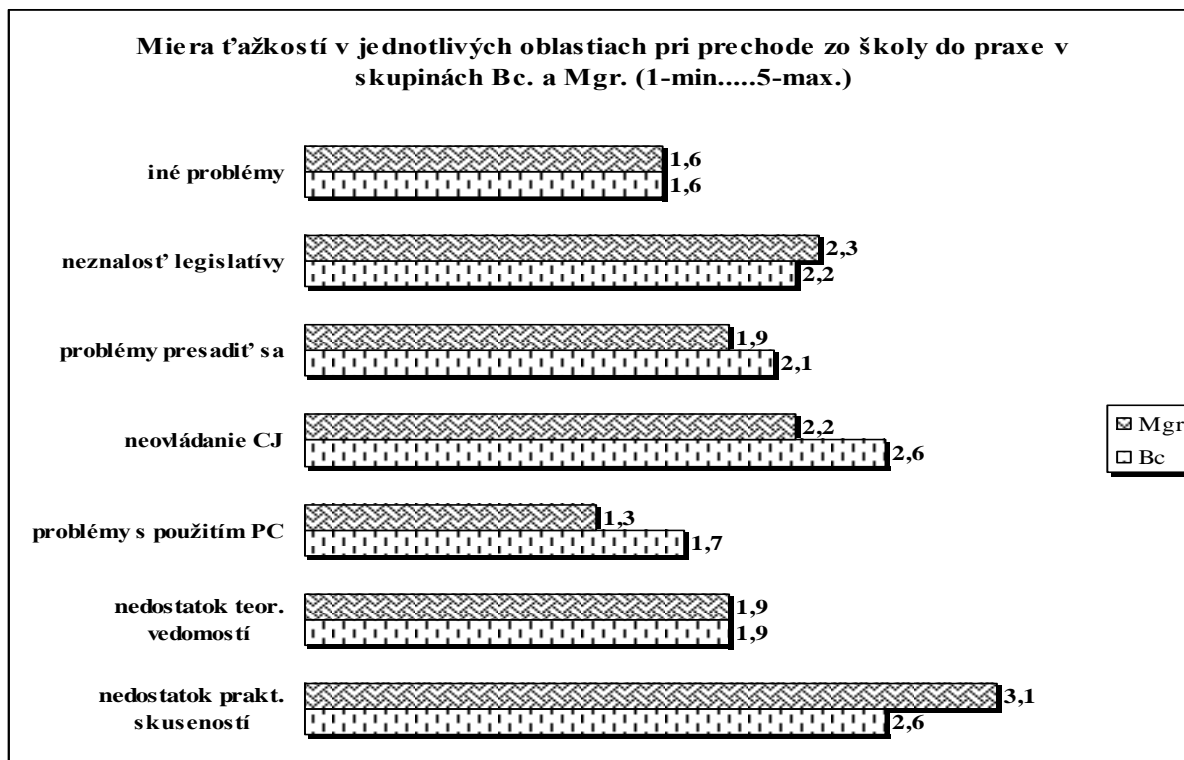
Miera ťažkostí pri prechode zo školy do praxe v skupine absolventov poľnohosp., lesníckych a veterinárnych vied (1-min. ťažkostí.....5-max. ťažkostí)

Miera ťažkostí pri prechode zo školy do praxe v skupine absolventov prírodných vied (1-min. ťažkostí.....5-max. ťažkostí)

Odlišná situácia je v skupinách absolventov Bc. a absolventov Mgr. Bakalári majú významne viac problémov pri nástupe do praxe napr. v oblasti ovládania cudzieho jazyka a PC či v schopnosti presadiť sa, magistri sa zasa viacej trápia s nedostatkom praktických skúseností. Medzi inými ťažkosťami možno zaregistrovať napr. vek (nízky vek, vysoký vek), rodinkárstvo, byrokracia, nevyhovujúci pracovný čas, nedostatočné ohodnotenie a i.

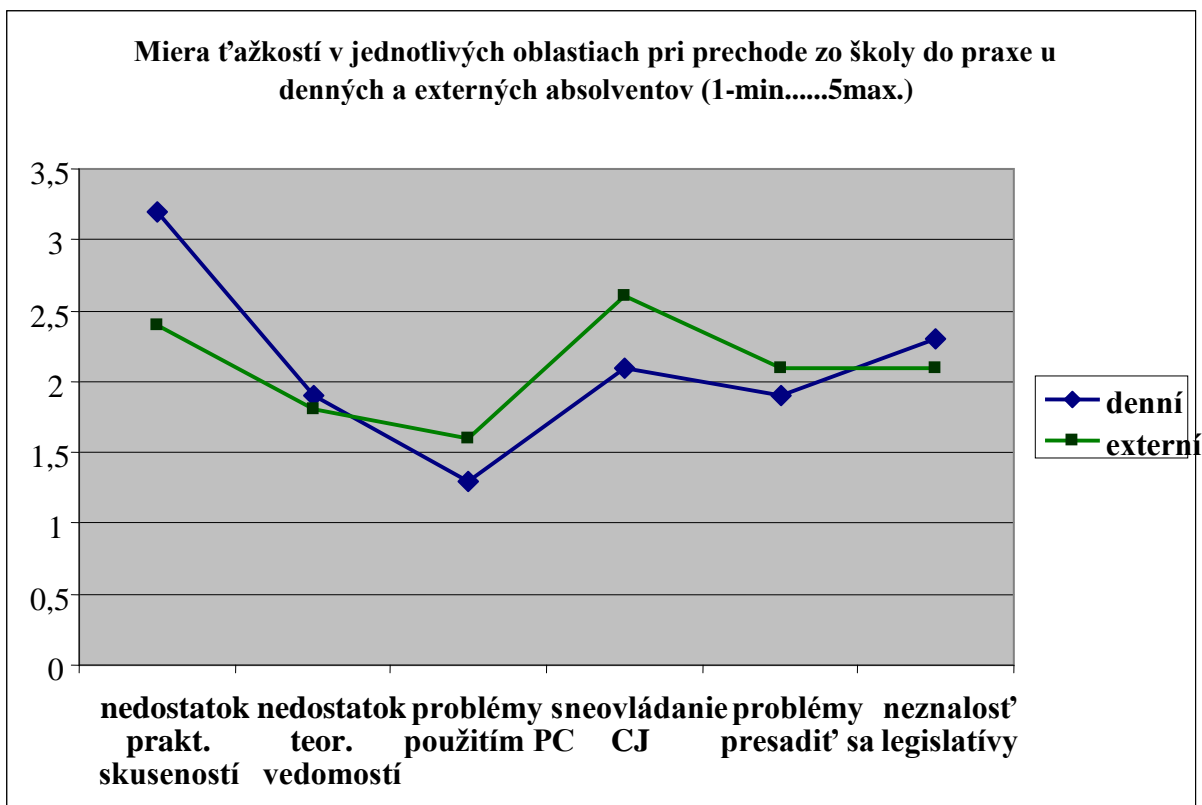

Významnosť vzťahu medzi stupňom vzdelania Bc. a ťažkosťami pri nástupe do praxe (korelácie)

Pearson Correlation	Stupeň vzdel.	Nedostat. prakt. skúseností	Nedost. teoretické skúseností	Nedost. znalosti s PC	Nedost. znalosti CJ	Problém s presadením sa	Neznalosť legislatívy	Iné
Stupeň vzdelania	1	,129(**)	,001	-,148(**)	-,116(**)	-,060(**)	,016	,001
Nedostatok prakt. skúseností	,129(**)	1	,366(**)	,031(*)	,052(**)	,273(**)	,213(**)	,156(*)
Nedostatok teor. skúseností	,001	,366(**)	1	,193(**)	,151(**)	,239(**)	,264(**)	,105(*)
Nedostatočné znalosti s PC	-,148(**)	,031(*)	,193(**)	1	,269(**)	,201(**)	,197(**)	,148(*)
Nedostatočné znalosti CJ	-,116(**)	,052(**)	,151(**)	,269(**)	1	,253(**)	,182(**)	,145(*)
Problémy s presadením sa	-,060(**)	,273(**)	,239(**)	,201(**)	,253(**)	1	,298(**)	,345(*)
Neznalosť legislatívy	,016	,213(**)	,264(**)	,197(**)	,182(**)	,298(**)	1	,202(*)
Iné	,001	,156(**)	,105(**)	,148(**)	,145(**)	,345(**)	,202(**)	1

** Korelácia je významná na úrovni 0.01

* Korelácia je významná na úrovni 0.05

Podobnú situáciu je možné sledovať i v skupinách denných a externých absolventov VŠ, kde podľa očakávania denní absolventi pociťujú vo významnej miere viac nedostatok praktických skúseností ako externí absolventi, ktorých problémy zasa narastajú v znalostiach cudzích jazykov a počítačových zručností a domnievajú sa, že sa ťažšie dokážu v zamestnaní presadiť.

Miera ťažkostí prechodu zo školy do praxe u denných a externých absolventov jednotlivých skupín študijných odborov (1-min. ťažkostí.....5- max. ťažkostí)

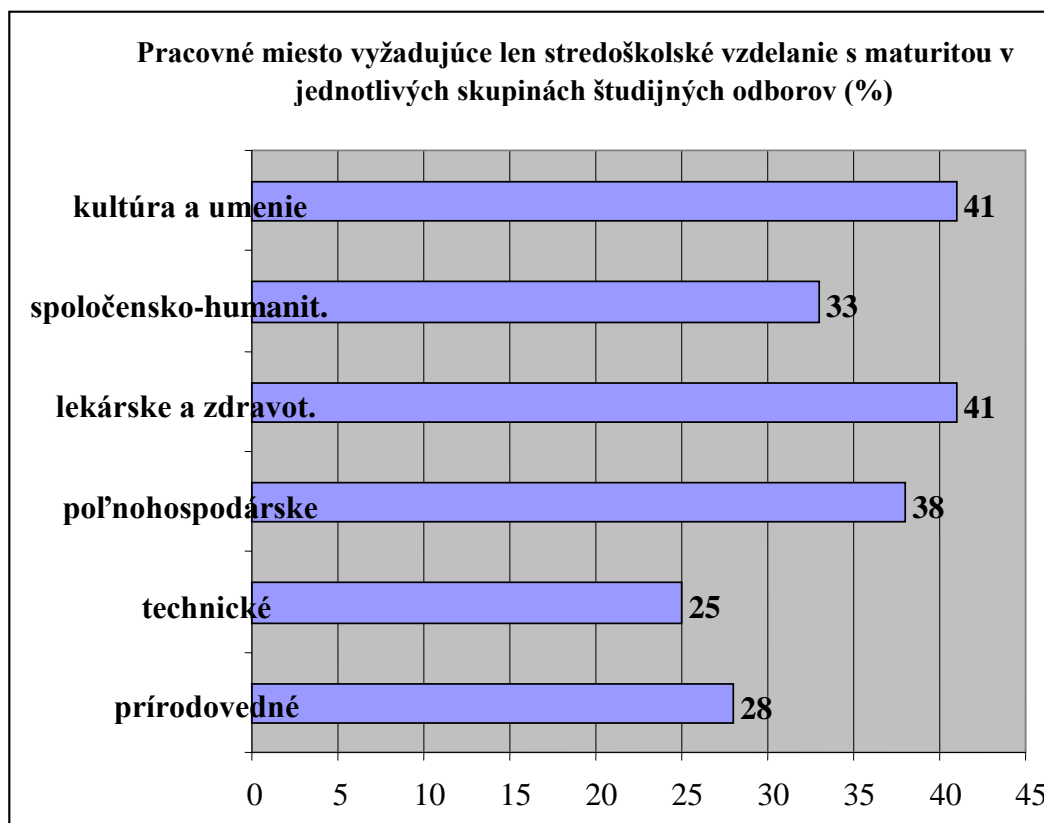
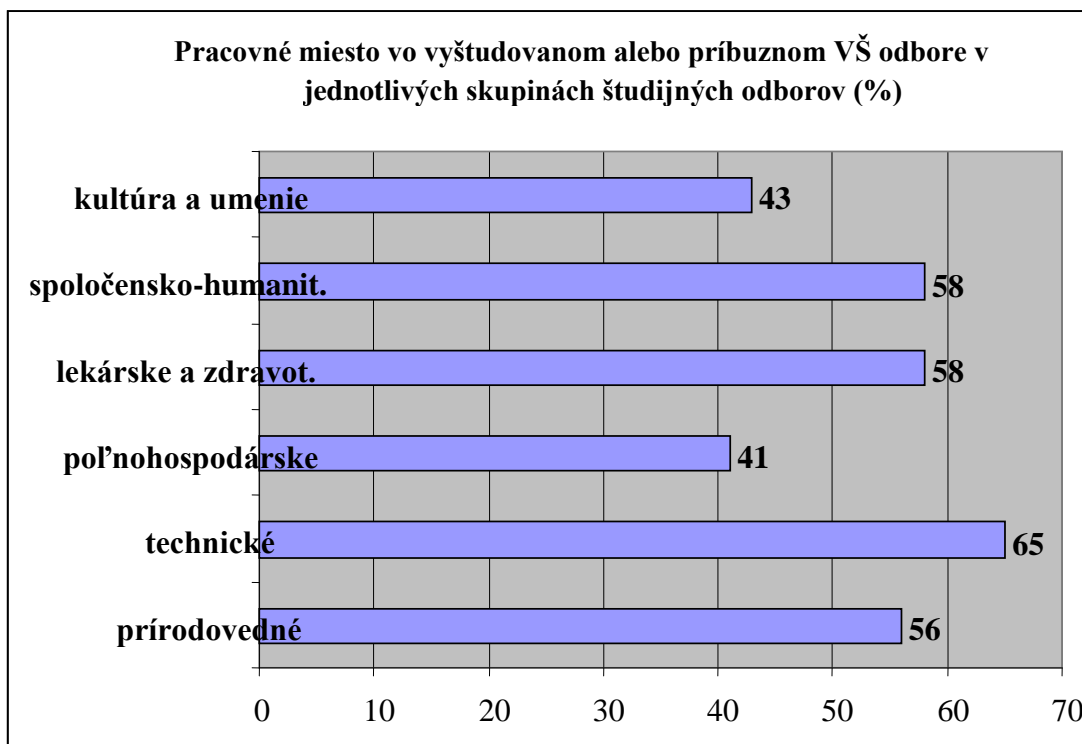
Vedy:	denní	externí	denní	externí	denní	externí
	prírodné		technické		poľn., lesníc. veter.	
nedostatok praktických skúseností	3,1	2,9	3,2	2,2	3,2	2,3
nedostatok teoretických skúseností	2,1	2	2,2	1,7	2,1	1,9
ťažkosti s PC	1,3	2,2	1,2	1,4	1,3	1,7
ťažkosti s CJ	2,4	2,7	2,5	2,6	2,4	2,8
ťažkosti s presadením sa	2	2,1	2	2,2	2,2	2,1
neznalosť legislatívy	2,6	2,4	2,3	2,1	2,3	2,2

Miera ťažkostí prechodu zo školy do praxe u denných a externých absolventov jednotlivých skupín študijných odborov (1-min. ťažkostí.....5- max. ťažkostí)

Vedy:	denní	externí	denní	externí	denní	externí
	lekárske a farmac.		spoločenské		o kultúre a umení	
nedostatok prakt.skúseností	3,3	2,1	3,2	2,5	2,6	2,2
nedostatok teoret. skúseností	2,1	1,8	1,9	1,8	1,5	1,3
ťažkosti s PC	1,4	2,5	1,3	1,6	1,3	1,2
ťažkosti s CJ	1,9	3,1	1,9	2,5	1,8	1,6
ťažkosti s presadením sa	1,7	2,2	2	2	2,1	1,8
neznalosť legislatívy	2,3	2,3	2,3	2,1	2,8	2

Z výpovedí absolventov denného štúdia je vidieť, že najčastejšie v začiatkoch svojho profesionálneho uplatnenia zápasia s nedostatkom praktických skúseností a to bez ohľadu na študijný odbor. Lepšie sú na tom v tomto ohľade absolventi externého štúdia, ktorí sa však zasa cítia horšie pripravení v oblasti znalostí počítačovej techniky a komunikácie v cudzom jazyku. Najmenej ťažkostí mali absolventi v oblasti teoretických vedomostí. Je evidentné, že pretrvávajú najmä ťažkosti s prípravou na praktický výkon povolania, v počítačovej a jazykovej vybavenosti. Keď sme sa opýtali zamestnancov ako hodnotia pripravenosť absolventov vysokých škôl pre prax, miera pripravenosti sa veľmi približovala sebahodnoteniu absolventov a zamestnávateľa väčšinou zhodnotili pripravenosť v jednotlivých kompetenciách (odborných, realizačných, komunikatívnych, práce s PC, riadiacich a plánovacích) ako priemernú až veľmi dobrú.

Na svojom prvom pracovnom mieste zotrúva 60% absolventov, 40% absolventov miesto zmenila najčastejšie v priebehu prvého roka po nástupe do zamestnania. Dôvodom pre odchod zo zamestnania boli najčastejšie nedostatočné mzdové ohodnotenie a práca nezodpovedajúca vyštudovanému odboru a stupňu vzdelania. Približne tretina absolventov si nemohla vybrať a musela prijať prácu, ktorá sa naskytla, niečo viac ako polovina si mohla vybrať z viacerých ponúk. Zaujímavá je štruktúra študijných odborov vzhľadom k možnosti vybrať si prvé pracovné miesto z viacerých ponúk. Napr. absolventi informatiky mali najmenej možností vybrať si z viacerých ponúk (24%) ale až vyše 60% z nich si zaistila prácu už počas vysokoškolského štúdia (31%) získali prácu hneď po ukončení štúdia (30%) a v priebehu prvého roka ich bolo takmer 70% zamestnaných vo vyštudovanom (45%) alebo príbuznom (24%) odbore. Širšiu paletu ponúk mali najmä absolventi spoločensko-humanitných vied, kde na tom boli najlepšie učiteľia (70%). Podľa výpovedí absolventov si z viacerých ponúk mohli najmenej vybrať absolventi technických smerov štúdia, čo je prekvapujúce, keďže trh práce avizuje nedostatok pracovných síl s technickým vzdelaním. Napriek tomu technici sa najčastejšie zamestnávajú vo vyštudovanom alebo príbuznom odbore. Dá sa preto uvažovať, nakoľko štruktúra študijných programov na technických vysokých školách vyhovuje potrebách hospodárstva a trhu práce. To by však vyžadovalo hlbšiu špecifickú analýzu.

6. UPLATNENIE ZÍSKANÝCH VEDOMOSTÍ A ZRUČNOSTÍ AKO I VLASTNÝCH SCHOPNOSTÍ CEZ OPTIKU HODNOTENIA PRACOVNÉHO USPOKOJENIA.

Základnou skúsenosťou absolventa v snahe uplatniť sa na trhu práce vo svojom študijnom odbore je úspešnosť pri hľadaní zamestnania. Ďalším veľmi významným faktorom uplatnenia, ktorý ovplyvňuje kvalitu jeho práce a profesijný výhľad do budúcnosti, je realizácia vlastných pracovných ambícií, pracovné uspokojenie a spokojnosť so zamestnaním. Tento aspekt profesijného uplatnenia je natoľko dôležitý, že vo veľkej miere môže ovplyvniť celkovú kvalitu života respondenta.

Zisťovali sme mieru dôležitosti faktorov ovplyvňujúcich pracovné uspokojenie a mieru, nakoľko tieto jednotlivé faktory v reálnom zamestnaní uspokojujú pracovné ambície absolventov vysokoškolského štúdia. Ako je možné sledovať v nasledujúcej tabuľke, maximálnu dôležitosť kladú absolventi na stabilitu práce, seberealizáciu, osobný rozvoj a možnosti odborného rastu, finančnému ohodnoteniu a možnosti kombinovať prácu so starostlivosťou o rodinu. O málo nižšiu mieru osobnej dôležitosti priradujú absolventi samostatnej a tvorivej práci a dostatku voľného času. Ani jeden z uvedených faktorov nenapĺňa vyžadovanú mieru dôležitosti a nenapĺňa tak v potrebnej miere pocity pracovného uspokojenia. Najväčší prepád medzi očakávaným a reálnym sa týka finančného ohodnotenia a kariérneho rastu spolu s možnosťami odborného rastu, seberealizáciou a osobným rozvojom. Pocity nenaplnených očakávaní ovplyvňujú kvalitu života a iste majú za následok hľadanie novej pracovnej pozície a to i mimo vyštudovaný odbor alebo odchod do zahraničia. Absolventi, ktorí uviedli ako motivačný faktor pre odchod do zahraničia finančné podmienky práce (16% celého súboru) a možnosti odborného rozvoja (30% celého súboru), uvádzajú mieru dôležitosti (pri hodnotení na 5-bodovej stupnici, kde 5 je maximum) u finančného ohodnotenia 4,3 a u odborného rozvoja 3,6. Ide teda o veľmi silné motivačné faktory a nemalé počty absolventov a únik takýchto mladých vzdelancov do zahraničia predstavuje stratu pre slovenský trh práce.

Priemerné hodnoty dôležitosti faktorov ovplyvňujúcich pracovné uspokojenie v súčasnom zamestnaní

(dôležitosť a spokojnosť boli hodnotené na stupnici od 1-vôbec nie dôležitý 5-veľmi dôležitý a 1-minimálne uspokojuje 5-maximálne uspokojuje)

Pre pracovné uspokojenie:	Je pre mňa dôležitý	V práci ma uspokojuje
Dobrá plat	4,3	2,9
Samostatná práca	3,9	3,6
Tvoriť niečo nové	3,9	3,3
Možnosť odborného rastu	4,4	3,3
Možnosť urobiť kariéru	3,7	2,8
Kombinovať prácu so starostlivosťou o rodinu	4,1	3,3
Spoločenská prestíž práce	3,5	3,1
Dostatok voľného času	3,9	3,1
Seberealizácia, osobný rozvoj	4,4	3,3
Stabilita zamestnania	4,5	3,8

Priemerné hodnoty disponovanosti uvedenými zručnosťami a schopnosťami a ich využiteľnosť v zamestnaní absolventa

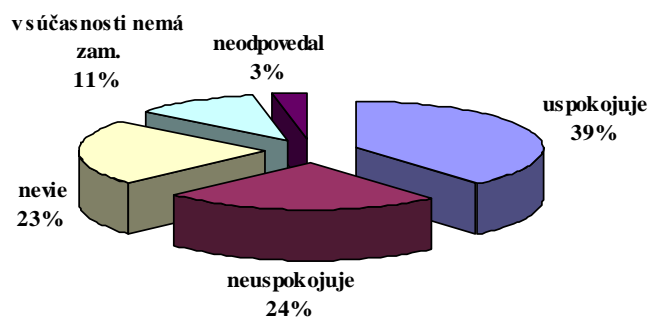
(disponovanosť bola hodnotená na stupnici od 1-vôbec nie som disponovaný ... 5-som disponovaný na vysokej úrovni, využiteľnosť v zamestnaní bola hodnotená na stupnici od 1-minimálna 5-maximálna)

	Disponovanosť	Využitie
Znalosti z odboru, ktorý ste vyštudovali	3,8	3,2
Znalosti pracovnej legislatívy, právnych noriem	2,9	2,8
Znalosti z iných odborov	3,1	3,0
Analytické myslenie	3,7	3,5
Rýchle osvojenie si nových poznatkov	4,2	4,1
Schopnosť pracovať pod tlakom	3,7	3,9
Prispôsobenie sa novým požiadavkám	4,1	4,0
Vedieť efektívne využiť čas	4,0	4,0
Schopnosť tímovej práce	4,2	3,9
Riadenie práce viacerých ľudí	3,5	2,9
Schopnosť presadiť svoj názor	3,6	3,3
Používanie počítača a internetu	4,4	4,1
Prijímanie nových myšlienok a riešení	4,1	3,8
Vedieť zosúladiť svoje názory s mienkou iných	3,9	3,7
Vedieť prezentovať produkty, služby	3,3	3,0
Vedieť rokovať s partnermi	3,6	3,3
Vedieť zostavovať dokumenty, správy	3,9	3,8
Schopnosť komunikovať v cudzom jazyku	3,2	2,9

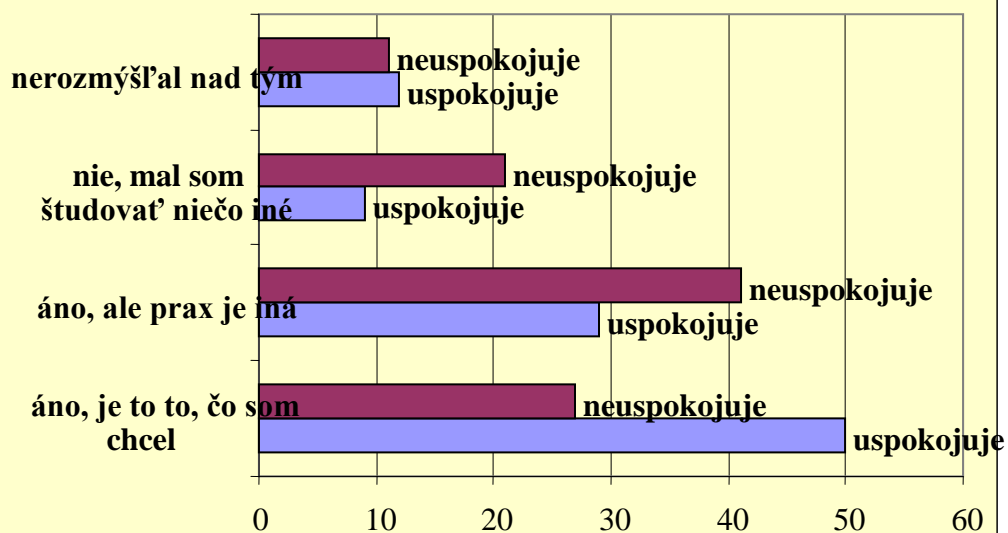
Hodnotenie vlastných schopností a zručností potrebných pre prax a hodnotenie ich využitia pri priamom výkone povolania sa od seba veľmi málo odlišujú. Absolventi nemajú pocit, že by zamestnávateľia nevyužívali ich profesionálne a odborné znalosti a schopnosti. Najviac disponovaní sa cítia absolventi v oblasti počítačovej techniky a využívania internetu, rýchlo osvojením si nových poznatkov a prijímaním nových myšlienok a riešení, ako i schopností pre tímovú prácu. Tieto zručnosti a schopnosti absolventov dokážu zamestnávateľia pomerne efektívne využiť. Problémom je pohľad do budúcnosti, jasnejšia perspektíva kariérneho rastu, keďže tento faktor vykazuje najnižšiu mieru spokojnosti u absolventov. Treba však v tomto prípade brať do úvahy aj netrpezlivosť mladého človeka pri budovaní kariéry a niekedy aj precenenie vlastných schopností. Len 39% absolventov sa jednoznačne vyjadrilo, že ich súčasné zamestnanie uspokojuje, ale taktiež 24% sa jednoznačne vyjadrilo, že ich súčasné zamestnanie neuspokojuje. Ani jedno z týchto čísiel nie je práve ideálne.

Najviac spokojní (50%) sú tí absolventi, ktorí hodnotia voľbu svojho študijného odboru ako „je to presne to čo som chcel“, najviac nespokojní (42%) vykazujú absolventi, ktorí voľbu svojho študijného odboru hodnotia ako „je to čo som chcel, ale prax je celkom iná“. To znamená, že je tu značný priestor pre vysoké školy i zamestnávateľov na zlepšenie informovanosti o konkrétnom pracovnom uplatnení a profesionálnych podmienkach reálneho výkonu povolania.

Uspokojenie profesionálnych ambícií v súčasnom zamestnaní

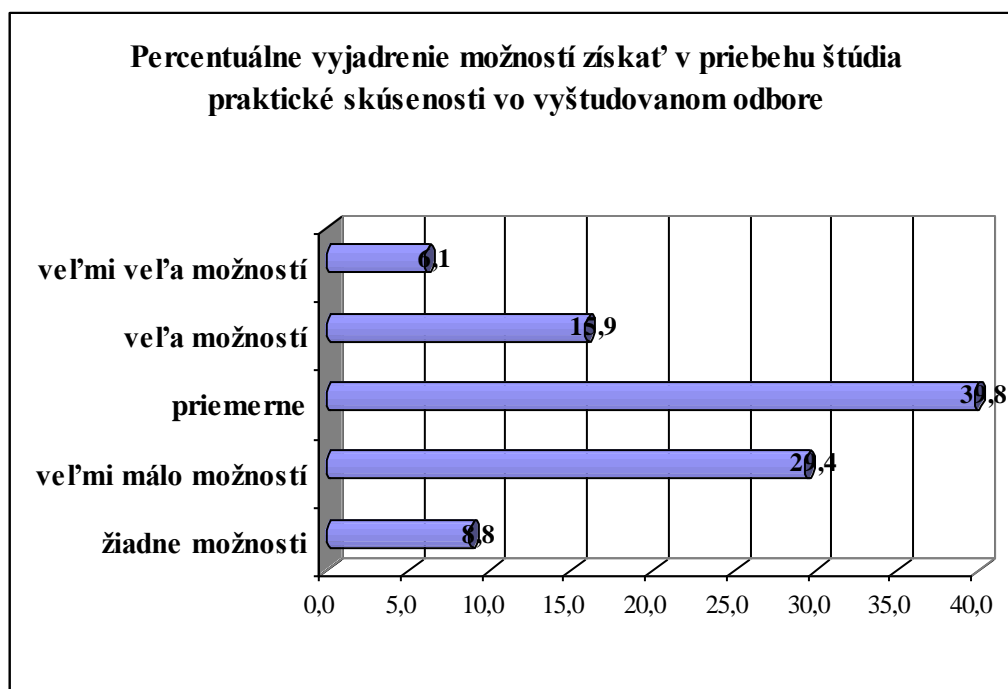

Uspokojenie profesionálnych ambícií vo vzťahu k spokojnosti s voľbou vyštudovaného odboru (%)

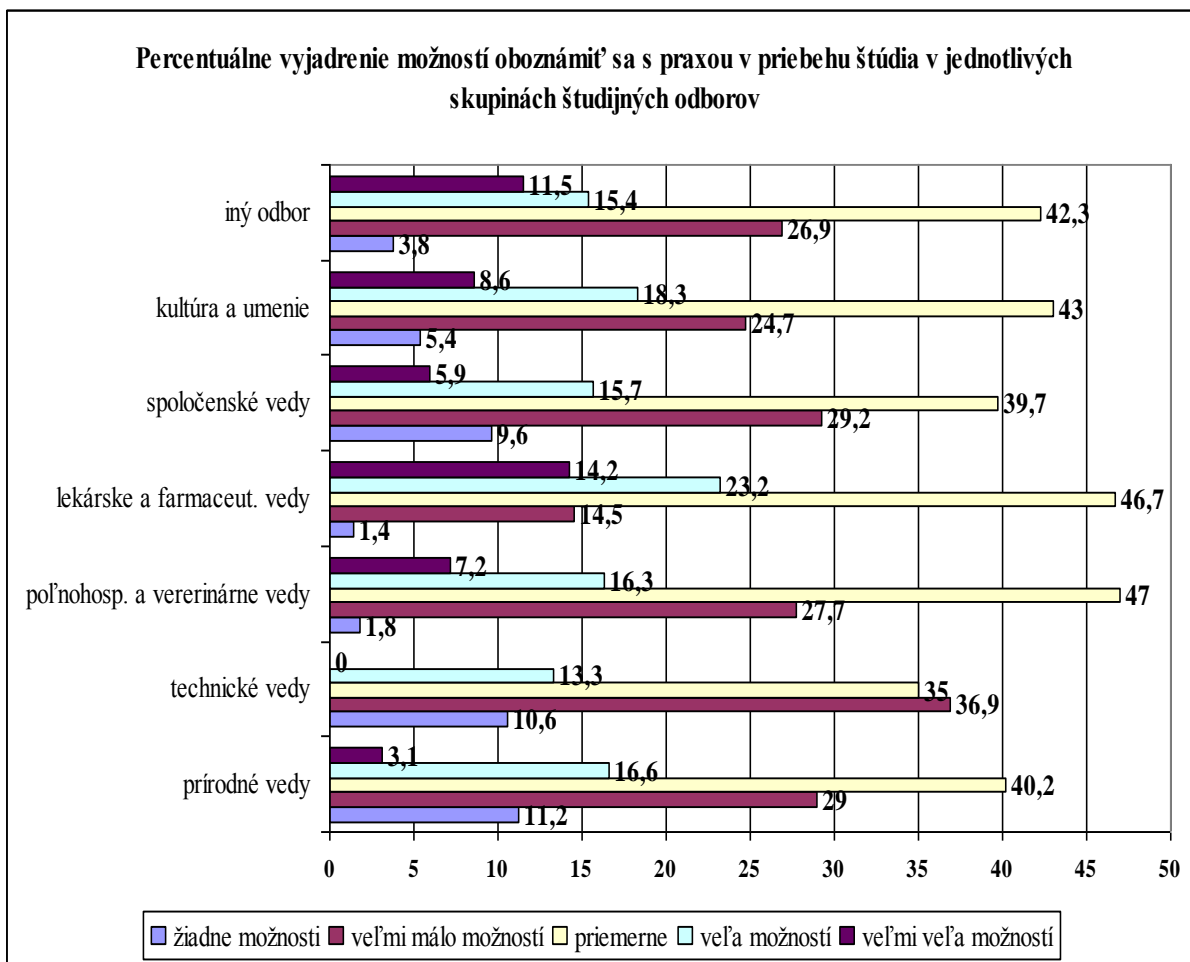

Najviac absolventov VŠ nespokojných v súčasnom zamestnaní je v Banskobystrickom (28%) a Košickom (26%) kraji, najmenej v Trenčianskom (21%) a Nitrianskom kraji (21%). Pokiaľ ide o odvetvie hospodárstva najviac neuspokojuje súčasné zamestnanie absolventov v oblasti služieb - hotely reštaurácie (39%), dopravy (33%) a verejnej správy (30%), najmenej v oblasti priemyslu (24%) a stavebníctva (24%). Významný vzťah (na úrovni významnosti 0,01) je medzi pocitom neuspokojenia s prácou a pracovným zaradením, ktoré vyžaduje stredoškolské alebo dokonca len základné vzdelanie. V týchto skupinách je najvyšší podiel nespokojných absolventov a pokiaľ ide o študijné odbory je to najmä oblasť kultúry a umenia, prírodných a spoločenských vied, najmenej nespokojných je medzi technikmi a lekármi.

Absolventi si v značnej miere sťažovali, že mali veľmi málo možností (29,4%) alebo vôbec žiadne možnosti (8,8%) získať nejaké praktické skúsenosti vo vyštudovanom odbore v priebehu štúdia. To znamená, že viacej ako tretina absolventov je síce teoreticky pripravená, ale pre reálny výkon povolania prakticky nepripravená a záleží na flexibilitě ich schopností a zručností ako potom situácie v praxi zvládnu.

Najviac kontaktov s praktickým uplatnením vo vyštudovanom odbore v priebehu štúdia majú absolventi lekárskeho a farmaceutického odboru, tiež poľnohospodárskych a veterinárnych vied. Najviac si na možnosť získania poznatkov z praxe už v priebehu štúdia sťažujú absolventi technických (najmä odbory baníctva a dopravy) vied a prírodovedných odborov, ale ani absolventi spoločenských vied (najmä odbory ekonómie a práva) nehodnotia situáciu veľmi optimisticky. Vplyv na spokojnosť so zamestnaním je tu evidentný. Spolupráca vysokých škôl so zamestnávateľmi by mohla nepriaznivej situácii napomôcť a motivovať vysoké školy k hľadaniu možností pre svojich študentov, aby si mohli priebežne testovať svoje nadobudnuté vedomosti aj v praktických situáciách.

Viac ako dve tretiny absolventov považujú výučbu na vysokej škole za príliš teoreticky orientovanú (cca 67%) a približne pätina (22%) za vyváženú z hľadiska teoretickej i praktickej prípravy. Medzi skupinami študijných odborov nie sú významné rozdiely s výnimkou umeleckých vysokých škôl, kde v procese výučby musí prax prevažovať nad teóriou, ak sa má študent dopracovať k vlastnej tvorbe. Za vyváženú z hľadiska teoretickej i praktickej výučby považujú vysokoškolskú prípravu najmä študijné odbory z oblasti kultúry a umenia (33%) a lekárske vedy (30,4%). U ostatných študijných odborov tento názor zastáva približne pätina absolventov. Znamená to, že absolventi po rokoch praxe konštatujú, že škola im dala pomerne dobrý teoretický základ, ale prakticky ich nedostatočne pripravila na reálny výkon povolania. Podobný názor zastávajú i zamestnávateľia, ktorí sa domnievajú, že v oblasti teoretických poznatkov sú absolventi pripravení viac ako priemerne, zatiaľ čo v oblasti praxe túto úroveň nedosahujú. Praktické skúsenosti chýbajú najmä absolventom zamestnaným v oblasti verejnej správy, školstva a priemyslu. Je zaujímavé, že úroveň vysokoškolskej odbornej prípravy pozitívnejšie hodnotia zamestnávateľia súkromného sektoru ako verejného.

Suma vedomostí a zručností získaných prípravou na vysokej škole z hľadiska uplatnenia na trhu práce hodnotená absolventmi jednotlivých vysokých škôl.

Univerzita / Vysoká škola	Pomer teoretickej a praktickej prípravy bol vyvážený (%)	Príprava bola orientovaná príliš teoreticky (%)
Univerzita Komenského v Bratislave	22,6	70,5
Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach	22,3	69,4
Prešovská univerzita	25,0	65,3
Katolícka univerzita v Ružomberku	32,9	57,2
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	21,3	64,0
Univerzita M. Bela v Banskej Bystrici	21,1	66,9
Trnavská Univerzita v Trnave	13,2	76,3
Slovenská technická univerzita v Bratislave	24,2	62,4
Technická univerzita v Košiciach	21,9	65,6
Žilinská univerzita v Žiline	15,9	70,9
Trenčianska univerzita A. Dubčeka	21,2	66,0
Ekonomická univerzita v Bratislave	12,4	80,8
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	15,7	72,6
Technická univerzita vo Zvolene	27,0	60,3
VŠ múzických umení v Bratislave	41,7	25,0
Akadémia umení v B. Bystrici	58,3	8,3

Suma vedomostí a zručností získaných prípravou na VŠ z hľadiska uplatnenia na trhu práce, hodnotená absolventmi ako príliš teoreticky orientovaná (%)

Skupina študijných odborov	%
Prírodné vedy	63,6
Technické vedy	66
baníctvo, hutníctvo, strojárstvo,	67,7
informatika, výpočtová technika, elektronika	63,1
stavebníctvo, geodézia, architektúra	67,9
doprava, pošta, telekomunikácie	68,4
ostatné odbory s technickým zameraním	64,9
Poľnohospodárske a veterinárne vedy	60,6
Lekárske a farmaceutické vedy	63,1
Spoločenské vedy	69,6
ekonomické vedy	72,4
učiteľstvo	66,1
politické a právne vedy, filológia, psychológia a ostatné humanitné vedy	70,8
Kultúra a umenie	47,9
Iný odbor	69,2

Napriek nie vždy jednoduchému začiatku uplatňovania získaného vzdelania v reálnej praxi, je približne 80% absolventov spokojných s výberom vyštudovaného odboru. Maximálna spokojnosť s výberom študijného odboru je u absolventov všetkých umeleckých vysokých škôl, ale i ostatné univerzity majú vysoké percento spokojnosti pokiaľ ide o výber jednotlivých študijných programov. čo samozrejme svedčí nielen o ich kvalite, ale napr. i o kvalite výberu uchádzačov o štúdium. Najmenej spokojní s výberom študijného odboru sú absolventi Trenčianskej univerzity A. Dubčeka (69,9%) a Slovenskej poľnohospodárskej univerzity (70,9%). Správnu voľbu študijného odboru deklarujú častejšie muži (86,2%) ako ženy (78,%), stupeň vzdelania toto hodnotenie nijako neovplyvňuje.

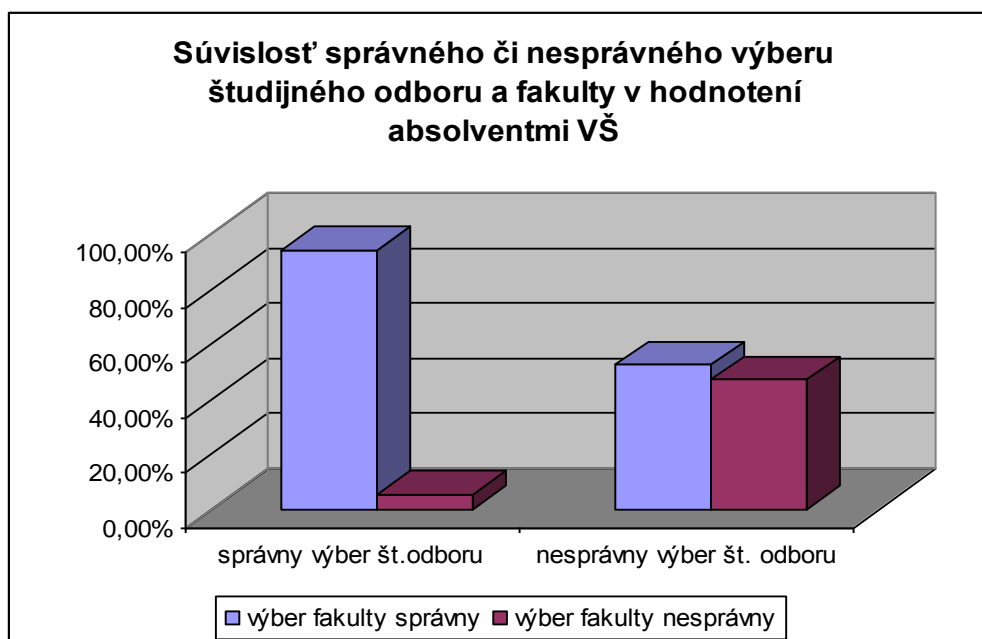
Percentuálne vyjadrenie spokojnosti s výberom študijného odboru u absolventov jednotlivých vysokých škôl

Univerzita / Vysoká škola	Spokojní s výberom	Nespokojní s výberom
Univerzita Komenského v Bratislave	86,4	13,6
Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach	85,2	14,8
Prešovská univerzita	80,6	19,4
Katolícka univerzita v Ružomberku	83,8	16,2
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	76,20	23,8
Univerzita M. Bela v B. Bystrici	77,5	22,5
Trnavská Univerzita v Trnave	80,3	19,7
Slovenská technická univerzita v Bratislave	88,1	11,9
Technická univerzita v Košiciach	83,9	16,1
Žilinská univerzita v Žiline	83,9	16,1
Trenčianska univerzita A. Dubčeka	69,9	30,1
Ekonomická univerzita v Bratislave	81,8	18,2
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	70,9	29,1
Technická univerzita vo Zvolene	84	16
VŠ múzických umení v Bratislave	91,7	8,3
VŠ výtvarných umení v Bratislave	100	0
Akadémia umení v B. Bystrici	100	0
Spolu	80,9	19,1

Je priemerná 80 percentná spokojnosť absolventov s výberom študijného odboru primeraná, teda akceptovateľná, alebo veľmi nízka? Je podmienená kvalitou ponúkaných študijných programov alebo kvalitou prijímacieho konania? To sú otázky, ktoré by vyžadovali samostatné skúmanie najmä u vysokých škôl, kde je nespokojná takmer tretina absolventov. Nespokojnosť s výberom vyštudovaného odboru neovplyvňuje napr. nízke finančné ohodnotenie, to prispieva všeobecne k nespokojnosti takmer rovnakou mierou u obidvoch skupín, ale je tu vyššia nespokojnosť s prácou ako u skupiny, ktorá výber svojho študijného odboru považuje za správny, častejšie zastávajú pracovné miesto, kde sa vyžaduje nižšia kvalifikácia a mimo vyštudovaný odbor a taktiež si častejšie sťažujú na nedostatok pracovných miest v odbore. Musíme mať na pamäti, že nespokojnosť s výberom študijného odboru neovplyvňuje len nesprávna voľba, ale i situácia na trhu práce, pracovné príležitosti i vlastné očakávania. Napr. najnižšie percento nespokojnosti s voľbou študijného odboru je u absolventov Trnavského, Bratislavského a Košického kraja a v miestach bydliska nad 50 000 a 100 000 obyvateľov. Obidve tieto skutočnosti signalizujú potrebu vyššieho počtu pracovných príležitostí a bohatší trh práce.

Nesprávnosť voľby absolventa pri výbere fakulty

Univerzita / Vysoká škola	%
Univerzita Komenského v Bratislave	10,9
Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach	10,2
Prešovská univerzita	13,6
Katolícka univerzita v Ružomberku	16,7
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	14,4
Univerzita M. Bela v B. Bystrici	13,2
Trnavská Univerzita v Trnave	10,7
Slovenská technická univerzita v Bratislave	7,4
Technická univerzita v Košiciach	17,8
Žilinská univerzita v Žiline	16,0
Trenčianska univerzita A. Dubčeka	13,5
Ekonomická univerzita v Bratislave	14,7
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	21,3
Technická univerzita vo Zvolene	11,9
VŠ múzických umení v Bratislave	12,5
VŠ výtvarných umení v Bratislave	0,0
Akadémia umení v B. Bystrici	0,0
Spolu	13,3

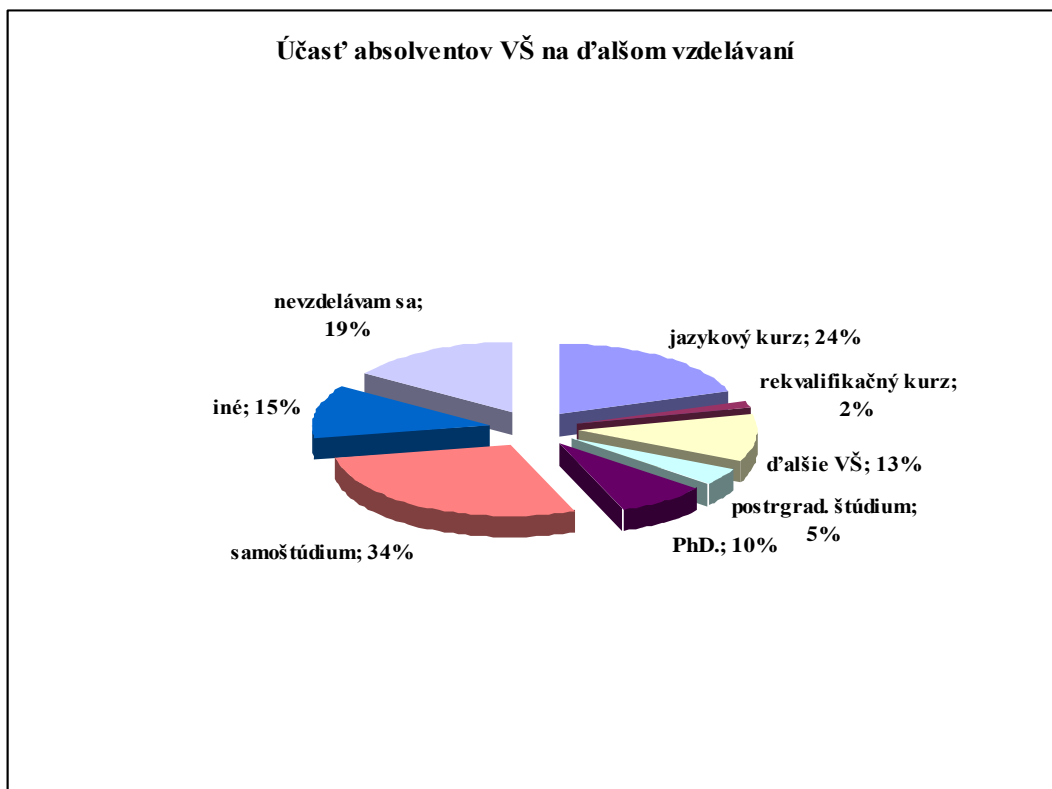
Nesprávna voľba študijného odboru ovplyvňuje aj hodnotenie správnosti voľby fakulty na ktorej absolvent študoval. Tí, čo nepovažujú svoj výber študijného odboru za správny, podstatne častejšie nepovažujú za správny ani výber fakulty.

Ak zoberieme 15% ako akceptovateľnú hranicu nespokojnosti absolventov VŠ, ktorí sa zúčastnili nášho skúmania, s výberom fakulty, tak nad touto hranicou sa pohybuje

v rozpätí od 15% - 20% Fakulta prírodných vied i Fakulta humanitných vied UMB, Národohospodárska fakulta EU, Fakulta humanitných a prírodných vied PU, Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov ŽU, Fakulta chemickej a potravinárskej technológie STU, pedagogické fakulty. V rozpätí 20,1%-30,0 % sú to niektoré fakulty Slovenskej poľnohospodárskej univerzity (FBP SPU, FAPZ SPU, FZKI), Lesnícka fakulta TU. Nad 30% ide o Fakultu baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií TUKE, Fakulta priemyselných technológií TnUAD. Nespokojnosť s výberom fakulty je podmienená okrem kvality školy aj motiváciou k výberu školy či študijného programu a možnosťami uplatnenia sa v praxi.. A určite v nie malej miere je ovplyvnená najmä motivačnými faktormi pri výbere a uspokojením vlastných predstáv a ambícií po nástupu do praxe. Toto pátranie po príčinách by vyžadovalo detailnejšiu analýzu než bolo možné uskutočniť v rámci tohto prieskumu.

7. ÚČASŤ ABSOLVENTOV VŠ NA ĎALŠOM VZDELÁVANÍ

Dôležitým prvkom rozvoja profesijnej kariéry je aj spokojnosť s uplatnením vyštudovaného odboru a možnosť ďalšieho vzdelávania sa. Oproti predchádzajúcim prieskumom z pred 10 rokov je podiel účasti absolventov na ďalšom vzdelávaní v lepšej kondícii. Znížil sa podiel vtedy dominantného samoštúdia a pribudli účastníci doktorandského štúdia, štúdia na ďalšej vysokej škole či postgraduálneho štúdia.

Záujem o rozšírenie svojho vzdelania je úzko podmienený informovanosťou o možnostiach ďalšieho vzdelávania, pričom predpokladáme, že najdôležitejším zdrojom informácií o možnostiach rozšírenia odbornosti by mala byť samotná škola. Dostatok informácií v tomto ohľade majú najmä absolventi, ktorí sú zainteresovaní v štúdiu ďalšej vysokej školy (71%), postgraduálneho štúdia (72%) a účastníkov doktorandského štúdia (80%). U ostatných účastníkov rôznych foriem ďalšieho vzdelávania približne každý druhý respondent uvádza, že má dostatok informácií, najnižšie percento tých, ktorí sú dostatočne informovaní, je zistený v skupine respondentov, ktorá sa ďalej nevezdeláva vôbec. V rámci pohlaví nie sú takmer žiadne rozdiely, avšak dostatočná informovanosť je napr. vyššia u absolventov bakalárskeho štúdia (66%) ako u magisterského štúdia (53%), ako i u absolventov externého štúdia (61%) než u absolventov denného štúdia (54%).

**Percento absolventov VŠ, ktorí majú dostatok informácií
o ĎV zo strany školy**

Univerzita / Vysoká škola	%
Univerzita Komenského v Bratislave	61
Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach	71
Prešovská univerzita v Prešove	50
Katolícka univerzita v Ružomberku	70
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	58
Univerzita M. Bela v B. Bystrici	57
Trnavská Univerzita v Trnave	57
Slovenská technická univerzita v Bratislave	59
Technická univerzita v Košiciach	58
Žilinská univerzita v Žiline	54
Trenčianska univerzita A. Dubčeka	41
Ekonomická univerzita v Bratislave	45
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	47
Technická univerzita vo Zvolene	51
VŠ múzických umení v Bratislave	58
Akadémia umení v B. Bystrici	40

Informačný kontakt svojou vysokou školou, pokiaľ ide o ďalšie vzdelávanie po ukončení štúdia, je na väčšine vysokých škôl priemerný. Bližšie k svojej škole majú najmä absolventi UPJŠ v Košiciach, UK v Bratislave a KU v Ružomberku, kde takýto kontakt deklaruje približne dve tretiny absolventov, ktorí mali možnosť získať informácie o ďalšom štúdiu na svojej alma mater. Je však treba mať na pamäti, že tento postoj určuje aj samotný záujem absolventa o ďalšie vzdelávanie a informácie o ňom.

Ďalšie vzdelávanie formou doktorandského štúdia je frekventovanejšie u absolventov vysokých škôl s humanitným, spoločenským a prírodovedným zameraním než u technických vysokých škôl.

Z celej skupiny absolventov je v skupinách jednotlivých študijných odborov vyrovnaný záujem o kontakt so svojou vysokou školou ohľadom ďalšieho vzdelávania. Výnimkou je vyšší záujem absolventov lekárskeho a farmaceutického zamerania, kde záujem o ďalšie vzdelávanie, najmä u mladých lekárov, podmieňuje ich profesijnú dráhu.

Pokiaľ ide o ďalšie odborné vzdelávania, vysokým školám sa tu otvára naozaj široká škála možností, ako podporovať ďalej odborný rast svojich absolventov a udržať s nimi kontakt aj po ukončení vysokoškolského štúdia.

Záujem o ďalšie vzdelávanie hodnotili vo svojich vyjadreniach aj samotní zamestnávateľia. Podľa ich vyjadrenia, približne tri štvrtiny absolventov VŠ má záujem o ďalšie vzdelávanie a zvyšovanie kvalifikácie ale 43,4% z nich čaká, čo im firma alebo inštitúcia ponúkne a len 30,7% sú sami veľmi aktívni. To je jeden z dôležitých predpokladov pre profesijný rast a budovanie kariéry, najmä na pozíciách, vyžadujúcich vysokoškolské vzdelanie, preto je celkom prirodzené, že väčšina absolventov VŠ tento záujem má. Je otáznosť, nakoľko je tento záujem len deklaratívny, keďže len tretina absolventov je v tomto smere sama aktívna a ostatní iba čakajú na ponuku zo strany zamestnávateľa.

Záujem absolventov VŠ o ďalšie vzdelávanie (%)

Majú záujem a sú veľmi aktívni	30,7
Majú záujem, ale čakajú čo im ponúkne	43,4
Neprejavujú záujem	13,7
Neviem posúdiť	12,2
Spolu	100,0

Aktívny záujem o vzdelávanie prejavujú najmä absolventi VŠ, zamestnaní v odvetví zdravotníctvo a sociálna pomoc (51,4 %), bankovníctvo, poisťovníctvo a finančné sprostredkovanie (48,1 %) a vo veľkých podnikoch (40,5 %). Záujem, sprevádzaný čakaním čo firma alebo inštitúcia ponúkne a zabezpečí, je charakteristický najmä pre zamestnancov verejného sektora (55,2 %), pracujúcich v odvetví verejnej správy, obrany a povinného sociálneho zabezpečenia (63,7 %).

Záujem absolventov VŠ o ďalšie vzdelávanie podľa odvetvia, v ktorom pracujú (%)

Odvetvie	Požadované vzdelanie			
	Majú záujem a sú veľmi aktívni	Majú záujem, ale čakajú čo im ponúkne	Neprejavujú záujem	Neviem posúdiť
Poľnohospod., poľovníctvo, lesníctvo	36,7	35,7	13,3	14,3
Priemysel	26,2	50,8	15,6	7,3
Stavebníctvo	22,4	41,8	18,4	17,4
Obchod	24,8	43,3	11,9	20,0
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	34,8	37,8	11,9	15,4
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	23,0	45,0	16,0	16,0
Bankov., poisťov. a finančné sprostredkovanie	48,1	19,2	7,7	25,0
Školstvo	41,1	47,7	10,3	0,9
Verejná správa a obrana; povinné soc. zabez.	16,7	63,7	15,7	3,9
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	51,4	33,1	10,1	5,4

Záujem absolventov VŠ o ďalšie vzdelávanie podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Majú záujem a sú veľmi aktívni	32,0	26,5	40,5
Majú záujem, ale čakajú čo im ponúkne	40,6	47,3	41,7
Neprejavujú záujem	12,4	16,0	11,3
Neviem posúdiť	15,0	10,3	6,5
Spolu	100,0	100,0	100,0

Záujem absolventov VŠ o ďalšie vzdelávanie podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Majú záujem a sú veľmi aktívni	28,3	31,4
Majú záujem, ale čakajú čo im ponúkne	55,2	40,2
Neprejavujú záujem	14,0	13,6
Neviem posúdiť	2,5	14,8
Spolu	100,0	100,0

IV. ANALÝZA POTRIEB ZAMESTNÁVATEĽOV

– profil a kompetencie absolventa pre potreby trhu práce

1. METODIKA VÝBEROVÝ SÚBOR

Na dotazníkovom šetrení zameranom na požiadavky a predstavy zamestnávateľskej sféry o potrebách a podmienkach zamestnávania vysokoškolsky vzdelanej pracovnej sily a o hodnotení úrovne ich odborných znalostí a zručností a ich kompetenčných zručností, sa zúčastnilo 1520 zamestnávateľských organizácií v SR.

Výber organizácií sa realizoval prostredníctvom kvótného výberu. Kvóty boli stanovené na základe Registra ekonomických subjektov RES SR Štatistického úradu SR. Ku koncu roka 2007 bolo registrovaných 90 799 aktívnych subjektov s identifikovanými kategóriami počtu zamestnancov. Samotný výber sa uskutočnil z komerčnej databázy organizácií Creditinfo Slovakia. Do zberu bolo zaradených cca 300 anketárov, vyškolených na realizáciu rozhovorov v podnikateľskej sfére. Školenia anketárov sa zabezpečujú v súlade so štandardami SAVA (Slovenskej asociácie výskumných agentúr). Anketárska sieť proporčne zastupovala všetky kraje SR.

Základným predpokladom pre zaradenie firmy do nášho výberu bolo, aby v posledných dvoch rokoch zamestnala vysokoškolsky vzdelanú pracovnú silu a mohla tak objektívne reagovať na skúmanú problematiku. Ďalšími kritériami pre stanovenie výberovej vzorky boli kraje (8 krajov) a ekonomické odvetvia:

- Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo
- Priemysel
- Stavebníctvo
- Obchod
- Hotely a reštaurácie, nehnuteľnosti a služby
- Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie
- Bankovníctvo, poisťovníctvo a finančné sprostredkovanie
- Školstvo
- Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie
- Zdravotníctvo a sociálna pomoc

Triedenie výberového súboru

Odvetvie	BB kraj	BA kraj	KE kraj	NR kraj	PO kraj	TN kraj	TT kraj	ZA kraj	Spolu
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	35	16	26	37	32	19	29	18	212
Priemysel (ťažba surovín, priem. a chemická výroba, elektrina, plyn a voda)	89	142	87	101	105	118	92	99	833
Stavebníctvo	53	97	56	49	70	51	50	79	505
Obchod (veľko ,maloobchod , opravárenské servisy tovarov)	208	613	282	230	222	211	184	316	2266
Hotely a rešt., nehnuteľnosti, prenájom a služby	295	845	257	198	228	197	185	267	2472
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	33	81	34	41	27	27	43	32	318
Bankovníctvo, poisťovníctvo a finančné sprostredkovanie	9	34	9	3	6	3	6	5	75
Školstvo	29	25	38	30	36	21	23	29	231
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	51	25	50	40	66	33	33	37	335
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	55	93	68	62	68	32	41	58	477
	857	1971	907	791	860	712	686	940	7724

Rozloženie firiem v ekonomike podľa veľkosti je pomerne disproporčné. Keďže 95% firiem je veľmi malých (živnostníci, malé spoločnosti) a v dôsledku toho by mohol byť problém získať reprezentatívne výsledky. Z tohto dôvodu, aby sa výsledky dali zmysluplne interpretovať sme pre výber rozdelili výberový súbor podľa veľkosti takto:

Malý podnik (0–50 zamestnancov)	50%
Stredný podnik (51–250zamestnancov)	40%
Veľký podnik (251 a viac zamestnancov)	10%

Zúčastnené firmy mali nasledovné percentuálne zastúpenie:

Veľkosť firmy alebo inštitúcie	(%)
Malý podnik (0-50 zamestnancov)	49,4
Stredný podnik (51-250 zamestnancov)	39,5
Veľký podnik (251 a viac zamestnancov)	11,1
Spolu	100,0

Väčšina kontaktovaných respondentov vykonávala **riadiacu pozíciu**, či už na úrovni oddelenia (56,6 %) alebo celej firmy, príp. inštitúcie (42,4 %). Všetci odpovedajúci (100 %) sa vyjadrili, že do ich pracovnej náplne patrí rozhodovanie o prijatí záujemcu do zamestnania, čo z riadiacej pozície priamo vyplýva. Takisto všetci bez rozdielu (100 %) uviedli, že zamestnávajú aj absolventov VŠ.

Viac ako tri štvrtiny spoločností, ktoré boli zahrnuté do prieskumnej vzorky, spadalo do súkromného sektoru (79,3 %) a približne pätina do verejného sektoru (20,7 %).

Percentuálne zastúpenie odvetví bolo:

Odvetvie	(%)
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	6,4
Priemysel (ťažba surovín, výroba a rozvod elektriny, plynu, vody)	19,8
Stavebníctvo	13,2
Obchod (veľkoobchod a maloobchod, oprav. servisy tovarov)	13,8
Hotely a reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby	13,2
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	6,6
Bankovníctvo, poisťovníctvo a finančné sprostredkovanie	3,4
Školstvo	7,0
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	6,7
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	9,7
Spolu	100,0

Percentuálne zastúpenie krajov, v ktorom firma/inštitúcia, prípadne detašované pracovisko pôsobí, bolo nasledovné: Bratislavský 19,8%, Trnavský 9,8%, Trenčiansky 10,3%, Nitriansky 9,9%, Žilinský 14,9%, Banskobystrický 10,1%, Prešovský 10,3%, Košický 14,8%.

2. ZAMESTNANOSŤ ABSOLVENTOV VŠ NA TRHU PRÁCE V POSLEDNÝCH DVOCH ROKOCH

Najväčší podiel firiem alebo inštitúcií – približne polovica (50,3 %) - prijala za posledné dva roky do zamestnania len jedného pracovníka s vysokoškolským vzdelaním a 24,7 % spoločností prijala dvoch takýchto pracovníkov.

Najviac vysokoškolsky vzdelaných pracovníkov za posledné dva roky v priemere prijali veľké podniky (251 a viac zamestnancov) – 2,26 zamestnanca, potom stredné podniky (51-250 zamestnancov) – 1,68 zamestnanca a malé podniky (do 50 zamestnancov) – 1,53 zamestnanca.

Celkový počet vysokoškolsky vzdelaných pracovníkov prijatých do zamestnania za posledné dva roky podľa kraja, kde firma/inštitúcia pôsobí

Kraj	Priemer
Bratislavský	1,85
Trnavský	1,69
Trenčiansky	1,45
Nitriansky	1,63
Žilinský	1,44
Banskobystrický	1,52
Prešovský	1,54
Košický	1,92
Spolu	1,65

V otázke **prijímania vysokoškolsky vzdelaných absolventov**, vrátane bakalárskeho štúdia, sme zistili dve veľké skupiny firiem alebo inštitúcií: tie, ktoré prijali len jedného (45,5 %) a tie, ktoré neprijali žiadneho absolventa (31,2 %). Dvoch absolventov prijalo 17,7% firiem, troch 2,7% firiem, štyroch 1,8% firiem, piatich a viac 1,2% firiem.

Najviac absolventov VŠ, vrátane bakalárskeho štúdia, bolo prijatých do zamestnania za posledné dva roky do veľkých podnikov, v rámci odvetvia *verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie*, v Košickom kraji.

Celkový počet absolventov VŠ, vrátane bakalárskeho štúdia, prijatých do zamestnania za posledné dva roky podľa veľkosti podniku

Veľkosť podniku	Priemer
Malý podnik (0-50 zamestnancov)	0,90
Stredný podnik (51-250 zamestnancov)	1,11
Veľký podnik (251 a viac zamestnancov)	1,53
Spolu	1,03

**Celkový počet absolventov VŠ, vrátane bakalárskeho štúdia,
prijatých do zamestnania za posledné dva roky**

Odvetvie	Priemer
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	1,01
Priemysel (ťažba surovín, výroba a rozvod elektriny, plynu, vody)	0,95
Stavebníctvo	1,04
Obchod (veľkoobchod a maloobchod, opravárenské servisy tovarov)	0,82
Hotely a reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby	1,00
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	1,33
Bankovníctvo, poisťovníctvo a finančné sprostredkovanie	1,05
Školstvo	0,84
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	1,61
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1,05
Spolu	1,03

**Celkový počet absolventov VŠ, vrátane bakalárskeho štúdia, prijatých do zamestnania
za posledné dva roky podľa kraja, kde firma/inštitúcia pôsobí**

Kraj	Priemer
Bratislavský	1,11
Trnavský	0,81
Trenčiansky	0,98
Nitriansky	0,83
Žilinský	1,01
Banskobystrický	0,88
Prešovský	1,07
Košický	1,32
Spolu	1,03

Čo sa týka **absolventov bakalárskeho štúdia**, väčšina **firiem alebo inštitúcií (76,7 %) neprijala** za posledné dva roky do zamestnania ani jedného, **18,1%** jedného a **4,7%** dvoch. Stereotypy vnímania bakalárskeho štúdia ako nedokončeného vysokoškolského štúdia s nejasným profesijným profilom zrejme stále pretrváva a ovplyvňuje pri výbere uchádzačov záujem o absolventov bakalárskeho štúdia

Najviac absolventov bakalárskeho štúdia bolo prijatých do zamestnania za posledné dva roky v odvetví verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie, do stredne veľkých a veľkých podnikov, v Bratislavskom a Žilinskom kraji. Pokiaľ ide o odvetvie hospodárstva, v priemere najviac bakalárov za posledné dva roky bolo prijatých v odvetví verejnej správy a priemyslu, najmenej v zdravotníctve a školstve, pričom väčšie šance majú v stredných a veľkých podnikoch ako v malých.

**Celkový počet absolventov bakalárskeho štúdia, prijatých do zamestnania
za posledné dva roky podľa kraja, kde firma/inštitúcia pôsobí**

Kraj	Priemer
Bratislavský	0,42
Trnavský	0,27
Trenčiansky	0,25
Nitriansky	0,33
Žilinský	0,41
Banskobystrický	0,15
Prešovský	0,21
Košický	0,21
Spolu	0,29

Pri hľadaní absolventov VŠ do zamestnania väčšina firiem alebo inštitúcií využíva **formu aktívnej inzercie (71,1 %)**. Toto je pravdepodobne najviac efektívny spôsob hľadania nových zamestnancov, pretože firma sa touto cestou môže detailnejšie predstaviť a presne určiť podmienky prijatia, akokoľvek špecifické. **Približne tretina** firiem alebo inštitúcií si uchádzačov vyberá **formou pasívneho využívania inzercie (36,3 %)**. V týchto prípadoch ide pravdepodobne najmä o dopyt po absolventoch študijných odborov s veľkým počtom študentov alebo so širokým uplatnením na trhu práce. Takmer **pätina firiem (18,8 %)** využíva ponuky úradu práce a len **10,2 %** využíva služby sprostredkovateľskej agentúry, najviac teda dôverujú svojmu vlastnému výberu. Ostatné formy hľadania uviedlo len veľmi málo firiem alebo inštitúcií.

Spôsoby hľadania absolventov VŠ do zamestnania

	(%)
Hľadáme a vyberáme sami formou aktívnej inzercie	71,1
Vyberáme formou pasívneho využívania inzercie	36,3
Využívame služby sprostredkovateľskej agentúry	10,2
Využívame ponuky úradu práce	18,8
Spolupracujeme priamo s vysokými školami	0,7
Spolupracujeme priamo s perspektívnymi študentmi	2,2
Organizujeme odb. stáže s cieľom výberu absolventov	0,5
Iný spôsob	3,2

Poznámka: Firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

Medzi podnikmi verejného a súkromného sektoru bol v tejto otázke zistený najväčší rozdiel vo využívaní ponúk úradu práce (37,8 % a 13,9 %;). Je to pravdepodobne spôsobené tým, že inštitúcie verejného sektoru sú v otázke hľadania nových zamestnancov do väčšej miery konzervatívne.

Spôsoby hľadania absolventov VŠ do zamestnania podľa typu sektora (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Hľadáme a vyberáme sami formou aktívnej inzercie	61,9	73,5
Vyberáme formou pasívneho využívania inzercie	38,7	35,7
Využívame služby sprostredkovateľskej agentúry	9,2	10,5
Využívame ponuky úradu práce	37,8	13,9
Spolupracujeme priamo s vysokými školami	1,6	0,5
Spolupracujeme priamo s perspektívnymi študentmi	1,6	2,3
Organizujeme odb. stáže s cieľom výberu absolventov	0,6	0,5
Iný spôsob	2,5	3,3

Poznámka: Celkový počet percent preyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

Zo všetkých odvetví je využívaná aktívna inzercia, služby sprostredkovateľskej agentúry a ponuky úradu práce v najväčšej miere v *školstve* (93,5 %; 16,8 % a 55,1 %), forma pasívneho využívania inzercie a spolupráca priamo s vysokými školami najmä vo *verejnej správe a obrane, povinnom sociálnom zabezpečení* (57,8 % a 2,9 %) a spolupráca s perspektívnymi študentmi a organizovanie odborných stáží študentov s cieľom výberu perspektívnych absolventov najmä v *zdravotníctve* a v oblasti *sociálnej pomoci* (9,5 % a 2,0 %;).

Spôsoby hľadania absolventov VŠ do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma pôsobí (%)

	Poľnohospod. poľovníctvo, lesníctvo	Priemysel	Stavebníctvo	Obchod	Hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom, služby
Hľadáme a vyberáme sami formou aktívnej inzercie	67,3	61,1	75,6	80,4	75,1
Vyberáme formou pasívneho využívania inzercie	35,7	43,9	30,3	32,5	37,8
Využívame služby sprostredkovateľskej agentúry	6,1	14,0	9,0	10,0	8,5
Využívame ponuky úradu práce	9,2	15,6	12,4	15,8	12,4
Spolupracujeme priamo s vysokými školami	1,0	0,3	0,0	0,0	0,5
Spolupracujeme priamo s perspektívnymi študentmi	4,1	1,3	1,0	0,5	2,0
Organizujeme odborné stáže s cieľom výberu absolventov	0,0	0,3	0,0	0,0	1,0
Iný spôsob	0,0	2,7	4,0	1,4	5,5

Poznámka: Celkový počet percent preyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

**Spôsoby hľadania absolventov VŠ do zamestnania podľa odvetvia,
v ktorom firma pôsobí (%)**

	Doprava, pošta a telekomunikácie	Bankovníctvo, poisťovníctvo, finančníctvo	Školstvo	Ver. správa, obrana, sociálne zabezpečenie	Zdravotníctvo a sociálna pomoc
sami formou aktívnej inzercie	77,0	73,1	93,5	34,3	73,6
pasívneho využívania inzercie	45,0	42,3	22,4	57,8	20,3
Využívame služby sprostredkovateľskej agentúry	7,0	5,8	16,8	8,8	9,5
Využívame ponuky úradu práce	12,0	5,8	55,1	42,2	20,3
Spolupracujeme priamo s vysokými školami	0,0	0,0	1,9	2,9	2,0
Spolupracujeme priamo s perspektívnymi študentmi	1,0	0,0	0,9	2,0	9,5
Organizujeme odborné stáže s cieľom výberu absolventov	0,0	0,0	0,9	1,0	2,0
Iný spôsob	0,0	5,8		2,0	8,8

Poznámka: Celkový počet percent prevyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

Aktívnu inzerciu využívajú najmä malé podniky (74,1 %), pasívne využívanie inzercie, služby sprostredkovateľskej agentúry a spoluprácu s perspektívnymi študentmi využívajú najmä stredne veľké podniky (39,6 %; 12,1 % a 2,7 %) a ponuky úradu práce, spoluprácu s vysokými školami a organizovanie odborných stáží študentov s cieľom výberu perspektívnych absolventov využívajú najmä veľké podniky (31,5 %; 2,4 % a 1,2 %;).

Z hľadiska kraja, v ktorom firma alebo inštitúcia pôsobí, je využívaná aktívna inzercia a organizovanie odborných stáží študentov s cieľom výberu perspektívnych absolventov najviac v Banskobystrickom kraji (88,9 % a 1,3 %), pasívne využívanie inzercie a spolupráca s perspektívnymi študentmi najviac v Trenčianskom kraji (49,0 % a 7,0 %), služby sprostredkovateľskej agentúry najviac v Košickom kraji (16,4 %), ponuky úradu práce v Trnavskom kraji (43,0 %) a spolupráca s vysokými školami najviac v Bratislavskom, Nitrianskom a Banskobystrickom kraji (pre všetky 1,3 %;).

**Spôsoby hľadania absolventov VŠ do zamestnania podľa kraja,
v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)**

	Kraj			
	Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky
Sami formou aktívnej inzercie	64,0	63,1	70,7	78,8
Formou pasívneho využívania inzercie	36,0	40,3	49,0	31,1
Využívame služby sprostred. agentúry	15,0	6,7	8,3	7,3
Využívame ponuky úradu práce	15,3	43,0	5,7	11,9
Spolupráca priamo s vysokými školami	1,3	0,0	0,0	1,3
Spolupráca priamo s perspektív. študentmi	0,7	0,7	7,0	1,3
Organizácia odb. stáží s cieľom výberu abs.	0,7	0,7	0,0	0,0
Iný spôsob	2,3	0,7	0,6	2,6

Poznámka: Celkový počet percent prevyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

**Spôsoby hľadania absolventov VŠ do zamestnania podľa kraja,
v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)**

	Kraj			
	Žilinský	Banskobystrický	Prešovský	Košícký
Sami formou aktívnej inzercie	63,0	88,9	79,6	71,1
Formou pasívneho využívania inzercie	46,7	14,4	24,2	41,8
Využívame služby sprostredk. agentúry	7,0	6,5	8,3	16,4
Využívame ponuky úradu práce	22,9	15,7	22,9	16,4
Spolupráca priamo s vysokými školami	0,0	1,3	0,6	0,9
Spolupráca priamo s perspekt. študentmi	2,2	3,9	2,5	0,9
Organizácia odb. stáží s cieľom výberu abs.	0,4	1,3	0,6	0,4
Iný spôsob	3,5	6,5	8,3	1,8

Poznámka: Celkový počet percent prevyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

3. ZOHLADŇOVANIE ŠTUDIJNÝCH VÝSLEDKOV ABSOLVENTOV VŠ PRI PRIJÍMANÍ DO ZAMESTNANIA

Pri prijímaní absolventov VŠ do zamestnania sa väčšina firiem alebo inštitúcií síce zaujíma o ich **študijné výsledky (65,0 %)**, avšak takmer tretina zvolila odpoveď, že **zistené študijné výsledky nemajú vplyv na ich prijatie (32,8 %)**, pravdepodobne ich teda nepovažujú za dostatočne spoľahlivý nástroj pri hodnotení vhodnosti uchádzača na vykonávanie danej pracovnej pozície. **Študijné výsledky považovalo za rozhodujúci faktor pri prijímaní absolventov VŠ do zamestnania len 32,2 % firiem.** Možno teda konštatovať, že pre približne dvom tretinám firiem študijné výsledky absolventov VŠ neposkytujú dostatočné referencie pre výsledok rozhodovania o prijatí

V tejto otázke bol medzi verejným a súkromným sektorom najväčší rozdiel vo voľbe odpovede, že firma alebo inštitúcia sa zaujíma o študijné výsledky absolventa VŠ a podľa toho sa aj rozhoduje o prijatí do zamestnania. Túto odpoveď zvolila približne polovica inštitúcií verejného sektoru (52,1 %), avšak len štvrtina podnikov súkromného sektoru (27,1 %). Možno teda predpokladať, že v súkromnom sektore pri prijímaní do zamestnania jednoznačne prevažujú iné kritériá výberu, nie študijný prospech absolventa.

Záujem o študijné výsledky absolventov VŠ, avšak bez vplyvu na ich prijatie, uviedli najmä podniky *poľnohospodárstva, poľovníctva a lesníctva* (48,0 %). Podľa študijných výsledkov sa rozhodujú o prijatí do zamestnania najmä inštitúcie *školsťva a verejnej správy, obrany a povinného sociálneho zabezpečenia* (50,5 % a 49,0 %). Tieto výsledky pri prijímaní do zamestnania nezaujímajú najmä *obchodné spoločnosti* (48,6 %). Uvedené výsledky sa pravdepodobne odvíjajú od toho, akú dôležitosť dávajú rôzne sektory na výborné zvládnutie teoretických vedomostí študovanej oblasti a nakoľko sa u absolventov očakávajú iné schopnosti, súvisiace napríklad s prirodzenými osobnostnými dispozíciami.

Záujem o študijné výsledky pri prijímaní absolventa VŠ do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma pôsobí (%)

Odvetvie	Áno, ale študijné výsledky nemajú vplyv na jeho prijatie	Áno a podľa toho sa aj rozhodujeme o prijatí do zamest.	Nie, nezaujíma nás to
Poľnohospod., poľovníctvo, lesníctvo	48,0	21,4	30,6
Priemysel	26,6	38,9	34,6
Stavebníctvo	29,9	38,8	31,3
Obchod	31,9	19,5	48,6
Hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, služby	40,3	21,4	38,3
Doprava, skladovanie, pošta, telekom.	31,0	28,0	41,0
Bankovníctvo, poisťovníctvo a finan.	44,2	30,8	25,0
Školstvo	29,9	50,5	19,6
Verejná správa, obrana, soc. zabezpeč.	23,5	49,0	27,5
Zdravotníctvo, sociálna pomoc	35,8	28,4	35,8

Čo sa týka veľkosti podniku, záujem o študijné výsledky bez vplyvu na prijatie uchádzača uviedli najmä malé podniky (38,2 %). Je to pravdepodobne ovplyvnené tým, že tieto podniky prijímajú len malý počet pracovníkov, preto je pre nich v porovnaní s veľkými podnikmi jednoduchšie absolvovať s každým uchádzačom osobný pohovor a touto cestou zistiť najvhodnejšieho kandidáta pre danú prácu. Podľa študijných výsledkov sa rozhodujú najmä stredne veľké a veľké podniky alebo inštitúcie (41,9 % a 38,1 %). Príčinou takéhoto rozhodovania môže byť skutočnosť, že počet uchádzačov o prácu vo veľkých podnikoch môže byť značne veľký, preto býva aj prijímacia procedúra nastavená tak, aby zohľadňovala informácie, ktoré o uchádzačovi poskytli inštitúcie, kde uchádzač v minulosti študoval alebo pracoval, pričom študijný prospech je z tohto hľadiska relevantnou informáciou.

Záujem o študijné výsledky pri prijímaní absolventa VŠ do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 – 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Áno, ale študijné výsledky nemajú vplyv na jeho prijatie	38,2	28,0	25,6
Áno, podľa toho sa aj rozhodujeme o prijatí do zamestnania	23,2	41,9	38,1
Nie, nezaujíma nás to	38,6	30,1	36,3
Spolu	100,0	100,0	100,0

Z hľadiska krajov sme zistili značne veľké rozdiely v zohľadňovaní študijných výsledkov absolventov VŠ pri prijímaní do zamestnania. Podľa študijných výsledkov sa rozhodujú najmä firmy alebo inštitúcie v Nitrianskom a Košickom kraji (41,1 % a 40,9 %), naopak prospech vôbec nezaujíma najmä spoločnosti v Prešovskom kraji (47,1 %).

Záujem o študijné výsledky pri prijímaní absolventa VŠ do zamestnania podľa kraja, kde firma pôsobí (%)

Kraj	Áno, ale študijné výsledky nemajú vplyv na jeho prijatie	Áno a podľa toho sa aj rozhodujeme o prijatí do zamestnania	Nie, nezaujíma nás to
Bratislavský	29,9	35,9	34,2
Trnavský	30,2	37,6	32,2
Trenčiansky	45,2	19,7	35,0
Nitriansky	33,1	41,1	25,8
Žilinský	33,9	25,1	41,0
Banskobystrický	35,3	26,1	38,6
Prešovský	24,8	28,0	47,1
Košický	32,0	40,9	27,1

4. PRIPRAVENOSŤ ABSOLVENTOV VŠ PRE POTREBY TRHU PRÁCE

Takmer polovica zamestnávateľov (48,2 %) zhodnotila, že teoretická pripravenosť absolventov VŠ je lepšia ako v minulosti, čo je pozitívne zistenie. Pravdepodobne to súvisí so skvalitňovaním študijných programov na VŠ, prípadne s ich lepším súladom s potrebami praxe. Približne tretina firiem zvolila odpoveď, že pripravenosť absolventov VŠ je rovnaká ako v minulosti (33,2 %). Toto hodnotenie sa odvíja od konkrétnych skúseností s absolventmi VŠ, ktoré môžu byť aj v rámci uchádzačov z jednej fakulty rôzne. Len 7,3 % firiem alebo inštitúcií zhodnotilo, že teoretická pripravenosť absolventov VŠ je horšia ako v minulosti.

Hodnotenie teoretickej pripravenosti absolventov VŠ pre požiadavky trhu práce (%)

Rovnaká ako v minulosti	33,2
Lepšia ako v minulosti	48,2
Horšia ako v minulosti	7,3
Neviem posúdiť	11,3
Spolu	100,0

Teoretickú pripravenosť zhodnotili ako rovnakú v porovnaní s minulosťou najmä inštitúcie verejnej správy, obrany a povinného sociálneho zabezpečenia (53,9 %), ako lepšiu najmä zástupcovia zdravotníckych zariadení (66,2 %) a ako horšiu najmä inštitúcie a spoločnosti rezortu školstva (10,3 %), dopravy, skladovania, pošty a telekomunikácií (10,0 %), hoci tento podiel je len približne o 3 % nižší ako je uvedená hodnota za všetky firmy.

Hodnotenie teoretickej pripravenosti absolventov VŠ pre požiadavky trhu práce podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Rovnaká ako v minulosti	Lepšia ako v minulosti	Horšia ako v minulosti	Neviem posúdiť
Poľnohospodárstvo, poľov., lesníctvo	38,8	43,9	8,2	9,2
Priemysel	42,9	43,2	7,3	6,6
Stavebníctvo	25,4	54,7	5,5	14,4
Obchod	36,7	39,0	9,0	15,2
Hotely, reš, nehnuteľ, prenájom, služby	25,9	53,2	6,0	14,9
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	27,0	38,0	10,0	25,0
Bankov., poisťov. a finančné sprostred.	34,6	46,2	3,8	15,4
Školstvo	26,2	61,7	10,3	1,9
Ver. správa, obrana, povin. soc. zabezpeč.	53,9	34,3	4,9	6,9
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	19,6	66,2	7,4	6,8

Pripravenosť zhodnotili v porovnaní s minulosťou ako lepšiu najmä veľké podniky (57,7 %) a ako horšiu najmä malé podniky (9,2 %). Uvedené výsledky môžu byť do istej miery spôsobené tým, že veľké firmy alebo inštitúcie majú pravdepodobne lepšie vypracované kritériá pre prijatie uchádzačov do zamestnania, prípadne im ponúkajú vyššie finančné ohodnotenie, preto sú atraktívne pre ambiciózných a úspešných absolventov VŠ, ktorí sú ochotní pracovať veľa a intenzívne alebo chcú pracovať na danej pozícii kvôli vnútornej zanietenosti pre študijný odbor aj napriek nižšiemu finančnému ohodnoteniu.

Hodnotenie teoretickej pripravenosti absolventov VŠ pre požiadavky trhu práce podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	Malý (do 50 zamestnancov)	Stredne veľký (51 – 250 zamestnancov)	Veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Rovnaká ako v minulosti	32,2	34,1	33,9
Lepšia ako v minulosti	45,0	49,6	57,7
Horšia ako v minulosti	9,2	6,3	2,4
Neviem posúdiť	13,6	10,0	6,0
Spolu	100,0	100,0	100,0

Zhodnotenie **praktickej pripravenosti** absolventov VŠ bolo veľmi podobné. Opäť **necelá polovica firiem alebo inštitúcií (42,8 %)** zdieľala názor, že absolventi VŠ sú po praktickej stránke pripravení **lepšie ako v minulosti**, čo je pravdepodobne spôsobené vyšším súladom medzi pracovnou náplňou počas praxe a praktickými požiadavkami na trhu práce. Približne **tretina firiem** zhodnotila **praktickú pripravenosť** v porovnaní s minulosťou **ako rovnakú (32,8 %)** a **12,8 % horšiu ako v minulosti**.

Hodnotenie praktickej pripravenosti absolventov VŠ pre požiadavky trhu práce (%)

Rovnaká ako v minulosti	32,8
Lepšia ako v minulosti	42,8
Horšia ako v minulosti	12,8
Neviem posúdiť	11,5
Spolu	100,0

Aj praktickú pripravenosť zhodnotili ako rovnakú v porovnaní s minulosťou najmä inštitúcie verejnej správy, obrany a povinného sociálneho zabezpečenia (50,0 %), ako lepšiu najmä zástupcovia zdravotníctva, sociálnej pomoci a školstva (62,2 % a 59,8 %) a ako horšiu najmä firmy a podniky z odvetvia priemyslu a poľnohospodárstva, poľovníctva a lesníctva (20,3 % a 17,3 %).

Hodnotenie praktickej pripravenosti absolventov VŠ pre požiadavky trhu práce podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Rovnaká ako v minulosti	Lepšia ako v minulosti	Horšia ako v minulosti	Neviem posúdiť
Poľnohospod., poľovníctvo, lesníctvo	37,8	35,7	17,3	9,2
Priemysel	42,2	30,6	20,3	7,0
Stavebníctvo	24,4	51,2	9,5	14,9
Obchod	37,1	34,8	12,4	15,7
Hotely, reš., nehnuteľ., prenájom, služby	25,4	50,7	8,0	15,9
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	28,0	32,0	16,0	24,0
Bankov., poisťov. a finan. Sprostredkov.	40,4	42,3	3,8	13,5
Školstvo	22,4	59,8	15,9	1,9
Ver. správa, obrana, povin. soc. zabezpeč.	50,0	35,3	7,8	6,9
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	22,3	62,2	8,8	6,8

Praktickú pripravenosť zhodnotili ako lepšiu v porovnaní s minulosťou opäť najmä veľké podniky (57,1 %) a ako horšiu najmä malé a stredné podniky (14,0 % a 13,3 %). Aj tieto výsledky môžu súvisieť s tým, že veľké firmy vo všeobecnosti dokážu pritiahnúť viac záujemcov, ktorí sú lepšie pripravení obstať v konkurenčnom boji na trhu práce alebo sú veľmi zanietení pre prácu vo vyštudovanom odbore, aj keď platové podmienky môžu byť menej výhodné

Hodnotenie praktickej pripravenosti absolventov VŠ pre požiadavky trhu práce podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	Malý (do 50 zamestnancov)	Stredne veľký (51 – 250 zamestnancov)	Veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Rovnaká ako v minulosti	34,1	31,6	31,5
Lepšia ako v minulosti	37,8	45,1	57,1
Horšia ako v minulosti	14,0	13,3	6,0
Neviem posúdiť	14,1	10,0	5,4
Spolu	100,0	100,0	100,0

Pri hodnotení výroku, že **obsah štúdia je pripravovaný v úzkej spolupráci s odborníkmi z praxe**, približne polovica firiem nemala vyhranený názor (55,2 %). Pravdepodobne je to spôsobené tým, že tieto firmy majú s absolventmi VŠ rôzne skúsenosti a preto u nich neprevažoval ani súhlasný ani nesúhlasný názor. Táto rôznosť sa môže odvíjať zo skúsenosti s absolventmi rôznych univerzít, fakúlt, avšak pravdepodobne aj s rôznymi študentmi, ktorí absolvovali rovnakú fakultu alebo študijný odbor. Súhlasný názor s daným výrokom prejavilo 32,3 % firiem alebo inštitúcií a nesúhlasný názor 12,5 % firiem.

Názor firiem na výrok „Je badateľné, že obsah štúdia je pripravovaný v úzkej spolupráci s odborníkmi z praxe“ (%)

Absolútne nesúhlasím	0,6
Skôr nesúhlasím	11,9
Ani súhlasím - ani nesúhlasím	55,2
Skôr súhlasím	29,5
Úplne súhlasím	2,8
Spolu	100,0

S uvedeným výrokom vyjadrili úplný alebo čiastočný súhlas najmä firmy a inštitúcie z odvetvia bankovníctva, poisťovníctva, finančného sprostredkovania (55,8%) a zdravotníctva a sociálnej pomoci (51,4 %).

Názor firiem/inštitúcií na výrok „Je badateľné, že obsah štúdia je pripravovaný v úzkej spolupráci s odborníkmi z praxe“ vo vzťahu k odvetviu, v ktorom pôsobia (%)

Odvetvie	Úplne súhlasím	Skôr súhlasím	Ani súhlasím - ani nesúhlasím	Skôr nesúhlasím	Absolútne nesúhlasím
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	2,0	17,3	60,2	19,4	1,0
Priemysel	0,3	17,6	71,2	10,5	0,3
Stavebníctvo	3,0	39,4	48,0	9,1	0,5
Obchod	1,0	24,2	59,6	14,1	1,0
Hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom, služby	5,1	43,4	40,3	11,2	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	1,1	33,3	54,8	10,8	0,0
Bankovníctvo, poisťovníctvo a finančné sprostredkovanie	13,5	42,3	28,8	13,5	1,9
Školstvo	1,9	19,4	61,2	17,5	0,0
Verejná správa, obrana, sociálne zabezpečenie	8,1	12,1	67,7	11,1	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	2,1	49,3	39,4	7,7	1,4

Súhlas s týmto výrokom uviedli najmä firmy súkromného sektoru (35,7 %), veľké podniky (47,0 %), z krajov to boli najmä firmy z Prešovského a Nitrianskeho kraja (44,8 % a 42,4 %).

Názor zamestnávateľov na výrok „Je badateľné, že obsah štúdia je pripravovaný v úzkej spolupráci s odborníkmi z praxe“ vo vzťahu k typu sektora (%)

	Typ sektora	
	verejný	súkromný
Absolútne nesúhlasím	1,0	0,5
Skôr nesúhlasím	11,8	11,9
Ani súhlasím - ani nesúhlasím	67,6	51,9
Skôr súhlasím	17,0	32,8
Úplne súhlasím	2,6	2,9
Spolu	100,0	100,0

Názor zamestnávateľov na výrok „Je badateľné, že obsah štúdia je pripravovaný v úzkej spolupráci s odborníkmi z praxe“ vo vzťahu k veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Absolútne nesúhlasím	1,2	0,0	0,0
Skôr nesúhlasím	13,7	11,8	4,3
Ani súhlasím - ani nesúhlasím	56,5	55,3	48,8
Skôr súhlasím	26,5	29,9	41,5
Úplne súhlasím	2,1	3,1	5,5
Spolu	100,0	100,0	100,0

Čo sa týka názoru na **súvislosť medzi obsahom štúdia a požiadavkami budúcich zamestnávateľov**, proporcionalita jednotlivých názorov bola takmer rovnaká ako percentuálne zastúpenie názorov na predchádzajúci výrok. Možno teda predpokladať, že názor, či obsah štúdia zohľadňuje aj požiadavky budúcich zamestnávateľov je v súlade s názorom, či je obsah štúdia pripravovaný v úzkej spolupráci s odborníkmi z praxe. Teda opäť väčšina firiem alebo inštitúcií vyjadrila ambivalentný názor – zvolila odpoveď ani súhlasím – ani nesúhlasím (56,8 %). Súhlasný názor zvolilo celkom 28,5 % respondentov, absolútna väčšina z nich vyjadrila menej vyhranený súhlas (26,3 %). S uvedenou tézou nesúhlasilo 14,7 % firiem alebo inštitúcií, opäť absolútna väčšina zvolila odpoveď menej vyhranenú (skôr nesúhlasím).

Názor zamestnávateľov na výrok „Obsah štúdia zohľadňuje aj požiadavky budúcich zamestnávateľov“ (%)

Absolútne nesúhlasím	1,4
Skôr nesúhlasím	13,3
Ani súhlasím - ani nesúhlasím	56,8
Skôr súhlasím	26,3
Úplne súhlasím	2,2

S týmto výrokom úplne alebo skôr súhlasili najmä firmy a inštitúcie z odvetvia hotelov, reštaurácií, nehnuteľností, prenájmu, služieb (44,6 %) a zdravotníctva a sociálnej pomoci (43,8 %).

Názor zamestnávateľov na výrok „Obsah štúdia zohľadňuje aj požiadavky budúcich zamestnávateľov“ vo vzťahu k odvetviu, kde pôsobia (%)

Odvetvie	úplne alebo skôr súhlasím	ani súhlasím - ani nesúhlasím	absolútne alebo skôr nesúhlasím
Poľnohospod., poľovníctvo, lesníctvo	12,2	67,3	20,4
Priemysel	17,6	65,8	16,6
Stavebníctvo	34,8	56,1	9,1
Obchod	24,4	58,4	17,3
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenáj. a služ.	44,6	45,2	10,1
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	23,9	55,4	20,7
Bankov., poisťov. a finančné sprostredkovanie	34,6	48,1	17,3
Školstvo	27,9	52,9	19,2
Verej. správa a obrana; povinné soc. zabezpeč.	20,2	66,7	13,1
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	43,8	45,8	10,4

Čiastočný alebo úplný súhlas s uvedeným výrokom uviedli najmä súkromné spoločnosti (31,2%).

Názor zamestnávateľov na výrok „Obsah štúdia zohľadňuje aj požiadavky Budúcich zamestnávateľov“ podľa typu sektora, v ktorom pôsobia (%)

	Typ sektora	
	verejný	súkromný
Absolútne nesúhlasím	1,0	1,5
Skôr nesúhlasím	12,7	13,5
Ani súhlasím - ani nesúhlasím	68,5	53,7
Skôr súhlasím	14,9	29,3
Úplne súhlasím	2,9	1,9
Spolu	100,0	100,0

5. POŽIADAVKY ZAMESTNÁVATEĽOV NA SCHOPNOSTI A ZRUČNOSTI ABSOLVENTOV VŠ

Veľmi dôležitým predpokladom pre úspešnú prácu je osvojenie si poznatkov z vlastného, prípadne príbuzných študijných odborov. Najviac zamestnávateľov očakáva, že absolventi by mali pri nástupe do praxe **zvládať poznatky vyštudovaného odboru** prinajmenšom na dobrej úrovni, ale skôr sa ich očakávania posúvajú nad hranice priemeru k hodnoteniu veľmi dobre (33,4 %) až výborne (24,4 %). Spolu teda viac ako polovica zamestnávateľov (57,8 %) uviedla, že od absolventov VŠ očakávajú viac ako len dobrú prípravu zo študovaného odboru.

Miera v akej by mali, podľa názorov zamestnávateľov, absolventi VŠ zvládnuť poznatky vlastného odboru (%)

Výborne	24,5
Veľmi dobre	33,4
Dobre	21,4
Veľmi málo	20,8
Vôbec nie	0,0
Spolu	100,0

Názor, že absolventi by mali zvládnuť poznatky vyštudovaného odboru na veľmi dobrej až výbornej úrovni, zdieľajú firmy v jednotlivých sektoroch bez významnejších rozdielov, i keď verejný sektor má vyššie nároky na kvalitu vzdelania absolventa podobne ako niektoré odvetvia ako školstvo či zdravotníctvo.

Je chvályhodné ba dokonca žiaduce, keď absolvent VŠ disponuje aj vedomosťami z iných, najmä príbuzných študijných odborov. Čo sa týka očakávanej úrovne **osvojenia si poznatkov z ďalších odborov**, až 43 % firiem uviedlo, že by iste privítali keby absolventi zvládali aj iný študijný odbor veľmi dobre. Druhú najväčšiu skupinu tvoria zamestnávatelia, ktorí zhodnotili, že absolventi by mali mať vedomosti z iných odborov na dobrej úrovni (35,8 %). Neprekvapuje, že by zamestnávatelia prijali pozitívne širší vedomostný záber absolventov a naznačuje to vysokým školám, že veľmi úzke špecializácie v rámci študijných programov nemusia byť vždy ta najschodnejšia cesta k uplatneniu sa na trhu práce

Do akej miery by mali absolventi VŠ zvládnuť poznatky z ďalších odborov (%)

Výborne	13,8
Veľmi dobre	43,0
Dobre	35,8
Veľmi málo	7,1
Vôbec nie	0,3
Spolu	100,0

Pozitívny prínos vedomostí z ďalších odborov by ocenil takmer rovnako verejný i súkromný sektor, pričom najmenej by takéto rozšírené vzdelanie využili poľnohospodári a najviac by ho privítali odvetvia v oblasti hotelierstva, nehnuteľností a služieb, stavebníctva, dopravy a telekomunikácií, zdravotníctva a sociálnej pomoci. Veľké (viac ako 250 zamestnancov) ako i stredné (51 až 250 zamestnancov) a malé podniky (do 50 zamestnancov) by mali takmer rovnaký záujem o absolventa s širším odborným zameraním, veľké podniky by však viac zaujímala kvalita takéhoto vzdelania v ďalšom odbore.

Do akej miery by mali absolventi VŠ zvládnuť poznatky z ďalších odborov vo vzťahu k veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Výborne	14,1	10,4	25,1
Veľmi dobre	41,2	45,7	41,3
Dobre	35,2	38,6	28,1
Veľmi málo	9,1	5,2	5,4
Vôbec nie	0,4	0,2	0,0

Pre kvalitný výkon mnohých profesií je veľmi dôležité **analytické myslenie**, schopnosť vidieť súvislosti a vedieť pochopiť javy v širšom kontexte. Väčšina zamestnávateľov samozrejme očakáva, že absolventi by mali byť schopní analyticky spracovať problém a jeho riešenie na výbornej či veľmi dobrej úrovni (61 %) alebo prinajmenej na dobrej úrovni (32,6 %). Takto pripravený absolvent by bol podľa názorov zamestnávateľov prínosom pre firmu bez ohľadu na sektor či veľkosť podniku. Zvlášť vítaný je v školstve a zdravotníctve, bankovníctve a hotelierstve či stavebníctve.

Do akej miery by mali mať absolventi VŠ rozvinuté analytické myslenie (%)

Výborne	16,4
Veľmi dobre	44,6
Dobre	32,6
Veľmi málo	6,4
Vôbec nie	0,0
Spolu	100,0

Do akej miery by mali mať absolventi VŠ rozvinuté analytické myslenie vo vzťahu k odvetviu, v ktorom firma pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo
Poľnohospod., poľovníctvo, lesníctvo	13,3	36,7	37,8	12,2
Priemysel	11,0	31,7	46,0	11,3
Stavebníctvo	24,5	53,5	20,0	2,0
Obchod	15,2	48,1	30,0	6,7
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenáj. a služby	19,9	55,2	23,9	1,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	12,2	42,9	35,7	9,2
Bankov., poisťov. a finančné sprostredkovanie	21,2	42,3	32,7	3,8
Školstvo	6,5	61,7	27,1	4,7
Verej. správa a obrana; povinné soc. zabezp.	13,0	19,0	57,0	11,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	26,4	51,4	19,6	2,7

Aj **schopnosť rýchlo si osvojiť nové poznatky** si väčšina zamestnávateľov cení vysoko a oceňuje, keď je na dobrej (35 %) či veľmi dobrej (38,9 %) až výbornej úrovni (17,8%). Z výsledkov vyplýva, že proporcionálne zastúpenie jednotlivých variantov odpovede je podobné ako v prípade analytického myslenia. Schopnosť rýchlo si osvojiť poznatky súvisí najmä s pamäťou, analytické schopnosti zase so spôsobom myslenia, takže i keď sa navzájom podmieňujú, priama súvislosť medzi týmito schopnosťami pravdepodobne nie je.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť rýchlo si osvojiť nové poznatky (%)

Výborne	17,8
Veľmi dobre	38,9
Dobre	35,0
Veľmi málo	8,3
Vôbec nie	0,0
Spolu	100,0

Schopnosť rýchlo si osvojiť nové poznatky by mali absolventi zvládať na dobrej až výbornej úrovni najmä podľa zástupcov súkromných firiem (91,1 %), z odvetvia hotelov, reštaurácií, nehnuteľností, prenájmu a služieb (97,0 %), zdravotníctva, sociálnej pomoci (95,9 %), školstva (95,3% a stavebníctva (95,5 %) bez ohľadu na veľkosť podniku

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť rýchlo si osvojiť nové poznatky podľa sektoru, kde firma pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	10,3	19,8
Veľmi dobre	23,4	43,0
Dobre	49,0	31,4
Veľmi málo	17,3	5,9
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť rýchlo si osvojiť nové poznatky podľa odvetvia, kde firma pôsobí (%)

Kraj	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	11,2	37,8	38,8	12,2
Priemysel	11,4	26,1	48,5	14,0
Stavebníctvo	35,0	38,5	22,0	4,5
Obchod	10,5	50,2	34,9	4,3
Hotely a reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby	25,9	49,8	21,4	3,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	13,3	44,9	35,7	6,1
Bankovníctvo, poisťovníctvo a finančné sprostredkovanie	15,4	50,0	25,0	9,6
Školstvo	5,6	29,9	59,8	4,7
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	16,2	15,2	43,4	25,3
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	25,0	50,0	20,9	4,1

Schopnosť dobre pracovať pod tlakom by väčšina zamestnávateľov ocenila v pracovnom hodnotení pri prijímaní absolventa na dobrej (31,2 %) či veľmi dobrej (36,4 %) až výbornej úrovni (18,1%). Pre manažérske, ale aj rôzne iné pozície s vyšším zárobkom sa táto schopnosť často kladie ako jedno z kritérií prijatia do zamestnania.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť dobre pracovať pod tlakom (%)

Výborne	18,1
Veľmi dobre	36,4
Dobre	31,2
Veľmi málo	13,7
Vôbec nie	0,5
Spolu	100,0

Schopnosť pracovať pod tlakom by ocenili vo vyššej miere zástupcovia súkromných spoločností (90,1 %). Pokiaľ ide o jednotlivé odvetvia hospodárstva, táto schopnosť je vnímaná ako dôležitá najmä v odvetví hotelov a reštaurácií, nehnuteľností, prenájmu a služieb, zdravotníctva a sociálnej pomoci či obchodu.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť dobre pracovať pod tlakom podľa sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	11,2	19,9
Veľmi dobre	26,0	39,1
Dobre	31,7	31,1
Veľmi málo	30,1	9,5
Vôbec nie	1,0	0,4
Spolu	100,0	100,0

Aj **schopnosť efektívne využívať čas** by mali mať absolventi VŠ osvojenú podľa názoru zástupcov väčšiny firiem na dobrej až veľmi dobrej úrovni až výbornej úrovni (56,1 %), takmer pätina z nich očakáva správne hospodárenie s časom na výbornej úrovni.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť efektívne využívať čas (%)

Výborne	19,5
Veľmi dobre	36,6
Dobre	32,4
Veľmi málo	11,6
Vôbec nie	0,0
Spolu	100,0

Táto schopnosť je dôležitá v hodnotení najmä pre súkromné firmy, spoločnosti pracujúce v odvetviach hotely a reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom, služby, školstvo a zdravotníctvo.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť efektívne využívať čas podľa sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	10,5	21,8
Veľmi dobre	24,8	39,7
Dobre	40,8	30,2
Veľmi málo	23,9	8,3
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť efektívne využívať čas podľa odvetvia, v ktorom firma pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	16,3	33,7	36,7	13,3
Priemysel	12,8	27,2	43,3	16,8
Stavebníctvo	35,3	35,8	19,9	9,0
Obchod	13,3	42,4	33,8	10,5
Hotely a reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby	23,4	50,7	23,4	2,5
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	13,3	43,9	32,7	10,2
Bankovníctvo, poisťovníctvo a finan. sprostredkovanie	32,7	34,6	21,2	11,5
Školstvo	10,3	34,6	48,6	6,5
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	13,9	18,8	34,7	32,7
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	27,0	40,5	25,0	7,4

Dôležitosť ďalších skúmaných schopností absolventov, súvisiacich s realizáciou práce, bola rôznymi zamestnávateľmi ohodnotená veľmi podobným percentuálnym zastúpením jednotlivých variantov odpovedí. Jednalo sa o **schopnosť absolventov VŠ produktívne pracovať v tíme, schopnosť asertívne sa presadiť a schopnosť prichádzať s novými nápadmi a riešeniami**. Približne sedem z desiatich firiem alebo inštitúcií od absolventov očakáva, že by mali byť v tomto smere dobre až výborne fundovaní.

V akej miere by mali absolventi VŠ disponovať aktivitami, uvedenými v tabuľke

	Produktívna práca v tíme	Asertívne presadenie sa	Prichádzanie s novými nápadmi a riešeniami
	%		
Výborne	18,2	18,6	17,8
Veľmi dobre	38,2	36,8	36,9
Dobre	32,7	32,5	32,3
Veľmi málo	10,3	11,3	12,5
Vôbec nie	0,5	0,9	0,5
Spolu	100,0	100,0	100,0

Schopnosť produktívne pracovať v tíme na dobrej až výbornej úrovni požadujú najmä súkromné firmy (92,8 %), spoločnosti z odvetví hotely a reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby, bankovníctvo a poisťovníctvo, obchod, zdravotníctvo a stavebníctvo.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť produktívne pracovať v tíme podľa sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	8,6	20,7
Veľmi dobre	24,2	41,9
Dobre	42,4	30,2
Veľmi málo	23,6	6,9
Vôbec nie	1,3	0,3
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť produktívne pracovať v tíme podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo	Vôbec nie
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	15,3	33,7	36,7	12,2	2,0
Priemysel	13,0	26,6	41,5	17,9	1,0
Stavebníctvo	32,3	40,3	18,9	8,5	0,0
Obchod	9,0	50,0	36,2	4,8	0,0
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	25,4	51,7	21,4	1,5	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	15,3	37,8	37,8	8,2	1,0
Bankovníctvo, poisťov. a fin. sprostred.	17,3	51,9	26,9	3,8	0,0
Školstvo	5,6	37,4	45,8	11,2	0,0
Ver..správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	14,9	13,9	41,6	28,7	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	28,4	39,9	24,3	6,8	0,7

Schopnosť **asertívneho správanía** u absolventov je žiaduca na dobrej až výbornej úrovni (92,3) najmä u súkromných zamestnávateľov. Verejný sektor nie je v tomto smere až taký dominantný, avšak vyžaduje aby asertivita v správaní absolventa bola súčasťou prirodzeného správanía a nevstupovala do vzťahov za každú cenu.

Do akej miery by mali mať absolventi VŠ rozvinutú schopnosť asertívne sa presadiť podľa sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	10,2	20,8
Veľmi dobre	22,5	40,5
Dobre	38,1	31,0
Veľmi málo	26,0	7,5
Vôbec nie	3,2	0,2
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery by mali mať absolventi VŠ rozvinutú schopnosť asertívne sa presadiť podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo	Vôbec nie
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	13,3	32,7	36,7	12,2	5,1
Priemysel	11,7	27,7	40,7	19,0	1,0
Stavebníctvo	30,8	38,8	24,9	5,0	0,5
Obchod	11,0	43,3	39,5	5,7	0,5
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	33,8	43,3	21,4	1,5	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	14,1	44,4	30,3	10,1	1,0
Bankov., poisťov. a finan. sprostredkov.	26,9	36,5	19,2	17,3	0,0
Školstvo	8,4	29,9	46,7	15,0	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	7,8	26,5	30,4	34,3	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	24,3	43,9	25,7	5,4	0,7

Výbornú alebo aspoň dobrú schopnosť **prichádzať s novými nápadi** vyžadujú od absolventov VŠ najmä súkromné firmy (91,3 %), zdá sa, že firmy verejného sektora využívajú skôr zaužívané postupy a nové nápady si tam ťažšie hľadajú cestu k realizácii. Náročné v tomto smere sú spoločnosti pôsobiace v odvetví hotely a reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby, obchod, bankovníctvo, zdravotníctvo.

V akej miere by mali mať absolventi VŠ schopnosť prichádzať s novými nápadi a riešeniami, podľa typu sektora, v ktorom firma pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	8,6	20,1
Veľmi dobre	26,2	39,7
Dobre	35,8	31,4
Veľmi málo	28,1	8,5
Vôbec nie	1,3	0,2
Spolu	100,0	100,0

V akej miere by mali mať absolventi VŠ schopnosť prichádzať s novými nápadiami a riešeniami, podľa odvetvia, v ktorom firma pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo	Vôbec nie
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	14,3	32,7	29,6	21,4	2,0
Priemysel	14,1	24,8	38,9	21,5	0,7
Stavebníctvo	32,8	41,3	16,9	9,0	0,0
Obchod	11,9	38,1	44,3	5,7	0,0
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	19,9	57,7	22,4	0,0	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	16,2	36,4	39,4	8,1	0,0
Bankov., poisťov. a finančné sprostredkovanie	28,8	32,7	30,8	7,7	0,0
Školstvo	8,5	34,9	43,4	13,2	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.e	10,9	14,9	35,6	36,6	2,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	20,9	46,6	23,6	8,1	0,7

Aj čo sa týka **ochoty znovu sa zamyslieť nad vlastnými nápadiami i nápadiami ostatných**, prevažovali zamestnávateľia, ktorí by takúto vlastnosť u absolventov privítali. Ide najmä o súkromné spoločnosti (odpoveď dobre až výborne zvolilo spolu 86,9 %), firmy alebo inštitúcie, pôsobiace v odvetví hotely a reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby, stavebníctvo, zdravotníctvo a sociálna pomoc.

Do akej miery by mali mať absolventi VŠ rozvinutú ochotu znova sa zamyslieť nad vlastnými nápadiami i nápadiami ostatných (%)

Výborne	14,6
Veľmi dobre	36,4
Dobre	35,9
Veľmi málo	12,4
Vôbec nie	0,7
Spolu	100,0

Do akej miery by mali mať absolventi VŠ rozvinutú ochotu znova sa zamyslieť nad vlastnými nápadiami i nápadiami ostatných podľa typu sektora (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	6,0	16,8
Veľmi dobre	26,0	39,1
Dobre	38,7	35,2
Veľmi málo	28,3	8,2
Vôbec nie	1,0	0,7
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery by mali mať absolventi VŠ rozvinutú ochotu znova sa zamyslieť nad vlastnými nápadi i nápadi ostatných podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo	Vôbec nie
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	6,1	36,7	38,8	15,3	3,1
Priemysel	12,0	27,1	41,1	19,1	0,7
Stavebníctvo	30,3	36,3	27,9	5,0	0,5
Obchod	7,6	35,2	47,6	9,0	0,5
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	19,4	48,3	29,9	2,5	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	13,1	41,4	32,3	12,1	1,0
Bankov., poisťov. a finančné sprostredkovanie	19,2	38,5	30,8	11,5	0,0
Školstvo	3,7	37,4	44,9	14,0	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	9,8	17,6	30,4	41,2	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	17,6	48,6	27,7	4,7	1,4

Do akej miery by mali mať absolventi VŠ rozvinutú ochotu znova sa zamyslieť nad vlastnými nápadi i nápadi ostatných podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Výborne	13,2	17,5	10,1
Veľmi dobre	35,0	34,7	48,8
Dobre	39,9	34,8	22,0
Veľmi málo	10,5	12,8	19,0
Vôbec nie	1,3	0,2	0,0

Čo sa týka **schopnosti absolventov pripravovať písomné podklady a správy**, približne zamestnávateľov očakávajú od absolventov VŠ dobré až výborné zvládnutie problému, čo je z hľadiska požadovaného vzdelania úplne prirodzené. Približne jedna z desiatich firiem alebo inštitúcií požaduje výbornú úroveň, na druhej strane 14,8 % spoločností vyžaduje v tomto smere veľmi málo alebo vôbec nič. V týchto prípadoch ide pravdepodobne o pozície, kde takéto činnosti nie sú náplňou práce spomínanej skupiny zamestnancov.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť pripravovať písomné podklady a správy (%)

Výborne	10,8
Veľmi dobre	37,4
Dobre	37,0
Veľmi málo	14,0
Vôbec nie	0,8
Spolu	100,0

Schopnosť pripravovať písomné podklady a správy je dôležitejšia pre súkromné firmy, spoločnosti z odvetvia hotely a reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby, obchod a bankovníctvo, poisťovníctvo a finančné sprostredkovanie, malé a stredne veľké podniky.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť pripravovať písomné podklady a správy podľa typu sektora, v ktorom firma pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	4,5	12,5
Veľmi dobre	25,5	40,5
Dobre	37,6	36,8
Veľmi málo	31,5	9,4
Vôbec nie	1,0	0,8
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť pripravovať písomné podklady a správy podľa odvetvia, v ktorom firma pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo	Vôbec nie
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	8,2	32,7	39,8	17,3	2,0
Priemysel	6,8	28,5	40,7	23,1	1,0
Stavebníctvo	21,4	42,3	26,9	9,0	0,5
Obchod	5,2	37,6	49,0	8,1	0,0
Hotely a rešt., nehnuteľnosti, prenájom a služby	17,4	48,8	31,3	2,5	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	11,1	41,4	32,3	11,1	4,0
Bankov., poisťov. a finančné sprostredkovanie	19,2	44,2	26,9	7,7	1,9
Školstvo	2,8	33,0	48,1	16,0	0,0
Ver. správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	7,8	20,6	30,4	40,2	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	10,1	45,3	35,1	9,5	0,0

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť pripravovať písomné podklady a správy podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Výborne	11,5	11,9	4,2
Veľmi dobre	37,8	37,4	35,1
Dobre	38,1	34,4	41,1
Veľmi málo	11,1	16,1	19,6
Vôbec nie	1,5	0,2	0,0

Schopnosť absolventa efektívne vyjednávať na dobrej až výbornej úrovni by očakávala väčšina (86,7%) zamestnávateľov.. Takmer pätina firiem alebo inštitúcií očakáva ovládanie tohto umenia na výbornej úrovni (17,5 %).

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť efektívne vyjednávať (%)

Výborne	17,5
Veľmi dobre	35,5
Dobre	33,7
Veľmi málo	13,0
Vôbec nie	0,4
Spolu	100,0

Schopnosť efektívne vyjednávať na dobrej až výbornej úrovni je dôležitá najmä pre súkromné firmy (90,9 %). Verejný sektor v tomto smere značne zaostáva a bolo by zaujímavé zisťovanie, či príčinou je samotná vysokoškolská príprava alebo napr. nízke finančné ohodnotenie a málo aktívne či inšpirujúce pracovné prostredie, ktoré nemotivuje takéto správanie. Z odvetví vyžaduje schopnosť efektívne vyjednávať napr. hotelierstvo, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom, služby a zdravotníctvo a sociálna pomoc.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť efektívne vyjednávať podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	11,2	19,1
Veľmi dobre	20,2	39,5
Dobre	38,8	32,3
Veľmi málo	28,8	8,8
Vôbec nie	1,0	0,3
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť efektívne vyjednávať podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo	Vôbec nie
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	8,2	35,7	35,7	18,4	2,0
Priemysel	11,7	26,2	38,9	22,5	0,7
Stavebníctvo	33,3	34,3	24,4	8,0	0,0
Obchod	33,3	34,3	24,4	8,0	0,0
Hotely a reš., nehnuteľnosti, prenájom a služby	25,4	47,3	26,4	1,0	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	12,1	43,4	33,3	10,1	1,0
Bankov., poisťov. a finančné sprostredkovanie	15,4	48,1	25,0	11,5	0,0
Školstvo	7,5	23,4	52,3	16,8	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpečenie	14,1	13,1	31,3	41,4	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	25,0	45,9	23,6	4,7	0,7

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť efektívne vyjednávať podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Výborne	14,7	21,0	17,0
Veľmi dobre	38,6	28,3	47,9
Dobre	35,2	36,7	15,8
Veľmi málo	11,0	13,7	19,4
Vôbec nie	0,5	0,3	0,0

Aj **schopnosť jasne vysvetliť druhým svoje stanoviská** je schopnosť, ktorou by absolventi podľa zamestnávateľov mali disponovať na dobrej, veľmi dobrej až výbornej úrovni (87 %), pretože je to jedna zo základných dispozícií úspešného uplatnenia vysokoškolského vzdelania v praxi. Iba približne jednej z desiatich firiem alebo inštitúcií postačuje, keď má absolvent túto schopnosť rozvinutú iba veľmi málo alebo vôbec nie.

V týchto prípadoch môže ísť o pozície, kde jednoznačne prevláda potreba iných schopností, príp. zručností.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť jasne vysvetliť druhým svoje stanoviská (%)

Výborne	16,9
Veľmi dobre	36,3
Dobre	33,8
Veľmi málo	12,1
Vôbec nie	0,9
Spolu	100,0

Náročnejšie v tomto smere sú súkromné firmy (58,2 %), inštitúcie alebo spoločnosti z odvetvia zdravotníctvo a sociálna pomoc (74,4 %) a hotelierstva, reštaurácií, nehnuteľností, prenájmu, služieb (70,7%)

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť jasne vysvetliť druhým svoje stanoviská podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	9,9	18,7
Veľmi dobre	23,9	39,5
Dobre	39,8	32,3
Veľmi málo	23,9	9,1
Vôbec nie	2,5	0,4
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery by mali mať absolventi VŠ vedieť jasne vysvetliť druhým svoje stanoviská podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo	Vôbec nie
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	14,3	25,5	39,8	16,3	4,1
Priemysel	11,4	26,8	39,5	21,4	1,0
Stavebníctvo	23,9	43,3	26,9	5,0	1,0
Obchod	11,4	36,7	45,2	6,2	0,5
Hotely a reš., nehnuteľnosti, prenájom a služby	29,4	41,3	27,4	2,0	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	15,2	41,4	31,3	10,1	2,0
Bankov., poisťov. a finančné sprostredkovanie	15,4	51,9	21,2	11,5	0,0
Školstvo	5,6	37,4	45,8	11,2	0,0
Ver. správa a obrana; povinné soc. zabezpeč.	8,9	18,8	36,6	35,6	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	26,4	48,0	16,2	8,8	0,7

Schopnosť absolventov **prezentovať výrobky, myšlienky a správy verejnosti** je pre zamestnávateľov veľmi dôležitá, čo je pochopiteľné, pretože táto schopnosť je z hľadiska úspešnej prezentácie firmy či predaja tovarov alebo poskytovania služieb veľmi dôležitá. Veľmi dobrú či výbornú disponovanosť vyžadujú vo väčšej miere súkromné firmy, malé a stredne veľké podniky, firmy pôsobiace v odvetví hotelierstva, reštaurácií, nehnuteľností, prenájmu, služieb, zdravotníctva a sociálnej pomoci, obchodu či stavebníctva.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť prezentovať výrobky, myšlienky a správy verejnosti (%)

Výborne	11,7
Veľmi dobre	35,4
Dobre	39,2
Veľmi málo	12,9
Vôbec nie	0,9
Spolu	100,0

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť prezentovať výrobky, myšlienky a správy verejnosti podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	4,5	13,5
Veľmi dobre	23,2	38,6
Dobre	43,0	38,2
Veľmi málo	27,7	9,1
Vôbec nie	1,6	0,7
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť prezentovať výrobky, myšlienky a správy verejnosti podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo	Vôbec nie
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	7,1	32,7	36,7	20,4	3,1
Priemysel	9,0	28,7	42,7	18,7	1,0
Stavebníctvo	23,9	37,8	29,4	8,5	0,5
Obchod	4,3	35,2	49,0	11,0	0,5
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	17,4	49,8	30,3	2,5	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	13,1	39,4	34,3	11,1	2,0
Bankov., poisťov. a finančné sprostredkovanie	17,3	40,4	26,9	13,5	1,9
Školstvo	3,8	31,1	53,8	11,3	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	7,8	16,7	36,3	38,2	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	11,5	39,9	43,9	4,1	0,7

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť prezentovať výrobky, myšlienky a správy verejnosti podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Výborne	12,4	12,4	6,0
Veľmi dobre	34,1	37,0	35,7
Dobre	40,7	37,1	39,3
Veľmi málo	11,3	13,2	19,0
Vôbec nie	1,5	0,3	0,0
Spolu	100,0	100,0	100,0

V súčasnosti je pre úspešné uplatnenie absolventa VŠ na trhu práce veľmi dôležité výborné **ovládanie aspoň jedného cudzieho jazyka**, najmä anglického, ale aj iných. Dobre

až výborne zvládnutú komunikáciu v cudzej reči, či už vo verbálnej alebo písomnej forme, požaduje takmer 90% odpovedajúcich zamestnávateľov.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť komunikovať v cudzej reči (%)

Výborne	19,6
Veľmi dobre	34,1
Dobre	33,5
Veľmi málo	12,8
Vôbec nie	0,0
Spolu	100,0

Vyššie nároky na jazykovú zdatnosť prijímaných absolventov vyžadujú častejšie súkromné spoločnosti, firmy z odvetvia hotelierstva, reštaurácií, nehnuteľností, prenájmu, služieb, obchodu či bankovníctva; malé a stredne veľké podniky.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť komunikovať v cudzej reči podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	6,7	23,0
Veľmi dobre	25,3	36,3
Dobre	37,5	32,5
Veľmi málo	30,4	8,2
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť komunikovať v cudzej reči podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	16,3	25,5	40,8	17,3
Priemysel	10,1	29,0	37,7	23,2
Stavebníctvo	24,9	40,3	28,9	6,0
Obchod	22,9	35,2	37,1	4,8
Hotely a reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby	30,3	45,8	21,9	2,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	28,3	33,3	28,3	10,1
Bankov., poisťovníctvo a finančné sprostredkovanie	17,3	44,2	28,8	9,6
Školstvo	6,5	30,8	51,4	11,2
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	12,1	18,2	30,3	39,4
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	24,3	33,8	31,8	10,1

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť komunikovať v cudzej reči podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký viac ako 250 zamestnancov)
Výborne	21,1	21,4	7,1
Veľmi dobre	34,8	33,2	33,9
Dobre	34,3	31,0	39,3
Veľmi málo	9,9	14,5	19,6
Spolu	100,0	100,0	100,0

Dobré zvládnutie práce s **PC a internetom** očakávajú od absolventov takmer všetci zamestnávateľa, čo nie je nijako prekvapujúce v súčasnej dobe stále rozšírenejšieho využívania týchto prostriedkov informačno-komunikačných technológií. Na druhej strane približne jednému z desiatich zamestnávateľov postačuje, keď absolvent VŠ ovláda prácu s PC a internetom len veľmi málo alebo vôbec nie.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť používať PC a internet (%)

Výborne	29,8
Veľmi dobre	32,9
Dobre	25,5
Veľmi málo	11,7
Vôbec nie	0,1
Spolu	100,0

Uvedené schopnosti požadujú na veľmi dobrej až výbornej úrovni najmä súkromné firmy (69,5 %), spoločnosti pôsobiace v odvetví hotelierstva, reštaurácií, nehnuteľností, prenájmu a služieb (87,1 %).

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť používať PC a internet podľa typu sektoru, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	12,4	34,3
Veľmi dobre	23,9	35,2
Dobre	36,9	22,6
Veľmi málo	26,4	7,9
Vôbec nie	0,3	0,0
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť používať PC a internet podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo	Vôbec nie
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	26,5	30,6	29,6	13,3	0,0
Priemysel	18,5	24,2	34,2	22,8	0,3
Stavebníctvo	40,8	38,3	17,4	3,5	0,0
Obchod	27,6	40,5	23,8	8,1	0,0
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	45,8	41,3	11,4	1,5	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	34,3	33,3	22,2	10,1	0,0
Bankov., poisťov. a finančné sprostred.	46,2	21,2	25,0	7,7	0,0
Školstvo	14,0	34,6	38,3	13,1	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	17,8	12,9	35,6	33,7	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	31,8	38,5	24,3	5,4	0,0

Väčšina firiem alebo inštitúcií vyžaduje aj dobrú **schopnosť koordinovať rôzne činnosti**, čo súvisí s efektívnosťou práce, ktorá je pre ľudí, pracujúcich na pozíciách s požadovaným vysokoškolským vzdelaním, veľmi potrebná. Iba približne jedna z desiatich spoločností uviedla, že im postačuje, aby mali absolventi osvojenú túto schopnosť len veľmi málo alebo vôbec nie.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť koordinovať činnosti (%)

Výborne	17,4
Veľmi dobre	37,1
Dobre	33,4
Veľmi málo	11,6
Vôbec nie	0,5
Spolu	100,0

Schopnosť vedieť koordinovať viaceré činnosti požadujú najmä súkromné spoločnosti, z odvetvia hotelierstva, reštaurácií, nehnuteľností, prenájmu, služieb a stavebníctva, stredne veľké a veľké podniky.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť koordinovať činnosti podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	10,5	19,3
Veľmi dobre	24,5	40,3
Dobre	38,9	32,0
Veľmi málo	24,8	8,1
Vôbec nie	1,3	0,3
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť koordinovať činnosti podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo	Vôbec nie
Poľnohosp., poľovníctvo, lesníctvo	15,3	27,6	37,8	16,3	3,1
Priemysel	11,4	31,4	37,5	19,7	0,0
Stavebníctvo	28,4	42,3	22,9	6,5	0,0
Obchod	11,4	38,1	43,3	6,7	0,5
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	20,0	52,0	25,0	3,0	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	13,3	46,9	29,6	9,2	1,0
Bankov., poisťov. a finančné sprostred.	34,6	25,0	28,8	9,6	1,9
Školstvo	10,3	37,4	40,2	12,1	0,0
Ver. a obrana; povin. soc. zabezpečenie	14,9	12,9	40,6	30,7	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	25,0	39,9	28,4	6,1	0,7

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť koordinovať činnosti podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Výborne	17,6	17,9	15,0
Veľmi dobre	34,0	40,1	39,5
Dobre	36,2	30,4	31,7
Veľmi málo	11,6	11,0	13,2
Vôbec nie	0,5	0,5	0,6
Spolu	100,0	100,0	100,0

Aj schopnosť mobilizovať pracovné kapacity druhých považuje väčšina odpovedajúcich zamestnávateľov za veľmi užitočnú a je teda pravdepodobné, že vo väčšine firiem alebo inštitúcií sú absolventi VŠ prijímaní do pozícií, ktoré sa istým spôsobom podieľajú na riadení, prípadne s takýmto zaradením počítajú do budúcnosti

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť mobilizovať pracovné kapacity druhých (%)

Výborne	14,0
Veľmi dobre	38,6
Dobre	35,0
Veľmi málo	11,7
Vôbec nie	0,7
Spolu	100,0

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť mobilizovať pracovné kapacity druhých podľa typu sektoru, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	6,7	15,9
Veľmi dobre	26,1	41,9
Dobre	42,7	33,0
Veľmi málo	22,3	8,9
Vôbec nie	2,2	0,3
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť mobilizovať pracovné kapacity druhých podľa odvetvia, v ktorom firma pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo	Vôbec nie
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	10,2	29,6	34,7	21,4	4,1
Priemysel	9,7	28,7	40,0	20,7	1,0
Stavebníctvo	24,4	44,8	25,4	5,0	0,5
Obchod	7,1	43,3	43,3	6,2	0,0
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	18,9	51,7	26,9	2,5	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	15,2	41,4	32,3	10,1	1,0
Bankov., poisťov. a finančné sprostred.	7,7	53,8	30,8	7,7	0,0
Školstvo	1,9	37,4	49,5	11,2	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	12,7	15,7	41,2	30,4	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	25,2	41,5	25,9	6,1	1,4

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť mobilizovať pracovné kapacity druhých podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Výborne	11,6	14,2	23,8
Veľmi dobre	39,1	39,2	34,5
Dobre	38,1	33,3	27,4
Veľmi málo	10,3	12,8	13,7
Vôbec nie	0,9	0,5	0,6
Spolu	100,0	100,0	100,0

Schopnosť absolventa intuitívne rozpoznať nové príležitosti značne zvyšuje šance absolventa na prijatie do zamestnania. Dnešná doba ponúka široké spektrum rôznych príležitostí, takisto je však potrebné rozoznať výhodné od menej výhodných, prípadne nevýhodných možností. Len približne pre jednu z desiatich firiem alebo inštitúcií je uvedená schopnosť u absolventov potrebná len veľmi málo alebo vôbec nie.

Miera schopnosti absolventa VŠ rozpoznať nové príležitosti (%)

Výborne	14,9
Veľmi dobre	38,9
Dobre	32,3
Veľmi málo	13,3
Vôbec nie	0,5
Spolu	100,0

Miera schopnosti absolventa VŠ rozpoznať nové príležitosti podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne	8,4	16,6
Veľmi dobre	25,8	42,3
Dobre	33,5	32,0
Veľmi málo	31,0	8,8
Vôbec nie	1,3	0,3
Spolu	100,0	100,0

Miera schopnosti absolventa VŠ rozpoznať nové príležitosti podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Veľmi málo	Vôbec nie
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	14,4	30,9	36,1	16,5	2,1
Priemysel	12,7	30,0	38,0	18,7	0,7
Stavebníctvo	20,4	46,3	25,4	8,0	0,0
Obchod	11,1	38,0	42,3	8,7	0,0
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	23,4	49,8	24,4	2,5	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	9,2	49,0	31,6	9,2	1,0
Bankov., poisťov. a finančné sprostredkovanie	26,9	32,7	28,8	9,6	1,9
Školstvo	7,5	31,8	45,8	15,0	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	8,1	21,2	26,3	43,4	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	15,8	51,4	20,5	11,6	0,7

Medzi požadovanou úrovňou ovládania jednotlivých schopností sme nezistili výrazné rozdiely. Z výsledkov prieskumu však vyplýva, že zamestnávateľia najviac očakávajú nadpriemernú úroveň používania PC a internetu a tiež analytické myslenie, pričom najnižšie skóre dosiahla schopnosť prezentovať výrobky, myšlienky a správy verejnosti a potom schopnosť pripravovať písomné podklady a správy.

Do akej miery by mali absolventi VŠ vedieť uplatniť v práci jednotlivé schopnosti – súhrnná tabuľka (%)

	výborne alebo veľmi dobře	veľmi málo alebo vôbec nie
Zvládnutie poznatkov vlastného odboru	57,8	20,7
Znalosti z ďalších odborov	56,6	7,4
Analytické myslenie	60,8	6,4
Schopnosť rýchlo si osvojiť nové znalosti	56,4	8,2
Schopnosť efektívne vyjednávať	52,7	13,3
Schopnosť dobre pracovať pod tlakom	54,3	14,2
Schopnosť intuitívneho vnímania nových príležitostí	53,4	13,7
Schopnosť koordinovať činnosti	54,3	12,0
Schopnosť efektívne využívať čas	55,8	11,5
Schopnosť produktívne pracovať v tíme	56,4	10,8
Schopnosť mobilizovať pracovné kapacity druhých	52,5	12,3
Schopnosť jasne vysvetliť druhým svoje stanoviská	53,0	13,0
Schopnosť asertívne sa presadiť	55,3	12,2
Schopnosť používať PC a internet	62,5	11,8
Schopnosť prichádzať s novými nápadiami a riešeniami	54,5	13,0
Ochota znova sa zamyslieť nad nápadiami	50,8	13,1
Schopnosť prezentovať výrobky, myšlienky a správy verejnosti	46,9	13,8
Schopnosť pripravovať písomné podklady, správy	48,0	14,7
Schopnosť vyjadrovať sa v cudzom jazyku	53,4	12,7

Poznámka: Respondenti použili pri hodnotení škálu od 1 do 5, kde 5 = výborne, 4 = veľmi dobre, 3 = dobre, 2 = veľmi málo a 1 = vôbec nie.

Na základe výsledkov prieskumu je zrejmé, že verejný a súkromný sektor sa líšil v požadovanej úrovni ovládania jednotlivých schopností absolventov VŠ. Kým osvojenie schopností na výbornej alebo veľmi dobrej úrovni požadovala približne tretina inštitúcií verejného sektoru, zo súkromných firiem to bola viac ako polovica. Na druhej strane viac než štvrtine inštitúcií verejného sektoru postačovalo ovládanie jednotlivých schopností u absolventov len veľmi málo alebo vôbec nie, avšak v súkromnom sektore má tieto požiadavky väčšinou menej ako desatina.

6. HODNOTENIE ÚROVNE PROFESIONÁLNYCH KOMPETENCIÍ ABSOLVENTOV VŠ ZAMESTNÁVATEĽMI

Hodnotenie rôznych atribútov pripravenosti absolventov VŠ na vykonávanie práce, pre ktorú ich firma alebo organizácia zamestnala, posudzovali firmy na základe vlastných skúseností.

Z hľadiska úrovne **odbornej kompetencie** zhodnotila najväčšia skupina firiem absolventov ako veľmi dobre až výborne pripravených (56,0 %), čo je pozitívny výsledok. Druhý najčastejšie sa vyskytujúci názor bol, že absolventi sú z tejto stránky priemerne pripravení (29,6 %). Teda viac ako polovica zamestnávateľov odpovedala, že absolventi sú po odbornej stránke nadpriemerne dobre pripravení pre prax, podpriemerne pripravených je podľa výsledkov prieskumu len 13,9 %. Celkovo teda prevažuje spokojnosť zamestnancov s odbornou kompetenciou absolventov VŠ.

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska odbornej kompetencie

Stupeň pripravenosti	(%)
Výborne pripravení	16,1
Veľmi dobre pripravení	40,2
Priemerne pripravení	29,8
Veľmi málo pripravení	13,8
Minimálne pripravení	0,1
Spolu	100,0

Odborné kompetencie absolventov hodnotili ako nadpriemerné najmä zástupcovia súkromných firiem (62,6 %), čo znamená, že si zrejme vyberajú zamestnancov s kvalitnejším odborným potenciálom. Pokiaľ ide o jednotlivé odvetvia hospodárstva nadpriemerné odborné kompetencie absolventov sú uvádzané najmä v oblasti hotelierstva, reštaurácií, nehnuteľností, prenájmu, služieb (77,1 %), stavebníctva (76,6 %) a bankovníctva, poisťovníctva a finančného sprostredkovania (75,0 %). Za nedostatočne odborne pripravených považujú absolventov najmä zamestnávateľa v oblasti verejnej správy a povinného sociálneho zabezpečenia (51,5%) a priemyslu (30%).

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska odbornej kompetencie podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň pripravenosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne pripravení	8,3	18,2
Veľmi dobre pripravení	24,0	44,4
Priemerne pripravení	36,1	28,1
Veľmi málo pripravení	31,3	9,3
Minimálne pripravení	0,3	0,0
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska odbornej kompetencie podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň pripravenosti				
	Výborne	Veľmi dobre	Priemerne	Veľmi málo	Minimálne
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	9,2	42,9	32,7	14,3	1,0
Priemysel	9,5	25,3	35,1	30,1	0,0
Stavebníctvo	33,3	43,3	18,4	5,0	0,0
Obchod	8,1	51,4	35,2	5,2	0,0
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	26,9	50,2	21,4	1,5	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	10,2	44,9	39,8	5,1	0,0
Bankovníctvo, poisťov. a finančné sprostredkovanie	21,2	53,8	23,1	1,9	0,0
Školstvo	5,7	34,0	43,4	17,0	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpečenie	12,9	16,8	18,8	51,5	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	19,6	46,6	29,7	4,1	0,0

Z hľadiska **realizačnej kompetencie** tzn. aplikácie teoretických poznatkov do praxe, schopnosť samostatne pracovať, orientovať sa a diskutovať) najviac firiem hodnotilo absolventov VŠ ako priemerne pripravených (40,7 %) a veľmi dobre pripravených

(37,2 %). Z výsledkov prieskumu vyplýva, že pre realizáciu odborných vedomostí je nadpriemerne pripravená necelá polovica absolventov VŠ (47,4 %) a podpriemerne pripravených je len 11,6 %.

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska realizačnej kompetencie

Stupeň pripravenosti	(%)
Výborne pripravení	10,2
Veľmi dobre pripravení	37,4
Priemerne pripravení	40,8
Veľmi málo pripravení	11,6
Minimálne pripravení	0,1
Spolu	100,0

Realizačnú kompetenciu u absolventov zhodnotili zamestnávateľia na veľmi dobrej až výbornej úrovni, najmä zástupcovia súkromných firiem (52,4 %), stredne veľkých a malých podnikov (48,6 % a 48,2 %), z jednotlivých odvetví to boli najmä stavebné spoločnosti (70,6 %).

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska realizačnej kompetencie podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň pripravenosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne pripravení	7,0	11,1
Veľmi dobre pripravení	22,3	41,3
Priemerne pripravení	48,1	38,9
Veľmi málo pripravení	22,6	8,7
Minimálne pripravení	0,0	0,1
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska realizačnej kompetencie podľa veľkosti podniku (%)

Stupeň pripravenosti	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Výborne pripravení	11,0	9,3	10,2
Veľmi dobre pripravení	37,2	39,3	31,1
Priemerne pripravení	39,8	38,8	52,1
Veľmi málo pripravení	11,9	12,5	6,6
Minimálne pripravení	0,1	0,0	0,0
Spolu	100,0	100,0	100,0

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska realizačnej kompetencie podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň pripravenosti				
	Výborne	veľmi dobre	Priemerne	Veľmi málo	Minimálne
Poľnohospod., poľovníctvo, lesníctvo	6,1	31,6	38,8	23,5	0,0
Priemysel	5,7	24,5	58,1	11,7	0,0
Stavebníctvo	13,4	57,2	22,9	6,5	0,0
Obchod	6,7	40,0	41,4	11,4	0,5
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	13,4	48,8	35,8	2,0	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	11,1	46,5	30,3	12,1	0,0
Bankov., poisťov. a finančné sprostred.	19,2	46,2	25,0	9,6	0,0
Školstvo	4,7	27,1	37,4	30,8	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	10,9	16,8	65,3	6,9	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	18,2	33,1	35,8	12,8	0,0

Pripravenosť absolventov VŠ z hľadiska **komunikatívnej kompetencie tzn.** jazykovej vybavenosti, ovládania cudzieho jazyka, schopnosti komunikovať so spolupracovníkmi, prípadne viesť rokovania, zhodnotila väčšina zamestnávateľov ako veľmi dobrú (40,6 %) a približne tretina ako priemernú (36,3 %). Tretiu skupinu tvorili zamestnávatelia, ktorí hodnotili absolventov VŠ z hľadiska schopnosti komunikovať ako výborne pripravených (13,2 %). Teda viac ako polovica firiem alebo inštitúcií (53,8 %) vyjadrila názor, že absolventi VŠ sú z uvedeného hľadiska nadpriemerne dobre pripravení pre prax. Podpriemernú pripravenosť uviedlo len 9,9 % zamestnávateľov. Aj komunikatívna kompetencia bola teda vo všeobecnosti zhodnotená pozitívne.

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska komunikatívnej kompetencie

Stupeň pripravenosti	(%)
Výborne pripravení	13,2
Veľmi dobre pripravení	40,6
Priemerne pripravení	36,3
Veľmi málo pripravení	9,6
Minimálne pripravení	0,3
Spolu	100,0

Komunikatívne najlepšie vybavení sú absolventi zamestnaní v súkromnom sektore (58,5 %), v stredne veľkých alebo v malých podnikoch (56,5 % a 52,6 %) a v oblasti hotelierstva, reštaurácií, nehnuteľností, prenájmu a služieb (73,6 %).

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska komunikatívnej kompetencie podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň pripravenosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne pripravení	6,0	15,1
Veľmi dobre pripravení	29,8	43,4
Priemerne pripravení	42,5	34,7
Veľmi málo pripravení	21,3	6,5
Minimálne pripravení	0,3	0,3
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska komunikatívnej kompetencie podľa veľkosti podniku (%)

Stupeň pripravenosti	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Výborne pripravení	13,6	13,2	11,3
Veľmi dobre pripravení	39,0	43,3	37,5
Priemerne pripravení	36,8	34,3	41,7
Veľmi málo pripravení	10,0	9,0	9,5
Minimálne pripravení	0,5	0,2	0,0
Spolu	100,0	100,0	100,0

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska komunikatívnej kompetencie podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň pripravenosti				
	Výborne	Veľmi dobre	Priemerne	Veľmi málo	Minimálne
Poľnohospod., poľovníctvo, lesníctvo	10,2	32,7	37,8	16,3	3,1
Priemysel	7,0	35,9	41,9	15,1	0,0
Stavebníctvo	19,9	41,3	35,3	3,5	0,0
Obchod	10,5	39,0	39,5	11,0	0,0
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	17,9	55,7	25,9	0,5	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	13,1	42,4	35,4	8,1	1,0
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	21,2	44,2	28,8	5,8	0,0
Školstvo	2,8	50,5	36,4	10,3	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	7,8	23,5	50,0	18,6	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	24,3	37,8	29,1	8,1	0,7

V otázke **kompetencie na prácu s PC** najviac firiem alebo inštitúcií uviedlo, že absolventi VŠ sú priemerne pripravení (32,7 %), s minimálnym rozdielom bol zastúpený názor o veľmi dobrej pripravenosti (31,1 %) a približne štvrtina uviedla výbornú pripravenosť absolventov (24,6 %). Vznikli tri pomerne veľké skupiny firiem s malým rozdielom v percentuálnom hodnotení tohto ukazovateľa, čo je odlišné od predchádzajúcich zistení. Opäť viac ako polovica zamestnávateľov vyjadrila názor, že absolventi sú v otázke kompetencie na prácu s PC pripravení nadpriemerne (55,7 %), čo možno hodnotiť pozitívne a len 11,5 % podpriemerne.

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska kompetencie na prácu s PC

Stupeň pripravenosti	(%)
Výborne pripravení	24,6
Veľmi dobre pripravení	31,1
Priemerne pripravení	32,7
Veľmi málo pripravení	10,9
Minimálne pripravení	0,7
Spolu	100,0

Spokojné z tohto hľadiska boli najmä súkromné firmy (62,2 %), z oblasti hotelierstva, reštaurácií, nehnuteľností, prenájmu a služieb (78,1 %), malé a stredné podniky (58,3 % a 54,7 %).

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska kompetencie na prácu s PC podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň pripravenosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne pripravení	8,9	28,8
Veľmi dobre pripravení	22,2	33,4
Priemerne pripravení	44,4	29,7
Veľmi málo pripravení	24,1	7,5
Minimálne pripravení	0,3	0,7
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska kompetencie na prácu s PC podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň pripravenosti				
	Výborne	Veľmi dobre	Priemerne	Veľmi málo	Minimálne
Poľnohospod., poľovníctvo, lesníctvo	17,3	33,7	29,6	16,3	3,1
Priemysel	14,7	22,3	42,7	20,0	0,3
Stavebníctvo	33,3	32,3	29,9	4,5	0,0
Obchod	29,5	27,6	34,3	8,1	0,5
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	35,3	42,8	19,9	2,0	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	33,3	37,4	23,2	5,1	1,0
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	26,9	46,2	25,0	1,9	0,0
Školstvo	4,7	39,3	49,5	6,5	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	14,7	14,7	33,3	36,3	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	31,1	30,4	30,4	6,8	1,4

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska kompetencie na prácu s PC podľa veľkosti podniku (%)

Stupeň pripravenosti	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Výborne pripravení	25,6	26,5	13,7
Veľmi dobre pripravení	32,7	28,2	34,5
Priemerne pripravení	31,9	33,5	33,9
Veľmi málo pripravení	8,8	11,8	17,3
Minimálne pripravení	1,1	0,0	0,6
Spolu	100,0	100,0	100,0

Z hľadiska **riadiacej/manažérskej kompetencie**, najmä realizácia možností využívania vzdelávacieho potenciálu a uplatňovania záujmov organizácie, sme zistili dve veľké skupiny s malým percentuálnym rozdielom v hodnotení: išlo o hodnotenie priemernej pripravenosti (40,3 %) a veľmi dobrej pripravenosti (37,5 %). Takmer polovica zamestnávateľov uviedla nadpriemernú (47,8 %) a len 11,5 % podpriemernú pripravenosť absolventov VŠ. Teda aj v rámci tohto atribútu prevládalo pozitívne hodnotenie absolventov VŠ ich zamestnávateľmi.

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska riadiacej/manažérskej kompetencie

Stupeň pripravenosti	(%)
Výborne pripravení	10,3
Veľmi dobre pripravení	37,5
Priemerne pripravení	40,3
Veľmi málo pripravení	11,2
Minimálne pripravení	0,3
Neviem posúdiť	0,5
Spolu	100,0

Z výsledkov prieskumu vyplýva, že riadiacu kompetenciu absolventov VŠ zhodnotili ako rozvinutú na veľmi dobrej alebo maximálnej úrovni najmä súkromné firmy (53,1 %), spoločnosti z oblasti hotelierstva, reštaurácií, nehnuteľností, prenájmu, služieb (71,6 %), bankovníctva, poisťovníctva, finančného sprostredkovania (67,4 %) a stavebníctva (67,0 %), veľké a stredne veľké podniky (52,1 % a 49,5 %), z hľadiska kraja to boli najmä firmy alebo inštitúcie v Prešovskom kraji (69,4 %).

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska riadiacej/manažérskej kompetencie podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň pripravenosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne pripravení	4,5	11,9
Veľmi dobre pripravení	24,2	41,2
Priemerne pripravení	47,5	38,6
Veľmi málo pripravení	23,6	8,0
Minimálne pripravení	0,3	0,3
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska riadiacej/manažérskej kompetencie podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň pripravenosti				
	Výborne	Veľmi dobre	Priemerne	Veľmi málo	Minimálne
Poľnohospod., poľovníctvo, lesníctvo	5,1	25,5	42,9	25,5	1,0
Priemysel	5,0	29,5	47,7	17,8	0,0
Stavebníctvo	20,5	46,5	26,5	6,5	0,0
Obchod	3,8	37,8	51,7	6,7	0,0
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	18,4	53,2	24,9	3,5	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	11,2	39,8	40,8	7,1	1,0
Bankov., poisťov. a fin. sprostred.	21,2	46,2	28,8	3,8	0,0
Školstvo	0,9	31,8	61,7	5,6	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	6,9	17,8	44,6	29,7	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	13,5	42,6	34,5	8,8	0,7

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska riadiacej/manažerskej kompetencie podľa veľkosti podniku (%)

Stupeň pripravenosti	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Výborne pripravení	9,5	11,9	8,4
Veľmi dobre pripravení	36,4	37,6	43,7
Priemerne pripravení	42,7	39,3	34,7
Veľmi málo pripravení	10,8	11,2	13,2
Minimálne pripravení	0,5	0,0	0,0
Spolu	100,0	100,0	100,0

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska riadiacej/manažerskej kompetencie podľa kraja, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Kraj	Stupeň pripravenosti				
	Výborne	Veľmi dobre	Priemerne	Veľmi málo	Minimálne
Bratislavský	9,1	33,3	41,4	15,5	0,7
Trnavský	4,0	26,2	50,3	18,8	0,7
Trenčiansky	12,2	41,7	45,5	0,6	0,0
Nitriansky	11,9	39,1	35,1	13,9	0,0
Žilinský	13,8	34,2	40,4	11,6	0,0
Banskobystrický	2,6	37,5	47,4	11,8	0,7
Prešovský	12,7	56,7	28,7	1,9	0,0
Košický	13,8	37,8	36,4	12,0	0,0

Čo sa týka **kompetencie plánovať a projektovať stratégiu vlastnej odbornej práce**, najviac firiem alebo inštitúcií zhodnotilo pripravenosť absolventov VŠ ako veľmi dobrú (41,1 %). Druhú veľkú skupinu tvorili priemerne pripravení absolventi (37,6 %). V celkovom hodnotení približne polovica absolventov VŠ je v tejto otázke nadpriemerne pripravená pre prax (49,1 %) a len 12,5 % podpriemerne.

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska kompetencie plánovať a projektovať stratégiu vlastnej odbornej práce

Stupeň pripravenosti	(%)
Výborne pripravení	8,1
Veľmi dobre pripravení	41,4
Priemerne pripravení	37,9
Veľmi málo pripravení	12,4
Minimálne pripravení	0,2
Spolu	100,0

Túto kompetenciu hodnotili ako veľmi dobrej až výbornej úrovni najmä súkromné firmy (53,5 %), spoločnosti z oblasti stavebníctva (71,1 %) a hotelov, reštaurácií, nehnuteľností, prenájmu a služieb (68,5 %), veľké podniky (59,0 %).

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska kompetencie plánovať a projektovať stratégiu vlastnej odbornej práce podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň pripravenosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Výborne pripravení	4,8	8,9
Veľmi dobre pripravení	29,4	44,6
Priemerne pripravení	42,8	36,6
Veľmi málo pripravení	23,0	9,6
Minimálne pripravení	0,0	0,3
Spolu	100,0	100,0

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska kompetencie plánovať a projektovať stratégiu vlastnej odbornej práce podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň pripravenosti				
	Výborne	Veľmi dobre	Priemerne	Veľmi málo	Minimálne
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	5,1	28,6	44,9	21,4	0,0
Priemysel	4,7	28,4	49,7	16,9	0,3
Stavebníctvo	12,4	58,7	20,9	8,0	0,0
Obchod	5,2	34,3	51,9	8,6	0,0
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	15,0	53,5	27,5	3,5	0,5
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	8,2	46,4	33,0	12,4	0,0
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	15,4	42,3	25,0	15,4	1,9
Školstvo	1,9	44,3	40,6	13,2	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	7,8	22,5	40,2	29,4	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	7,5	53,7	31,3	7,5	0,0

Do akej miery sú absolventi VŠ pripravení pre prax z hľadiska kompetencie plánovať a projektovať stratégiu vlastnej odbornej práce podľa veľkosti podniku (%)

Stupeň pripravenosti	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Výborne pripravení	8,7	7,9	6,0
Veľmi dobre pripravení	37,4	43,2	53,0
Priemerne pripravení	41,0	37,7	25,0
Veľmi málo pripravení	12,6	11,1	16,1
Minimálne pripravení	0,3	0,2	0,0
Spolu	100,0	100,0	100,0

Z uvedeného vyplýva, že vo všeobecnosti existujú len malé rozdiely v hodnotení jednotlivých atribútov pripravenosti absolventov pre prax. Napriek tomu možno podotknúť, že najviac zamestnávateľov prejavilo spokojnosť s absolventmi VŠ najmä z hľadiska schopnosti pracovať s PC, odbornej a komunikatívnej kompetencie.

**Do akej miery sú začínajúci absolventi VŠ pripravení pre prax
v jednotlivých kompetenciách – súhrn (%)**

Kompetencia	Miera pripravenosti	
	Výborne alebo veľmi dobre	Minimálne alebo veľmi málo
Odborná kompetencia	56,0	13,9
Realizačná kompetencia	47,4	11,6
Komunikatívna kompetencia	53,7	9,8
Kompetencia v oblasti práce s PC	55,7	11,5
Riadiaca / manažérska kompetencia	47,8	11,5
Kompetencia plánovať a projektovať stratégiu	49,1	12,5

Poznámka: Respondenti pri hodnotení použili vzostupnú škálu od 1 do 5, kde 1 = minimálne pripravení, 2 = veľmi málo pripravení, 3 = priemerne pripravení, 4 = veľmi dobre pripravení a 5 = výborne pripravení.

Zamestnávateľia verejného a súkromného sektora zhodnotili pripravenosť absolventov VŠ z hľadiska uvedených kritérií výrazne odlišne. Kým pripravenosť absolventov, pracujúcich vo verejnom sektore, bola zhodnotená ako výborná alebo veľmi dobrá len u približne tretiny z nich, v súkromnom sektore to bola viac ako polovica. Na druhej strane minimálnu pripravenosť absolventov uviedla viac ako pätina inštitúcií verejného sektora, avšak len menej ako desatina spoločností súkromného sektora.

**Do akej miery sú začínajúci absolventi VŠ pripravení pre prax v jednotlivých
kompetenciách – súhrn (%)**

Kompetencia	Typ sektora			
	Verejný		Súkromný	
	Miera pripravenosti			
	Výborne alebo veľmi dobre	Minimálne alebo veľmi málo	Výborne alebo veľmi dobre	Minimálne alebo veľmi málo
Odborná kompetencia	32,3	31,6	62,6	9,3
Realizačná kompetencia	29,3	22,6	52,4	8,8
Komunikatívna kompetencia	35,8	21,6	58,5	6,8
Kompetencia v oblasti práce s PC	31,1	24,4	62,2	8,2
Riadiaca / manažérska kompetencia	28,7	23,9	53,1	8,3
Kompetencia plánovať a projektovať stratégiu	34,2	23,0	53,5	9,9

Poznámka: Respondenti pri hodnotení použili vzostupnú škálu od 1 do 5, kde 1 = minimálne pripravení, 2 = veľmi málo pripravení, 3 = priemerne pripravení, 4 = veľmi dobre pripravení a 5 = výborne pripravení.

7. HODNOTENIE DÔLEŽITOSTI RÔZNYCH ĎALŠÍCH CHARAKTEROVÝCH VLASTNOSTÍ A SCHOPNOSTÍ PRI ROZHODOVANÍ O PRIJATÍ ABSOLVENTOV VŠ DO ZAMESTNANIA

V nasledujúcej stati sme sa zaujímali o mieru dôležitosti akú pripisujú zamestnávateľia rôznym vlastnostiam absolventov VŠ, ktoré dotvárajú profil vysokoškolsky vzdelaného človeka, a jeho možnosti reagovať na stále sa zvyšujúce požiadavky uplatnenia na trhu práce.

Z pohľadu veľmi rýchleho narastania nových poznatkov, inovácie rozličných mechanizmov výroby a zdokonaľovania služieb možno považovať za celkom prirodzené, že približne dve tretiny firiem alebo inštitúcií zhodnotilo, že **ochota absolventov ďalej sa učiť** je pri rozhodovaní o prijatí do zamestnania skôr alebo veľmi dôležitá. Táto ochota by mala úplne prirodzene patriť do profesijnej výbavy každého vysokoškolsky vzdelaného človeka,

pretože práve oni zásadným spôsobom ovplyvňujú rozvoj vedy, techniky i spoločnosti ako takej. Preto je prekvapujúce, že približne tretina firiem alebo inštitúcií zaujala k potrebe tejto vlastnosti ambivalentný postoj (voľba ani dôležité – ani nedôležité) alebo ju považuje za skôr alebo úplne nedôležitú.

Dôležitosť ochoty ďalej sa učiť u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania

Stupeň dôležitosti	(%)
Veľmi dôležité	29,1
Skôr dôležité	36,3
Ani dôležité – ani nedôležité	19,3
Skôr nedôležité	14,9
Úplne nedôležité	0,3
Spolu	100,0

Ochotu ďalej sa učiť považujú za skôr alebo veľmi dôležitú najmä súkromné firmy (73,9 %), spoločnosti pôsobiace v odvetví hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (84,6 %), stavebníctvo (84,0 %) a bankovníctvo, poisťovníctvo a finančné sprostredkovanie (80,7 %), malé podniky (69,9).

Dôležitosť ochoty ďalej sa učiť u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň dôležitosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi dôležité	9,2	34,3
Skôr dôležité	24,1	39,6
Ani dôležité – ani nedôležité	27,6	17,2
Skôr nedôležité	38,7	8,7
Úplne nedôležité	0,3	0,3
Spolu	100,0	100,0

Dôležitosť ochoty ďalej sa učiť u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň dôležitosti				
	Veľmi dôležité	Skôr dôležité	Ani dôležité – ani nedôležité	Skôr nedôležité	Úplne nedôležité
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	28,6	34,7	21,4	13,3	2,0
Priemysel	20,9	27,2	20,6	30,9	0,3
Stavebníctvo	53,2	30,8	10,9	5,0	0,0
Obchod	15,5	57,5	22,7	4,3	0,0
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	45,8	38,8	14,4	1,0	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	19,4	55,1	17,3	8,2	0,0
Bankov. poisťov. a finan. sprostredkovanie	53,8	26,9	17,3	1,9	0,0
Školstvo	6,5	29,9	39,3	24,3	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	14,7	17,6	11,8	55,9	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	33,8	39,2	21,6	4,7	0,7

Dôležitosť ochoty ďalej sa učiť u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

Stupeň dôležitosti	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi dôležité	29,1	30,7	23,2
Skôr dôležité	40,8	29,5	41,1
Ani dôležité – ani nedôležité	22,3	16,5	16,1
Skôr nedôležité	7,2	23,2	19,6
Úplne nedôležité	0,5	0,0	0,0
Spolu	100,0	100,0	100,0

Čo sa týka dôležitosti **záujmu o prácu**, vznikli tri takmer rovnako veľké skupiny zamestnávateľov: najväčšiu tvorili spoločnosti, u ktorých je tento postoj pri rozhodovaní o prijatí absolventa VŠ skôr dôležitý (33,6 %), druhá skupina vyjadrila nejednoznačný postoj (ani dôležitý – ani nedôležitý; 30,3 %) a tretia skupina uviedla, že je to pre nich veľmi dôležité (27,9 %). Je prekvapujúce, že približne štyri z desiatich firiem zhodnotili tento aspekt ako skôr nedôležitý alebo ani dôležitý – ani nedôležitý. Záujem o prácu je totiž dôležitým predpokladom robiť svoju prácu kvalitne a mať z nej uspokojenie.

Dôležitosť záujmu o prácu u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania

Stupeň dôležitosti	(%)
Veľmi dôležité	27,9
Skôr dôležité	33,6
Ani dôležité – ani nedôležitý	30,3
Skôr nedôležité	8,2
Spolu	100,0

Uvedený atribút je skôr až veľmi dôležitý najmä pre súkromné firmy (68,7 %), malé a stredne veľké podniky (63,7 % a 61,8 %), spoločnosti z odvetvia bankovníctvo, poisťovníctvo, finančné sprostredkovanie (84,6 %), hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (82,1 %) a stavebníctvo (80,6

Dôležitosť záujmu o prácu u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň dôležitosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi dôležité	10,5	32,5
Skôr dôležité	23,6	36,2
Ani dôležité – ani nedôležitý	45,9	26,2
Skôr nedôležité	20,1	5,1
Spolu	100,0	100,0

Dôležitosť záujmu o prácu u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

Stupeň dôležitosti	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi dôležité	34,9	20,2	24,4
Skôr dôležité	28,8	41,6	26,8
Ani dôležité – ani nedôležité	28,1	29,2	43,5
Skôr nedôležité	8,1	9,0	5,4
Spolu	100,0	100,0	100,0

Dôležitosť záujmu o prácu u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň dôležitosti			
	Veľmi dôležité	Skôr dôležité	Ani dôležité – ani nedôležité	Skôr nedôležité
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	27,6	32,7	19,4	20,4
Priemysel	20,0	25,3	47,0	7,7
Stavebníctvo	33,3	47,3	16,9	2,5
Obchod	32,9	28,1	31,9	7,1
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	38,3	43,8	16,4	1,5
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	27,6	34,7	30,6	7,1
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	48,1	36,5	11,5	3,8
Školstvo	7,5	32,7	33,6	26,2
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	13,7	17,6	64,7	3,9
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	33,8	36,5	18,2	11,5

Približne tri zo štyroch firiem alebo inštitúcií uviedli, že **ochota absolventov VŠ cestovať**, či už za prácou alebo služobne, je pri rozhodovaní o prijatí do zamestnania skôr dôležitá (38,3%) alebo nie je rozhodujúca (34,3 %). Prevažuje teda miera určitej dôležitosti tejto vlastnosti, alebo ambivalentný názor. Ochota cestovať je veľmi dôležitá len pre 16,2 % zamestnávateľov, čo nie je vysoký podiel. Tento výsledok môže byť dobrou správou najmä pre ľudí, starajúcich sa o maloleté deti alebo chorých príbuzných, teda najmä pre mladé, prípadne staršie ženy.

Dôležitosť ochoty cestovať u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania

Stupeň dôležitosti	(%)
Veľmi dôležité	16,2
Skôr dôležité	38,3
Ani dôležité – ani nedôležité	34,3
Skôr nedôležité	10,8
Úplne nedôležité	0,5
Spolu	100,0

Ochotu cestovať pokladajú za skôr alebo veľmi dôležitú najmä súkromné firmy (59,7 %), spoločnosti z odvetvia hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (78,1 %), veľké podniky (60,5 %).

Dôležitosť ochoty cestovať u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň dôležitosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi dôležité	8,0	18,3
Skôr dôležité	26,3	41,4
Ani dôležité – ani nedôležité	41,3	32,4
Skôr nedôležité	24,0	7,4
Úplne nedôležité	0,3	0,5
Spolu	100,0	100,0

Dôležitosť ochoty cestovať u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň dôležitosti				
	Veľmi dôležité	Skôr dôležité	Ani dôležité – ani nedôležité	Skôr nedôležité	Úplne nedôležité
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	23,5	28,6	30,6	15,3	2,0
Priemysel	12,3	28,3	43,0	16,0	0,3
Stavebníctvo	20,9	51,7	18,4	8,5	0,5
Obchod	9,7	37,9	43,7	8,7	0,0
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	24,9	53,2	18,9	2,5	0,5
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	18,4	34,7	33,7	13,3	0,0
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	15,4	32,7	42,3	7,7	1,9
Školstvo	3,8	42,5	37,7	16,0	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	14,9	10,9	55,4	18,8	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	18,6	46,9	29,0	4,8	0,7

Dôležitosť ochoty cestovať u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

Stupeň dôležitosti	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi dôležité	17,6	13,1	21,0
Skôr dôležité	35,3	41,5	39,5
Ani dôležité – ani nedôležité	34,7	35,2	29,3
Skôr nedôležité	11,6	10,1	10,2
Úplne nedôležité	0,8	0,2	0,0
Spolu	100,0	100,0	100,0

Komunikačné schopnosti absolventov VŠ zhodnotilo ako skôr až veľmi dôležité približne šesť z desiatich firiem. Ostatní zamestnávateľia pravdepodobne potrebovali najmä odborníkov na pozície, kde komunikácia nepatrí medzi najdôležitejšie schopnosti v rámci pracovnej náplne, napríklad v technickej, poľnohospodárskej alebo lesníckej oblasti.

Dôležitosť komunikačných schopností u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania

Stupeň dôležitosti	%(
Veľmi dôležité	26,0
Skôr dôležité	31,6
Ani dôležité – ani nedôležité	31,1
Skôr nedôležité	10,9
Úplne nedôležité	0,4
Spolu	100,0

Uvedené schopnosti sú skôr alebo veľmi dôležité najmä pre súkromné spoločnosti (64,0 %), firmy alebo inštitúcie, pôsobiace v odvetví zdravotníctvo a sociálna pomoc (72,8 %), hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (72,6 %) a stavebníctvo (69,1 %).

Dôležitosť komunikačných schopností u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň dôležitosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi dôležité	10,2	30,1
Skôr dôležité	23,0	33,9
Ani dôležité – ani nedôležité	37,1	29,5
Skôr nedôležité	28,8	6,2
Úplne nedôležité	1,0	0,2
Spolu	100,0	100,0

Dôležitosť komunikačných schopností u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň dôležitosti				
	Veľmi dôležité	Skôr dôležité	Ani dôležité – ani nedôležité	Skôr nedôležité	Úplne nedôležité
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	31,6	23,5	26,5	17,3	1,0
Priemysel	17,1	27,1	35,5	19,1	1,3
Stavebníctvo	38,8	30,3	26,9	4,0	0,0
Obchod	23,3	41,0	28,6	7,1	0,0
Hotely a rešt., nehnuteľ., prenájom a služby	37,3	35,3	25,9	1,5	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	25,3	35,4	31,3	7,1	1,0
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	28,8	28,8	36,5	5,8	0,0
Školstvo	6,6	27,4	56,6	9,4	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	16,7	16,7	31,4	35,3	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	31,3	41,5	21,1	6,1	0,0

Aj časovú flexibilitu zhodnotilo ako skôr až veľmi dôležitú približne šesť z desiatich firiem, teda viac ako polovica zamestnávateľov vyžaduje od absolventov VŠ ochotu pracovať nad rámec pracovného času, keď je to potrebné. Pre 27,5 % firiem alebo inštitúcií táto vlastnosť nie je ani dôležitá, ani nedôležitá.

Dôležitosť časovej flexibility u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania

Stupeň dôležitosti	(%)
Veľmi dôležité	23,6
Skôr dôležité	34,6
Ani dôležité – ani nedôležité	27,5
Skôr nedôležité	13,9
Úplne nedôležité	0,3
Spolu	100,0

Časovú flexibilitu považujú za skôr alebo veľmi dôležitú najmä súkromné spoločnosti (64,2 %), firmy pôsobiace v odvetví hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (75,6 %) a stavebníctvo (71,6 %).

Dôležitosť časovej flexibility u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň dôležitosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi dôležité	10,2	27,1
Skôr dôležité	25,2	37,1
Ani dôležité – ani nedôležité	32,2	26,3
Skôr nedôležité	31,8	9,3
Úplne nedôležité	0,6	0,3
Spolu	100,0	100,0

Dôležitosť časovej flexibility u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň dôležitosti				
	Veľmi dôležité	Skôr dôležité	Ani dôležité – ani nedôležité	Skôr nedôležité	Úplne nedôležité
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	21,4	33,7	23,5	19,4	2,0
Priemysel	16,7	27,1	31,4	24,1	0,7
Stavebníctvo	37,3	34,3	22,9	5,5	0,0
Obchod	18,8	49,0	23,1	9,1	0,0
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	33,3	42,3	19,9	4,5	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	28,3	27,3	33,3	11,1	0,0
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	11,5	42,3	34,6	11,5	0,0
Školstvo	8,4	31,8	43,9	15,9	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	16,7	15,7	33,3	34,3	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	30,6	37,4	23,1	8,2	0,7

Je prekvapujúce, že najväčšia skupina firiem alebo inštitúcií uviedla, že **správna forma žiadosti o prácu** nehrá zásadnú úlohu pri výbere uchádzača o prácu (34,2 %). V týchto prípadoch teda vyplnenie uvedenej žiadosti po formálnej stránke nie je rozhodujúce a orientujú sa pravdepodobne najmä na obsahovú stránku žiadosti resp. osobný pohovor. Druhú najväčšiu skupinu tvorili firmy, pre ktoré je splnenie tejto podmienky skôr dôležité (29,8 %) a pre približne pätinu skôr nedôležité.

Dôležitosť správnej formy žiadosti o prácu u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania

Stupeň dôležitosti	(%)
Veľmi dôležité	13,5
Skôr dôležité	29,8
Ani dôležité – ani nedôležité	34,2
Skôr nedôležité	18,7
Úplne nedôležité	3,7
Spolu	100,0

Správna forma žiadosti o prácu je skôr alebo veľmi dôležitá najmä u súkromných spoločností (47,4 %), firiem pôsobiacich v odvetví hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (58,6 %) a stavebníctvo (55,8 %).

Dôležitosť správnej formy žiadosti o prácu u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň dôležitosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi dôležité	8,3	15,0
Skôr dôležité	20,1	32,4
Ani dôležité – ani nedôležité	34,8	34,1
Skôr nedôležité	36,1	14,0
Úplne nedôležité	0,6	4,5
Spolu	100,0	100,0

Dôležitosť správnej formy žiadosti o prácu u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň dôležitosti				
	Veľmi dôležité	Skôr dôležité	Ani dôležité – ani nedôležité	Skôr nedôležité	Úplne nedôležité
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	13,4	26,8	38,1	17,5	4,1
Priemysel	8,1	29,4	38,5	22,6	1,4
Stavebníctvo	29,4	26,4	34,0	8,6	1,5
Obchod	3,9	32,0	31,0	22,2	10,8
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	19,9	38,7	27,2	7,9	6,3
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	13,5	37,1	31,5	14,6	3,4
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	5,8	21,2	51,9	21,2	0,0
Školstvo	9,3	28,0	37,4	25,2	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	13,9	15,8	24,8	45,5	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	14,0	32,4	36,8	12,5	4,4

Nezafarbenosť predchádzajúcou pracovnou skúsenosťou je úzko spojená s otvorenosťou k novým princípom, postupom, prípadne k inému charakteru práce, nie je pre viac ako tretinu firiem alebo inštitúcií ani dôležitá, ani nedôležitá (38,9 %). Silná vyhranenosť však zväčša nebýva zväčša výraznou črtou začínajúcich absolventov VŠ. Pre približne štvrtinu firiem je táto vlastnosť skôr dôležitá (25,7 %).

**Dôležitosť nezataženosti predchádzajúcou pracovnou skúsenosťou
u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania**

Stupeň dôležitosti	(%)
Veľmi dôležité	11,6
Skôr dôležité	25,7
Ani dôležité – ani nedôležité	38,9
Skôr nedôležité	19,0
Úplne nedôležité	4,8
Spolu	100,0

Nezataženosť predchádzajúcou pracovnou skúsenosťou považujú za skôr alebo veľmi dôležitú najmä súkromné firmy (41,0 %), spoločnosti pôsobiace v odvetví hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (53,2 %) a stavebníctvo (53,1 %), stredne veľké a veľké podniky (40,2 % a 36,7 %).

**Dôležitosť nezataženosti predchádzajúcou pracovnou skúsenosťou u absolventov VŠ
pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma pôsobí (%)**

	Sektor verejný	Sektor súkromný
Veľmi dôležité	6,4	13,0
Skôr dôležité	17,0	28,0
Ani dôležité – ani nedôležité	44,6	37,4
Skôr nedôležité	31,1	15,7
Úplne nedôležité	1,0	5,9
Spolu	100,0	100,0

**Dôležitosť nezataženosti predchádzajúcou pracovnou skúsenosťou u absolventov VŠ
pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania, podľa odvetvia, v ktorom firma pôsobí (%)**

Odvetvie	Stupeň dôležitosti				
	Veľmi dôležité	Skôr dôležité	Ani dôležité – ani nedôležité	Skôr nedôležité	Úplne nedôležité
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	14,3	21,4	36,7	22,4	5,1
Priemysel	10,2	20,0	43,7	25,1	1,0
Stavebníctvo	18,9	34,2	32,7	13,3	1,0
Obchod	4,4	24,9	41,5	17,6	11,7
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	17,6	35,6	29,3	8,0	9,6
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	9,9	34,1	31,9	15,4	8,8
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	7,8	9,8	43,1	33,3	5,9
Školstvo	5,6	31,8	49,5	13,1	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	13,1	5,1	40,4	41,4	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	10,8	26,6	42,4	14,4	5,8

Dôležitosť nezataženosti predchádzajúcou pracovnou skúsenosťou u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

Stupeň dôležitosti	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi dôležité	10,7	12,9	10,8
Skôr dôležité	24,3	27,3	25,9
Ani dôležité – ani nedôležité	39,6	36,2	45,8
Skôr nedôležité	20,1	18,1	17,5
Úplne nedôležité	5,4	5,6	0,0
Spolu	100,0	100,0	100,0

Nižšia cena práce absolventov VŠ je pre najväčšiu skupinu firiem alebo inštitúcií bez dominantného významu (40,6 %). Väčšina zamestnávateľov je teda ochotná pripustiť, že pri rozhodovaní o prijatí nového vysokoškolsky vzdelaného pracovníka môže hrať svoju úlohu aj nižšia cena práce začínajúceho absolventa.

Dôležitosť nižšej ceny práce u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania

Stupeň dôležitosti	(%)
Veľmi dôležité	9,7
Skôr dôležité	26,1
Ani dôležité – ani nedôležité	40,6
Skôr nedôležité	19,2
Úplne nedôležité	4,3
Spolu	100,0

Nižšiu cenu práce pri rozhodovaní považujú za skôr alebo veľmi dôležitú najmä súkromné spoločnosti. V hodnotení tohto ukazovateľa sa značne rozchádzajú v názore verejné a súkromné firmy (38,5 % vs. 26,1 %). Najvýraznejšie rozdiely sú u firiem, pôsobiacich v odvetví stavebníctvo (53,0 %) a hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (49,8 %), veľké a stredne veľké podniky (42,5 % a 38,6 %).

Dôležitosť nižšej ceny práce ako kritérium pri prijímaní do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň dôležitosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi dôležité	3,5	11,4
Skôr dôležité	22,6	27,1
Ani dôležité – ani nedôležité	44,3	39,6
Skôr nedôležité	28,7	16,7
Úplne nedôležité	1,0	5,2
Spolu	100,0	100,0

Dôležitosť nižšej ceny práce u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň dôležitosti				
	Veľmi dôležité	Skôr dôležité	Ani dôležité – ani nedôležité	Skôr nedôležité	Úplne nedôležité
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	10,2	23,5	36,7	25,5	4,1
Priemysel	7,7	19,4	46,5	25,4	1,0
Stavebníctvo	16,8	36,2	32,7	13,3	1,0
Obchod	2,9	20,7	50,0	19,7	6,7
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	17,3	32,5	30,4	10,5	9,4
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	14,3	29,7	27,5	17,6	11,0
Bankov., poisťov. a finan. Sprostred.	5,8	17,3	38,5	30,8	7,7
Školstvo	4,7	35,5	44,9	15,0	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	6,9	16,8	37,6	37,6	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	7,9	28,1	50,4	7,9	5,8

Dôležitosť nižšej ceny práce u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

Stupeň dôležitosti	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	Veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi dôležité	9,3	10,7	7,8
Skôr dôležité	22,8	27,9	34,7
Ani dôležité – ani nedôležité	42,5	38,0	41,3
Skôr nedôležité	21,0	18,0	15,6
Úplne nedôležité	4,3	5,4	0,6
Spolu	100,0	100,0	100,0

Pohlavie absolventa je približne pre štyri z desiatich firiem úplne alebo skôr nedôležité. Tieto spoločnosti teda pri prijímaní do pracovného pomeru veľmi pravdepodobne neuplatňujú zvýhodňovanie pohlavia. Pre približne tretinu zamestnávateľov je pohlavie absolventa jedným z dôležitých kritérií pri rozhodovaní (33,7 %). Keďže význam tohto kritéria je badateľný napr. v stavebníctve, dá sa predpokladať, že k takejto „diskriminácii“ dochádza skôr na základe potrebnej fyzickej náročnosti práce. Ambivalentný postoj (voľba ani dôležité, ani nedôležité) v tejto otázke zaujalo 29,1 % spoločností.

Dôležitosť pohlavia u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania

Stupeň dôležitosti	(%)
Veľmi dôležité	9,4
Skôr dôležité	24,3
Ani dôležité – ani nedôležité	29,1
Skôr nedôležité	18,2
Úplne nedôležité	19,0
Spolu	100,0

Rozhodnutie o prijatí absolventa VŠ do zamestnania je skôr alebo veľmi podmienené pohlavím uchádzača najmä v súkromných spoločnostiach (36,7 %), veľkých podnikoch (46,1

%), firmách z oblasti stavebníctva (51,2 %), z hľadiska krajov najmä u zamestnávateľov v Prešovskom kraji (59,8 %).

Dôležitosť pohlavia absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň dôležitosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi dôležité	2,3	11,2
Skôr dôležité	19,9	25,5
Ani dôležité – ani nedôležité	39,5	26,4
Skôr nedôležité	31,5	14,7
Úplne nedôležité	6,8	22,1
Spolu	100,0	100,0

Dôležitosť pohlavia absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

Stupeň dôležitosti	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi dôležité	8,5	11,6	5,4
Skôr dôležité	21,4	23,5	40,7
Ani dôležité – ani nedôležité	26,6	31,7	31,1
Skôr nedôležité	18,2	18,5	17,4
Úplne nedôležité	25,4	14,8	5,4
Spolu	100,0	100,0	100,0

Dôležitosť pohlavia absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň dôležitosti				
	Veľmi dôležité	Skôr dôležité	Ani dôležité – ani nedôležité	Skôr nedôležité	Úplne nedôležité
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	11,2	21,4	24,5	21,4	21,4
Priemysel	6,7	19,3	38,3	22,7	13,0
Stavebníctvo	18,9	32,3	25,9	11,9	10,9
Obchod	2,4	23,4	27,3	21,5	25,4
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	18,4	27,4	15,9	9,0	29,4
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	9,2	20,4	22,4	19,4	28,6
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	3,8	11,5	17,3	21,2	46,2
Školstvo	2,8	19,6	47,7	20,6	9,3
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	5,1	17,3	37,8	36,7	3,1
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	8,1	37,8	27,7	7,4	18,9

Prax v študovanom odbore už počas štúdia je pre štyri z desiatich firiem alebo inštitúcií skôr alebo veľmi dôležitá. Je teda zrejmé, že tieto spoločnosti dávajú danému faktoru pri prijímaní absolventov značnú váhu, čo žiaľ znevýhodňuje absolventov, ktorí nemohli získať prax už v priebehu štúdia. Pre takmer 40% zamestnávateľov nemá predchádzajúca prax absolventa rozhodujúci význam.

Dôležitosť praxe v priebehu štúdia u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania

Stupeň dôležitosti	(%)
Veľmi dôležité	11,8
Skôr dôležité	28,20
Ani dôležité – ani nedôležité	37,9
Skôr nedôležité	17,4
Úplne nedôležité	4,8
Spolu	100,0

Uvedený faktor je z hľadiska prijatia do zamestnania skôr alebo veľmi dôležitý najmä v súkromných spoločnostiach (42,7 %), vo veľkých podnikoch (49,4 %), firmách pracujúcich v odvetví hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (58,2 %) a stavebníctvo (54,7 %).

Dôležitosť praxe v priebehu štúdia u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Stupeň dôležitosti	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi dôležité	4,8	13,6
Skôr dôležité	24,7	29,1
Ani dôležité – ani nedôležité	41,0	37,1
Skôr nedôležité	28,8	14,4
Úplne nedôležité	0,6	5,9
Spolu	100,0	100,0

Dôležitosť praxe v priebehu štúdia u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

Stupeň dôležitosti	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi dôležité	10,2	15,0	7,2
Skôr dôležité	26,5	26,4	42,2
Ani dôležité – ani nedôležité	40,9	35,6	32,5
Skôr nedôležité	16,8	18,2	16,9
Úplne nedôležité	5,6	4,8	1,2
Spolu	100,0	100,0	100,0

Dôležitosť praxe v priebehu štúdia u absolventov VŠ pri rozhodovaní o ich prijatí do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Stupeň dôležitosti				
	Veľmi dôležité	Skôr dôležité	Ani dôležité – ani nedôležité	Skôr nedôležité	Úplne nedôležité
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	17,3	22,4	38,8	20,4	1,0
Priemysel	6,7	23,4	44,5	23,7	1,7
Stavebníctvo	23,9	30,8	32,3	10,4	2,5
Obchod	2,4	22,5	50,2	15,8	9,1
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	21,9	36,3	19,9	12,9	9,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	12,1	26,3	29,3	22,2	10,1
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	9,6	25,0	32,7	21,2	11,5
Školstvo	4,7	29,9	53,3	12,1	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	8,1	19,2	37,4	34,3	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	9,5	41,9	35,1	8,1	5,4

Možno konštatovať, že vo všeobecnosti sú najrozhodujúcejšími kritériami pre prijatie absolventa VŠ do zamestnania záujem o prácu, ochota ďalej sa učiť, komunikačné schopnosti a časová flexibilita. Najmenej sa prihliada na pohlavie uchádzača

Miera dôležitosti jednotlivých kritérií pri rozhodovaní o prijatí absolventa VŠ do zamestnania – súhrn

Kritérium	Priemerná hodnota
Ochota ďalej sa učiť	3,79
Záujem o prácu	3,81
Ochota cestovať	3,59
Komunikačné schopnosti	3,72
Časová flexibilita	3,67
Správna forma žiadosti o prácu	3,31
Nezapaženosť predchádzajúcou pracovnou skúsenosťou	3,20
Nižšia cena práce	3,18
Pohlavie absolventa	2,87
Prax v priebehu štúdia	3,25

Poznámka: Respondenti pri hodnotení použili vzostupnú škálu od 1 do 5, kde 1 = úplne nedôležité, 2 = skôr nedôležité, 3 = ani dôležité - ani nedôležité, 4 = skôr dôležité a 5 = veľmi dôležité.

8. POŽIADAVKY ABSOLVENTOV VŠ NA CHARAKTERISTIKU PRACOVNEJ POZÍCIE UVÁDZANÉ PRI UCHÁDZANÍ SA O ZAMESTNANIE Z POHĽADU ZAMESTNÁVATEĽOV

Najväčšia skupina firiem alebo inštitúcií – takmer polovica - zhodnotila, že uchádzači o prácu, ktorí práve absolvovali vysokoškolské štúdium, **samostatnú prácu** uvádzajú veľmi často (47,8 %). Pravdepodobne to súvisí s vysokým stupňom ich vzdelania a špecializácie, ale aj s charakterom práce, akú by chceli mať. Druhú najväčšiu skupinu tvorili zamestnávateľia, ktorí uviedli, že samostatnú prácu požadujú absolventi VŠ často (37 %).

**Podmienka samostatnej práce uvádzaná absolventmi VŠ
pri uchádzaní sa o zamestnanie (%)**

Veľmi často	47,8
Často	37,0
Minimálne	14,7
Vôbec	0,5
Spolu	100,0

Samostatnú prácu by privítali najmä uchádzači o pracovnú pozíciu v súkromnom sektore (90,9 %), v malých podnikoch (89,9 %), vo firmách alebo inštitúciách pôsobiacich v odvetví hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (98,0 %), stavebníctvo (95,0 %) a školstvo (93,4 %).

**Podmienka samostatnej práce uvádzaná absolventmi VŠ pri uchádzaní
sa o zamestnanie podľa typu sektora, v ktorom firma pôsobí (%)**

Uvádzaná:	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi často	28,7	52,8
Často	33,1	38,1
Minimálne	36,3	9,0
Vôbec	1,9	0,2
Spolu	100,0	100,0

**Podmienka samostatnej práce uvádzaná absolventmi VŠ
pri uchádzaní sa o zamestnanie podľa veľkosti podniku (%)**

Uvádzaná:	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi často	46,7	47,4	53,6
Často	43,2	33,2	22,9
Minimálne	9,5	18,9	22,9
Vôbec	0,5	0,5	0,6
Spolu	100,0	100,0	100,0

**Podmienka samostatnej práce uvádzaná absolventmi VŠ pri uchádzaní
sa o zamestnanie podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)**

Odvetvie	Uvádzaná:			
	Veľmi často	Často	Minimálne	Vôbec
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	37,8	42,9	17,3	2,0
Priemysel	35,5	34,9	28,6	1,0
Stavebníctvo	61,7	33,3	4,5	0,5
Obchod	41,3	48,6	10,1	0,0
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	68,5	29,5	2,0	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	45,9	45,9	8,2	0,0
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	59,6	32,7	7,7	0,0
Školstvo	41,1	52,3	6,5	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	20,0	23,0	56,0	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	61,9	30,6	6,8	0,7

Čo sa týka **istoty pracovného miesta**, väčšina firiem uvádza, že absolventi majú v drvivej väčšine záujem o najmä o trvalé pracovné miesta (85%). Táto požiadavka je celkom pochopiteľná, pretože v súčasnosti sú pracovné miesta sú veľmi flexibilné, podliehajú rýchlejšie potrebám hospodárstva a ekonomickej situácii ale často sú aj zneužívané zamestnávateľmi pre možnosť dať začínajúcej pracovnej sile nižšie finančné ohodnotenie a menej výhod. Takáto neistota môže viesť k nižšej kvalite práce a k strate dôvery vo vlastné uplatnenie.

Istota pracovného miesta uvádzaná absolventmi VŠ ako podmienka pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania (%)

Veľmi často	25,1
Často	59,9
Minimálne	13,7
Vôbec	1,3
Spolu	100,0

Uvedenú charakteristiku pracovného miesta uvádzajú často alebo veľmi často najmä uchádzači o prácu v súkromnom sektore (87,2 %), avšak s nie veľkým rozdielom aj vo verejnom sektore (76,7 %). Istotu pozície požadujú najmä záujemcovia o prácu v odvetví hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (95,0 %), vo veľkých a stredne veľkých podnikoch (90,4 % a 87,3 %).

Istota pracovného miesta uvádzaná absolventmi VŠ ako podmienka pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma pôsobí (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi často	16,2	27,5
Často	60,5	59,7
Minimálne	22,9	11,3
Vôbec	0,3	1,5
Spolu	100,0	100,0

Istota pracovného miesta uvádzaná absolventmi VŠ ako podmienka pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Veľmi často	Často	Minimálne	Vôbec
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	22,4	51,0	24,5	2,0
Priemysel	20,2	66,7	11,8	1,3
Stavebníctvo	21,9	64,2	11,4	2,5
Obchod	31,6	55,8	10,7	1,9
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	29,0	66,0	5,0	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	25,8	60,8	13,4	0,0
Bankov., poisťov. a finan. Sprostred.	34,6	36,5	26,9	1,9
Školstvo	15,0	49,5	35,5	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	19,0	69,0	11,0	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	34,9	52,7	11,0	1,4

Istota pracovného miesta uvádzaná absolventmi VŠ ako podmienka pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi často	29,1	18,8	29,9
Často	52,9	68,5	60,5
Minimálne	16,1	12,1	9,0
Vôbec	1,9	0,7	0,6
Spolu	100,0	100,0	100,0

Približne **osem z desiatich** firiem alebo inštitúcií uviedlo, že uchádzači o prácu **často** alebo **veľmi často** uvádzajú **príležitosť učiť sa nové veci**. Tieto výsledky pravdepodobne vychádzajú z toho, že absolventi VŠ majú záujem o pozície, ktorých pracovnou náplňou je intelektuálna práca, ktorá s učením veľmi úzko súvisí.

Podmienka možností učiť sa nové veci uvádzaná absolventmi VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania (%)

Veľmi často	35,6
Často	44,8
Minimálne	18,9
Vôbec	0,7
Spolu	100,0

Uvedenú príležitosť často alebo veľmi často očakávajú najmä uchádzači o prácu v súkromnom sektore (83,2 %), v spoločnostiach pôsobiach v odvetví hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (93,0 %) a bankovníctvo, poisťovníctvo a finančné sprostredkovanie (88,5 %), vo veľkých a stredne veľkých podnikoch (83,8 % a 82,0 %).

Podmienka možností učiť sa nové veci uvádzaná absolventmi VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma pôsobí (%)

Uvádzaná:	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi často	24,5	38,5
Často	44,9	44,7
Minimálne	29,9	16,0
Vôbec	0,6	0,8
Spolu	100,0	100,0

Podmienka možnosti učiť sa nové veci uvádzaná absolventmi VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma pôsobí (%)

Odvetvie	Uvádzaná:			
	Veľmi často	Často	Minimálne	Vôbec
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	33,7	40,8	23,5	2,0
Priemysel	25,9	48,5	24,9	0,7
Stavebníctvo	34,3	45,8	17,9	2,0
Obchod	36,1	45,7	17,3	1,0
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	53,2	39,8	7,0	0,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	31,6	51,0	17,3	0,0
Bankov., poisťov. a finan. Sprostred.	40,4	48,1	11,5	0,0
Školstvo	32,7	44,9	22,4	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	20,0	51,0	29,0	0,0
Zdravníctvo a sociálna pomoc	47,3	34,5	17,6	0,7

Podmienka možnosti učiť sa nové veci uvádzaná absolventmi VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

Uvádzaná:	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi často	35,9	33,8	40,7
Často	42,4	48,2	43,1
Minimálne	20,4	17,8	16,2
Vôbec	1,3	0,2	0,0
Spolu	100,0	100,0	100,0

Čo sa týka finančného ohodnotenia práce, sedem z desiatich firiem uviedlo, že absolventi VŠ sa rozhodujú pre prijatie ponúkanej pracovnej pozície na základe výšky finančného ohodnotenia. Znamená to, že uvedená skupina uchádzačov má vo všeobecnosti záujem o plné využitie svojho intelektového potenciálu, často je ochotná veľa a kvalitne pracovať, preto očakáva za svoju prácu primeranú finančnú odmenu. Na druhej strane treba podotknúť, že vysoký plat je relatívny pojem a jeho výška môže byť značne odlišne chápaná uchádzačmi i zamestnávateľmi.

Výška finančného ohodnotenia ako rozhodovacie kritérium absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania (%)

Veľmi často	34,8
Často	38,1
Minimálne	24,4
Vôbec	2,7
Spolu	100,0

Veľmi dobré finančné ohodnotenie požaduje väčšina uchádzačov o prácu v súkromnom aj verejnom sektore (75,2 % a 64,0 %), a je zrejmé, že za vysokokvalifikovanú prácu mladí ľudia celkom oprávnené očakávajú primeranú finančnú odmenu. Adekvátne finančné ohodnotenie uvádzajú najmä absolventi VŠ, uchádzajúci sa o prácu v odvetví školstva (85,0 %) alebo zdravotníctva a sociálnej pomoci (80,4 %). Toto hodnotenie zo strany zamestnávateľov môže byť do istej miery spôsobené značne veľkou disparitou medzi vzdelaním absolventov a limitovanými platovými možnosťami v uvedených odvetviach.

Vysoký plat ako rozhodovacie kritérium absolventa ďalej uviedli aj zástupcovia stredne veľkých podnikov (76,4).

Výška finančného ohodnotenia ako rozhodovacie kritérium absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Uvádzaná:	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi často	23,2	37,8
Často	40,8	37,4
Minimálne	35,4	21,6
Vôbec	0,6	3,2
Spolu	100,0	100,0

Výška finančného ohodnotenia ako rozhodovacie kritérium absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

Uvádzaná:	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi často	29,8	40,2	37,7
Často	41,2	36,2	31,1
Minimálne	24,5	22,5	31,1
Vôbec	4,5	1,2	0,0
Spolu	100,0	100,0	100,0

Výška finančného ohodnotenia ako rozhodovacie kritérium absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Veľmi často	Často	Minimálne	Vôbec
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	20,4	40,8	31,6	7,1
Priemysel	26,3	39,0	34,7	0,0
Stavebníctvo	41,8	35,8	18,4	4,0
Obchod	38,8	37,8	19,1	4,3
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	48,5	31,0	18,5	2,0
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	33,3	39,4	23,2	4,0
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	21,2	40,4	28,8	9,6
Školstvo	33,6	51,4	15,0	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	17,8	40,6	41,6	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	45,9	34,5	16,9	2,7

Podľa vyjadrenia najväčšej skupiny zamestnávateľov absolventov VŠ často láka tvorba niečoho nového a zatiaľ neznámeho, situácie kde si môžu zmerať vlastné sily a schopnosti v neznámych a náročných úlohách, teda čeliť **novým výzvam** (71,8 %). Ide teda o možnosť popasovať sa s novými situáciami, zdokonaľiť sa v schopnostiach, ktoré už nadobudli, prípadne získať nové, pričom úspešné zvládnutie nových výziev so sebou prináša profesijné osvedčenie, prípadne vyššie možnosti odborného rastu.

Perspektíva nových výziev ako rozhodovacie kritérium absolventov VŠ pri uchádzaní sa o zamestnanie (%)

Veľmi často	27,5
Často	44,3
Minimálne	24,9
Vôbec	3,3
Spolu	100,0

Nové výzvy sú podľa názoru zamestnávateľov, najčastejšie stredom záujmu u uchádzačov o prácu v súkromnom sektore (74,4 %), v inštitúciách rezortu školstva (85,1 %).

Perspektíva nových výziev ako rozhodovacie kritérium absolventov VŠ pri uchádzaní sa o zamestnanie podľa typu sektora, v ktorom firma pôsobí (%)

Uvádzaná:	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi často	18,2	29,9
Často	43,3	44,5
Minimálne	36,3	21,9
Vôbec	2,2	3,6
Spolu	100,0	100,0

Perspektíva nových výziev ako rozhodovacie kritérium absolventov VŠ pri uchádzaní sa o zamestnanie podľa odvetvia, v ktorom firma pôsobí (%)

Odvetvie	Veľmi často	Často	Minimálne	Vôbec
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	18,4	50,0	29,6	2,0
Priemysel	24,7	39,5	32,8	3,0
Stavebníctvo	40,6	33,5	17,3	8,6
Obchod	21,1	53,4	22,1	3,4
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	34,9	45,1	18,5	1,5
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	24,2	51,5	20,2	4,0
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	21,2	44,2	26,9	7,7
Školstvo	26,2	58,9	15,0	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	17,6	33,3	47,1	2,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	32,7	42,9	23,1	1,4

Veľmi podobné výsledky sme zistili aj v očakávaní **dobrych kariérnych výhľadov** do budúcnosti, **dostatku voľného času pre vlastné činnosti a možnosti urobiť niečo užitočné pre spoločnosť**. Vo všetkých troch ukazovateľoch opäť získala výrazne najvyšší percentuálny podiel voľba „často“. Aj tieto výsledky možno pravdepodobne pripísať tomu, že najmä pracovné miesta s požadovaným vysokoškolským vzdelaním otvárajú dvere pre profesijný rast, kariérny postup a istú možnosť samostatne riadiť časové rozloženie jednotlivých pracovných povinností, preto tieto charakteristiky hrajú často dôležitú úlohu v rozhodovaní absolventa.

Dobré kariérne výhľady ako rozhodovacie kritérium u absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania (%)

Veľmi často	27,3
Často	44,3
Minimálne	23,3
Vôbec	5,1
Spolu	100,0

Dostatok voľného času pre vlastné činnosti ako rozhodovacie kritérium u absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania (%)

Veľmi často	20,3
Často	49,2
Minimálne	22,8
Vôbec	7,7
Spolu	100,0

Možnosť urobiť niečo užitočné pre spoločnosť ako rozhodovacie kritérium u absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania (%)

Veľmi často	25,6
Často	47,2
Minimálne	20,3
Vôbec	6,9
Spolu	100,0

Dobré kariérne výhľady zohrávajú významnú roľu najčastejšie u uchádzačov o prácu v súkromnom sektore (74,9 %), v inštitúciách alebo spoločnostiach pôsobiacich v odvetví zdravotníctvo a sociálna pomoc (81,1 %) a hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (80,4 %). Skôr sa s takýmito očakávaniami stretávajú zamestnávateľia stredne veľkých firiem, ale medzi hodnoteniami nie je žiadny významnejší rozdiel a všetci zamestnávateľia sa často stretávajú s otázkami týkajúcimi sa kariérneho rastu a výhľadov do budúcnosti.

Dobré kariérne výhľady ako rozhodovacie kritérium u absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma pôsobí (%)

Uvádzané:	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi často	18,8	29,6
Často	40,8	45,3
Minimálne	38,2	19,3
Vôbec	2,2	5,8
Spolu	100,0	100,0

Dobré kariérne výhľady ako rozhodovacie kritérium u absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma pôsobí (%)

Odvetvie	Uvádzané:			
	Veľmi často	Často	Minimálne	Vôbec
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	25,5	39,8	32,7	2,0
Priemysel	23,6	43,4	29,3	3,7
Stavebníctvo	33,5	37,0	20,0	9,5
Obchod	26,7	48,5	20,8	4,0
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	29,9	50,5	11,3	8,2
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	31,3	43,8	17,7	7,3
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	25,0	34,6	26,9	13,5
Školstvo	27,1	48,6	24,3	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	14,9	39,6	43,6	2,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	31,8	49,3	16,2	2,7

Dobré kariérne výhľady ako rozhodovacie kritérium u absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

Uvádzané	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi často	26,8	28,9	24,0
Často	43,4	45,0	46,1
Minimálne	23,1	21,7	29,3
Vôbec	6,6	4,4	0,6
Spolu	100,0	100,0	100,0

Zistili sme, že o dostatok voľného času pre vlastné činnosti (tzn. minimum nadčasov) sa zaujímajú vo vyššej miere uchádzači o prácu v súkromnom sektore (voľba často alebo veľmi často 71,2 %). Z jednotlivých odvetví to boli najmä uchádzači o prácu v odvetví zdravotníctvo a sociálna pomoc (79,3 %), hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (76,0 %), školstvo (75,7 %) a obchod (75,0 %). Tento problém najmenej zaujíma uchádzačov v malých podnikoch, kde je pravdepodobne jednoduchšia možnosť dohodnúť si individuálne podmienky.

Dostatok voľného času pre vlastné činnosti ako rozhodovacie kritérium u absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa typu sektora, v ktorom firma pôsobí (%)

Uvádzaný:	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi často	13,1	22,2
Často	49,7	49,0
Minimálne	34,0	19,9
Vôbec	3,2	8,9
Spolu	100,0	100,0

Dostatok voľného času pre vlastné činnosti ako rozhodovacie kritérium absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma pôsobí (%)

Odvetvie	Veľmi často	Často	Minimálne	Vôbec
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	15,5	50,5	25,8	8,2
Priemysel	15,6	47,5	29,8	7,1
Stavebníctvo	23,7	46,5	14,6	15,2
Obchod	23,0	52,0	20,1	4,9
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	25,5	50,5	14,3	9,7
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	25,3	41,1	26,3	7,4
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	13,7	37,3	27,5	21,6
Školstvo	13,1	62,6	24,3	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	10,9	46,5	41,6	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	28,3	51,0	15,2	5,5

Dostatok voľného času pre vlastné činnosti ako rozhodovacie kritérium absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

Uvádzaný:	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi často	18,8	20,2	27,1
Často	47,5	51,9	46,4
Minimálne	22,9	22,6	23,5
Vôbec	10,8	5,2	3,0
Spolu	100,0	100,0	100,0

Možnosť urobiť niečo užitočné pre spoločnosť uvádzali často alebo veľmi často najmä uchádzači o prácu v súkromnom sektore (74,3 %), záujemcovia o prácu v odvetví školstvo (85,9 %) a zdravotníctvo a sociálna pomoc (84,4 %), vo veľkých podnikoch (82,2 %).

Možnosť urobiť niečo užitočné pre spoločnosť ako rozhodovacie kritérium u absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa sektora (%)

Uvádzaná:	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Veľmi často	12,5	29,0
Často	54,5	45,3
Minimálne	31,4	17,4
Vôbec	1,6	8,3
Spolu	100,0	100,0

Možnosť urobiť niečo užitočné pre spoločnosť ako rozhodovacie kritérium u absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma pôsobí (%)

Odvetvie	Veľmi často	Často	Minimálne	Vôbec
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	19,6	46,4	23,7	10,3
Priemysel	16,9	47,3	30,4	5,4
Stavebníctvo	25,0	44,0	16,0	15,0
Obchod	24,6	54,7	15,3	5,4
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	46,0	34,3	10,6	9,1
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	34,0	42,3	15,5	8,2
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	15,7	43,1	31,4	9,8
Školstvo	12,1	73,8	14,0	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	7,1	49,5	42,4	1,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	41,5	42,9	12,9	2,7

Možnosť urobiť niečo užitočné pre spoločnosť ako rozhodovacie kritérium u absolventov VŠ pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Veľmi často	22,6	27,3	32,5
Často	47,4	46,3	49,7
Minimálne	21,1	20,4	16,6
Vôbec	8,9	6,0	1,2
Spolu	100,0	100,0	100,0

Z výsledkov prieskumu vyplýva, že absolventi VŠ pri uchádzaní sa o zamestnanie najčastejšie uvádzali, že by chceli samostatnú prácu, potom je pre nich dôležitá príležitosť učiť sa nové veci a istota pracovného miesta. Naopak najmenej im záleží na dostatku voľného času pre vlastné činnosti.

Miera jednotlivých charakteristík pracovnej pozície, ktoré absolventi uvádzajú pri uchádzaní sa o prijatie do zamestnania – súhrn

Charakteristika pracovnej pozície	Priemerná hodnota
Samostatná práca	3,32
Príležitosť učiť sa nové veci	3,15
Istota pracovného miesta	3,09
Vysoký plat	3,05
Nové výzvy	2,96
Dobré kariérne výhľady	2,94
Dostatok voľného času na vlastné činnosti	2,82
Možnosť urobiť niečo užitočné pre spoločnosť	2,91

Poznámka: Respondenti pri hodnotení použili vzostupnú škálu od 1 do 4, kde 4 = veľmi často, 3 = často, 2 = minimálne a 1 = vôbec.

9. FORMY POMOCI PRE ABSOLVENTOV VŠ NASTPUJÚCICH DO ZAMESTNANIA A SPOSOB VÝBERU UCHÁDZAČA

Čo sa týka **foriem pomoci pri plnení pracovných povinností** pre absolventov VŠ, nastupujúcich do zamestnania, podľa najväčšej skupiny firiem stačí, keď **určia tútora v osobe skúseného pracovníka** (42,2 %). Približne tretina uviedla realizáciu tejto pomoci **prostredníctvom vzdelávacieho programu** vlastného alebo organizovaného inštitúciami ďalšieho vzdelávania. Ostatné firmy alebo inštitúcie žiadnu formu pomoci **aktívne neorganizujú** a teda celkové zorientovanie nového pracovníka vo svojich povinnostiach nechávajú na jeho iniciatíve.

Formy pomoci pre absolventov VŠ nastupujúcich do zamestnania (%)

Máme vlastný adaptačný program	25,6
Využívame aktivity inštitúcií ďalšieho vzdelávania	9,9
Stačí, keď určíme 'tútora' v osobe skúseného pracovníka	42,2
Keď príde po rade, dostane ju, nič však neorganizujeme	30,9
Absolvent má potrebné vzdelanie, musí si poradiť sám	8,4

Poznámka: Celkový počet percent prevyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

Aktívnu pomoc pre absolventa VŠ, či už prostredníctvom vlastného adaptačného programu, aktivít ďalšieho vzdelávania alebo tútora, uviedli najmä verejné inštitúcie (81,9 %), avšak rozdiel so súkromnými firmami nebol veľký (76,6 %). Túto pomoc poskytujú najmä firmy alebo inštitúcie z odvetvia bankovníctvo, poisťovníctvo a finančné sprostredkovanie (98,1 %) a zdravotníctvo a sociálna pomoc (93,9 %), veľké podniky (88,7 %), a inštitúcie so sídlom v Nitrianskom, Košickom a Bratislavskom kraj (86,1 %; 83,5 % a 81,7 %).

Formy pomoci pre absolventov VŠ nastupujúcich do zamestnania (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Máme vlastný adaptačný program	29,2	24,6
Využívame aktivity inštitúcií ďalšieho vzdelávania	11,7	9,5
Stačí, keď určíme 'tútora' v osobe skúseného pracovníka	41,0	42,5
Keď príde po radu, dostane ju, nič však neorganizujeme	26,3	32,0
Absolvent má potrebné vzdelanie, musí si poradiť sám	3,8	9,6

Poznámka: Celkový počet percent prevyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

Formy pomoci pre absolventov VŠ nastupujúcich do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo	Priemysel	Stavebníctvo	Obchod	Hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom, služby
Máme vlastný adaptačný program	23,5	27,2	21,9	19,5	18,9
Využívame aktivity inštitúcií ďalšieho vzdelávania	6,1	4,3	15,4	7,1	13,9
Stačí, keď určíme 'tútora' v osobe skúseného pracovníka	38,8	38,2	45,8	39,0	44,8
Keď príde po radu, dostane ju, nič však neorganizujeme	32,7	30,9	26,9	32,4	39,3
Absolvent má potrebné vzdelanie, musí si poradiť sám	12,2	9,0	3,5	13,8	12,4

Poznámka: Celkový počet percent prevyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí

Formy pomoci pre absolventov VŠ nastupujúcich do zamestnania podľa odvetvia, v ktorom firma pôsobí (%)

	Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	Bankovníctvo, poisťovníctvo, finančné sprostredkovanie	Školstvo	Verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie	Zdravotníctvo a sociálna pomoc
Máme vlastný adaptačný program	23,0	38,5	44,9	12,7	38,5
Využívame aktivity inštitúcií ďalšieho vzdelávania	12,0	9,6	9,3	17,6	8,8
Stačí, keď určíme 'tútora' v osobe skúseného pracovníka	46,0	50,0	22,4	57,8	46,6
Keď príde po radu, dostane ju, nič však neorganizujeme	18,0	21,2	38,3	23,5	33,1
Absolvent má potrebné vzdelanie, musí si poradiť sám	17,0	0,0	0,0	3,9	4,7

Poznámka: Celkový počet percent prevyšuje 100 %, pretože firmy mohli zvoliť viacero odpovedí.

Najviac vlastnej iniciatívy a úsilia venujú začínajúcim absolventom zamestnávateľa v oblasti školstva, zdravotníctva a bankovníctva, poisťovníctva prostredníctvom vlastných adaptačných programov.

Formy pomoci pre absolventov VŠ nastupujúcich do zamestnania podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Máme vlastný adaptačný program	24,4	27,0	26,2
Využívame aktivity inštitúcií ďalšieho vzdelávania	6,1	14,0	12,5
Stačí, keď určíme 'tútora' v osobe skúseného pracovníka	42,3	39,8	50,0
Keď príde po radu, dostane ju, nič však neorganizujeme	32,0	27,5	38,1
Absolvent má potrebné vzdelanie, musí si poradiť sám	9,1	8,3	6,0

Poznámka: Celkový počet percent preyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

Formy pomoci pre absolventov VŠ nastupujúcich do zamestnania podľa kraja, v ktorom firma pôsobí (%)

	Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky
Máme vlastný adaptačný program	26,2	26,8	31,2	24,5
Využívame aktivity inštitúcií ďalšieho vzdelávania	17,3	6,0	12,1	15,2
Stačí, keď určíme 'tútora' v osobe skúseného pracovníka	38,2	38,9	36,9	46,4
Keď príde po radu, dostane ju, nič však neorganizujeme	28,9	31,5	19,1	14,6
Absolvent má potrebné vzdelanie, musí si poradiť sám	7,6	4,7	16,6	6,0

Poznámka: Celkový počet percent preyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

Formy pomoci pre absolventov VŠ nastupujúcich do zamestnania podľa kraja, v ktorom firma pôsobí (%)

	Žilinský	Banskobystrický	Prešovský	Košický
Máme vlastný adaptačný program	26,0	15,0	12,1	36,9
Využívame aktivity inštitúcií ďalšieho vzdelávania	4,4	5,2	10,2	6,2
Stačí, keď určíme 'tútora' v osobe skúseného pracovníka	41,4	43,8	56,1	40,4
Keď príde po radu, dostane ju, nič však neorganizujeme	29,5	58,2	44,6	25,3
Absolvent má potrebné vzdelanie, musí si poradiť sám	13,7	5,2	5,1	7,1

Poznámka: Celkový počet percent preyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

Približne polovica firiem alebo inštitúcií (54,3 %) pri výbere nových pracovníkov **uprednostňuje záujemcov s kvalifikáciou a praxou**, čo je síce celkom pochopiteľné, keďže pracovné skúsenosti sú vo všeobecnosti veľmi cenné, to však ešte nezaručuje aj vysokú kvalitu práce. Druhú veľkú skupinu tvoria spoločnosti, ktoré **dávajú prednosť kvalifikovaným absolventom VŠ** (44,6 %). Tieto firmy nemajú zrejme problém uviesť začínajúceho absolventa do pracovného procesu a radšej sa sami podieľajú na jeho zapracovaní a formovaní, formujú jeho inovačné videnie problémov, ochotu cestovať či prijímať netradičné postupy.. Nesmieme však zabúdať, že svoju úlohu tu môže zohrávať aj nižšia cena práce nových absolventov, ako i nižšie nároky a požiadavky zo strany zamestnávateľa..

Akých záujemcov firmy/inštitúcie uprednostňujú pri výbere nových pracovníkov (%)

Záujemcov s kvalifikáciou a praxou	54,3
Absolventov VŠ s kvalifikáciou	44,6
Nekvalifikovaných záujemcov	1,1
Spolu	100,0

Kým inštitúcie verejného sektora uprednostňujú pri prijímaní do zamestnania najmä absolventov VŠ s kvalifikáciou (65,1 %), súkromné spoločnosti dávajú vo všeobecnosti prednosť záujemcom s kvalifikáciou a praxou (59,5 %). Kvalifikovaných uchádzačov s praxou uprednostňujú najmä firmy, pracujúce v odvetví doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie (73,0 %), malé podniky (65,0 %), z hľadiska krajov dominovali zamestnávateľia v Trenčianskom kraji (71,3 %). Absolventov VŠ s kvalifikáciou uprednostňujú najmä inštitúcie verejnej správy, obrany a povinného sociálneho zabezpečenia (75,5 %), veľké podniky (66,1 %).

Akých záujemcov firmy/inštitúcie uprednostňujú pri výbere nových pracovníkov (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Záujemcov s kvalifikáciou a praxou	34,3	59,5
Absolventov VŠ s kvalifikáciou	65,1	39,3
Nekvalifikovaných záujemcov	0,6	1,2
Spolu	100,0	100,0

Akých záujemcov firmy/inštitúcie uprednostňujú pri výbere nových pracovníkov podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

Odvetvie	Záujemcov s kvalifikáciou a praxou	Absolventov VŠ s kvalifikáciou	Nekvalifikovaných záujemcov
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	66,3	32,7	1,0
Priemysel	50,5	47,2	2,3
Stavebníctvo	56,2	43,8	0,0
Obchod	65,2	31,9	2,9
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	56,7	42,8	0,5
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	73,0	27,0	0,0
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	67,3	32,7	0,0
Školstvo	40,2	59,8	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	24,5	75,5	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	45,9	52,7	1,4

Akých záujemcov firmy/inštitúcie uprednostňujú pri výbere nových pracovníkov podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Záujemcov s kvalifikáciou a praxou	65,0	46,8	33,3
Absolventov VŠ s kvalifikáciou	33,3	52,7	66,1
Nekvalifikovaných záujemcov	1,7	0,5	0,6
Spolu	100,0	100,0	100,0

Výrazne najväčší podiel spoločností zamestnáva absolventov VŠ **na pozíciách, vyžadujúcich vysokoškolské vzdelanie vyštudovaného odboru** (83,0 %), štvrtina firiem (26,4 %) uviedla, že zamestnáva absolventov aj na pozície, kde je potrebné **vysokoškolské vzdelanie iného než vyštudovaného odboru** uchádzača. Pracovné miesta, vyžadujúce nižšiu úroveň vzdelania, obsadzujú firmy absolventmi VŠ len veľmi zriedkavo – podľa výsledkov prieskumu tak robí približne jedna z desiatich.

Na akom pracovnom mieste zamestnávajú firmy absolventov VŠ (%)

Na mieste, ktoré si vyžaduje VŠ vyštudovaného odboru	83,0
Na mieste, ktoré si vyžaduje vysokoškolské vzdelanie iného odboru	26,4
Na mieste vyžadujúcom úplné stredoškolské vzdelanie	10,4
Aj na mieste vyžadujúcom odb. vzdelanie bez maturity alebo nižšie	3,4

Poznámka: Celkový počet percent prevyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

Všetci zamestnávateľia prijímajú najradšej absolventov s požadovaným študijným odborom. V najvyššej miere je táto skutočnosť deklarovaná v odvetví bankovníctvo, poisťovníctvo a finančné sprostredkovanie (94,2 %), zdravotníctvo a sociálna pomoc (93,9 %) a stavebníctvo (90,0 %). Absolventi s vysokoškolským vzdelaním v inom ako vyštudovanom odbore sú prijímaní do pracovného pomeru najmä v odvetví verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie (36,3 %) a doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie (33,0 %), v stredne veľkých a malých podnikoch (29,1 % a 25,2 %). Absolventov VŠ prijímajú na pozície, kde je postačujúce nižšie ako vysokoškolské vzdelanie, najmä v súkromnom sektore (16,3 %), v odvetví doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie (33,0 %), v malých a stredne veľkých podnikoch (16,0 % a 12,3 %).

Aké vzdelanie je potrebné v rámci pracovného miesta, na ktoré bývajú prijatí absolventi VŠ podľa odvetvia, v ktorom pracujú (%)

Odvetvie	Požadované vzdelanie			
	VŠ vzdelanie vyštudovaného odboru	VŠ vzdel. iného odboru	Úplné stredošk. vzdel.	Odbor. vzdel. bez maturity alebo nižšie
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	84,7	24,5	8,2	5,1
Priemysel	81,7	26,9	7,6	2,7
Stavebníctvo	90,0	20,9	8,5	4,5
Obchod	75,7	28,1	18,6	1,0
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	83,6	30,8	16,4	1,5
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	75,0	33,0	20,0	13,0
Bankov., poisťov. a finan. sprostredkovanie	94,2	17,3	3,8	1,9
Školstvo	86,9	30,8	0,9	1,9
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	66,7	36,3	4,9	5,9
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	93,9	14,2	6,8	2,0

Poznámka: Celkový počet percent prevyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

Aké vzdelanie je potrebné v rámci pracovného miesta, na ktoré bývajú prijatí absolventi VŠ podľa sektora, v ktorom pracujú (%)

Vzdelanie	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
VŠ vzdelanie vyštudovaného odboru	79,0	84,0
VŠ vzdelanie iného odboru	29,2	25,6
Úplné stredoškolské vzdelanie	2,5	12,4
Odborné vzdelanie bez maturity alebo nižšie	1,6	3,9

Poznámka: Celkový počet percent prevyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí

Aké vzdelanie je potrebné v rámci pracovného miesta, na ktoré bývajú prijatí absolventi VŠ vo vzťahu k veľkosti podniku, v ktorom pracujú (%)

Veľkosť podniku	Požadované vzdelanie			
	VŠ vzdelanie vyštudovaného odboru	VŠ vzdelanie iného odboru	Úplné stredoškolské vzdelanie	Odbor. vzdel. bez maturity alebo nižšie
Malý (do 50 zamestnancov)	84,4	25,2	12,5	3,5
Stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	80,5	29,1	9,0	3,3
Veľký (viac ako 250 zamestnancov)	85,1	22,0	6,0	3,6

Poznámka: Celkový počet percent prevyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí.

Aké vzdelanie je potrebné v rámci pracovného miesta, na ktoré bývajú prijatí absolventi VŠ podľa kraja, v ktorom pracujú (%)

Kraj	Požadované vzdelanie			
	VŠ vzdelanie vyštudovaného odboru	VŠ vzdelanie iného odboru	Úplné stredoškolské vzdelanie	Odbor. vzdel. bez maturity alebo nižšie
Bratislavský	81,4	24,3	9,6	7,0
Trnavský	83,2	21,5	1,3	0,7
Trenčiansky	75,2	36,3	25,5	6,4
Nitriansky	92,1	12,6	0,7	0,0
Žilinský	73,1	39,2	21,1	1,8
Banskobystrický	96,7	15,0	6,5	0,0
Prešovský	84,7	33,8	10,8	7,0
Košický	83,6	24,4	4,9	2,2

Poznámka: Celkový počet percent prevyšuje 100 %, pretože firmy/inštitúcie mohli zvoliť viacero odpovedí..

Čo sa týka **dĺžky zotrvania absolventov VŠ v danej spoločnosti alebo inštitúcii**, takmer polovica zamestnávateľov má s nimi rôzne skúsenosti. Časť z nich po roku až dvoch odchádza na iné pracovisko, niektorí vo firme zostávajú mnoho rokov (48,0 %). Ide o celkom prirodzenú fluktuáciu, keďže mladí ľudia uplatňujú rôzne stratégie v pracovnom aj osobnom živote, zohľadňujú svoje možnosti a osobné priority a využívajú vo svojom veku možnosti pracovnej mobility. U necelých pätiny spoločností (17,3 %) absolventi VŠ dlho nezostávajú a zväčša po roku až dvoch odchádzajú, čo iste znižuje motiváciu zamestnávateľov prijímať nových absolventov alebo naopak vedie zamestnávateľov k využívaniu pracovného pomeru na dobu určitú a tak k istému zneužívaniu absolventa vysokej školy ako lacnejšej ale odborne vzdelanej pracovnej sily.

Ako dlho väčšinou zostávajú absolventi VŠ pracovať vo firme/inštitúcii (%)

Zväčša po roku až dvoch odchádzajú na iné pracovisko	17,3
Stávajú sa z nich naši dlhoroční pracovníci	34,3
Kombinácia oboch vyššie uvedených odpovedí	48,0
Iné	0,3
Spolu	100,0

Po jednom až dvoch rokoch odchádzajú na iné pracovisko najmä absolventi VŠ, zamestnaní v súkromných firmách (18,7 %), v odvetví doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie (26,0 %), hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (22,4 %) a poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo (22,4 %), v malých podnikoch (20,4 %), z hľadiska krajov v inštitúciách najmä v Prešovskom a Košickom kraj (22,9 % a 20,0 %). Absolventi VŠ sa stávajú dlhoročnými pracovníkmi najmä, ak sú zamestnaní vo verejných inštitúciách (38,4 %), v odvetví školstva (57,0 %) a v malých podnikoch (38,7 %).

Ako dlho väčšinou zostávajú absolventi VŠ pracovať vo firme/inštitúcii podľa sektora (%)

	Typ sektora	
	Verejný	Súkromný
Zväčša po roku až dvoch odchádzajú na iné pracovisko	12,1	18,7
Stávajú sa z nich naši dlhoroční pracovníci	38,4	33,3
Kombinácia oboch vyššie uvedených odpovedí	49,5	47,6
Iné	0,0	0,4
Spolu	100,0	100,0

Ako dlho väčšinou zostávajú absolventi VŠ pracovať vo firme/inštitúcii podľa odvetvia, v ktorom pracujú (%)

Odvetvie	Zväčša jeden až dva roky	Veľa rokov	Kombinácia oboch predchádzajúcich	Iné
Poľnohospod., poľov., lesníctvo	22,4	34,7	41,8	1,0
Priemysel	16,9	33,6	49,5	0,0
Stavebníctvo	15,9	34,3	49,3	0,5
Obchod	19,0	37,6	42,4	1,0
Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby	22,4	20,9	56,2	0,5
Doprava, skladovanie, pošta a telekom.	26,0	33,0	41,0	0,0
Bankov., poisťov. a finan. sprostred.	15,4	38,5	46,2	0,0
Školstvo	13,1	57,0	29,9	0,0
Ver. správa a obrana; povin. soc. zabezpeč.	5,9	29,4	64,7	0,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	12,8	35,8	51,4	0,0

Ako dlho väčšinou zostávajú absolventi VŠ pracovať vo firme/inštitúcii podľa veľkosti podniku (%)

	Veľkosť podniku		
	malý (do 50 zamestnancov)	stredne veľký (51 až 250 zamestnancov)	veľký (viac ako 250 zamestnancov)
Zväčša jeden až dva roky	20,4	15,0	11,9
Veľa rokov	38,7	31,3	25,6
Kombinácia oboch predchádzajúcich	40,3	53,6	62,5
Iné	0,5	0,2	0,0
Spolu	100,0	100,0	100,0

**Ako dlho väčšinou zostávajú absolventi VŠ pracovať
vo firme/inštitúcii podľa kraja, v ktorom pracujú (%)**

Kraj	Zväčša jeden až dva roky	Veľa rokov	Kombinácia oboch predchádzajúcich	Iné
Bratislavský	18,6	27,2	53,8	0,3
Trnavský	18,8	37,6	43,6	0,0
Trenčiansky	18,5	24,2	56,7	0,6
Nitriansky	9,9	51,0	39,1	0,0
Žilinský	15,4	29,5	55,1	0,0
Banskobystrický	12,4	43,1	44,4	0,0
Prešovský	22,9	40,8	35,7	0,6
Košický	20,0	32,0	47,1	0,9

Podľa vyjadrenia zamestnávateľov **zmenila** polovica absolventov VŠ svoje **zamestnanie** najmä z dôvodu **nedostatočného finančného ohodnotenia** (50,3 %). Tento faktor je pre väčšinu mladých ľudí zvlášť dôležitý, z dôvodu potreby dostatočného finančného ohodnotenia svojich vedomostí a schopností, na druhej strane z praktického dôvodu potreby získania financií na uhradenie vlastných výdavkov, pričom závažnou otázkou sa pre väčšinu z nich sa skôr alebo neskôr stáva zaistenie vlastného bývania popr. založenia rodiny. Finančné ohodnotenie nie je podľa vyjadrenia absolventov, najdôležitejšie kritérium pri hľadaní zamestnania ani pri samotnom rozhodovaní, ale po prvých rokoch praxe a samostatného života nadobúda úplne iný význam. Ostatné dôvody pre zmenu zamestnania, nie sú veľmi frekventované, pričom najzávažnejší z nich je nedostatočné využitie odborných vedomostí (14,9%).

Najčastejší dôvod absolventov VŠ pre zmenu zamestnania (%)

Nedostatočné finančné ohodnotenie	50,3
Nedostatočné využitie odborných vedomostí	14,9
Nejasná perspektíva odborného rastu	7,2
Obsah vykonávanej práce	7,6
Nezhody so zamestnávateľom	1,6
Zlé medziľudské vzťahy na pracovisku	4,1
Vzdialenosť pracoviska od bydliska	1,3
Bytové dôvody / sťahovanie sa	2,8
Rodinné dôvody	5,1
Zdravotné dôvody	3,8
Organizačné zmeny na pracovisku	0,9
Obťažné získanie trvalého pracovného pomeru	0,5
Spolu	100,0

Podľa vyjadrenia zamestnávateľov teda, okrem financií, najčastejšie uvádzanými dôvodmi pre zmenu zamestnania boli dôvody týkajúce sa profesijného a kariérneho uspokojenia. Percentuálne zastúpenie týchto odpovedí však bolo výrazne nižšie ako v prípade dôvodu finančného ohodnotenia.

**Dôvody absolventov VŠ pre zmenu zamestnania (%) uvádzané
na druhej a tretej pozícii dôležitosti**

	Dôvod 2	Dôvod 3
Nedostatočné finančné ohodnotenie	11,2	10,5
Nedostatočné využitie odborných vedomostí	22,5	9,5
Nejasná perspektíva odborného rastu	19,2	17,7
Obsah vykonávanej práce	16,8	14,3
Nezhody so zamestnávateľom	6,1	6,7
Zlé medziľudské vzťahy na pracovisku	4,7	5,8
Vzdialenosť pracoviska od bydliska	2,5	7,7
Bytové dôvody / sťahovanie sa	4,7	7,9
Rodinné dôvody	5,7	8,0
Zdravotné dôvody	3,4	3,5
Organizačné zmeny na pracovisku	2,9	5,5
Obtiažne získanie trvalého pracovného pomeru	0,3	2,8
Spolu	100,0	100,0

Nedostatočné finančné ohodnotenie uviedlo ako jeden z najčastejších dôvodov absolventov VŠ pre zmenu zamestnania až 81,6 % verejných inštitúcií a 69,0 % súkromných firiem. Tento rozdiel je pravdepodobne spôsobený značne priaznivejšími platovými podmienkami v súkromnom sektore, najmä na pozíciách, kde je potrebné vysokoškolské vzdelanie. Tento dôvod pre zmenu zamestnania absolventa uviedli najmä inštitúcie verejnej správy, obrany a povinného sociálneho zabezpečenia (88,2 %), z hľadiska krajov to boli najmä Banskobystrický a Bratislavský kraj (83,7 % a 79,7 %). kde túto skutočnosť iste ovplyvňujú aj vysoké životné náklady.

Nedostatočné využitie odborných vedomostí ako dôvod pre zmenu zamestnania absolventov VŠ uviedli najmä spoločnosti pôsobiace v odvetví obchod (52,9 %), hotely, reštaurácie, nehnuteľnosti, prenájom a služby (51,2 %) ale napr. aj školstvo (50,5 %) a zdravotníctvo a sociálna pomoc (50,0 %). Nejasná perspektíva odborného rastu býva dôvodom na zmenu pracovného miesta najmä v inštitúciách verejnej správy, obrany a povinného sociálneho zabezpečenia (58,8 %). Neuspokojivý obsah vykonávanej práce je uvádzaný i ako dôvod pre odchod absolventa zo zamestnania najmä v súkromných firmách (39,7 %), spoločnostiach v odvetví doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie (55,0 %)

**Najčastejšie dôvody absolventov VŠ pre zmenu zamestnania podľa typu
sektora, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)**

	Typ sektoru	
	Verejný	Súkromný
Nedostatočné finančné ohodnotenie	81,6	69,0
Nedostatočné využitie odborných vedomostí	44,1	47,1
Nejasná perspektíva odborného rastu	43,5	43,7
Obsah vykonávanej práce	33,0	39,7
Nezhody so zamestnávateľom	17,1	13,4
Zlé medziľudské vzťahy na pracovisku	15,9	14,1
Vzdialenosť pracoviska od bydliska	18,1	9,5
Bytové dôvody / sťahovanie sa	16,5	14,8
Rodinné dôvody	11,1	20,7
Zdravotné dôvody	5,1	12,0
Organizačné zmeny na pracovisku	9,5	9,0
Obtiažne získanie trvalého pracovného pomeru	4,4	3,3

**Najčastejšie dôvody absolventov VŠ pre zmenu zamestnania
podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)**

	Odvetvie				
	Poľnohos., poľov., lesníctvo	Priemysel	Staveb- níctvo	Obchod	Hotely a reš., nehnuteľ., prenájom a služby
Nedostatočné finančné ohodnotenie	80,6	78,1	61,7	72,4	62,2
Nedostat. využitie odbor. vedomostí	48,0	43,9	43,3	52,9	51,2
Nejasná perspek. odborného rastu	37,8	48,5	34,3	47,1	45,3
Obsah vykonávanej práce	42,9	35,5	33,8	45,7	43,3
Nezhody so zamestnávateľom	18,4	9,6	13,9	13,3	12,4
Zlé medziľud. vzťahy na pracovisku	9,2	14,3	15,9	13,8	11,4
Vzdialenosť pracoviska od bydliska	12,2	12,0	10,0	6,7	10,4
Bytové dôvody / sťahovanie sa	18,4	16,3	22,4	10,0	15,9
Rodinné dôvody	12,2	15,6	24,4	20,0	20,4
Zdravotné dôvody	6,1	7,0	22,4	9,5	12,9
Organizačné zmeny na pracovisku	7,1	10,0	7,0	7,6	6,0
Obťažné získanie tr. prac. pomeru	4,1	5,0	4,5	0,5	2,0

**Najčastejšie dôvody absolventov VŠ pre zmenu zamestnania
podľa odvetvia, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)**

	Odvetvie				
	Doprava, skladovani e, pošta a telekom.	Bankov., poist'ov. a finan. sprostred.	Školstvo	Ver.á správa a obrana; povin. soc. zabezpečenie	Zdravot. a soc. pomoc
Nedostatočné finančné ohodnotenie	72,0	55,8	72,9	88,2	70,9
Nedostatočné využitie odbor. vedom.	42,0	38,5	50,5	36,3	50,0
Nejasná perspektíva odborného rastu	38,0	34,6	29,9	58,8	50,0
Obsah vykonávanej práce	55,0	44,2	20,6	36,3	30,4
Nezhody so zamestnávateľom	12,0	23,1	32,7	6,9	14,9
Zlé medziľud. vzťahy na pracovisku	11,0	11,5	23,4	6,9	23,6
Vzdialenosť pracoviska od bydliska	13,0	9,6	9,3	23,5	11,5
Bytové dôvody / sťahovanie sa	9,0	19,2	15,9	12,7	10,8
Rodinné dôvody	17,0	40,4	21,5	4,9	18,2
Zdravotné dôvody	11,0	9,6	11,2	3,9	6,8
Organizačné zmeny na pracovisku	18,0	11,5	5,6	16,7	8,8
Obťažné získanie tr. prac. pomeru	2,0	1,9	6,5	4,9	4,1

Najčastejšie dôvody absolventov VŠ pre zmenu zamestnania podľa kraja, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky
Nedostatočné finančné ohodnotenie	79,7	70,5	60,5	66,9
Nedostatočné využitie odbor. vedomostí	40,5	45,6	32,5	43,7
Nejasná perspektíva odborného rastu	45,2	40,9	38,2	33,8
Obsah vykonávanej práce	35,2	43,0	45,2	31,1
Nezhody so zamestnávateľom	11,0	21,5	7,0	23,2
Zlé medziľudské vzťahy na pracovisku	14,0	16,1	7,0	12,6
Vzdialenosť pracoviska od bydliska	14,3	11,4	12,7	17,2
Bytové dôvody / sťahovanie sa	15,6	10,7	31,2	21,2
Rodinné dôvody	16,6	14,8	35,0	27,2
Zdravotné dôvody	8,6	10,1	21,7	15,2
Organizačné zmeny na pracovisku	11,3	10,1	7,0	7,3
Obtiažne získanie tr. pracovného pomeru	4,0	5,4	1,3	0,7

Najčastejšie dôvody absolventov VŠ pre zmenu zamestnania podľa kraja, v ktorom firma/inštitúcia pôsobí (%)

	Žilinský	Bansko-bystrický	Prešovský	Košický
Nedostatočné finančné ohodnotenie	67,4	83,7	68,8	70,7
Nedostatoč. využitie odbor. vedomo.	43,6	48,4	66,2	54,7
Nejasná perspektíva odborného rastu	43,6	53,6	42,0	48,4
Obsah vykonávanej práce	38,3	35,9	38,2	40,9
Nezhody so zamestnávateľom	14,5	15,7	13,4	12,0
Zlé medziľud. vzťahy na pracovisku	13,2	19,6	21,0	13,8
Vzdialenosť pracoviska od bydliska	10,1	7,8	2,5	12,0
Bytové dôvody / sťahovanie sa	19,8	5,2	3,2	12,4
Rodinné dôvody	19,8	5,2	15,9	16,9
Zdravotné dôvody	14,1	2,6	5,1	8,0
Organizačné zmeny na pracovisku	10,1	13,1	4,5	8,0
Obtiažne získanie tr. prac. pomeru	4,8	8,5	1,9	1,8

Súhrn najdôležitejších výsledkov

- V otázke prijímania vysokoškolsky vzdelaných absolventov, vrátane bakalárskeho štúdia, sme zistili dve veľké skupiny firiem alebo inštitúcií: tie, ktoré prijali len jedného (45,5 %) a tie, ktoré neprijali žiadneho absolventa (31,2 %).
- Čo sa týka absolventov bakalárskeho štúdia, väčšina firiem alebo inštitúcií (76,7 %) neprijala za posledné dva roky do zamestnania ani jedného.
- Pri hľadaní absolventov VŠ do zamestnania väčšina firiem alebo inštitúcií využíva formu aktívnej inzercie (71,1 %), približne tretina firiem alebo inštitúcií si uchádzačov vyberá formou pasívneho využívania inzercie (36,3 %), takmer pätina firiem (18,8 %) využíva ponuky úradu práce a len 10,2 % využíva služby sprostredkovateľskej agentúry.
- Pri prijímaní absolventov VŠ do zamestnania sa väčšina firiem alebo inštitúcií zaujíma o ich študijné výsledky (65,0 %), avšak takmer tretina uviedla, že študijné výsledky

- nemajú vplyv na ich prijatie (32,8 %). Študijné výsledky považovalo za rozhodujúci faktor pri prijímaní absolventov VŠ do zamestnania len 32,2 % firiem.
- Takmer polovica firiem alebo inštitúcií (48,2 %) zhodnotila, že teoretická pripravenosť absolventov VŠ je lepšia ako v minulosti, približne tretina firiem ju považuje za rovnakú ako v minulosti (33,2 %) a len 7,3 % firiem alebo inštitúcií zhodnotilo, že teoretická pripravenosť absolventov VŠ je horšia ako v minulosti.
 - Zhodnotenie praktickej pripravenosti absolventov VŠ bolo veľmi podobné. Opäť necelá polovica firiem alebo inštitúcií (42,8 %) zdieľala názor, že absolventi VŠ sú po praktickej stránke pripravení lepšie ako v minulosti a približne tretina firiem zhodnotila praktickú pripravenosť ako rovnakú (32,8 %) a 12,8 % horšiu ako v minulosti.
 - Pri hodnotení výroku, že obsah štúdia je pripravovaný v úzkej spolupráci s odborníkmi z praxe, približne polovica firiem nemala vyhranený názor (55,2 %). Pravdepodobne je to spôsobené tým, že tieto firmy majú s absolventmi VŠ veľmi rôzne skúsenosti a preto u nich neprevažoval ani súhlasný ani nesúhlasný názor. Táto rôznosť sa môže odvíjať zo skúsenosti s absolventmi rôznych univerzít, fakúlt, avšak pravdepodobne aj s rôznymi študentmi, ktorí absolvovali rovnakú fakultu alebo študijný odbor. Súhlasný názor s daným výrokom prejavilo 32,3 % firiem alebo inštitúcií a nesúhlasný názor 12,5 % firiem.
 - Na súvislosť medzi obsahom štúdia a požiadavkami budúcich zamestnávateľov, opäť väčšina firiem alebo inštitúcií vyjadrila ambivalentný názor – zvolila odpoveď ani súhlasím – ani nesúhlasím (56,8 %). Súhlasný názor zvolilo celkom 28,5 % respondentov, absolútna väčšina z nich vyjadrila menej vyhranený súhlas (26,3 %). S uvedenou tézou nesúhlasilo 14,7 % firiem alebo inštitúcií, opäť absolútna väčšina zvolila odpoveď menej vyhranenú (skôr nesúhlasím).
 - Medzi požadovanou úrovňou ovládania jednotlivých schopností neboli zistené výrazné rozdiely. Z výsledkov prieskumu však vyplýva, že zamestnávatelia vo všeobecnosti najviac očakávajú dobrú úroveň používania PC a internetu a tiež analytické myslenie, najnižšie skóre dosiahla schopnosť prezentovať výrobky, myšlienky a správy verejnosti a potom schopnosť pripravovať písomné podklady a správy.
 - Na základe výsledkov prieskumu je zrejmé, že verejný a súkromný sektor sa vo všeobecnosti výrazne líši v požadovanej úrovni ovládania jednotlivých schopností absolventov VŠ. Kým osvojenie schopností na výbornej alebo veľmi dobrej úrovni požadovala približne tretina inštitúcií verejného sektoru, zo súkromných firiem to bola viac ako polovica. Na druhej strane viac ako štvrtine inštitúcií verejného sektoru postačovalo ovládanie jednotlivých schopností u absolventov len veľmi málo alebo vôbec nie, avšak v súkromnom sektore to bola väčšinou menej ako desatina.
 - Vo všeobecnosti existujú len malé rozdiely v hodnotení jednotlivých atribútov pripravenosti absolventov pre prax. Najviac zamestnávateľov prejavilo spokojnosť s absolventmi VŠ najmä z hľadiska schopnosti pracovať s PC, odbornej a komunikatívnej kompetencie, to znamená jazykovej vybavenosti, ovládania cudzieho jazyka, schopnosť komunikovať so spolupracovníkmi, prípadne viesť rokovania, zhodnotila väčšina zamestnávateľov.
 - Zamestnávatelia verejného a súkromného sektora zhodnotili pripravenosť absolventov VŠ z hľadiska uvedených kritérií výrazne odlišne. Kým pripravenosť absolventov, pracujúcich vo verejnom sektore, bola zhodnotená ako maximálna alebo veľmi dobrá len u približne tretiny z nich, v súkromnom sektore takto odpovedala viac ako polovica. Na druhej strane minimálnu pripravenosť absolventov uviedla viac ako

pätina inštitúcií verejného sektora, avšak len menej ako desatina spoločností súkromného sektora.

- Najrozhodujúcejšími kritériami pre prijatie absolventa VŠ do zamestnania sú vo všeobecnosti záujem o prácu, ochota ďalej sa učiť, komunikačné schopnosti a časová flexibilita. Najmenej sa prihliada na pohlavie uchádzača.
- Absolventi VŠ pri uchádzaní sa o zamestnanie najčastejšie uvádzali nasledujúce charakteristiky pracovného miesta: samostatná práca, potom príležitosť učiť sa nové veci a istota pracovného miesta. Naopak, najmenej im záleží na dostatku voľného času pre vlastné činnosti.
- Približne polovica firiem alebo inštitúcií (54,3 %) pri výbere nových pracovníkov uprednostňuje záujemcov s kvalifikáciou a praxou, Je zrejmé, že pracovné skúsenosti sú vo všeobecnosti veľmi cenné, čo však ešte nezaručuje aj vysokú kvalitu práce. Druhú veľkú skupinu tvoria spoločnosti, ktoré dávajú prednosť kvalifikovaným absolventom VŠ (44,6 %). Tieto firmy nemajú zrejme problém uviesť začínajúceho absolventa do pracovného procesu a radšej sa sami podieľajú na jeho zapracovaní a formovaní, formujú jeho inovačné videnie problémov, ochotu cestovať, či prijímať netradičné postupy. Nesmieme však zabúdať, že svoju úlohu tu môže zohrávať aj nižšia cena práce nových absolventov ako i nižšie nároky a požiadavky
- Výrazne najväčší podiel spoločností zamestnáva absolventov VŠ na pozíciách, vyžadujúcich vysokoškolské vzdelanie vyštudovaného odboru (83,0 %), štvrtina firiem (26,4 %) uviedla, že zamestnáva absolventov aj na pozície, kde je potrebné vysokoškolské vzdelanie iného než vyštudovaného odboru uchádzača.
- Čo sa týka dĺžky zotrvania absolventov VŠ v danej spoločnosti alebo inštitúcii, takmer polovica má s nimi rôzne skúsenosti, teda časť z nich po roku až dvoch odchádza na iné pracovisko alebo vo firme zostávajú mnoho rokov (48,0 %). Len u necelých päťiny spoločností (17,3 %) absolventi VŠ zväčša po roku až dvoch odchádzajú a naopak takmer dvakrát toľko ich zostáva na jednom pracovisku veľa rokov (34,3 %).
- Podľa vyjadrenia zamestnávateľov zmenila polovica absolventov VŠ svoje zamestnanie najmä z dôvodu nedostatočného finančného ohodnotenia (50,3 %). Ďalšími najčastejšie uvádzanými dôvodmi pre zmenu zamestnania bolo nedostatočné využitie odborných vedomostí (22,5 %) alebo nejasná perspektíva odborného rastu (19,2 %), prípadne obsah vykonávanej práce (16,8 %), teda dôvody, týkajúce sa profesijného a kariérneho uspokojenia.
- Približne traja zo štyroch absolventov VŠ majú záujem o ďalšie vzdelávanie a zvyšovanie kvalifikácie a čakajú, čo im firma alebo inštitúcia ponúkne (43,4 %) alebo sú sami veľmi aktívni (30,7 %).

V. NÁMETY PRE RACIONALIZÁCIU ŠTUDIJNÝCH ODBOROV VZHLADOM K MOŽNOSTIAM UPLATNENIA SA NA TRHU PRÁCE

Na základe analýzy výsledkov prieskumu sme sa snažili sformulovať určité podklady, ktoré môžu poskytnúť vysokým školám informácie umožňujúce racionalizáciu obsahu terciárneho vzdelávania v súlade s potrebami trhu práce. Ide však o náročnú úlohu, ktorú bolo možné v danej časovej etape naplniť iba rámcovo, a to z nasledujúcich dôvodov:

- problematika obsahu vzdelávania je veľmi široká, ak vezmeme do úvahy celé spektrum študijných odborov a príslušných študijných programov; v rámci projektu nebolo možné primerane do hĺbky analyzovať ich špecifické charakteristiky a väzby na trh práce;
- do úvahy je potrebné zobrať aj rozmanitosť zamestnávateľskej sféry a od nej odvodené osobitné požiadavky jej reprezentantov na profil absolventa (verejný a súkromný sektor, rôzne odvetvia, veľkosť podniku, ale napríklad aj nároky vyplývajúce z pracovných pozícií a pod.); do projektu boli niektoré z uvedených charakteristík zahrnuté, ale v rámci daných časových, kapacitných, ale aj čisto technických či metodologických limitov nebolo možné pri spracovaní a analýze túto rozmanitosť uchopiť v primeranej hĺbke.

Analýza údajov z oboch prieskumných akcií s vyústením do téz pre usmernenie procesu racionalizácie študijných odborov na vysokých školách z hľadiska potrieb praxe bola spracovaná v 3 širších rovinách:

1. Zamestnateľnosť absolventov vysokých škôl
2. Uplatnenie kvalifikácie absolventov vysokých škôl
3. Hodnotenie kvality vzdelania z hľadiska jeho využiteľnosti vo vykonávanej profesii

1. Zamestnateľnosť absolventov vysokých škôl

Indikátormi zamestnateľnosti absolventov podľa skupín študijných odborov, ktoré môžu poukazovať na štrukturálne problémy vo fungovaní spätnej väzby medzi vysokou školou a trhom práce, sú údaje:

- o aktuálnej nezamestnanosti
- o celkovej dĺžke trvania nezamestnanosti od ukončenia štúdia po súčasnosť (na základe súčtu jednotlivých období v rámci daného časového rozpätia)
- o charaktere súčasnej zamestnanosti
- o ťažkostiach pri hľadaní prvého zamestnania (poukazovanie na nedostatok pracovných miest v odbore)
- o pretrvávajúcich ťažkostiach pri hľadaní zamestnania (poukazovanie na nedostatok pracovných miest v odbore)

Nezamestnaných absolventov, t. j. absolventov, ktorí v čase prieskumu nemali platenú prácu a aktívne si ju hľadali, bolo v prieskumnom súbore 133, čo predstavuje 3,5 %.

Relatívne najmenej nezamestnaných bolo medzi absolventmi lekárskejších a farmaceutických vied a náuk 0,7 %. Z absolventov technických vied a náuk bolo nezamestnaných 2,6 %, z absolventov spoločenských vied, náuk a služieb 3,2 %. Nad hranicu 5 % vystúpil percentuálny podiel nezamestnaných u absolventov vied a náuk o kultúre

a umení (6,4 %) a u absolventov prírodných vied (7,3 %). Najvyššiu nezamestnanosť mali absolventi poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied, a to 9,6 %.

Pokiaľ sa zameriame na nezamestnanosť vysokoškolských absolventov počas celého obdobia od ukončenia štúdia a budeme sledovať tých, u ktorých súčet jednotlivých období nezamestnanosti prekročil 6 mesiacov, potom do popredia vystupujú opäť absolventi poľnohospodárskych a veterinárnych odborov, z ktorých 15,1% uviedlo takýto údaj, ďalej absolventi vied a náuk o kultúre (12,8%) a absolventi prírodných vied (10,3%). Problém nezamestnanosti aj z tohto pohľadu sa opäť takmer vôbec netýkal absolventov lekárskejších a farmaceutických vied a náuk.

Nedostatok pracovných miest v odbore sa ako problém pri hľadaní zamestnania najvypuklejšie prejavil u absolventov poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied (60% z nich uvádzalo tento problém) a prírodných vied (54%). Pri podrobnejšom členení na jednotlivé fakulty pociťovali najväčší nedostatok pracovných miest v odbore absolventi Pedagogickej fakulty TTU (84%), Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva SPU (80%), Fakulty biotechnológie a potravinárstva SPU (73%), politických vied a medzinárodných vzťahov UMB (73%), ekológie a environmentalistiky TU Zvolen (71%), Filozofickej fakulty TTU (69%), agrobiológie a potravinových zdrojov SPU (62%), Fakulty prírodných vied UKF (57%), Právnickej fakulty UPJŠ (57%), Lesníckej fakulty TU Zvolen (56%), humanitných a prírodných vied PU (55%), stredoeurópskych štúdií UKF (55%), Prírodovedeckej fakulty UK (51%), Fakulty prírodných vied ŽU (50%), Pedagogickej fakulty UMB (50%), ale aj absolventi niektorých umeleckých fakúlt.

S problémom získania pracovného miesta vo vyštudovanom odbore sa vo viac ako v polovici prípadov (tzn. každý druhý absolvent) stretávajú absolventi 20 fakúlt. Spomedzi absolventov Farmaceutickej fakulty UK, Fakulty informatiky STU, Leteckej fakulty TUKE neuviedol tento problém pri získavaní prvého pracovného miesta ani jeden absolvent.

Nezáujem zamestnávateľa o prácu čerstvých absolventov uviedlo 27,3% respondentov a reflektujú ju najmä absolventi poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied (47%), prírodných vied (33%), ale aj technických vied (30%). Z jednotlivých fakúlt nezáujem zamestnávateľov o čerstvých absolventov pocítili najviac absolventi Fakulty ekológie a environmentalistiky TU Zvolen (71%) a Fakulty biotechnológie a potravinárstva SPU (59%).

Odporúčania:

- *Prehodnotiť zameranie a obsah študijných programov najmä zo skupiny poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied, prírodných vied a taktiež vied orientovaných na kultúru a umenie; zvážiť počet novoprijímaných študentov na tieto študijné programy vzhľadom na uplatniteľnosť absolventov vo vzťahu k súčasnej i budúcej situácii na trhu práce*
- *Zvýšiť informovanosť vysokých škôl o záujme a potrebe jednotlivých odvetví o jednotlivých profesijných pozíciách*

2. Využitie kvalifikácie absolventov vysokých škôl

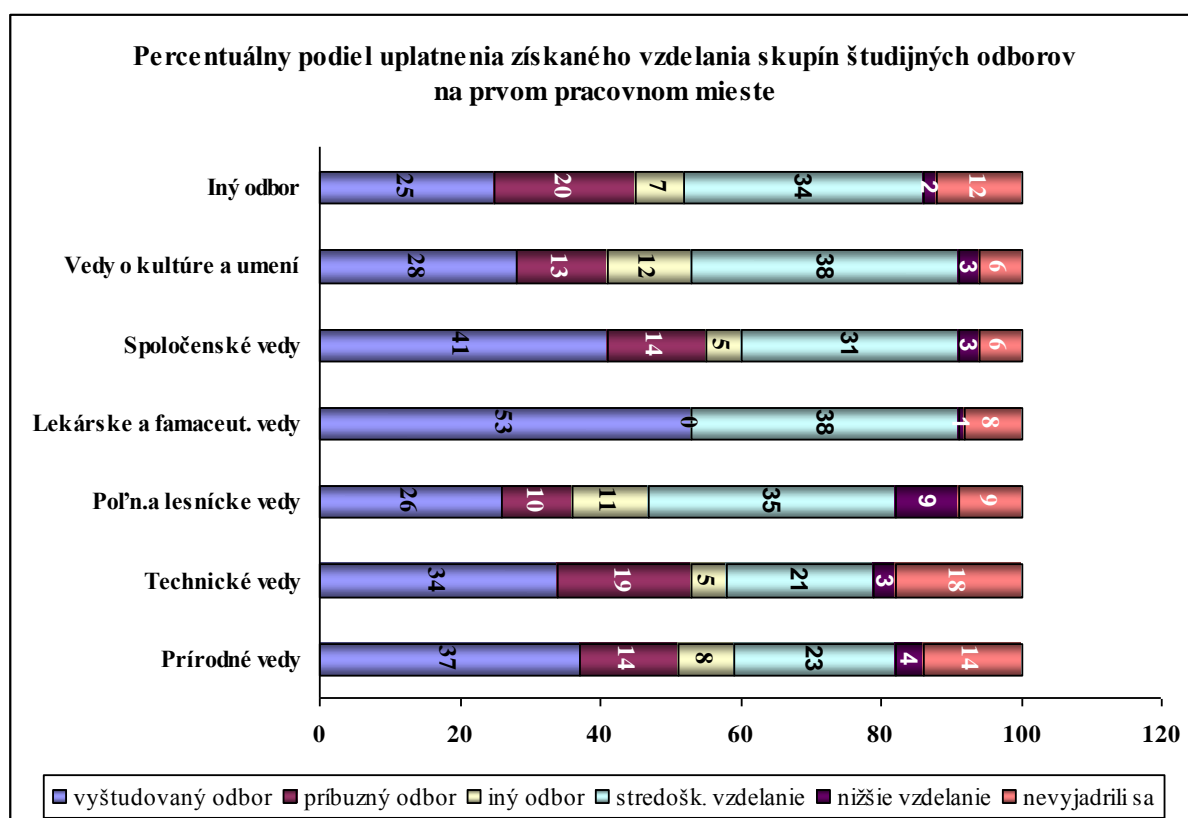
Indikátormi pre túto sledovanú rovinu sú údaje:

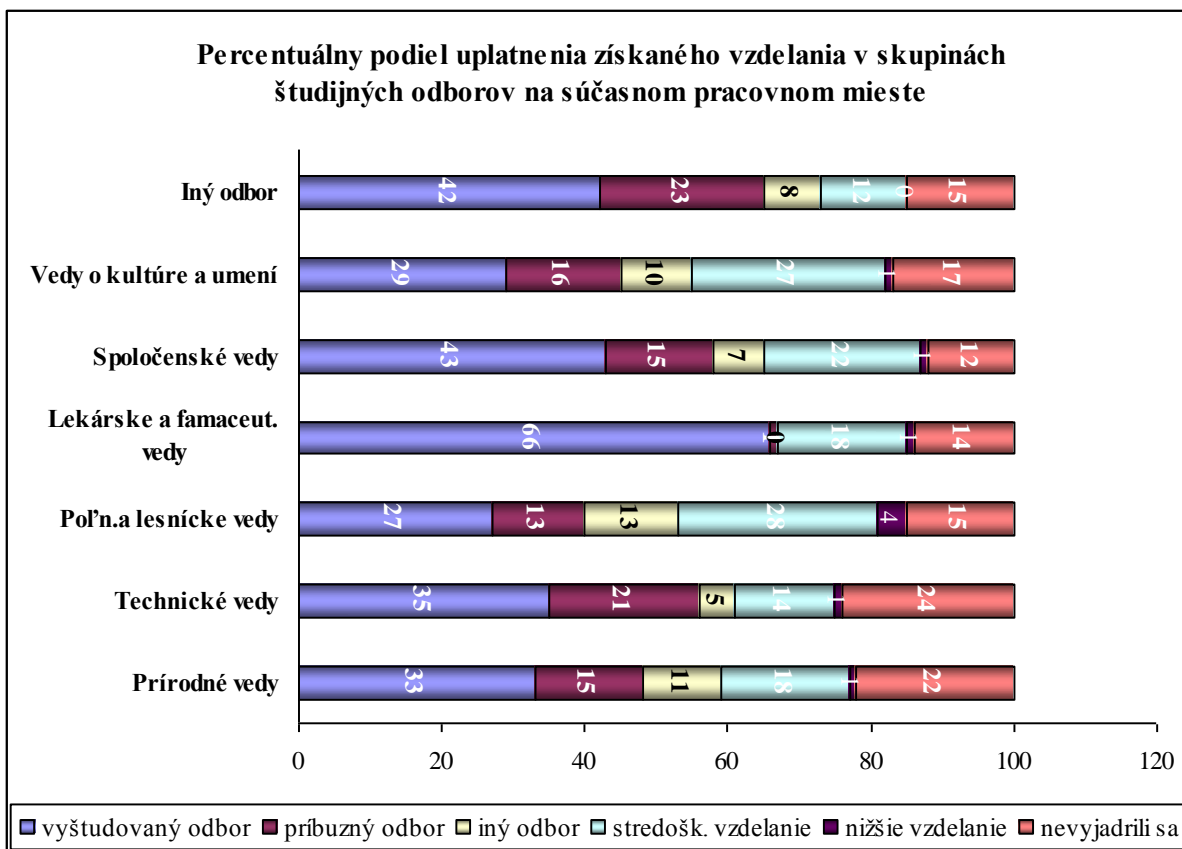
- o vzdelaní požadovanom na prvé pracovné miesto absolventov
- o vzdelaní požadovanom na súčasné pracovné miesto absolventov
- o využití kvalifikácie na súčasnom pracovnom mieste absolventov

Približne 60% absolventov získava prvé pracovné uplatnenie vo vyštudovanom (44,4%) alebo príbuznom (15,9%) odbore, 6,1% v úplne inom odbore. Rozhodne stojí za povšimnutie, že u tretiny vysokoškolsky vzdelaných mladých ľudí vyžaduje prvé pracovné miesto len stredoškolské vzdelanie (31,4%) alebo dokonca nižšie (1,5%) vzdelanie. Takýto stav svedčí o disproporcii medzi štruktúrou študijných odborov a potrebami trhu práce a nedostatočnej spätnej väzbe medzi vysokými školami a zamestnávateľmi.

Významne sa na tejto skutočnosti podieľajú absolventi bakalárskeho štúdia, z ktorých až dve tretiny (68%) nastupujú bezprostredne po absolvovaní vysokoškolského štúdia na pracovné miesto, ktoré vyžaduje len stredoškolskú kvalifikáciu. Po roku od absolvovania sa situácia zlepšuje a na stredoškolských miestach je zamestnaných 47% bakalárov, čo je však stále veľmi vysoké číslo. Na pracovných miestach vyžadujúcich vyštudovaný alebo príbuzný odbor sú zamestnané asi tri štvrtiny (72%) magisterských absolventov, u bakalárskych absolventov je to len necelá polovica (44%).

V získaní prvého pracovného miesta vo vyštudovanom odbore sú úspešnejší po absolvovaní vysokej školy absolventi vyhranených resp. špecifických študijných odborov. Napr. u absolventov lekárskeho a farmaceutického fakúlt to bolo 53 % a ide tu najmä o lekárov a farmaceutov. Na vysokom percente (38%) umiestnenia sa na stredoškolských miestach v tejto skupine študijných odborov sa podieľajú najmä absolventi ošetrovateľstva.

Z hľadiska vzdelanostných požiadaviek vo vzťahu k súčasnej práci uvádzala väčšina respondentov ako potrebné vysokoškolské vzdelanie (76,2 %), avšak len polovica uviedla vysokoškolské vzdelanie vo vyštudovanom odbore. Značná časť absolventov vysokých škôl nevykonáva teda ani po roku a pol prácu v odbore, ktorý vyštudovali.

Takmer štvrtina zamestnaných respondentov uviedla ako postačujúce stredné odborné alebo stredné všeobecné vzdelanie s maturitou. Toto zistenie možno považovať za závažné.

Z hľadiska uplatnenia sa v odbore možno za najmenej priaznivú považovať situáciu absolventov poľnohospodársko-lesníckych a veterinárskych odborov a vied a náuk o kultúre a umení - len o málo viac ako štvrtina z nich vykonávala prácu s požadovaným vzdelaním vo vyštudovanom odbore; u ostatných skupín to cez 30 a viac %, v prípade lekárov a farmaceutov až 66 %. Obe spomenuté skupiny majú zároveň najvyšší percentuálny podiel absolventov vykonávajúcich prácu s požadovaným nižším ako vysokoškolským vzdelaním (32 % u poľnohospodárov a 28 % u absolventov odborov z oblasti kultúry a umenia).

Okrem uplatnenia vzdelania a vyštudovaného odboru sme sledovali aj hodnotenie miery využívania štúdiom získaných vedomostí a zručností v práci. 60,3 % respondentov považovalo využitie svojich vedomostí a zručností za primerané. 16,1 % sa priklonilo k nevyhranenému hodnoteniu a 23,5 % respondentov uviedlo, že ich vedomostný potenciál a nadobudnuté zručnosti sú v ich súčasnom zamestnaní využívané nedostatočne alebo nie sú využité vôbec. Prevažujúce je teda pozitívne hodnotenie, ale takmer štvrtina respondentov, ktorí sa priklonili k negatívnemu hodnoteniu predstavuje pomerne veľkú skupinu. Najnespokojnejší boli opäť absolventi poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych vied – viac ako tretina z nich (38,7 %) uviedla, že ich vedomosti a zručnosti sú využité nedostatočne alebo nie sú využité vôbec, pričom pozitívne možnosti ich uplatnenia hodnotila menej ako polovica respondentov z tejto podskupiny (42,7 %). Druhou problémovou skupinou sú absolventi prírodných vied, z ktorých takmer tretina použila negatívne hodnotenie (31,8 %),

zatiaľ čo pozitívne hodnotenie použila o málo viac ako polovica z týchto respondentov (51,4 %). Najpriaznivejšie hodnotenia boli získané za absolventov lekárskejších a farmaceutických vied a náuk – viac ako tri štvrtiny z nich (78,2 %) hodnotili využívanie svojich vedomostí a zručností vo vykonávanej práci ako dostatočné až maximálne; negatívne hodnotenie použilo z nich len 10,3 %. U respondentov, ktorí absolvovali štúdium technických vied a náuk, spoločenských vied, náuk a služieb a vied a náuk o kultúre a umení sa počet pozitívne hodnotiacich pohyboval okolo 60 % a tých, ktorí sa uchýlili k negatívnym hodnoteniam bolo od 23 do 24 %.

Jedným z aspektov uplatnenia kvalifikácie mladých absolventov vysokých škôl môže byť aj ich príprava a nadväzne vykonávanie riadiacej práce.

Nástup mladých vysokoškolských odborníkov do riadiacich pozícií po približne roku a pol po absolvovaní štúdia je evidentný. Riadiacu pozíciu zastávalo takmer 30 % zo zamestnaných alebo podnikateľsky aktívnych respondentov, pričom zväčša išlo o pozície na úrovni vedúceho útvaru, oddelenia, úseku alebo menšieho kolektívu (23,3 %). Najvyššie priečky riadenia zastávalo len približne 6 % respondentov.

Najvyšší percentuálny podiel respondentov zastávajúcich riadiacu funkciu sme prekvapujúco (v porovnaní s údajmi o ich problematickej zamestnateľnosti) zaznamenali u absolventov poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych odborov – 43,0 %. Môže to byť spôsobené tým, že absolventi týchto skupín odborov sú pomerne dobre pripravení na výkon manažérskych funkcií, ale môže v tom zohrávať svoju úlohu aj fakt, že časť týchto absolventov podniká, prípadne pôsobí v malých súkromných firmách, kde, keď sa v nich už zamestnajú, môžu pomerne rýchlo postúpiť v kariérnom rebríčku na riadiacu pozíciu. Približne tretina alebo viac ako tretina zo zamestnaných respondentov zastávala riadiacu pozíciu medzi absolventmi odborov so zameraním na kultúru a umenie (36,4 %), technické vedy (34,8 %) a na lekárske a farmaceutické vedy (32,0 %), na úrovni štvrtinového podielu sa ich počet pohyboval v skupine absolventov prírodných a spoločenských vied (25,3 a 26,3 %).

Odporúčania:

- *Zlepšiť spoluprácu medzi vysokými školami a zamestnávateľmi, orientovať sa na také zamerania, o ktoré je na trhu práce záujem;*
- *Vzhľadom k tomu, že značná časť absolventov u takmer všetkých skupín odborov sa zamestná v príbuznom alebo inom odbore než vyštudovali, vytvárať širšie skupiny študijných programov tak, aby absolventi našli uplatnenie v širšom spektre pracovných pozícií;*
- *Keďže mnohí z nich po veľmi krátkej dobe postupujú do riadiacich pozícií, je potrebné venovať dostatočnú pozornosť aj ich príprave pre výkon manažérskych činností.*
- *Je potrebné v súčinnosti so zamestnávateľskou sférou zvýšiť prestíž bakalárskeho stupňa štúdia a reálne ho zabezpečiť ako plnohodnotné vysokoškolské štúdium, a to v chápaní profesnom aj akademickom. Je nevyhnutné, aby sa už samotným poňatím a koncipovaním obsahu bakalárskeho štúdia zabezpečovala zamestnateľnosť, a tým následne riešila aj uplatniteľnosť tých absolventov, ktorí sa rozhodli ukončiť vysokoškolské štúdium na tomto stupni a ísť do praxe.*

3. Hodnotenie kvality vzdelania z hľadiska jeho využiteľnosti vo vykonávanej profesii

Túto rovinu sme sledovali prostredníctvom nasledujúcich indikátorov:

- Hodnotenie teoretickej a praktickej prípravy absolventov počas štúdia na vysokej škole
- Hodnotenie ostatných aspektov prípravy absolventa
- Spokojnosť s výberom študovaného odboru po skúsenostiach z praxe

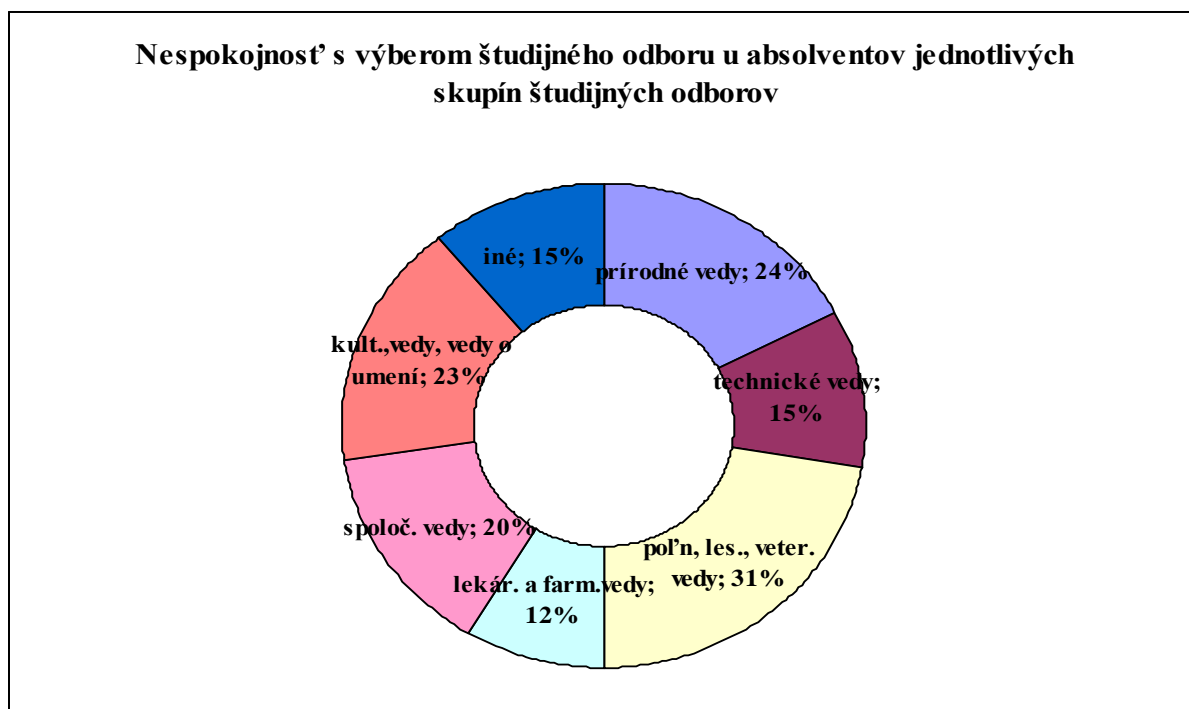
Z odpovedí absolventov denného štúdia je vidieť, že najčastejšie v začiatkoch svojho profesionálneho uplatnenia zápasia s nedostatkom praktických skúseností, a to bez ohľadu na študijný odbor. Lepšie sú na tom v tomto smere absolventi externého štúdia, ktorí sa však zasa cítia horšie pripravení v oblasti znalostí počítačovej techniky a komunikácie v cudzom jazyku. Najmenej ťažkostí mali absolventi v oblasti teoretických vedomostí. Je evidentné, že pretrvávajú najmä ťažkosti s prípravou na praktický výkon povolania, v počítačovej a jazykovej vybavenosti. Keď sme sa opýtali zamestnancov ako hodnotia pripravenosť absolventov vysokých škôl pre prax, miera pripravenosti sa veľmi približovala sebahodnoteniu absolventov a zamestnávateľa väčšinou zhodnotili pripravenosť v jednotlivých kompetenciách (odborných, realizačných, komunikačných, práce s PC, riadiacich a plánovacích) ako priemernú až veľmi dobrú.

Viac ako dve tretiny absolventov považujú výučbu na vysokej škole za príliš teoreticky orientovanú (67%) a približne pätina (22%) za vyváženú z hľadiska teoretickej i praktickej prípravy. Medzi skupinami študijných odborov nie sú významné rozdiely s výnimkou umeleckých vysokých škôl, kde v procese výučby prax musí prevažovať nad teóriou, ak sa má študent dopracovať k vlastnej tvorbe. Za vyváženú z hľadiska teoretickej i praktickej výučby považujú vysokoškolskú prípravu najmä absolventi študijných odborov z oblasti kultúry a umenia (33%) a lekárskeho (30,4%). U ostatných študijných odborov tento názor zastávala približne pätina absolventov. Znamená to, že absolventi po približne 18 mesiacoch praxe konštatujú, že škola im dala pomerne dobrý teoretický základ, ale prakticky ich nedostatočne pripravila na reálny výkon povolania. Podobný názor zastávajú i zamestnávateľa, ktorí sa domnievajú, že v oblasti teoretických poznatkov sú absolventi pripravení nadpriemerne, zatiaľ čo z hľadiska praxe túto úroveň nedosahujú. Praktické skúsenosti chýbali najmä absolventom zamestnaným v oblasti verejnej správy, školstva a priemyslu. Je zaujímavé, že úroveň vysokoškolskej odbornej prípravy pozitívnejšie hodnotili zamestnávateľa súkromného sektoru ako verejného.

Suma vedomostí a zručností získaných prípravou na VŠ z hľadiska uplatnenia na trhu práce, hodnotená absolventmi ako príliš teoreticky orientovaná (%)

Prírodné vedy	63,6		
Technické vedy	66		
		baníctvo, hutníctvo, strojárstvo,	67,7
		informatika, výpočtová technika, elektronika	63,1
		stavebníctvo, geodézia, architektúra	67,9
		doprava, pošta, telekomunikácie	68,4
		ostatné odbory s technickým zameraním	64,9
Poľnohospod.- les. a veterinárne vedy	60,6		
Lekárske a farmaceut. Vedy	63,1		
Spoločenské vedy	69,6		
		ekonomické vedy	72,4
		učiteľstvo	66,1
		politické a právne vedy, filológia, psychológia a ostatné humanitné. vedy	70,8
Kultúra a umenie	47,9		
Iný odbor	69,2		

Napriek nie vždy jednoduchému začiatku profesnej dráhy bolo približne 80 % absolventov s výberom vyštudovaného odboru spokojných. Maximálnu spokojnosť vyjadrili najmä absolventi všetkých umeleckých vysokých škôl, ale aj u ostatných univerzít možno sledovať vysoké percento spokojnosti absolventov s výberom študijných programov. Najmenej spokojní s výberom študijného odboru boli absolventi Trenčianskej univerzity A. Dubčeka (69,9 %) a Slovenskej poľnohospodárskej univerzity (70,9 %). Správnu voľbu študijného odboru deklarovali častejšie muži (86,2%) ako ženy (78%), stupeň vzdelania toto hodnotenie nijako neovplyvnil.

Percentuálne vyjadrenie spokojnosti s výberom študijného odboru u absolventov jednotlivých vysokých škôl

	Spokojní s výberom	Nespokojní s výberom
Univerzita Komenského v Bratislave	86,4	13,6
Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach	85,2	14,8
Prešovská univerzita	80,6	19,4
Katolícka univerzita v Ružomberku	83,8	16,2
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	76,20	23,8
Univerzita M. Bela v B. Bystrici	77,5	22,5
Trnavská Univerzita v Trnave	80,3	19,7
Slovenská technická univerzita v Bratislave	88,1	11,9
Technická univerzita v Košiciach	83,9	16,1
Žilinská univerzita v Žiline	83,9	16,1
Trenčianska univerzita A. Dubčeka	69,9	30,1
Ekonomická univerzita v Bratislave	81,8	18,2
Slov. poľnohospodárska univerzita v Nitre	70,9	29,1
Technická univerzita vo Zvolene	84	16
VŠ múzických umení v Bratislave	91,7	8,3
VŠ výtvarných umení v Bratislave	100	0
Akadémia umení v B. Bystrici	100	0
Spolu	80,9	19,1

Odporúčania:

Hodnotiť kvalitu vzdelávania na základe subjektívnych skúseností absolventov je problematické, pretože tu zohráva svoju úlohu viacero faktorov, nielen samotná výučba. Napriek tomu môžu tieto zistenia signalizovať problémy a pre vysoké školy môžu byť upozornením, ktoré im môže pomôcť v zlepšení prípravy absolventa pre jeho profesnú dráhu. Na základe našich zistení odporúčame zamerať sa na tieto aktivity:

- *Upraviť systém výučby smerom ku konkrétnejšej aplikácii teoretických poznatkov na reálne problémy z praxe;*
- *Umožňovať študentom v rámci spolupráce vysokých škôl so zamestnávateľmi kontakt s pracovným prostredím už počas štúdia, poskytovať im čo najviac možností zapájať sa do konkrétnych projektov firiem;*
- *Zvýšiť kvalitu výučby cudzích jazykov vo väzbe na ovládanie terminológie v danom odbore a schopnosti prezentácie;*
- *Rozvíjať vzdelávanie aj v oblasti moderných informačných technológií a ich využiteľnosti v danom odbore;*
- *Aj keď nespokojnosť absolventov s výberom študijného odboru je závislá od viacerých faktorov (podmienky uplatnenia na trhu práce, možnosti sebarealizácie a i), bolo by potrebné zamerať pozornosť aj na kvalitu výberového konania pri prijímaní uchádzača na vysokú školu, nehodnotiť len všeobecné vedomosti, ale aj motiváciu k štúdiu a záujem o konkrétny študijný odbor;*
- *Umožniť flexibilnejšiu zmenu študijného odboru, prípadne rozšíriť možnosti kombinácií alebo doplnujúcich programov.*

VI. LITERATÚRA A POUŽITÉ PRAMENE

- Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010. Lisabonská stratégia pre Slovensko; Ministerstvo financií SR; Bratislava 2005
- M. Zvalová, E. Srnánková, J. Hrušovská: „Uplatnenie absolventov vysokých škôl v praxi“, Záverečná správa – I. etapa,
- ÚIPŠ, 2007
- E. Srnánková: Nezamestnanosť absolventov vysokých škôl. Záverečná správa;
- ÚIPŠ; Bratislava 2004, 2005, 2006
- Zvalová, M.: Uplatnenie absolventov učiteľské štúdia, Záverečné správy 1995,1996,1997,1998, ÚIPŠ, Bratislava
- I. Rais, J. Hrušovská: Vývoj ukazovateľov slovenského vysokého školstva v rokoch 1990-2005 a výhľad do roku 2020, Záverečná správa, ÚIPŠ, 2004, 2005, 2006
- J. Koucký, M. Zelenka: Postavení vysokoškoláků a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu 2006, SVP PF UK, Praha 2006
- H. Úlovcová J. Vojtěch: Uplatnění absolventů škol na trhu práce – 2005, Národní ústav odborného vzdělávání, Praha 2006
- Šturzová,J., Frýdlová,E.: Analýza spolupráce vysokých škol s výrobními a servisními podniky, CSVS, Praha, 2004
- Zákon č. 131/2002 Z. z., o vysokých školách, v aktuálnom znení
- Zákon č. 5/2004 Z.z., o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v aktuálnom znení
- Štatistická ročenka školstva SR 2004 až 2007; ÚIPŠ, Bratislava
- Základné štatistické ukazovatele o trhu práce v SR, mesačné štatistiky a štvrťročné štatistiky;
- ÚPSVaR, roky 2005, 2006, 2007 <http://www.upsvar.sk>;
- Štatistické výsledky o nezamestnanosti absolventov škôl a mladistvých k 31. 5. a k 30. 9. 2004 až 2007; ÚPSVaR, roky 2004, 2005, 2006 ,<http://www.upsvar.sk>;
- Štatistické databázy EURYDICE, OECD a UNESCO o terciárnom vzdelávaní, <http://www1.oecd.org/scripts>
- Global Education Digest, UNESCO Institute for Statistics. Montreal, jún 2004
- Hendl, J.: Přehled statistických metod zpracování dat, (analýza a metaanalýza dat), Praha, Portál, 2006